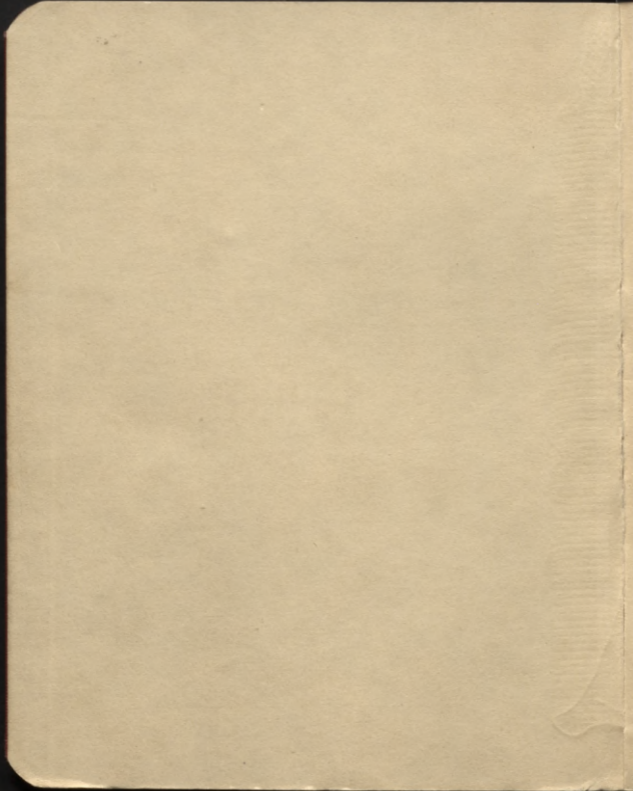

34
L 432

L 34
L 432

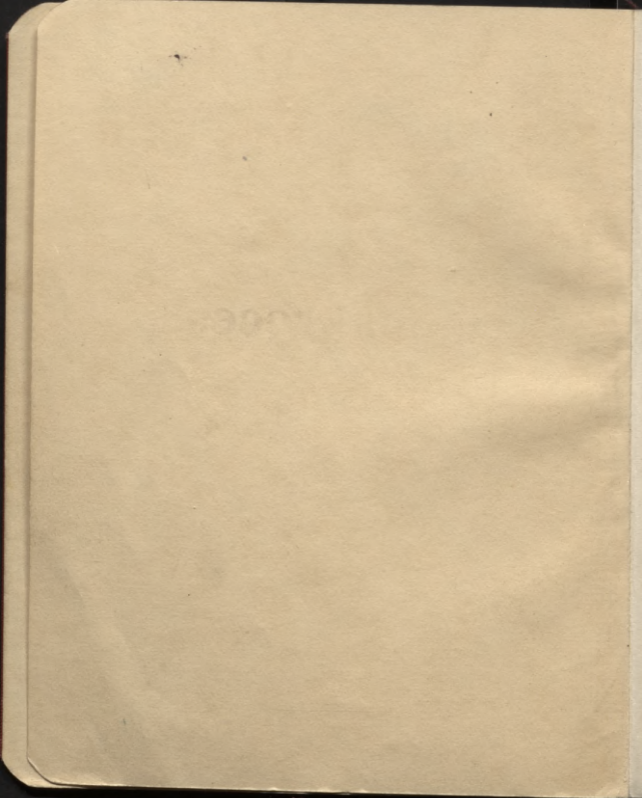
Kriminalprocesa
likums

In. 357860.

Latv. no.

2700

133

Latv. nod.

~~34
432~~

m/f

Neoficials izdevums.

Latvian State Library
L. V. B.
008520

Kriminalprocesa likums.

Rīgā, 1939. g.

Izdevusi un iespiedusi Valsts tipografija
Rīgā, Valdemāra ielā 6.

Talvānā

Neoficiāls izdevums.

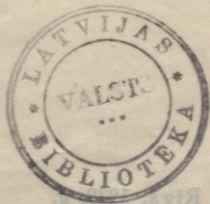
AE
SEA

0310066947

L. V. B.	
Nr.	357860

Kriminalprocesa

VT 1937 39 9

Izdevusi un izpildīusi Valsts tipogrāfijā
Rīgā, Valdemāra ielā 6.

Kriminalprocesa likums.

Vispārīgie noteikumi.

1. Šis likums regule valsts tiesas ceļā par noziedzīgi nodarītajiem likumiem vārdi un darbības pēc sabiedrības labā likuma norādītiem 1924. g. 41478. 1. p.

2. Valsts tiesas ceļā nav iekļauta tā tiesība, kura izsaka, lauztas noteiktā kārtībā, policijas vai citas administratīvas iestādes un personas, lai noņemtu un pārtērētu noziedzīgus nodarījumus. Turp. 1. p. pēd.

3. Valsts tiesas ceļā ierosina šādas dienestpersonas, kā arī sabiedrības. Turp. 2. p. 1929. g. 50. II.

4. Valsts tiesas ceļā ir iekļauta šādas apšūdzšana pieņemta, ja ir nodarījums nodarījumiem cietušām privātpersonām, ja ir personas un citi sabiedrības iestādes un personas, kuras norādītas 1924. g. 41478. 3. p. 1925. g. 15. 3. p.

5. Valsts tiesas ceļā ir iekļauta šādas kriminālās iestādes, pieņemta šādi procedūriem un viceprokuroriem. 1924. g. 41478. 4. p. 1925. g. 50. I.

624006377

L. V. B.
357-250

Kriminalprocesa likums.

Vispārīgie noteikumi.

1. Nevienu nevar vajāt tiesas ceļā par noziedzīgu nodarījumu, iekam viņš nav saukts pie atbildības šajā likumā norādītā kārtībā. 1864. g. 41476, 1. p.

Piezīme. Par vajāšanu tiesas ceļā nav uzskatama tā rīcība, kuru izdara, likumos noteiktā kārtībā, policijas vai citas administratīvas iestādes un personas, lai novērstu un pārtrauktu noziedzīgus nodarījumus. Turp., 1. p. piez.

2. Vajāšanu tiesas ceļā ierosina tiklab dienestpersonas, kā arī privatpersonas. Turp., 2. p.; 1939. g. 80, II.

3. Miertiesām piekritīgās kriminallietās apsūdzēšana pie tiesas piekrīt no noziedzīgiem nodarījumiem cietušām privatpersonām, kā arī policijas un citām administratīvām iestādēm un personām, likumā norādītās robežās (47. p. 3. pk. un 54. p.). 1864. g. 41476, 3. p.; 1918. g. 10, 5. p.

4. Vispārējām tiesu iestādēm piekritīgās kriminallietās apsūdzēšana pie tiesas piekrīt prokuroriem un viceprokuroriem. 1864. g. 41476, 4. p.; 1938. g. 88, I.

5. No iepriekšējā (4.) panta noteikuma izņemtas tās vispārējām tiesu iestādēm piekritīgās lietas, kuras uz 6., 9. un 9¹. panta pamata var ierosināt tikai uz tās personas sūdzību, kas cietusi no noziedzīgā nodarījuma, vai uz citu minētos pantos norādīto personu sūdzību. Tajās no šīm lietām, kuras atļauts izbeigt ar izlīgumu (6. p.), apsūdzēt pie tiesas var vienīgi privatapsūdzētāji; turpretim visās citās šādās lietās (9. un 9¹. p.) tiesība celt kriminālsūdzību pieder cietušai personai vai citām 9¹. pantā norādītām personām, bet tālākā vajāšana tiesas ceļā — prokurooram vai viceprokurooram. 1864. g. 41476, 5. p.; 1938. g. 88, I; 1939. g. 80, II, 5. p.

6. Lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Sodu likuma (1936. g. izd.) 358., 361., 425. p., 443. p. I. d., 444. p. (vieglu miesas bojājumu gadījumos), 445. p. (vieglu miesas bojājumu gadījumos, kad noziedzīgs nodarījums vērst pret augšupēju radnieku), 447. p. I. d., 448., 449. p. (gadījumos, kuros noziedzīgs nodarījums vērst pret augšupēju radnieku), 471., 475., 485., 508.—510., 511. p. (gadījumos, kuros noziedzīgs nodarījums vērst pret augšupēju radnieku), 512., 518.—521. p., 524. p. 7. punktā, 572.—580. p., 581. p. I. d. un 582.—584. pantā, kā arī lietas par zādzību, piesavināšanos un krāpšanu starp radniekiem taisnā līnijā, brāļiem un māsām vai laulātiem uzsākamas tikai ar sūdzību, kuru ceļ cietušie vai viņu laulātie, vecāki, aizbildņi, aizgādņi un vispār tie, kuru gādībā viņi atrodas, bet lietas par Sodu likuma 510. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu — tikai ar mirušā ģimenes locekļu sūdzību. Līdz sprieduma spēkā nākšanai minētās lietas var izbeigt, ja puses izlīgst. 1933. g. 160, A, I, 6. p.; 1939. g. 80, II, 6. p.

P i e z ī m e. Lietas par šajā pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem, kad tos izdarījuši cietušo likumīgie pārstāvji un cietušie nav sasnieguši astoņpadsmit gadus vai aiz likumīgiem iemesliem nespēj paši aizstāvēt savas tiesības, vai kad bojāta vai patvaļīgi lietota valsts vai pašvaldības manta, vai kad patvaļīga meža ciršana vai lietošana notikusi valsts vai pašvaldības mežā, kā arī lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti izrādot

nepamatotu launprātību (Sodu lik. 59. p.), var uzsākt bez cietušo sūdzības un nevar izbeigt ar izlīgumu. 1933. g. 160, A, I, 6. p. piez.; 1939. g. 80, II, 6. p. piez.

7. Ja cietušais nav sasniedzis astoņpadsmit gadus, tad izlīgums derīgs vienīgi ar likumīga pārstāvja piekrišanu. 1920. g. 173, 5². p.; 1933. g. 160, A, IV.

8. *atcelts* (1933. g. 160, A, V).

9. Lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Sodu likuma (1936. g. izd.) 117. p., 218. p. 2. d. 1. pk., 445. p. (vieglu miesas bojājumu gadījumos, izņemot 6. p. paredzētos), 449. p. (izņemot 6. p. paredzētos gadījumus), 470., 474. p., 493. p. 2. punktā, 494., 497. p., 500. p. 3. un 4. punktā, 501. p. 2. un 3. punktā un 511. pantā (izņemot 6. p. paredzētos gadījumus) (a), kā arī 495. p. un 502. p. 2. punktā, ja cietušā persona sasniegusi četrpadsmit gadus, tāpat arī lietas par dienestpersonas goda aizskaršanu, kad tā izpilda dienesta pienākumus vai sakarā ar šo pienākumu izpildīšanu, — uzsākamās tikai ar cietušo sūdzību. Minētās lietas ar izlīgumu nav izbeidzamas (b).

(a) 1933. g. 160, A, I, 9. p.; 1934. g. 201, II, 9. p. 1. pk. —
(b) 1933. g. 160, A, I, 9. p.

9¹. Lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Sodu likuma (1936. g. izd.) 495. p. un 502. p. 2. punktā, ja cietušā persona sasniegusi četrpadsmit gadus, kā arī 218. p. 2. d. 1. punktā, 470., 474. p., 493. p. 2. punktā, 497. p., 500. p. 3. un 4. punktā un 501. p. 2. un 3. punktā, — uzsākamās, bez cietušo sūdzības, arī uz sūdzību, kuru ceļ viņu laulātie, vecāki, aizbildņi, aizgādņi un vispār tie, kuru gādībā viņi atrodas.

Ja cietušā persona ir precēta sieviete, tad lieta ierosināma tikai uz viņas vai viņas vīra sūdzību. 1933. g. 160, A, II, 9¹. p.; 1934. g. 201, I.

P i e z ī m e. Lietas par šajā pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem var ierosināt bez cietušo sūdzības:

- 1) kad tos izdarijuši cietušo likumīgie pārstāvji un cietušie nav sasnieguši astoņpadsmit gadus vai aiz likumīgiem iemesliem nespēj paši aizstāvēt savas tiesības, un
- 2) kad cietušais nomirst pirms sūdzības iesniegšanas. 1933. g. 160; A, II, 9¹. p. piez.

10. Persona, kas cietusi no noziedzīga nodarījuma, bet nebauda privatapsūdzētāja tiesības, ja viņa, kriminallietu iztiesājot, ceļ atlīdzības prasību, atzīstama par lietā piedalošos civilprasītāju. 1864. g. 41476, 6. p.

11. Civilprasītājs, kas, pirms tiesas sēdes atklāšanas kriminallietā, nav pieteicis atlīdzības prasību, zaudē tiesību celt to kriminālkārtībā, bet var to pieteikt civiltiesā pēc Civilprocesa likuma (1938. g. izd.) 7. un 8. panta noteikumiem. Pēc šiem pašiem noteikumiem var celt civilprasību arī tajos gadījumos, kad kriminallietu, pie kuras šī prasība bijusi savā laikā pievienota, nevar nobeigt apsūdzētā gara slimības vai viņa neatrašanās dēļ un prasītājs lūdz krimināltiesu, lai izbeidz tiesāšanu viņa prasībā. 1887. g. 4347, II, 7. p.

12. Nevienu nevar apcietināt citādi, kā likumos noteiktos gadījumos, nedz turēt ieslodzītu telpās, kuras likumā tam nolūkam nav noteiktas (lik. par ieslodz. Lik. kr. 1936. g. 103; disciplinārsodu lik. Lik. kr. 1930. g. 140, 6. p.). 1864. g. 41476, 8. p.

13. Prasījums, lai kādu personu apcietina, izpildams tikai tajā gadījumā, kad tas ienācis šajā likumā noteiktā kārtībā. Turp., 9. p.

14. Katram tiesnesim un katram prokuroram, kurš sava iecirkņa vai apgabala robežās pārliecinātos, ka kāda persona apcietināta bez to iestāžu vai personu lēmuma, kurām uz to ir tiesība, nekavējoties jāatsvabina nepareizi apcietinātais. Turp., 10. p.

15. Tiesnesim vai prokuroram, kas dabūjis zināt, ka viņa iecirkņa vai apgabala robežās kādu personu tur nepienācīgā ieslodzījuma vietā, jāgādā, lai apcietināto turētu noteiktā kārtībā. Turp., 11. p.

16. Visām tiesu iestādēm lietas jāizspriež pēc pastāvošo likumu tiešā jēguma, bet ja gadītos nepilnība, neskaidrība vai pretrunība likumos, kuros tiesājamais nodarījums aizliegts ar soda piedraudējumu, tad spriedums jāpamato uz likumu vispārējo izpratni. 1864. g. 41476, 12. p.

17. Aizliegts apturēt lietas izspriešanu, aizbildinoties ar likumu nepilnību, neskaidrību vai pretrunību. Par šā noteikuma pārkāpšanu vainīgie ir atbildīgi kā par pretlikumīgu dienesta pienākumu neizpildīšanu (Sodu lik. 1936. g. izd. 122. p.). Turp., 13. p.

18. Par noziedzīgu nodarījumu, kas piekrit tiesas pārziņai, neviens nav sodams citādi, kā ar attiecīgas tiesas spriedumu, kas nācis likumīgā spēkā. Turp., 14. p.

19. Krimināllietās ikviens ir atbildīgs tikai pats par sevi. Par zaudējumu atlīdzību, kuri nodarīti ar noziedzīgu nodarījumu, tiesājamā vietā var atbildēt arī citas personas, bet tikai likumā norādītos gadījumos. Turp., 15. p.

20. Vajāšanu tiesas ceļā, attiecībā uz apsūdzētā kriminālatbildību, nevar ierosināt un uzsāktā ir jāizbeidz:

- 1) kad apsūdzētais miris,
- 2) kad noilgums notecējis,
- 3) kad likumā norādītos gadījumos apsūdzētais ar cietušo izlīdzis,
- 4) amnestijas gadījumā (a),
- 5) ja divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo, kas uz tiesas sprieduma pamata ievietots audzināšanas-labošanas vai labošanas iestādē, apsūdz par to, ka viņš pirms ievietošanas minētās iestādēs, kā arī atrodoties šajās iestādēs, vai arī bēgšanas vai atvaļinājuma laikā no tām, izdarījis noziedzīgu nodarījumu, par kuru viņš pēc likuma nav bargāki sodams kā ar ievietošanu audzināšanas-labošanas vai labošanas iestādē (b).

(a) 1864. g. 41476, 16. p.; 1922. g. 113, 45. p.; 1934. g. 135.—
 (b) 1939. g. 80, III, 20. p. 5. pk.

21. Izbeidzot vajāšanu tiesas ceļā 20. pantā minēto iemeslu dēļ, krimināltiesās celtās atlīdzības prasības par kaitējumiem un zaudējumiem, kas nodarīti ar noziedzīgu nodarījumu, izšķiramas tajās pašās krimināltiesās. 1864. g. 41476, 17. p.

22. Ja vajāšana tiesas ceļā izbeigta, iekam no noziedzīgā nodarījuma cietušā persona cēlusi kriminālkārtībā atlīdzības prasību, tad šo prasību var celt pret apsūdzēto, bet viņa nāves gadījumā pret viņa mantiniekiem — tikai civiltiesāšanas kārtībā. Turp., 18. p.

23. Ar atsacīšanos no atlīdzības par kaitējumiem un zaudējumiem, kas nodarīti ar noziedzīgu nodarījumu, nav izbeidzama lietas iztiesāšana par apsūdzētā kriminalatbildību. Turp., 19. p.

24. Izlīgums tādā lietā, kuru pēc likuma var izbeigt miera ceļā, atsvabina apsūdzēto no personīgas atbildības, un līdz ar to tas atzīstams par atsacīšanos no atlīdzības, ja cietušais nav paturējis sev tiesību celt civilprasību. Turp., 20. p.

25. Pret to, kas ar attiecīgās tiesas likumīgā spēkā nākušu spriedumu attaisnots, nevar otrreiz uzsākt izmeklēšanu un tiesāšanu par to pašu noziedzīgo nodarījumu, kaut arī būtu atklājušies jauni apstākļi viņa vainas pierādīšanai Turp., 21. p.

26. Kas notiesāts ar likumīgā spēkā nākušu spriedumu, to nevar no jauna tiesāt par to pašu lietu, kaut arī vēlāk būtu atklāti apstākļi, kas pavaīro viņa vainu. Turp., 22. p.

27. 25. un 26. panta noteikumi nav attiecināmi uz tiem gadījumiem, kad tiesa atzīst, ka agrākais spriedums ir viltojuma, uzpirkuma vai cita noziedzīga nodarījuma sekas. Turp., 23. p.

28. Kad izpildot spriedumus par kareivju noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti pirms viņu ieskaitīšanas dienestā, izrādas, ka spriedumā sods ir noteikts pēc Sodū likuma (1936. g. izd.) un nav pārvērsts sodā pēc Kara sodu likuma (1937. g. izd.), vai ka šī pārvēršana izdarīta nepareizi, attiecīgā kara priekšniecība par to paziņo spriedumu taisījušai tiesai, kas spriedumu

izlabo šā likuma 140., 229., 972. un 976. (3. pk.) pantā noteiktā kārtībā un sūta atpakaļ izpildīšanai. 1887. g. 4373, II; 1928. g. 159, beig.

29. Apsūdzēto, par kuru lieta bijusi izbeigta noteiktā kārtībā, bet bez tiesas sprieduma taisīšanas, var saukt pie atbildības, uz sevišķa tiesas lēmuma pamata, ja pirms noilguma notecējuma atklātu jaunus apstākļus viņa vainas pierādīšanai. 1864. g. 41476, 24. p.

30. Ja atklāti notiesātā nevainības pierādījumi vai ja viņš tiesas kļūdas dēļ sodu izcietis lielākā mērā nekā noziedzies, tad tas atzīstams par likumīgu iemeslu lietu par viņu atjaunot noteiktā kārtībā (212., 954.—960. p.). Turp., 25. p.

31. Atjaunot nevainīgi notiesātā godu un tiesības atļauts katrā laikā, neskatoties ne uz noilguma notecējumu, ne uz notiesātā nāvi. Turp., 26. p.

32. Ja nodarījuma noziedzības noteikšana atkarājas no noliktā kārtībā noteicamām apsūdzētā īpašuma tiesībām uz nekustamu īpašumu vai no viņa maksātspējas rakstura, tad vajāšanu krimināltiesas ceļā neiesāk un iesākto aptur līdz strīda jautājumra izšķiršanai civiltiesā. Turp., 27. p.; 1922. g. 23, C, I; 1923. g. 97, II.

Piezīme. Sodu likuma (1936. g. izd.) 479., 480., 483., 556.—560. un 565.—567. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu lietas var uzsākt, nenogaidot strīda lietas izšķiršanu civiltiesā. 1933. g. 160, A, I, 32. p. piez.

33. Noziedzīga nodarījuma atklāšana, lietu skatot cauri civiltiesā, neatsvabina krimināltiesu no pienācīgas rīcības apsūdzētā kriminalatbildības noteikšanai. 1864. g. 41476, 28. p.

34. Civiltiesas galīgais spriedums viņas caurskatīšanai piekritīgos jautājumos ir saistošs krimināltiesai tikai notikuma vai nodarījuma esamības vai raksturojuma, bet ne tiesājamā vainības ziņā. Bet spriedums prasības lietā, kas skatīta cauri civiltiesā, apturot krimināltiesāšanu (11. p.), nekādā ziņā neasaista krimināltiesu sprieduma taisīšanā. 1887. g. 4347, II, 29. p.

35. Krimināltiesas galīgais spriedums jautājumos, vai noziedzīgais nodarījums tiešām noticis, vai tas bijis tiesājamā nodarījums un kāds raksturs šim nodarījumam — ir saistošs civiltiesai visos tajos gadījumos, kad civiltiesā skata cauri tā nodarījuma civilsekas, kurš bijis krimināltiesāšanas priekšmets. 1864. g. 41476, 30. p.

Piezīme. Taisot nosodošu spriedumu lietā par iestāšanos laulībā agrākai laulībai pastāvot, krimināltiesai jāatzīst otra laulība par spēkā neesošu. 1933. g. 160, A, II, 35. p. piez.

35¹. Atzīstot augļošanas saistību par spēkā neesošu, krimināltiesā taisa spriedumu par patiesi aizdotā atdošanu atpakaļ aizdevējam, atskaitot jau saņemtos maksājumus (Sodu lik. 1936. g. izd. 568. p. 6. d.). Pirms sprieduma taisīšanas augļošanas lietās krimināltiesā var lemt par attiecīgas saistības pēdizīšanas apturēšanu. Turp., 35¹. p.

36. Ja tiesājamā nodarījumu neatzīst par noziedzīgu vai nepieskaīta viņam par vainu, tad tas neatņem tiesību celt civilprasību pēc atlīdzības par kaitējumiem un zaudējumiem, kas ar to nodarīti. 1864. g. 41476, 31. p.

37. Ar tiesas spriedumu attaisnotam ir tiesība, likumā noteiktās robežās (792.—796. p.), prasīt atlīdzību par kaitējumiem un zaudējumiem, kas cēlušies no nepareizas apsūdzības. Turp., 32. p.

Pirmā daļa.

Tiesāšanas kārtība miertiesās.

Pirmā nodaļa.

Piekritība.

38. Miertiesnešiem piekrīt lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem draud, kā augstākais sods, naudas sods, arests vai cietums. 1933. g. 160, A, I, 38. p.

39. Iepriekšējā (38.) pantā minētās lietas izņemtas no miertiesnešu piekritības sekojošos gadījumos:

- 1) ja sods par noziedzīgu nodarījumu savienots ar aizliegumu piedalīties sabiedriskās sapulcēs, ar vēlēšanu un balsstiesību zaudēšanu (Sodu lik. 1936. g. izd. 86. p.), ar fabriku, darbnīcu vai citu rūpniecības vai tirdzniecības iestāžu slēgšanu, fabriku un darbnīcu mašīnu vai ražošanas līdzekļu iznīcināšanu, kā arī ar aizliegumu nodarboties ar tirdzniecību vai rūpniecību vai piekopt zinamu arodu (a);
- 2) ja iesniegtā prasība par zaudējumu atlīdzību, kas nodarīti ar noziedzīgu nodarījumu, kā arī ja vainīgajam atņemamo priekšmetu vērtība vai viņam uzliekamie izdevumi par pretlikumīgi izdarītā izlabošanu vai iznīcināšanu, kā arī pārējie no vainīgā pienākošie naudas maksājumi pārsniedz kopsumā tūkstoši latu (b);
- 3) ja piesavināšanās, zādzības vai krāpšanas ceļā iegūtās mantas vērtība pārsniedz tūkstoši latu (c);
- 4) ja par Ārstniecības likumu noteikumu pārkāpšanu apsūdz ārstus, vecmātes, aptieku turētājus un pārvaldniekus, aptieku asistentus un praktikantus un ķīmiski-farmacei-

tiskās rūpniecības fabriku un laboratoriju pārvaldniekus, kā arī minētās fabrikās un laboratorijās nodarbinātos ķīmiķus un farmaceitus (d).

(a) 1920 g. 161, 34. p.; 1926. g. 84, A, I, 39. p. 1. pk.; 1933. g. 160, A, III, 39. p. 1. pk. — (b) 1920. g. 208, I, 2. p.; 1924. g. 206, I, p. — (c) 1933. g. 160, A, II, 39. p. 3. pk. — (d) 1939. g. 80, III, 39. p. 4. pk.

40. Miertiesnešiem nepiekrīt lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Sodu likuma (1936. g. izd.) 92. p., 98. p. 2. punktā, 103. p., 104. p. 1. un 2. d., 107.—110., 113.—120. p.; 9. nodaļā; 173. p., 174. p. 1. d., 177. p., 179. p. 1.—3. d., 179¹. 179²., 180., 181. p., 182. p. 1. d., 183. p. 1. d., 186.—188. p., 190. p. 1. d., 192. p., 199. p. 1. d., 200. p. 1. d., 213. p. 4. d., 218., 219., 244. p., 245. p. 2. d., 246., 300., 303., 304. un 309. p.; 19. nodaļā, izņemot 325. un 329. p.; 342. p., 343. p. 1. un 2. d., 344. p. 1. d., 397., 406., 407., 410., 412., p., 415. p. 2. d., 416. p. 2. d., 417.—420. p., 423. p. 1. un 2. d., 426.—428. p., 431. p. 1. d., 433., 434. p., 437. p. 1. d., 438. p., 439. p. 1. d., 444. p. 2. d. 1. punktā, 445. p. (vieglu miesas bojājumu gadījumos), 446., 449., 460. p., 472. p. 2. d., 479. p. 2. d., 486. un 492. p.; 31. nodaļā; 512. p., 518. p. 2. d., 524. p., 525. p. 3. d., 527. p. 1. d., 528. p. 1. d., 532. p. 1. d., 534. p., 544. p. 1. d., 552. p. 1. d., 562., 564., 565. p. (izņemot gadījumus, kad noziedzīgs nodarījums izdarīts par kaļķi personai, par kuras tiesību nodrošināšanu apzināti dots pienācīgas varas rīkojums), 566. p. 3. punktā, 567. un 573.—576. pantā. 1934. g. 201, II, 40. p.; 1939. g. 80, II, 40. p.

41. Katram miertiesnesim ir piekritīgi tie noziedzīgie nodarījumi, kas izdarīti viņa iecirknī, kā arī tie, kas viņam pakļauti uz Tiesu iekārtas (1936. g. izd.) 27. panta pamata. Spriedumu pēc tādu noziedzīgu nodarījumu kopības, kas atklāti dažādos iecirkņos, taisa tas tiesnesis, kurš taisījis pēdējo no spriedumiem. 1912. g. 1003, G, I, 36. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

42. Piekritības strīdus starp viena apgabala miertiesnešiem izšķir attiecīgā apgabaltiesa. 1864. g. 41476, 37. p.; 1918. g. 10, 5. p.

43. Piekritības strīdus starp dažādu apgabalu miertiesnešiem izšķir tā apgabaltiesa, kuras apgabalā lieta vispirms cēlusies. 1864. g. 41476, 38. p.; 1918. g. 10, 5. p.

44. Piekritības strīdus starp miertiesnesi un izmeklēšanas tiesnesi izšķir tā apgabaltiesa, pie kuras pēdējais pastāv. 1864. g. 41476, 39. p.

45. Ja miertiesnesis atzīst lietu, kuru viņam nodevusi kara priekšniecība, par sev nepiekritīgu, tad viņš par to ziņo apgabaltiesai, no kuras atkarājas ierosināt piekritības strīdu. 1912. g. 1003, G, II, 39². p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1918. g. 10, 5. p.; 1921. g. 39, 10. p.

45¹. Piekritības strīdus starp apgabaltiesām kā otrām instancēm, vai arī starp miertiesnesi vai apgabaltiesu kā otro instanci no vienas puses un apgabaltiesu kā pirmo instanci no otras puses izšķir Tiesu palata. 1926. g. 64, II.

46. Lūgums noraidīt attiecīgo miertiesnesi vai attiecīgo tiesu iesniedzams vienai no tām iestādēm, starp kurām izcēlies piekritības strīds. Šo lūgumu, līdz ar paskaidrojumu, nosūta skatīt cauri tai iestādei, kurai uz iepriekšējo pantu pamata nākas izšķirt piekritības strīdu, bet lietas iztiesāšana pa to laiku apturama, kamēr nav izšķirts minētais strīds. 1864. g. 41476, 41. p.

Otrā nodaļa.

Lietu uzsākšanas kārtība pie miertiesnešiem.

Pirmā apakšnodaļa.

Lietu uzsākšanas iemesli.

47. Miertiesnesis uzsāk lietas iztiesāšanu:

- 1) uz privatpersonu sūdzībām, kas kaitējumus un zaudējumus cietušas;

- 2) uz tiesu iestāžu, prokuratūras dienestpersonu un izmeklēšanas tiesnešu paziņojumiem;
- 3) uz policijas un citu administratīvu iestāžu un personu paziņojumiem (54. p.), un
- 4) kad viņš pats pamanījis noziedzīgus nodarījumus, kas vajājami neatkarīgi no privatpersonu sūdzībām. 1912. g. 1003, G, I, 42. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

48. Privatpersonu sūdzības iesniedz miertiesnesim vai nu paši tie, kas kaitējumus vai zaudējumus cietuši, vai tie, kam likums piešķir tiesību stāties viņu vietā, vai arī pilnvarnieki. 1864. g. 41476, 43. p.

49. Par pilnvarniekiem krimināllietās var būt, bez zvērinātiem advokātiem un privatadvokātiem, arī citas personas, kurām likums neaizliedz vest svešas lietas. Attiecībā uz pilnvarniekiem jāievēro Cīvilprocesa likuma (1938. g. izd.) 57.—62. panta noteikumi. Turp., 44. p.; 1874. g. 53573, noteik.

50. Miertiesnesim iesniedzamā sūdzība var būt rakstiska vai mutiska. Mutisku sūdzību, kad miertiesnesis to ierakstījis protokolā, nolasa priekšā sūdzētājam, kas to paraksta, ja prot rakstīt.

Miertiesnesim jāpieņem sūdzības arī tādās lietās, kuras pēc savas būtības viņam nav piekritis. Tādā gadījumā tiesnesis nosūta sūdzību vai protokolu, kurā tā ierakstīta, pēc piederības, izmeklēšanas tiesnesim vai arī, ja nav vajadzīga izmeklēšana, tieši attiecīgās apgabaltiesas prokuroram un paziņo par to lietas dalībniekiem. 1912. g. 1003, G, I, 45. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1918. g. 10, 3. p.

51. Sūdzībā, tiklab rakstiskā, kā mutiskā, pēc iespējas jānorāda:

- 1) apsūdzētāja vārds, uzvārds, dzimšanas laiks un vieta un dzīves vieta;
- 2) noziedzīgais nodarījums, kad un kur tas izdarīts;
- 3) apsūdzētājam nodarītie kaitējumi un zaudējumi;

- 4) apsūdzētā vai aizdomās stāvošā persona un viņas dzīves vieta;
- 5) liecinieki vai citi pierādījumi, kas sūdzību apstiprina, un
- 6) gads, mēnesis un diena, kad sūdzība iesniegta. 1864. g. 41476, 46. p.; 1935. g. 87, III; 193, 1. p.

52. Kad noziedzīgā nodarījumā, par kuru iesniegta sūdzība, nav zināms vainīgais, vai arī kad nav pietiekošu pierādījumu, kas sūdzību pamato, vai kad miertiesnesis citu iemeslu dēļ to atzīst par vajadzīgu, viņš var uzdot policijai savākt visas lietā vajadzīgās ziņas (289. p. 1. pk.) vai izdarīt 289. panta 3. punktā paredzēto izziņas darbību. 1939. g. 80, I, 52. p.

53. Personas, kas no noziedzīgā nodarījuma cietušas kaitējums vai zaudējumus, var griezties arī tieši pie policijas, kura vajadzības gadījumos izdara izziņu (289. un 293. p.) un par panākumiem ziņo miertiesnesim. Turp., 53. p.

54. Policijas un citas administratīvas iestādes un personas paziņo miertiesnesim par tiem noziedzīgiem nodarījumiem, kurus viņas atklājušas savā darbības aplokā un kuri vajājami bez privatpersonu sūdzībām. 1912. g. 1003, G, I, 49. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

55. Rakstiskos paziņojumos miertiesnesim policijas un citas administratīvas iestādes un personas norāda:

- 1) kad un kur noziedzīgais nodarījums izdarīts;
- 2) uz ko krīt aizdomas un kādi par to ir pierādījumi;
- 3) vai ir arī civilprasītājs un liecinieki;
- 4) visu minēto personu dzīves vietas. 1912. g. 1003, G, I, 50. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

56. Līdz ar paziņojumu miertiesnesim par noziedzīgo nodarījumu, apsūdzēto var apcietināt un atvest šādos gadījumos:

- 1) kad noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā piekertais policijai nav pazīstams un neuzrāda apliecību par savu vārdu, uzvārdu un dzīves vietu;

- 2) kad lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem likumā noteikts cietums, ir iemesls bažīties, ka apsūdzētais aizbēgs vai iznīcinās noziedzīgā nodarījuma pēdas. 1912. g. 1003, G, I, 51. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

57. Uz iepriekšējā (56.) panta pamata apcietinātās personas divdesmit četru stundu laikā pēc apcietināšanas ir vai nu jāatsvabina, vai jānovied pie miertiesneša, bet ja apcietināšana notikusi tālu no miertiesneša pastāvīgās uzturēšanās vietas, tad apcietinātā nosūtīšanai noteikto divdesmit četru stundu laiku var pagarināt, cik pēc vietējiem apstākļiem nepieciešami vajadzīgs, lai apcietināto novestu pie miertiesneša. 1912. g. 1003, G, II, 51¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

Piezīme. Minētās divdesmit četrās stundās nav ieskaitamas svētku un svinamās dienas. 1939. g. 80, III, 57. p. piez.

58. Miertiesnesim pienākas ne vēlāk kā divdesmit četru stundu laikā pēc apcietinātā atsūtīšanas viņu nopratināt un nolemt par viņa atsvabināšanu vai tālāku aizturēšanu. 1912. g. 1003, G, II, 51². p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

59. Par noziedzīgiem nodarījumiem, kurus miertiesnesis pats pamanījis, viņš var, ja atzīst par vajadzīgu, uzdot policijai izdarīt iepriekšēju izziņu. 1864. g. 41476, 52. p.

60. 20. pantā minētos gadījumos, kā arī tad, kad lietā nav noziedzīga nodarījuma pazīmju vai kad nav atklāts vainīgais, miertiesnesis nolemj lietu izbeigt. Lieta izbeidzama arī tajā gadījumā, kad apsūdzētais, ko apsūdz par noziedzīgu nodarījumu, par kuru draud tikai naudas sods, pirms sprieduma taisīšanas samaksā minēto naudas sodu visaugstākā apmērā, kā arī tiesas noteiktos tiesu izdevumus un līdz ar to apmierina pieteikto civilprasību. 1912. g. 1003, G, II, 52¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

61. Lietu var izbeigt kā pēc pusu paskaidrojumu noklausīšanas, tā arī bez tādas, bet kad puses nav noklausīnātas,

taid par lietas izbeigšanu jāpaziņo lietas ierosinātājai personai vai iestādei, kurai septiņu dienu laikā ir tiesība blakus kārtībā pārsūdzēt miertiesneša lēmumu apgabaltiesā. 1912. g. 1003, G, II, 52^a. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1918. g. 10, 5. p.

62. Izbeigtās lietas atjaunošana pielaižama, ja pēc lietas izbeigšanas atklājušies jauni pierādījumi.

Lūgumi par atjaunošanu iesniedzami tam miertiesnesim, kas lietu izbeidzis, un viņš arī tos pārbauda. 1912. g. 1003, G, II, 52^a. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

63. Kad apgabaltiesa atzīst, ka miertiesnesis kriminalva-
jāšanu nepareizi izbeidzis vai apturējis, viņa var atcelt mier-
tiesneša lēmumu šajā lietā, kaut arī tas nebūtu pārsūdzēts.
1912. g. 1003, G, II, 52^a. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.;
1918. g. 10, 5. p.

64. Ja policija neizpilda pienākumus, kas tai uzlikti pie
miertiesneša iztiesājamās lietās, pēdējais to paziņo apgabaltiesas
prokuroram vai viceprokuroram lietas tālākai virzīšanai
533. pantā noteiktā kārtībā. 1864. g. 41476, 53. p.; 1879. g.
60299; 1938. g. 88, I.

Otrā apakšnodala.

Pusu un liecinieku aicināšana.

65. Apsūdzēto aicina uz tiesu ar rakstisku pavēsti, bet kad
viņš atrodas miertiesneša uzturēšanās vietā, tad ar mutisku
uzaicinājumu. 1864. g. 41476, 54. p.

Piezīme. Darbdienās no 17. līdz 30. junijam mierties-
nesis noliek sēdē tikai apcietināto lietas, apsūdzības
lietas uz Sodu likuma (1936. g. izd.) 59. un 281. panta
pamata un jautājumus par drošības līdzekļu grozīšanu,
kā arī lietas, kurās radusies neparedzēta vajadzība tās
nekavējoties likt sēdē. 1933. g. 259, II, 65. p. piez.;
1939. g. 80, II, 65. p. piez.

66. Pavēstē noteikti jānorāda:
- 1) aicinamā persona;
 - 2) ierašanās laiks un vieta;
 - 3) lieta, kurā apsūdzēto aicina, un
 - 4) neierašanās sekas.

Pavēste jāparaksta miertiesnesim vai viņa sekretaram.
1912. g. 1003, G, I, 55. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

67. Pavēstes piegādā aicinamām personām vai nu ar miertiesneša ziņnesi, vai caur policiju, vai caur pagasta pašvaldību.
1928. g. 109, II.

68. Pavēste nododama pašam aicinamam, bet ja viņa nav mājās, tad to nodod kādam no viņa mājiniekiem, īpaši vecākajam, vai mājas saimniekam, vai namiņim, vai arī policijas kārtībniekam. 1864. g. 41476, 57. p.; 1922. g. 119.

Piezīme. Pavēstes par to dzelzscelā dienestpersonu aicināšanu pie tiesas, kuru amati minēti satiksmes un tieslietu ministru pēc savstarpējas vienošanās sastādītā sevišķā sarakstā, piegādājamās nevis pašam aicinamām personām, bet viņu tuvākai vietējai priekšniecībai, ne vēlāk kā septiņas dienas pirms pavēstē noteiktās ierašanās dienas. 1873. g. 52835; 1882. g. 621; 1893. g. 9949; 10212, V.

69. Pavēsti nododot, tajā jāatzīmē tās nodošanas laiks, un tās otrs eksemplars, kuru saņēmējs paraksta, atzīmējams pavēstes saņemšanas laiku, jānogādā miertiesnesim. Lasīt nepratējiem pavēstes saturu paziņo divu liecinieku klātbūtnē.
1912. g. 1003, G, I, 58. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

70. Ja pavēstes saņēmējs nevar vai negrib parakstīties, tad par to jāatzīmē abos pavēstes eksemplaros, ar norādījumu, kam un kad īsti tā nodota un kāpēc nav saņēmēja paraksta.
1864. g. 41476, 59. p.

71. Kad apsūdzētais, kuru apsūdz par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem likumā noteikts cietums, ir aizbēdzis vai

viņa uzturēšanās vieta nav atrasta, tad mirtiesnesis, pēc tam, kad visa uz viņa rīkojumu izdarītā policijas rīcība apsūdzētā uzturēšanās vietas atrašanai izrādījusies par pilnīgi bezsekmiņu, var dot rīkojumu viņu uzmeklēt ar attiecīga ziņojuma iespiešanu, pieturoties pie 841.—846. panta noteikumiem. 1912. g. 534, IX, 59¹. p.

72. Aicinamais var ierasties uz lietas iztiesāšanu pats vai savā vietā atsūtīt pilnvarnieku, par ko atzīmējams pavēstē. Mirtiesnesim tomēr ir tiesība prasīt, lai apsūdzētais ierastos personīgi, kad pēc lietas apstākļiem tas izrādas par vajadzīgu, uz ko noteikti jānorāda pavēstē. 1912. g. 1003, G, I, 60. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

73. Ja lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem likumā noteikts cietums, apsūdzētais, kas aicināts ierasties, neierodas bez ievērojama iemesla, mirtiesnesis dod rīkojumu viņu atvest. Tiesnesis var dot rīkojumu par tāda apsūdzētā atvešanu arī bez iepriekšēja aicinājuma, ja apsūdzētā slēpšanās dēļ nav bijis iespējams viņu aicināt vai ja apsūdzētam nav noteiktas dzīves vietas un nodarbošanās. 1912. g. 1003, G, I, 61. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

74. Apsūdzēto var atvest tikai tad, kad viņam par to uzrādīta noteikta pavēste, tāda paša satura kā tā, ar kuru aicina pie tiesneša (66. p.). 1864. g. 41476, 62. p.

75. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo lietās par lietas iztiesāšanas dienu paziņojams nepilngadīgā apsūdzētā vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas, ja nepilngadīgā vecāki vai minētās personas dzīvo tajā apgabaltiesas apgabalā, kura robežās atrodas lietas iztiesātāja mirtiesneša iecirknis, pie kam pavēstēs atzīmējams, ka augšminēto personu ierašanās nav obligatoriska un ka viņām ir tiesība savā vietā sūtīt pilnvarnieku. Kad nepilngadīgo apsūdz par tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā noteikts ne mazāks sods kā cietums, tad mirtiesnesim ir tiesība prasīt.

lai augšminētās personas ierodas personīgi, ja pēc lietas apstākļiem tas izrādas par nepieciešamu. 1897. g. 14233, IV, 62^a. p.; 1933. g. 160, A, IV.

76. Par dienu un stundu, kad noteikts apsūdzētam ierasties, jāpaziņo apsūdzētajam. 1864. g. 41476, 63. p.

77. Ja lietās, kas uzsāktas pēc dienestpersonu paziņojumiem, šīs personas nevar uz tiesāšanu atnākt pašas, viņas atsūta savā vietā pilnvarniekus. Turp. 64. p.; 1939. g. 80, II.

78. Prokuratūras dienestpersonas tieši nepiedalās lietas iztiesāšanā pie miertiesnešiem, bet, ja atzīst par vajadzīgu, vada un uzrauga policijas ierēdņu darbību apsūdzēšanā šajās lietās. 1927. g. 196, I, 78. p.; 1939. g. 80, II.

79. Lieciniekus aicina miertiesnesis (sal. 68. p. piez.), ja puses pašas neuzņemas viņus atvest. Tiesnesis var aicināt lieciniekus bez pusu lūguma, ja atzīst to par vajadzīgu. 1912. g. 1003, G, I, 65. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

80. Liecinieki-kareivji, kas atrodas aktīvā dienestā, aicināmi caur viņu tuvāko priekšniecību, bet virsnieki tieši ar pavēstēm; tomēr aicinājums pie tiesas viņus neatsvabina no dienesta pienākumiem, ja priekšniecība viņus nav atbrīvojusi. 1864. g. 41476, 66. p.

81. Kad kara priekšniecība apliecina, ka aicinamam lieciniekam-karavīram kara dienesta apstākļu dēļ nav iespējams personīgi ierasties pie tiesas, tad aicināmo nopratina viņa dienesta vietā. Turp., 67. p.

82. *atcelts* (1923. g. 97, III, 5. p.).

83. Par neierašanos noteiktā termiņā, neuzdodot ievērojamus attaisnojumus, lieciniekam, kam ir dzīves vai pagaidu uzturēšanās vieta miertiesneša iecirkņa robežās, vai kaut arī ārpus tām, bet ne tālāk kā piecpadsmit kilometrus no tās vietas, uz kuru viņš aicināts ierasties, uzliekams naudas sods, pēc miertiesneša lēmuma, ne lielāks par divdesmit pieciem latiem, raugoties pēc lietas svarīguma un liecinieka turības. Tādam

lieciniekam, ja viņš neatnāk otro reizi bez ievērojamiem iemesliem, no jauna uzliekams naudas sods augstāk apzīmētā apmērā, pie kam miertiesnesis var nolemt atvest liecinieku pie tiesas. 1887. g. 4372; 1923. g. 5, 1. p.; 97, III, 1. p.; 1926. g. 84, A, II.

84. Liecinieks var, vai nu divu nedēļu laikā pēc tam, kad viņam paziņots miertiesneša lēmums par uzlikto naudas sodu, vai arī ierodoties pie tiesas jaunoliktā termiņā, iesniegt savus attaisnojumus tam pašam miertiesnesim, kas viņu tad arī atsvabina no naudas soda, ja atzīst, ka viņa attaisnojumi pelna ievēribu. 1864. g. 41476, 70. p.

85. 83. panta noteikumi par neierašanās sekām, kā arī 84. panta noteikumi, piemērojami arī tādos gadījumos, kad 75. pantā norādītās personas neierodas uz miertiesneša aicinājumu. 1897. g. 14233, IV, 70^a. p.

86. Liecinieku, kas vārguma, slimības vai citu ievējamu iemeslu dēļ nevar ierasties pie miertiesneša, pēdējais noprātina viņa dzīves vietā un pusu klātbūtnē, ja viņas ierodas šim nolūkam noteiktā laikā. Tādā pašā kārtībā liecinieki nopratinami arī tajā gadījumā, kad lietā jānoprātina lielāks skaits vienā vietā dzīvojošu personu. 1912. g. 1003, G, I, 71. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

87. Lieciniekus, kas dzīvo citā miertiesneša iecirknī, tālāk par piecpadsmit kilometriem no tās vietas, kur lietu iztiesā, noprātina tas miertiesnesis, kura iecirknī viņi dzīvo, pie kam atļauts būt klāt pusēm, kas ieradušās uz nopratināšanu. 1912. g. 1003, G, I, 72. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1926. g. 84, A, II.

Trešā apakšnodala.

Tiesāšanas atlikšana un drošības līdzekļi pret izvairīšanos no tiesas.

88. Kad abas ieradušās puses vai viena no tām paziņo, ka vēl nevar iesniegt visus pierādījumus, tad miertiesnesis, ja

atzīst, ka lūgums atlikt iztiesāšanu pelna ievēribu, atliek lietu, nosakot pusēm jaunu ierašanās termiņu. 1912. g. 1003, G, I, 73. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

89. Miertiesnesis var atlikt lietas izspriešanu pēc sava paša ieskata, ja atzīst par vajadzīgu izdarīt apskatīšanu, aplūkošanu, kratīšanu vai lietu izņemšanu, vai arī nopratināt jaunus lieciniekus, vai uzdot pusēm piegādāt vai policijai savākt lietā kādas nepieciešamas ziņas. 1912. g. 1003, G, I, 74. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

90. Atliekot lietas iztiesāšanu vienas puses neierašanās dēļ noliktā termiņā, pretējā puse var lūgt, lai izdevumus, kas tai cēlušies ierodoties pie tiesas lieku reizi, uzliktu neatnākušai pusei, ja tā neuzrāda ievērojamus neierašanās iemeslus. 1864. g. 41476, 75. p.

91. Mainot savu dzīves vietu, apsūdzētiem jāpaziņo par to miertiesnesim, kas lietu iztiesā. 1912. g. 1003, G, I, 76. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

92. Lai apsūdzētam atņemtu iespēju izvairīties no tiesas, miertiesnesis var:

- 1) kad uz apsūdzēto krīt aizdomas, ka viņš izdarījis noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā noteikts naudas sods vai arests, vai kad no viņa prasa atlīdzību, — ņemt parakstu, ka neatstās pastāvīgo dzīves vietu, vai prasīt galvojumu, bet ja tādu nedod — apcietināt;
- 2) kad uz apsūdzēto krīt aizdomas, ka viņš izdarījis noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā noteikts cietuma sods — pieprasīt galvojumu vai ķīlu, bet ja tādus nedod, apcietināt.

Bet ja tam, ko apsūdz par noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā noteikts cietuma sods, nav noteiktas dzīves vietas un nodarbošanās, vai kad viņa personību nevar apliecināt, vai kad viņš izdarījis noziedzīgu nodarījumu, izrādot nepamatotu ļaunprātību (Sodu lik. 1936. g. izd. 59. p.), vai Sodu likuma 281. pantā paredzētu nodarījumu, miertiesnesis var viņu apcietināt.

Ja nosacīti pirmstermiņa atsvabināto nosacītas atsvabināšanas laikā apsūdz jaunā noziedzīgā nodarījumā, par kuru draud ne mazāks sods kā cietums, kā drošības līdzekli pret viņa izvairīšanos no tiesas miertiesnesis var izraudzīt turēšanu apcietinājumā. 1933. g. 160, A, I, 92. p.; 1934. g. 135; 1939. g. 80, II, 92. p. 1. pk.

93. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veci nepilngadīgie, ja, neraugoties uz viņu vecumu, izrādas par vajadzīgu viņus apcietināt, lai novērstu viņu izvairīšanos no tiesas un izmeklēšanas, ievietojami pa šo laiku nepilngadīgo piespiedu audzināšanas vai citās bērnu aizgādības iestādēs, kur tādas ierīkotas, vai arī nododami atbildīgai uzraudzībai, uzliekot pienākumu atvest viņus pie izmeklēšanas un tiesas, pēc miertiesneša ieskata, vai nu viņu vecākiem, vai personām, kuru gādībā viņi atrodas, vai arī citiem uzticamiem cilvēkiem, kas to uzņemas. Nepilngadīgo nodošana piespiedu audzināšanas vai citām bērnu aizgādības iestādēm atkarājas no attiecīgā miertiesneša vienošanās ar atsevišķām iestādēm. 1897. g. 14233, IV, 77¹. p.; 1909. g. 31727, lik. II, not. 7. p. 2. pk.; 1933. g. 160, A, IV; 1936. g. 103, 236. p.

94. Galvojums pastāv iekš tam, ka galvinieks uzņemas naudas atbildību, ja apsūdzētais atrautos no tiesas. 1864. g. 41476, 78. p.

95. Par ķīlu var būt tikai nauda vai kustama manta, un to var dot pats apsūdzētais, kā arī jebkura cita persona. Turp., 79. p.

96. Galvojuma vai ķīlas sumu noteic miertiesnesis piemēriģi tā soda bargumam, kas draud apsūdzētam, un galvnieka vai ķīlas devēja turībai. Līdz ar to arī jāņem vērā atlīdzības lielums, kādu prasa no noziedzīgā nodarījuma cietušais. 1912. g. 1003, G, I, 80. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

97. Par galvojuma vai ķīlas pieņemšanu tiesnesis taīsa lēmumu, kuru paraksta tiklab viņš, kā arī galvinieks vai ķīlas devējs pats, un no kura viņiem izdod norakstu. 1864. g. 41476, 81. p.

98. Apsūdzētā atstāšana brīvībā pret galvojumu vai pret ķīlu neatsvabina viņu no 91. panta noteikuma izpildīšanas. 1864. g. 41476, 82. p.

99. Aicinot pie tiesas apsūdzēto, par kuru kāda cita persona galvojusi vai devusi ķīlu, neatkarīgi no pavēstes apsūdzētam, nosūtams paziņojums galvniekam vai ķīlas devējam, lai tas varētu gādāt par apsūdzētā ierašanos īstā laikā. 1912. g. 1003, G, II, 82¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

100. Ja apsūdzētais aizbēg vai izvairas no tiesas, tad no galvnieka piedzītā vai arī ķīlai dotā suma, pēc tam kad no tās nolīdzināta atbildības prasība par kaitējumiem un zaudējumiem, kas nodarīti ar apsūdzētā noziedzīgo nodarījumu, nāk valstij par labu. 1912. g. 1003, G, I, 83. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1922. g. 23, C, II; 1923. g. 97, II.

101. Apsūdzēto apcietinot jāstāda par to sevišķs protokols, kurā noteikti jānorāda:

- 1) apcietināšanas laiks;
- 2) apcietinātā persona, un
- 3) noziedzīgais nodarījums, par kuru viņš apsūdzēts.

Šo protokolu paraksta miertiesnesis, un noraksts no tā nosūtams uz ieslodzījuma vietu. 1864. g. 41476, 84. p.

Piezīme. Ja par piedalīšanos noziedzīgā nodarījumā vai uz aizdomu pamata par to apcietina personu, kura atrodas valsts, autonoma valsts uzņēmuma vai pašvaldības dienestā vai mācas kādā izglītības iestādē, tad tam, kas devis rīkojumu tādu personu apcietināt, nekavējoties jāpaziņo par to apcietinātā priekšniecībai. 1926. g. 84, A, I, 101. p. piez.

102. Uz apcietināmā apsūdzētā lūgumu miertiesnesis paziņo policijai, lai tā vispirms uzsāk gādāt par viņa mantas apsardzību un par viņa mazgadīgiem bērniem, ja tie paliek bez uzraudzības. 1912. g. 1003, G, II, 84¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

Trešā nodaļa.

Tiesāšana pie miertiesnešiem.

Pirmā apakšnodaļa.

Tiesneša atstatīšanas iemesli un kārtība.

103. Miertiesnesim sevi jāatstata un puses viņu var noraidīt šādos gadījumos:

- 1) kad lietā ir dalība viņam pašam, vai viņa sievai, viņa radniekiem taisnā līnijā bez pakāpju aprobežojuma, bet sānu līnijās pirmo četru pakāpju radniekiem un pirmo triju pakāpju svainiešiem, vai arī tiem, kurus tiesnesis adoptējis (a);
- 2) kad tiesnesis ir kāda lietas dalībnieka aizbildnis vai aizgādnis, vai kad kāds lietas dalībnieks pārvalda tiesneša lietas, vai otrādi (b), un
- 3) kad tiesnesis vai viņa sieva ir pēc likuma kādam no lietas dalībniekiem tuvākie mantinieki, vai arī prāvojas ar kādu no tiem (c).

(a) 1864. g. 41476, 85. p. 1. pk. — (b) 1926. g. 84, A, I, 103. p. 2. pk. — (c) 1864. g. 41476, 85. p. 3. pk.

104. Lūgums par miertiesneša atstatīšanu, norādot pamatus, apsūdzētājam jāiesniedz reizē ar sūdzību, bet apsūdzētām ne vēlāk kā lietas iztiesāšanas pirmajā sēdē, ja vien atstatīšanas iemesls nav radies vēlāk, iztiesāšanas laikā. 1912. g. 1003, G, I, 86. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

105. Kad tiesnesi noraidīt ir likumīgi iemesli, kurus ievērojis viņš pats vai norādījušas puses, tad viņš nodod lietu tam miertiesnesim, kuram jau iepriekš, uz Tiesu iekārtas (1936. g. izd.) pamata, noteikts izpildīt viņa amatu šādos gadījumos. 1864. g. 41476, 87. p.

Otrā apakšnodala.

Tiesāšanas kārtība.

106. Miertiesnesis iztiesā lietas mutiski un atklāti, ievērojot 666. un 667. panta noteikumus. 1887. g. 4227, I, 88. p.

107. Aiz slēgtām durvīm iztiesājamās lietas:

1) par noziedzīgiem nodarījumiem pret ģimenes tiesībām (sk. Sodu lik. 1936. g. izd. 479., 482., 483., 485., un 489. p.), un

2) par sievietes goda aizskaršanu, netiklību un citu nekaunīgu vai piedauzīgu darbību. 1912. g. 1003, G, I, 89. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.; 1933. g. 160, A, I, 107. p. I. pk.; 1939. g. 80, II, 107. p.

108. Bez lietām, kas minētas iepriekšējā (107.) pantā, tiesas sēde noturama aiz slēgtām durvīm 668., 670. un 671. pantā norādītos gadījumos. 1887. g. 4227, I, 89¹. p.

109. Aiz slēgtām durvīm var skatīt cauri, pēc miertiesneša sevišķa lēmuma, arī lietas par nepilngadīgiem, kas apsūdzēti, bez 107. pantā minētiem, arī par citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas vajājami ne citādi, kā uz privatpersonu sūdzībām, kad abas puses lūdz, lai lietu iztiesā aiz slēgtām durvīm. 1912. g. 1003, G, I, 89². p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.; 1939. g. 80, II, 109. p.

110. Lietu iztiesājot tiklab apsūdzētam, neatkarīgi no tam, vai viņš ir klāt vai nē, kā arī apsūdzētajam vai civilprasītājam ir atļauts savu tiesību aizstāvēšanu uzdot pilnvarniekiem. 1864. g. 41476, 90. p.

111. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo vecāki vai personas, kuru gādībā tie atrodas, pieļaujami dot paskaidrojumus tiesā, ja tie tur ieradušies lietu iztiesājot. 1897. g. 14233, IV, 90¹. p.; 1933. g. 160, A, IV.

112. Kad apsūdzētam paskaidrota apsūdzības būtība un pamati, miertiesnesis prasa viņam, vai viņš atzīstas par vainīgu tajos nodarījumos, par kuriem viņu apsūdz. 1864. g. 41476, 91. p.

113. Ja apsūdzētais atzinies par vainīgu un viņa atzīšanās nerada nekādas šaubas, tad tiesnesis var stāties pie sprieduma taisīšanas bez tālākas izmeklēšanas. 1912. g. 1003, G, II, 91¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

114. Ja apsūdzētais neatzīstas par vainīgu vai viņa atzīšanās rada šaubas, tad tiesnesis vispirms noklausa no noziedzīgā nodarījuma cietušo personu, kaut arī tā būtu apsūdzētājs vai civilprasītājs, tad apsūdzētāja lieciniekus un pēc tam prasa arī apsūdzētam, ko viņš var teikt sev par attaisnojumu, un noklausa kā viņu pašu, tā arī viņa uzdotos lieciniekus. 1912. g. 1003, G, I, 92. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

115. Nav pielaižami liecināt:

- 1) garā slimie;
 - 2) garīdznieki — attiecībā uz atzīšanos, kas viņiem izteikta grēkus sūdzot (a), un
 - 3) zvērināti advokāti un citas personas, kas izpildījušas tiesājamo aizstāvju pienākumus — attiecībā uz atzīšanos, ko viņiem izteikuši viņu pilnvarotāji savā lietā (b).
- (a) 1864. g. 41476, 93. p. — (b) 1939. g. 80, I, 115. p. 3. pk.

116. Apsūdzētās personas vīrs vai sieva, augšupējie un lejupējie radnieki, kā arī īstie brāļi vai māsas var atteikties no liecināšanas; bet ja viņi nevēlas izlietot šo tiesību, tad viņi nopratināmi bez zvēresta. 1864. g. 41476, 94. p.

117. Nav pielaižami liecināt ar zvērestu:

- 1) mazgadīgie, kas nav sasnieguši četrpadsmit gadu vecumu;
- 2) plānprātīgie, kas nesajēdz zvēresta nozīmi;
- 3) tie, kas izskatāmā lietā bijuši apsūdzēti. 1889. g. 6188, Valsts pad. atz. V, 95. p.; 1917. g. 1099, 1. p.; 1923. g. 97, III, 5. p.; 1939. g. 80, III, 117. p. 3. pk.

118. Nav pielaižami liecināt ar zvērestu, ja viena vai otra puse pieprasa noraidīšanu:

- 1) notiesātie, kam piespriests ar tiesību zaudēšanu saistīts sods (a);
 - 2) no noziedzīgā nodarījuma cietušā persona, cietušās personas vīrs vai sieva, taisnās linijas radnieki un īstie brāļi un māsas, kā arī citi cietušās personas vai apsūdzētā sāņu liniju trešās un ceturtās pakāpes radnieki un abu pusu pirmo divu pakāpju svainieši (b);
 - 3) tie, kas stāv ar lietas dalībniekiem sevišķās attiecībās, vai nu sakarā ar adopciju, vai aizbildnību vai aizgādību, vai arī sakarā ar to, ka viens no viņiem pārvalda otra lietas, kā arī tie, kas prāvojas ar kādu no lietas dalībniekiem (c).
- (a) 1864. g. 41476, 96. p. 1. pk. — (b) 1912. g. 1003, G, I, 96. p. 2. pk.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p. — (c) 1926. g. 84, A, I, 118. p. 3. pk.

119. Iznemot 116.—118. pantā norādītos gadījumus, liecinieki nopratināmi pēc viņu nozvērināšanas, ja viņus neatsvabina no zvēresta abas puses pēc savstarpējas vienošanās. 1864. g. 41476, 97. p.

120. un 121. *atcelti* (1923. g. 97, III, 5. p.).

122. Pēc katra vienas puses liecinieka nopratināšanas miertiesnesis prasa otrai pusei, vai viņa nevēlas likt priekšā lieciniekam kādus jautājumus. 1864. g. 41476, 100. p.

123. Miertiesnesis var arī pēc sava paša ieskata likt priekšā tiklab lieciniekiem, kā arī apsūdzētajam un apsūdzētam jautājumus, kas vajadzīgi, lai novērstu nesaskaņas un noskaidrotu lietu. Turp., 101. p.

124. Ja apsūdzētais atsakas atbildēt uz viņam priekšā liktiem jautājumiem, tiesnesis stājas pie lietā esošo pierādījumu caurlūkošanas. 1912. g. 1003, G, I, 102. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

125. Pierādījumus, ko viena puse iesniegusi, miertiesnesis uzrāda otrai pusei. 1864. g. 41476, 103. p.

126. Apskatīšanas, aplūkošanas, kratīšanas un lietu izņemšanas izdara vai nu miertiesnesis pats, vai arī, viņa uzdevumā, vietējās policijas ierēdņi. 1912. g. 1003, G, I, 105. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

127. Izdarīt apskatīšanas, aplūkošanas, kratīšanas un lietu izņemšanas miertiesnesis uzdod policijai tikai tad, kad kādu sevišķu apstākļu dēļ viņš pats personīgi nevar izpildīt šos darbus un nav iespējams tos atlikt uz citu laiku.

Miertiesneša lēmumā par to jāatzīmē iemesls, kura dēļ policijai uzdots izdarīt apskatīšanu, aplūkošanu, kratīšanu vai lietu izņemšanu, kā arī vieta, kur minētie darbi izdarami. 1912. g. 1003, G, I, 106. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

128. Kad viena vai otra puse uzrāda ievērojamus iemeslus šaubīties par policijas izdarītās apskatīšanas, aplūkošanas, kratīšanas vai lietu izņemšanas patiesumu, tad miertiesnesim pienākas pašam pārbaudīt šos darbus. 1912. g. 1003, G, I, 107. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

129. Apskatīšanas, aplūkošanas, kratīšanas un lietu izņemšanas izdaramas klātesot ne mazāk kā diviem pieaicinātiem lieciniekiem un tiem lietas dalībniekiem, kas ierastos pie šiem darbiem bez iepriekšēja aicinājuma. 1912. g. 1003, G, I, 108. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

130. Par pieaicinātiem lieciniekiem pie apskatīšanas un aplūkošanas piesaucamas no tuvākiem iedzīvotājiem personas, kuras bauda vispārēju uzticību. 1926. g. 84, A, I, 130. p.

131. Pie kratīšanas vai lietu izņemšanas, bez pieaicinātiem lieciniekiem, piesaucami mājas vai telpas saimnieks, bet viņa prombūtnē viņa sieva, ja viņš ir precējies, vai arī kāds no viņa vecākiem mājiniekiem. 1864. g. 41476, 110. p.

132. Apskatīšanas, aplūkošanas, kratišanas un lietu izņemšanas izdaramas dienas laikā, izņemot gadījumus, kas necieš vilcināšanos. 1864. g. 41476, 111. p.

132¹. Ja vajadzīgas kādas ziņas par apsūdzētā nosūtīto vai saņemto korespondenci vai ja izrādas par vajadzīgu apskatīt un izņemt pasta un telegrafa korespondenci, kas izsūtīta apsūdzētā vārdā vai piesūtīta uz viņa vārdu, tad miertiesnesis rīkojas pēc 414. panta noteikumiem. 1939. g. 80, III, 132¹. p.

133. Kad lietas apstākļu skaidrai izprašanai vajadzīgas sevišķas zināšanas vai piedzīvojumi zinātnē, mākslā, amatā vai kādā citā nodarbībā, pieaicināmi lietpratēji. 1864. g. 41476, 112. p.

134. Tiklab kaitējumu un zaudējumu lielumu, kā arī noziedzīgā kārtā iegūtā vērtību, ja puses šajā ziņā nevienojas, nosaka miertiesnesis, saskaņā ar pusu iesniegtiem pierādījumiem vai noklausījies lietpratēju domas. Turp., 113. p.

135. Par neierašanos uz miertiesneša aicinājumu tiesnesis pieaicinātiem lieciniekiem, lietpratējiem un tulkiem var uzlikt naudas sodu, ne augstāku par divdesmit pieciem latiem. 1912. g. 1003, G, I, 114. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G. 1. p.; 1923. g. 5, 1. p.

136. Ja izrādas, ka apsūdzētais nav pie pilna prāta jeb ir garā slims, tad miertiesnesis, pārliecinājies par to kā no ārsta izdarītās apsūdzētā aplūkošanas, tā arī izjautājot apsūdzēto un tās personas, kuras tuvāk pazīst viņa paša, viņa vecāku un tuvāko radnieku darbības un spriešanas veidu, nodod visu norādītās izmeklēšanas lietu apgabaltiesas prokuroram apsūdzētā aplūkošanai šajā tiesā. 1912. g. 1003, G, II, 114¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

137. Miertiesnesis savāc ziņas par apsūdzētā nodarbošanos, vecumu un par to, vai viņš jau agrāk bijis sodīts, tikai tajos gadījumos, kad tas vajadzīgs, lai noteiktu viņam pienācīgo sodu. 1912. g. 1003, G, I, 115. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

138. Katras lietas iztiesāšana un izspriešana miertiesnesim jānobeidz pēc iespējas vienā sēdē. 1864. g. 41476, 116. p.

139. Kad miertiesnesis pēc lietas apstākļiem ieskatījis, ka tā nepiekrīt viņa iztiesāšanai, viņam nekavējoties lieta jānodod pēc piederības izmeklēšanas tiesnesim vai attiecīgās apgabaltiesas prokuroram un jāpaziņo par to lietas dalībniekiem. 1912. g. 1003, G, I, 117. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1918. g. 10, 3. p.

140. Gadījumus, kuros miertiesnesis sastop tiesāšanas kārtībā kādas grūtības, viņš izšķir, apsverot šās (I) daļas noteikumus sakarā ar sīkākiem tiesāšanas kārtības noteikumiem vispārējās tiesu iestādēs. 1864. g. 41476, 118. p.

Ceturtnā nodaļa.

Spriedumu taisīšana un pasludināšana.

141. Puses noklausījis un visus lietā esošos pierādījumus apsvēris, miertiesnesis izšķir jautājumu par tiesājamā vainību vai nevainību pēc savas iekšējās pārliecības, kas dibināta uz visu lietas iztiesāšanā atklāto apstākļu kopības, bet piemērojot lietā likumus pieturas pie 16. un 17. panta noteikumiem. 1864. g. 41476, 119. p.

142. Lietās, kuras var izbeigt ar pusu izlīgumu, miertiesnesim pienākas lūkot puses samierināt un tikai bezsekmības gadījumā stāties pie sprieduma vai rezolūcijas taisīšanas viņam dotās varas robežās (38. p.). 1934. g. 84, 142. p.

143. Kad apsūdzētais atzīts par nevainīgu, miertiesnesis viņu tūlī atlaiž. Ja apsūdzība bijusi ļaunprātīga, tad tiesnesis nospriež, lai apsūdzētais samaksā tiesu izdevumus un, ja apsūdzētais to lūdz, arī atlīdzina pēdējam nodarītos zaudējumus (37. p.). 1864. g. 41476, 121. p.

144. Lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti 6. pantā, miertiesnesis apsūdzētā attaisnošanas vai Soda likuma (1936. g. izd.) 450. un 514. panta piemērošanas gadījumā var uzlikt apsūdzētajam tiesu izdevumus pilnā apmērā vai pa daļai. 1922. g. 14, I, 121¹. p.; 1933. g. 160, A, V.

145. Par vainīgo atzītam miertiesnesis nospriež sodu un uzliek viņam kā tiesu izdevumus, tā arī atlīdzību par viņa nodarītiem ļaunajumiem un zaudējumiem, ja apsūdzētājs vai civilprasītājs to prasījuši. 1864. g. 41476, 122. p.

146. Nospriežot naudas sodu, miertiesnesis noteic arī cita soda lielumu naudas soda vietā, ja vainīgais nespētu maksāt. 1912. g. 1003, G, I, 123. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

147. Ja ir iemesls bažīties, ka ar cietumu notiesātais bēgs, tad viņu var atstāt brīvībā līdz sprieduma likumīgā spēkā nākšanai tikai pēc tam, kad viņš iesniedzis ķīlu vai kāds galvojis par viņu. 1912. g. 1003, G, I, 125. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.; 1921. g. 43, I. p.

148. Ar noziedzīgu nodarījumu iegūtās lietas atdodamas atpakaļ to saimniekam, kuram, ja vajadzīgs, tās jāpiegādā uz lietas caurlūkošanu apgabaltiesā. 1864. g. 41476, 126. p.; 1918. g. 10, 5. p.

149. Spriedumu vai rezolūciju taisījis, miertiesnesis to uzraksta un atklāti pasludina tajā pašā sēdē, kurā lietas iztiesāšana pabeigta. 1934. g. 84, 149. p.

150. Miertiesnesis, spriedumu vai rezolūciju pasludinādams, paskaidro lietas dalībniekiem: kādā laikā un kādā kārtībā var spriedumu vai rezolūciju pārsūdzēt, piebilzdams turklāt, ka, ja viņi nevēlas izlietot šo tiesību, tad viņi var pazinot par to tūlīt vai pirms pārsūdzēšanas termiņa notecējuma, un ka spriedums vai rezolūcija nāk likumīgā spēkā un ir tūlīt izpildāmi, ja abas puses atsakas no pārsūdzēšanas tiesības. Turp., 150. p.

P i e z ī m e. Ja miertiesnesis nosacīti atlaiž notiesātam soda izpildīšanu, tad viņš, pasludinot spriedumu vai rezolūciju, paskaidro nosacījumus, kādos piespriesto sodu neizpildīs. Turp., 150. p. piez.

151. Pusēm ir tiesība pieprasīt sprieduma vai rezolūcijas norakstu. Turp., 151. p.

152. Miertiesneša spriedumā noteikti jāatzīmē:

- 1) gads, mēnesis un diena, kad spriedums taisīts;
- 2) lietas dalībnieku nodarbošanās, vārdi, uzvārdi un dzimšanas laiks un vieta;
- 3) apsvērumi, kas ņemti spriedumam par pamatu;
- 4) sprieduma būtība, norādot tos likumus, uz kuru pamata tas taisīts;
- 5) tiesu izdevumi, kurus uzlikts maksāt vainīgai pusei, un
- 6) lēmums prasībā par kaitējumu un zaudējumu atlīdzību, ja tāda prasība bijusi iesniegta.

Sprieduma beigās jābūt miertiesneša parakstam. 1912. g. 1003, G, I, 130. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1935. g. 193, 1. p.

153. Rezolūcijā jāatzīmē tikai tas, kas norādīts 152. panta 1., 2., 4. un 5. punktā. 1912. g. 1003, G, II, 130¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

154. Uz lūgumu izdot sprieduma norakstu miertiesnesim šis noraksts jāizdod ne vēlāk kā septītā dienā pēc tam, kad lūgums ienācis. 1934. g. 84, 154. p.

Piektā nodaļa.

Aizmuguriski spriedumi.

155. Ja apsūdzētais neierodas un neatsūta pilnvarnieku noteiktā laikā, tad miertiesnesis taša aizmugurisku spriedumu. Kad 73. pantā norādītās lietās apsūdzētais bijis aicināts ierasties personīgi un viņš nav ieradies, miertiesnesis vai nu taša aizmugurisku spriedumu, vai atliek iztiesāšanu un dod rikojumu apsūdzēto atvest, ja viņa neierašanās iemeslu atzītu par neievērojamu. 1912. g. 1003, G, I, 133. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

156. Kad līdz noteiktam termiņam nav uzzieta persona, kas apsūdzēta par tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā

noteikts cietums, tad miertiesnesis, atliekot spriešanu par sodu līdz meklējamās personas atvešanai, prasībā par kaitējumu un zaudējumu atlīdzību taisa aizmugurisku spriedumu pēc civilprocesa noteikumiem. 1864. g. 41476, 134. p.; 1920. g. 161, 33. p.

157. Kad noteiktā termiņā apsūdzētais neierodas pats, nedz atsūta pilnvarnieku, neuzdodot ievērojamus iemeslus, tad miertiesnesis vai nu nolemj atraidīt sūdzību, ja lieta ir tāda, ko var izbeigt ar izlīgumu, vai arī, pretējā gadījumā, stājas pie lietas caurlūkošanas, apsūdzētajam klāt neesot, ņemot vērā viņa iesniegtos aprādījumus. Tādējādi taisītais spriedums uzskatams par paziņotu apsūdzētajam ar tā pasludināšanu tiesā. 1888. g. 5009, I, 135. p.

158. Ja apsūdzētais bez ievērojamiem iemesliem neierodas tiesā lietās, ko var izbeigt ar izlīgumu, tad atnākušais apsūdzētais vai viņa pilnvarnieks var lūgt, lai lietu lūko cauri, apsūdzētajam klāt neesot. Taisītais spriedums uzskatams par paziņotu apsūdzētajam ar tā pasludināšanu tiesā un ir pārsūdzams uz vispārēja pamata. 1912. g. 1003, G, II, 135¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

159. Ja pirms aizmuguriska sprieduma taisīšanas miertiesnesis dabū zināt, ka apsūdzētā neatnākšanai par iemeslu bijuši kādi ievērojami šķēršļi, vai arī ka aicinājuma pavēste nav piegādāta, vai ir piegādāta par vēlu, tad viņš, atlikdams lietas izspriešanu, noteic jaunu ierašanās termiņu, par ko arī paziņo apsūdzētam un citiem lietas dalībniekiem. 1912. g. 1003, G, I, 136. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

160. Apsūdzētais, kas nokavējis noteikto ierašanās termiņu, bet ieradies tiesā pirms sprieduma taisīšanas pēc lietas būtības, jāpielaiž dot mutiskus paskaidrojumus. Pēc tam taisītais spriedums nav uzskatams par aizmugurisku. Tāpat spriedums nav uzskatams par aizmugurisku arī tādā gadījumā, kad apsūdzētais, būdams klāt pie lietas iztiesāšanas, ir atstājis sēžu zāli pirms lietas nobeigšanas. 1912. g. 1003, G, I, 137. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

161. Aizmuguriska sprieduma noraksts piesūtams apsūdzētam līdz ar pavēsti ne vēlāk kā trīs dienas pēc sprieduma taisīšanas; pavēstē norādams sprieduma pārsūdzēšanas termiņš un kārtība. 1912. g. 1003, G, I, 138. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

162. Aizmugurisku spriedumu var pārsūdzēt uz vispārēja pamata, pie kam notiesātam pārsūdzēšanas termiņi skaitami no tās dienas, kad viņam nodots sprieduma noraksts. 1912. g. 1003, G, II, 138¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

163. Septiņu dienu laikā no aizmuguriska notiesājoša sprieduma noraksta nodošanas, apsūdzētam ir tiesība iesniegt mierašnesim atsaukumi par lietas jaunu caurlūkošanu, paskaņrojot iemeslus, kuru dēļ viņš nav ieradies noteiktā laikā. 1912. g. 1003, G, I, 139. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

164. Ja miertiesnesis, atsaukumi skatījis cauri, atzīst neierašanās iemeslu par ievērojamu, viņš nosaka dienu jaunai iztiesāšanai, par ko paziņo lietas dalībniekiem, norādot neierašanās sekas; pretējā gadījumā atsauksme paliek bez ievēribas, bet taisītais aizmuguriskais spriedums paliek spēkā, par ko apsūdzētam nekavējoties paziņo ar pavēsti. Ja šā paziņojuma saņemšanas laikā aizmuguriskā sprieduma pārsūdzēšanas termiņš apsūdzētam ir jau notecējis, vai ja līdz minētā termiņa notecējumam palikušas mazāk kā trīs dienas, tad apsūdzētam dodams vēl triju dienu laiks, skaitot no šajā pantā norādītā paziņojuma saņemšanas, minētā sprieduma pārsūdzēšanai. 1912. g. 1003, G, II, 139¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

165. No pirmajā iztiesāšanā nopratinātiem lieciniekiem un lietpratējiem pie lietas jaunas caurlūkošanas aicināmi tikai tie, kurus miertiesnesis atzīst par vajadzīgu no jauna nopratināt. 1912. p. 1003, G, I, 140. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

166. Ja apsūdzētais neierodas otro reizi, neuzdodot ievērojamus iemeslus, tad viņam uzliek naudas sodu, ne augstāku par divdesmit pieciem latiem, un taisītais spriedums paliek spēkā. 1888. g. 5009, I, 141. p.; 1923. g. 5, 1. p.

167. Ja apsūdzētājs vai civilprasītājs bez ievērojamiem iemesliem neierodas uz lietas iztiesāšanu, kas nolikta uz tiesājamā atsauksmi, tad miertiesnesis, neatliekot lietas iztiesāšanu, ņem vērā tos paskaidrojumus un lūgumus, ko viņi iesnieguši iztiesājot lietu aizmuguriski. 1888. g. 5009, II, 141¹. p.

168. Lietu otro reizi iztiesājot, miertiesnesis dibina savu spriedumu tiklab uz pierādījumiem, ko puses no jauna iesniegušas, un uz liecībām, kas dotas lietu no jauna lūkojot cauri, kā arī uz tām liecībām, kas ierakstītas protokolā iztiesājot aizmuguriski. Turp., 141². p.

169. Lietu no jauna lūkojot cauri, miertiesnesis taisa spriedumu, pēc kura pasludināšanas aizmuguriskais spriedums zaudē spēku. Ar jauno spriedumu nevar paaugstināt sodu, kas bijis noteikts ar aizmugurisko spriedumu. 1912. g. 1003, G, II, 141³. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

170. Par miertiesneša lēmumu, ar kuru apsūdzētā neierašanās iemesli atzīti par neievērojamiem (164. un 166. p.) vai ar kuru viņam uzlikts sods par otrreizēju neierašanos, var iesniegt noliktā kārtībā blakus sūdzību. 1912. g. 1003, G, II, 141⁴. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

Sestā nodaļa.

Miertiesnešu protokoli.

171. Protokolā īsumā jāieraksta lietas svarīgākie apstākļi, un proti:

- 1) lietas iesākšanas laiks un iemesls; pusu vai viņu pilnvarnieku vārdi, uzvārdi un dzimšanas laiks un vieta; sūdzību un paziņojumu būtība;
- 2) apsūdzētā atzīšanās, ka viņš noziedzīgo nodarījumu izdarījis, vai kāda apstākļa atzīšana, uz kuru sūdzība dibināta;

- 3) pusu iesniegtie pierādījumi; uz ko pamatota atteikšanās aicināt un nopratināt lieciniekus un lietpratējus; liecinieku nozvērīnāšana un viņu liecību būtība;
- 4) apskatījumi, aplūkojumi, kratīšanas, lietu izņemšanas un novērtējumi;
- 5) gadījumi, kad sēde noturēta aiz slēgtām durvīm; lietas iztiesāšanas atlikšana un soda uzlikšana par kārtības traucēšanu sēdes laikā;
- 6) rīkojums par apsūdzētā atvešanu; lietotie līdzekļi, lai novērstu viņa izvairīšanos no tiesas; sodu uzlikšana tiem lieciniekiem, kas nav ieradušies, un šo sodu atcelšana;
- 7) sprieduma pasludināšanas laiks un norādījums, ka sprieduma pārsūdzēšanas kārtība lietas dalībniekiem paskaidrota;
- 8) paziņojums par atteikšanos no pārsūdzēšanas tiesības;
- 9) pusu izlīgums un nosacījumi, uz kādiem tas noticis. 1912. g. 1003, G, I, 142. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1935. g. 193, 1. p.

172. Tiesas sēdes protokolu sastāda pašā sēdē miertiesnesis vai, viņa uzdevumā, sekretars. Tiesas sēžu protokolus paraksta miertiesnesis un bez tam sekretars, ja viņš tos sastādījis. Puses var norādīt uz sastādītā protokola nepareizībām un nepilnībām. Par pusu piezīmēm miertiesnesis dod savu atzinumu. 1912. g. 1003, G, II, 142¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

173. Tiklab pusu, kā arī liecinieku liecības un paziņojumus, kas ierakstīti protokolā, tāpat arī atsauksmes par spriedumiem vai izlīguma nosacījumus nolasa priekšā tām personām, no kurām tie nākuši, un pārlabo pēc viņu norādījumiem, un tos paraksta šīs personas, ja viņas prot rakstīt. 1912. g. 1003, G, I, 143. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

174. Protokolu par novērtējumiem, apskatījumiem un citiem uz vietas izdarītiem izmeklējumiem nolasa priekšā pusēm, pieaicinātiem lieciniekiem un lietpratējiem, un to paraksta tiklab viņi, ja viņi prot rakstīt, kā arī tie, kas izdarijuši šos izmeklēšanas darbus. 1864. g. 41476, 144. p.

Septītā nodaļa.

Pārsūdzības par miertiesnešu spriedumiem un blakus sūdzības par viņu lēmumiem.

175. Par miertiesneša spriedumiem abas puses var iesniegt pārsūdzības par visiem lietas priekšmetiem, kas uz viņām attiecas. Bet lietā, ko uzsākusi policijas vai cita administratīva iestāde vai persona, civilprasītājs var iesniegt pārsūdzību tikai par atlīdzību. 1864. g. 41476, 145. p.; 1921. g. 43, 1. p.

176. Ja policija atzinusi par vajadzīgu iesniegt par spriedumu pārsūdzību, tad viņai par to jāziņo viceprokuroram, kas var vai nu iesniegt miertiesnesim pārsūdzību, vai atsacīties no pārsūdzēšanas tiesības, paziņojot par to miertiesnesim. 1886. g. 4067, I, 146. p.; 1938. g. 88, I.

177. Pārsūdzības iesniegšanai nolikts divu nedēļu laiks no rezolūcijas pasludināšanas, bet ja šajā laikā pieprasīts sprieduma noraksts — no šāda noraksta izsniegšanas dienas. 1934. g. 84, 177. p.

1. piezīme. Laiks no 17. līdz 30. junijam termiņa tecēšanas ziņā visās tiesu iestādēs pielīdzinams svinamām dienām. 1933. g. 259, II, 177. p. piez.; 1939. g. 80, II, 177. p. 1. piez.

2. piezīme. Ja sprieduma norakstu nav iespējams iesniegt tā pieprasītāja neatrašanas dēļ viņa dzīves vietā, tad divu nedēļu laiks skaitams no tās dienas, kad konstatēta viņa neatrašana. 1934. g. 84, 177. p. 2. piez.

178. Pārsūdzības var iesniegt tiklab rakstiski, kā mutiski. Ja pretējā puse to lūdz, viņai izdodams noraksts no pārsūdzības. 1864. g. 41476, 148. p.

179. Par pārsūdzības saņemšanu miertiesnesis izdod kvīti, bet pašu pārsūdzību ne vēlāk kā triju dienu laikā, skaitot no

pārsūdzēšanas termiņa beigām, nosūta apgabaltiesai līdz ar pārsūdzēto spriedumu un pie lietas piederīgiem protokoliem. 1912. g. 1003, G, I, 149. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1918. g. 10, 5. p.

180. Pretējai pusei atļauts pret pārsūdzību iesniegt paskaidrojumus apgabaltiesai. 1864. g. 41476, 150. p.; 1918. g. 10, 5. p.

181. Nolikta laikā (177. p.) iesniegta pārsūdzība aptur sprieduma izpildīšanu. Bet kad pārsūdzība iesniegta tikai par kaitējumu un zaudējumu atlīdzību, tad tā neaptur piespriestā soda izpildīšanu. 1864. g. 41476, 151. p.

182. Atsevišķi no pārsūdzības pielaižamas tikai šādas blakus sūdzības:

- 1) par lietas izbeigšanu;
- 2) par atteikšanos atjaunot izbeigtu lietu;
- 3) par apsūdzētā apcietināšanu;
- 4) par pārsūdzības nepieņemšanu;
- 5) par vilcināšanu tiesāšanā;
- 6) par soda uzlikšanu par neierašanos tiesā;
- 7) par 170. pantā norādītiem miertiesneša lēmumiem;
- 8) par atteikšanos atjaunot pārsūdzēšanas termiņu;
- 9) par sprieduma nepareizu izpildīšanu (a), un
- 10) par ievietošanu darba namā (b).

(a) 1912. g. 1003, G, I, 152. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p. — (b) 1933. g. 160, A, II, 182. p. 10. pk.

183. 182. panta 1., 2., 4., 6.—8. un 10. punktā minētās blakus sūdzības iesniedzamas septiņu dienu laikā, skaitot no pārsūdzēto lēmumu izpildīšanas vai pasludināšanas.

Sūdzības par nepareizu apcietināšanu, par vilcināšanu un par sprieduma nepareizu izpildīšanu var iesniegt pa visu lietas iztiesāšanas laiku. 1912. g. 1003, G, I, 153. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1939. g. 80, II, 183. p.

184. 182. pantā minētās sūdzības triju dienu laikā pēc to saņemšanas miertiesnesim, kas taisījis lēmumu, jāiesniedz apgabaltiesai. Sūdzību par vilcināšanu, par atteikšanos pieņemt pārsūdzību, par atteikšanos atjaunot pārsūdzēšanas termiņu un par sprieduma nepareizu izpildīšanu var iesniegt tieši apgabaltiesai. 1912. g. 1003, G, I, 154. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1918. g. 10, 5. p.

Astotā nodaļa.

Tiesāšanas kārtība apgabaltiesās kā otrā instancē.

185. Visām lietām, kas piekrīt apgabaltiesas kā otrās instances caurlūkošanai, vajaga būt pieejamām, pirms tiesas sēdēm, tiklab pusēm, kā arī apgabaltiesas locekļiem un prokuroram. 1864. g. 41476, 155. p.; 1918. g. 10, 5. p.

186. Lietu iztiesāšana apgabaltiesā notiek mutiski un atklāti tādā pašā kārtībā kā pie miertiesnešiem, bet ievērojot sevišķos sekojošo pantu noteikumus. 1864. g. 41476, 156. p.; 1918. g. 10, 5. p.

Piezīme. Tiesas rīcības sēdē var izšķirt visus jautājumus, kuru izšķiršanu pielaiž tādās sēdēs šā likuma otrās daļas noteikumi. 1921. g. 43, 2. p.

187. Par dienu, kas nolikta lietas iztiesāšanai, pusēm paziņo ar pavēstēm pēc lietā norādītās uzturēšanās vietas, un puses var ierasties personīgi vai sūtīt pilnvarniekus. Pusu neierašanās neaptur lietas caurlūkošanu, izņemot tikai tos gadījumus, kad paši apgabaltiesa atzīst, ka pusēm nepieciešami jābūt klāt, vai kad apcietinātais apsūdzētais lūdz, lai viņu aicina uz tiesu, un tiesa atzīst, ka tāds lūgums būtu izpildams. 1912. g. 1003, G, I, 157. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1918. g. 10, 5. p.

188. Lietas iztiesāšana iesākas ar to, ka kāds no tiesas locekļiem referē lietu; pēc tam puses sniedz savus paskaidrojumus mutiski. 1912. g. 1003, G, I, 158. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.; 1939. g. 80, II, 188. p.

189. Puses var iesniegt savus pierādījumus un atvest lieciniekus. Apgabaltiesai nav tiesības atteikties nopratināt: 1) tos miertiesneša nopratinātos lieciniekus, kurus atvedušas puses, un 2) lieciniekus, kurus miertiesnesis nepareizi atteicies nopratināt. Pārējo liecinieku nopratināšana atkarājas no apgabaltiesas, kas pie tam ņem vērā, vai lietā var būt kāda nozīme tiem apstākļiem, kuri noskaidrojami ar šo liecinieku izsacījumiem.

Par atteikšanos aicināt lieciniekus apgabaltiesa taisa lēmumu, norādot atteikšanās pamatus. 1912. g. 1003, G, I, 159. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.; 1918. g. 10, 5. p.

190. Apgabaltiesa var aicināt jaunus lieciniekus, kā arī tos lieciniekus, kurus nopratinājis vai atteicies nopratināt miertiesnesis, kaut arī lietas dalībnieki to nebūtu lūguši. 1912. g. 1003, G, II, 159¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1918. g. 10, 5. p.

191. Kad rodas vajadzība izdarīt no jauna apskatīšanu, izmeklēšanu vai novērtēšanu, vai arī nopratināt lieciniekus uz vietas, tad apgabaltiesa vai nu pati to izdara, vai uzdod to kādam no saviem locekļiem vai vietējam miertiesnesim, izņemot to miertiesnesi, par kura spriedumu iesniegta pārsūdzība. 1912. g. 1003, G, I, 160. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.; 1918. g. 10, 5. p.

192. Pēc liecinieku nopratināšanas priekšsēdētājs atļauj pusēm likt priekšā lieciniekiem uz lietu attiecošos jautājumus. 1912. g. 1003, G, I, 161. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.

193. Jautājumus, kas vajadzīgi, lai novērstu pretrunības un noskaidrotu lietu, liek priekšā priekšsēdētājs un, ar viņa atļauju, tiesas locekļi, kā arī prokurors. 1864. g. 41476, 162. p.; 1918. g. 10, 5. p.

194. Pie miertiesneša nozvērīnātie liecinieki no jauna nezvēr, bet tiesas priekšsēdētājs viņiem atgādina viņu doto zvērēstu. 1864. g. 41476, 163. p.; 1918. g. 10, 5. p.

195. Pēc liecinieku nopratināšanas atļauts dot paskaidrojumus tiklab pārsūdzības iesniedzējam, kā arī pretējai pusei. 1864. g. 41476, 164. p.

196. Lietās, kuras var izbeigt ar izlīgumiem, tiesas priekšsēdētājs lūko samierināt apsūdzētāju ar apsūdzēto. Turp., 165. p.; 1918. g. 10, 5. p.

197. Pirms sprieduma taisīšanas prokurors izskaidro iesniegto pierādījumu nozīmi, norāda uz attiecīgiem likumiem un dod atzinumu par to piemērošanu šim gadījumam; bet arī pēc tam pēdējais vārds vienmēr dodams apsūdzētam vai viņa pilnvarniekam. 1864. g. 41476, 166. p.; 1918. g. 10, 5. p.

198. Lietu noklausoties vai izspriežot, nevar būt klāt tas miertiesnesis, par kura spriedumu iesniegta pārsūdzība. Ja ir vajadzīgi viņa paskaidrojumi, tad tiesa viņu var pieaicināt, bet pēc paskaidrojumu došanas viņam tūlīt jāatstāj sēde. 1864. g. 41476, 167. p.; 1918. g. 10, 5. p.

199. Ar apgabaltiesas spriedumu vai nu apstiprinams miertiesneša spriedums, vai arī taisams jauns spriedums pārsūdzības robežās, bet tiesa, neatkarīgi no pušu norādījumiem, atjauno pārkāpto piekritību un novērš nepareizu sodu likuma piemērošanu, kad apsūdzētam uzlikta atbildība par darbu, ko likums neaizliedz ar soda piedraudējumu, vai kad viņam uzlikts sods, kas nav noteikts likumā par tiesājamo darbu, vai arī kad pieļauta kļūda atsaucē uz likumu, noteicot noziedzīgo nodarījumu. Apsūdzētam nevar sodu paaugstināt, ja to neprasa apsūdzētājs. 1912. g. 1003, G, I, 168. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.; 1918. g. 10, 5. p.

200. Ja tiesnešu balsis dalās, tad par sprieduma pamatu pieņemams no diviem vai vairākiem atzinumiem tas, kurš apvieno vairāk balsis; balsīm līdzīgi daloties, priekšroka dodama tam atzinumam, pie kura pieturas tiesas priekšsēdētājs, bet ja

balsis dalijušās tā, ka priekšsēdētāja balss nevar dot pārsvaru, tad — tam pēc balsu skaita vienlīdzīgam atzinumam, kurš saudzīgāks tiesājamam. 1864. g. 41476, 169. p.; 1918. g. 10, 5. p.

201. Apgabaltiesas spriedumus sastādot, tos pasludinot un to norakstus izdodot, jāievēro 149.—152. un 156. pantā noteiktā kārtība, pie kam visus rīkojumus dod tiesas priekšsēdētājs. Spriedumu paraksta tiesas priekšsēdētājs un tiesneši, kas lietu izsprieduši.

Ja puses lūdz sprieduma norakstu, apgabaltiesai tas jāizsniedz ne vēlāk kā četrpadsmitā dienā pēc lūguma saņemšanas. 1939.g. 80, I, 201. p.

202. Ikkatrā lietā, ko apgabaltiesa izskata tiesas sēdē, sekretars raksta protokolu, piemērojoties 171., 833., 836. un 838.—840. panta noteikumiem; protokolu paraksta tiesas priekšsēdētājs un tiesneši, kas lietu izsprieduši, un sekretars. Turp., 202. p.

203. Apgabaltiesas spriedumi uzskatami par galīgiem un apelācijas kārtībā nav pārsūdzami. 1864. g. 41476, 172. p.; 1918. g. 10, 5. p.

Devītā nodaļa.

Apgabaltiesu, kā otrās instances, galīgo spriedumu atcelšana.

204. Par apgabaltiesu galīgiem spriedumiem pielaižamas pusu sūdzības un prokurora protesti kasācijas kārtībā. 1864. g. 41476, 173. p.; 1918. g. 10, 5. p.; 1921. g. 43, I. p.

205. Sūdzības un protestus par apgabaltiesu galīgiem spriedumiem var iesniegt:

- 1) kad likuma tiešais jēgums redzami pārkāpts un likums nepareizi iztulkots, noteicot noziedzīgo nodarījumu un soda veidu;

- 2) kad pārkāpti tik svarīgi tiesāšanas kārtības noteikumi, ka to neievērošanas dēļ nav iespējams piešķirt tiesas lēmumam tiesas sprieduma spēku;
- 3) kad pārkāptas apgabaltiesai ar likumu piešķirtās pārziņas vai varas robežas. 1864. g. 41476, 174. p.; 1918. g. 10, 5. p.; 1921. g. 43, 1. p.

206. Sūdzības un protesti par apgabaltiesu galīgiem spriedumiem iesniedzami tajā pašā termiņā un ievērojot tos pašus noteikumus, kādi noteikti apelācijas sūdzību iesniegšanai (177.—181. p.), kā arī 208. panta noteikumus, ar šādiem izņēmumiem:

- 1) sūdzības un protesti par apgabaltiesas spriedumiem nododami šai tiesai;
- 2) tiesājamo, kas iesniedzis kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu, ar kuru viņš sodīts ar cietumu, var atstāt brīvībā tikai pēc galvojuma vai ķilas iesniegšanas (96. un 100. p.);
- 3) kasācijas sūdzības iesniegšana par apgabaltiesas galīgo spriedumu neaptur sprieduma izpildīšanu attiecībā uz naudas piedziņām, kas uzliktas kā sods par noziedzīgo nodarījumu vai kā atlīdzība par kaitējumiem un zaudējumiem, bet piedzītā summa līdz kasācijas sūdzības galīgai izspriešanai paturama tiesu iestādes depozītā. 1889. g. 6188, I, A, 52. p.; 1912. g. 1003, G, I, 175. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1918. g. 10, 5. p.; 1921. g. 43, 1. p.; 1922. g. 23, C, V; 1923. g. 97, II; 1939. g. 80, II, 206. p. 2. pk.

207. Sūdzības un protesti par apgabaltiesu galīgiem spriedumiem iesniedzami Senata kriminaldepartamentam. 1864. g. 41476, 176. p.; 1918. g. 10, 5., 7. p.; 1921. g. 43, 1. p.

208. Apgabaltiesām kasācijas sūdzības un protesti jāiesniedz Senatam septiņu dienu laikā. 1889. g. 6188, I, A, 52. p.; 1918. g. 10, 5. p.; 1922. g. 23, C, V; 1923. g. 97, II.

209. Sūdzībai vai protestam jāpievieno pretējās puses paskaidrojums, ja tāds iesniegts, un lietas protokoli. Pārsūdzot Senata kriminaldepartamentam apgabaltiesas spriedumus, jā-

iemaksā divdesmit lati drošības naudas, bez kuras sūdzību nepieņem. Ja Senats sūdzību atstāj bez ievēribas, drošības nauda ieskaitama valsts ienākumos, bet ja sūdzību atzīst par pamatotu, drošības nauda atdodama atpakaļ tās iemaksātājam. Drošības nauda nav jāmaksā valsts iestādēm, apcietinātiem tiesājamiem un tiem, kam tiesa piešķirusi mazturības tiesības. 1939. g. 80, I, 209. p.

210. Senats, atceļot apgabaltiesas spriedumu, nodod lietu lūkot cauri vai nu tai pašai tiesai citā sastāvā, vai arī citai apgabaltiesai. 1912. g. 1003, G, I, 178. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1918. g. 10, 5., 7. p.; 1921. g. 43, 1. p.

211. Apgabaltiesa, kuras caurlūkošanai lieta nodota, stājas pie tās izspriešanas tikai pēc tam, kad aicinātas abas puses. 1864. g. 41476, 179. p.; 1918. g. 10, 5. p.; 1921. g. 43, 1. p.

212. Kad atklāti jauni apstākļi, kas noskaidro notiesātā nevainību vai to pierādījumu viltojumu, uz kuriem dibināts likumīgā spēkā nākušais miertiesneša vai apgabaltiesas spriedums, tad lietu var atjaunot, bet vienīgi ar Senata kriminaldepartamenta atļauju. 1885. g. 3294, I, 180. p.; 1918. g. 10, 5., 7. p.

213. Lūgumi un paziņojumi par tādu lietu atjaunošanu, kurās ir spēkā nākuši miertiesnešu vai apgabaltiesu spriedumi, iesniedzami tai tiesu iestādei, kas spriedumu taisījusi, un pārbaudami uz viņas rīkojumu. 1912. g. 1003, G, II, 180¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1918. g. 10, 5. p.

214. Rīkojumus par iepriekšējā (213.) pantā minēto lūgumu un paziņojumu atstāšanu bez ievēribas vai par lietas atjaunošanas lūgumu iesniegšanu Senatam dod apgabaltiesas. Miertiesnesim, iesniedzot apgabaltiesai lūgumu par lietas atjaunošanu, jādod savs atzinums pēc šā lūguma būtības. 1912. g. 1003, G, II, 180². p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1918. g. 10, 5., 7. p.

215. Par apgabaltiesas lēmumu, atstāt lūgumu par lietas atjaunošanu bez ievēribas, var iesniegt blakus sūdzības Senatam septiņu dienu laikā, skaitot no minētā lēmuma pasludināšanas dienas. 1912. g. 1003, G, II, 180³. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1918. g. 10, 5., 7. p.

Desmitā nodaļa.

Tiesas pavēles.

216. Lietās par pārkāpumiem (Sodu lik. 1936. g. izd. 3. p. 3. d.) miertiesnesis, ieskatīdams no viņam ienākušiem policijas, valsts iestāžu un dienestpersonu paziņojumiem, ka pret noziedzīgo nodarījumu izdarījušo personu iesniegtās apsūdzības pierādījumi ir pietiekoši un neapšaubami, var, lietu neiztiesājot vispārējā kārtībā, piespriest apsūdzētam sodu ar tiesas pavēli, ja, pēc lietas apstākļiem, atzīst par iespējamu uzlikt arestu uz laiku, ne ilgāku par vienu mēnesi, vai naudas sodu, ne augstāku par simts latiem. 1927. g. 196, I, 216. p.; 1939. g. 80, II.

217. Tiesas pavēles nevar dot tādās lietās, kuras var izbeigt ar izlīgumu, kā arī tādos gadījumos, kad pret apsūdzēto izsniegta prasība atlīdzināt par kaitējumiem un zaudējumiem, kas nodarīti ar noziedzīgo nodarījumu, vai kad jāgādā, lai pretlikumīgi izdarīto izlabotu vai iznīcinātu. 1912. g. 1003, G, II, 180°. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

218. Lietas, kurās miertiesnesis atzīst par iespējamu dot tiesas pavēli, jānoliek caurskatīšanai ne agrāk par divdesmit četrām stundām pēc to iesniegšanas. 1912. g. 1003, G, II, 180°. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

219. un 220. atcelti (1934. g. 40, II).

221. Sastādot tiesas pavēli, jāievēro 152. panta 1.—4. punkta prasījumi un, bez tam, pavēlē jānorāda uzliktais sods un notiesātā tiesība septiņu dienu laikā pēc tiesas pavēles noraksta saņemšanas lūgt, lai lietu skata cauri vispārējā kārtībā, aizrādot, ka pretējā gadījumā pavēle nāk likumīgā spēkā. 1912. g. 1003, G, II, 180°. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

222. Tiesas dotā pavēle norakstā nekavējoties nosūtama dienestpersonām un valsts iestādēm, kas lietu ierosinājušas, kā arī notiesātam. 1912. g. 1003, G, II, 180°. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1939. g. 80, II.

223. Valsts iestādēm un dienestpersonām, kas lietu ierosinājušas, kā arī notiesātam, ir tiesība septiņu dienu laikā pēc pavēles noraksta saņemšanas lūgt, lai lietu skata cauri vispārējā kārtībā. Apsūdzētais, kas lūdzis, lai lietu izspriestu ar tiesas pavēli, zaudē tiesību lūgt lietu skatīt cauri vispārējā kārtībā. 1912. g. 1003, G, II, 180¹¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1939. g. 80, II.

224. Ja noteiktā laikā nav pieteikts lūgums par lietas caurskatīšanu vispārējā kārtībā, tad tiesas pavēlei ir likumīgā spēkā nākuša tiesas sprieduma nozīme. 1912. g. 1003, G, II, 180¹². p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

225. Lietu skatot cauri vispārējā kārtībā uz tās ierosinātāju valsts iestāžu un dienestpersonu vai uz apsūdzētā lūgumu, tiesnesis, nesaistoties ar tiesas pavēli, taisa spriedumu, pēc kura pasludināšanas pavēle zaudē spēku. 1912. g. 1003, G, II, 180¹³. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.; 1939. g. 80, II.

225¹. Miertiesneša spriedumu var pārsūdzēt tikai kasācijas kārtībā Senatam. 1939. g. 80, III, 225¹. p.

226. Ja apsūdzētais bez ievērojamiem iemesliem neierodas vai neatsūta sev aizstāvi uz lietas iztiesāšanu, kura notiek vienīgi uz apsūdzētā lūgumu, tad miertiesneša taisītais spriedums nav uzskatams par aizmugurisku. 1912. g. 1003, G, II, 180¹⁴. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

226¹.—226⁸. *atcelti* (1939. g. 80, V).

Vienpadsmitā nodaļa.

Spriedumu izpildīšana.

227. Miertiesnešu un apgabaltiesu, kā otrās instances, spriedumi nāk likumīgā spēkā:

- 1) kad abas puses paziņo, ka atteicas no tiesības spriedumu pārsūdzēt;
- 2) kad par miertiesneša spriedumu noliktā laikā nav iesniegta apelācijas sūdzība (175. p.);

- 3) kad par apgabaltiesas spriedumu noliktā laikā nav iesniegta kasācijas sūdzība (204. p.), vai arī iesniegtā sūdzība atstāta bez ievēribas, un
- 4) kad par aizmugurisku spriedumu noliktā laikā nav iesniegta ne atsauksme par lietas jaunu caurskatīšanu, ne apelācijas sūdzība. 1886. g. 4067, I, 181. p.; 1918. g. 10, 5. p.; 1921. g. 43, 1. p.

228. Spriedums, kas nācis likumīgā spēkā, nekavējoties jāizpilda, izņemot 976. pantā norādītos gadījumus. 1912. g. 1003, G, I, 182. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.

229. Miertiesneša spriedumus izpilda viņš pats, bet apgabaltiesas spriedumi vai nu nosūtāmi izpildīšanai tam miertiesnesim, kura iecirknī lieta sākusies, vai arī izpildāmi uz tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, skatoties pēc tam, kur atrodas notiesātais. 1864. g. 41476, 183. p.; 1918. g. 10, 5. p.

230. Ja sprieduma izpildīšanai būtu vajadzīga tāda notiesātā personīga klātbūtne, kurš dzīvo tajā pašā miertiesneša iecirknī, tad viņu aicina, bet ja viņš neierodas bez ievērojamiem iemesliem, viņu atved policija. 1864. g. 41476, 184. p.

231. Ja spriedums izpildāms pie personas, kas dzīvo citā miertiesneša iecirknī, kaut arī citas apgabaltiesas apgabālā, tas nosūtāms izpildīšanai tieši vietējam miertiesnesim. 1929. g. 130.

232. Ja vainīgam nav nekādu līdzekļu no viņa piespiesto naudas sumu samaksai, tad tiklab soda naudas, kā atlīdzības samaksu par kaitējumiem un zaudējumiem var sadalīt uz noteiktiem termiņiem, skatoties pēc piedzenamās sumas lieluma un maksāšanas spējām. 1912. g. 1003, G, I, 187. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.

Piezīme. Soda naudu samaksai, kuras nosacītas par mežu noteikumu pārkāpšanu privatos mežos, nolikts divu mēnešu laiks no tās dienas, kad spriedums stājies likumīgā spēkā. 1888. g. 5078, I, 4. p.

233. Tam, kas samaksājis soda naudu vai atlīdzību par kaitējumiem un zaudējumiem, izdodama par to kvīts, un šim nolūkam samaksātā nauda ierakstama sevišķā grāmatā. 1912. g. 1003, G, I, 188. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

234. Soda naudu vai atlīdzību, kas nav samaksāta noteiktā termiņā, piedzen uz miertiesneša izdotu izpildu rakstu pamata vietējie policijas ierēdņi vai tiesu izpildītāji, kuri pastāv pie apgabaltiesas. 1912. g. 1003, G, I, 189. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.; 1918. g. 10, 5. p.

235. *atcelts* (1939. g. 80, V).

236. Ar cietumu notiesātos nosūta uz ieslodzījuma vietām vietējā policija. 1864. g. 41476, 191. p.; 1939. g. 80, II, 236. p.

237. Laiks, kuru ar ieslodzījumu notiesātās personas pavadījušas apcietinājumā, līdz kamēr spriedums stāties likumīgā spēkā, ieskaitams ieslodzījuma laikā. Ja tiesājamais spriedumu nav pārsūdzējis vai pārsūdzot būtu panācis soda pamazinājumu vai sprieduma atcelšanu kasācijas kārtībā, tad viņam ieskaitams ar spriedumu noteiktā ieslodzījuma laikā arī tas laiks, kuru viņš pavadījis apcietinājumā pēc sprieduma pasludināšanas. Personām, kas nav atradušās iepriekšējā apcietinājumā, ieslodzījuma laiks skaitams no tās dienas, kad viņas apcietinātas sprieduma izpildīšanai, bet tiem, kas izbēguši no apcietinājuma pirms tiesas noteiktā soda izciešanas, ieslodzījuma laiks skaitams no tās dienas, kad tie sprieduma izpildīšanai no jauna apcietināti.

Laiks, kuru ar termiņa ieslodzījumu notiesātie pavadījuši ceļā, nosūtot viņus pēc piederības un pārvietojot viņus kautkādu iemeslu dēļ no vienas ieslodzījuma vietas uz otru, ieskaitams viņiem ar tiesas spriedumiem noteiktā ieslodzījuma laikā. 1910. g. 33072, IV, 191¹. p.

237¹. No darba nama izbēgušiem tiesa var ievietošanas laiku pagarināt ne vairāk kā par vienu gadu. 1939. g. 80, III, 237¹. p.

Divpadsmitā nodaļa.

Tiesu izdevumi.

238. Lieciniekiem un lietpratējiem, kas aicināti ar pavēsti un vēlas dabūt atlīdzību par ceļa izdevumiem, jāpaziņo par to, iekam nobeigta uz šo dienu noliktā tiesas sēde. 1912. g. 1003, G, I, 192. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

239. Atlīdzību lieciniekiem, lietpratējiem un tulkiem noteic tiesa pēc sava taisnīgā ieskata samērā ar patiesiem braukšanas izdevumiem, nokavēto laiku, lietpratēju patērētām pūlēm un vietējiem apstākļiem. Tuvākus noteikumus instrukcijas veidā izdod tieslietu ministris. 1920. g. 164. 1. p. c pk.; 1923. g. 97, III, 2. p.; 1926. g. 84, C; 1939. g. 80, II, 239. p.

240. Tiesu izdevumi uzliekami:

- 1) apsūdzētājam, ja apsūdzība atzīta par ļaunprātīgu, kā arī 144. pantā norādītos gadījumos, vai
- 2) apsūdzētam, ja viņš atzīts par vainīgu. 1922. g. 14, II, 194. p.

241. Lietā, kurā noziedzīgo nodarījumu izdarījušas vairākas personas, tiesu izdevumi sadalāmi starp viņām vienlīdzīgi, ar solidarību. 1912. g. 1003, G, I, 195. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

242. Ja sēdi atliek vienas puses neierašanās dēļ, tad šās sēdes tiesu izdevumu samaksa uzliekama tai personai, kuras vainas dēļ lieta atlikta. 1864. g. 41476, 196. p.

243. Kad vainīgie nav zināmi, vai kad tie, kam nopriests tiesu izdevumus samaksāt, nespēj maksāt, tad šie izdevumi ņemami uz valsts rēķinu. Turp., 197. p.

244. Lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, kuri piekrīt miertiesu iztiesāšanai, visi lūgumraksti, paskaidrojumi, atsauksmes un sūdzības un pati tiesāšana šajās tiesās ir atsvabināti no nodokļiem un nodevām. 1912. g. 1003, G, I, 198. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

244^a. Civilprasībās, kas pieteiktas krimināltiesā, ņemama no notiesātā tiesu nodeva triju procentu apmērā no piespriestās sumas, tomēr ne mazāk par vienu latu. Nodevu pēc sprieduma spēkā stāšanās piedzen policija. 1935. g. 87, II, 298^a. p.; 1937. g. 202, II, 298^a. p.

245. Par norakstiem no miertiesnešu un apgabaltiesu, kā otrās instances, protokoliem un spriedumiem ņemama valsts labā kanceļijas nodeva piecdesmit santimi no loksnes, skaitot divdesmit piecas rindīņas par lappusi. Mazturīgiem notiesātiem šādi noraksti izsniedzami bez maksas. Samaksa izdarama tikai ar tiesu markām. 1921. g. 72, III, 199. p.; 1924. g. 204. — Sal. 1931. g. 137, I, 839. p. 3. pk.

Piekritība.

Pirmais apakšnodalījums.

Piekritība pēc norādītaģo nodarījumu veida.

246. Par pārkāpumiem, kas izdarīti, neievērojot tiesu norādījumus, piemērojama piecdesmit procentu apmērā no loksnes nodeva. 1935. g. 87, II, 298^a. p.

247. Par pārkāpumiem, kas izdarīti, neievērojot tiesu norādījumus, piemērojama piecdesmit procentu apmērā no loksnes nodeva. 1935. g. 87, II, 298^a. p.

248. Par pārkāpumiem, kas izdarīti, neievērojot tiesu norādījumus, piemērojama piecdesmit procentu apmērā no loksnes nodeva. 1935. g. 87, II, 298^a. p.

249. Par pārkāpumiem, kas izdarīti, neievērojot tiesu norādījumus, piemērojama piecdesmit procentu apmērā no loksnes nodeva. 1935. g. 87, II, 298^a. p.

Otrā daļa.

Tiesāšanas kārtība vispārējās tiesu iestādēs.

Pirmā nodaļa.

Piekritība.

Pirmā apakšnodaļa.

Piekritība pēc noziedzīgo nodarījumu veida.

246. Apgabaltiesām, vispārējā tiesāšanas kārtībā, piekrīt visas kriminallietas, kuras nav pakļautas miertiesnešu pārziņai. 1911. g. 34935, lik. VIII, 200. p.

247. Lietu, kas ienākusi apgabaltiesas caurlūkošanai, nevar nodot miertiesneša iztiesāšanai, kaut arī lietu iztiesājot izrādītos, ka tā piekrīt miertiesneša pārziņai. 1926. g. 84, A, I, 203. p.

248. Lietas par dienesta noziedzīgiem nodarījumiem, kuri paredzēti Sodlu likuma (1936. g. izd.) IX nodaļā, iztiesājamas apgabaltiesā vai Senata kriminaldepartamentā šā likuma III daļas 1. nodaļā norādītā kārtībā. 1906. g. 27762, I, 204. p.; 1919. g. 147, 2. p.; 1922. g. 209; 1939. g. 80, II, 248. p.

249. Ja kādu apsūdz par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, no kuriem daži piekrīt zemākai, bet citi augstākai tiesai caurskatīšanai, tad lietu iztiesā tā tiesa, kurai piekrīt svarīgākais no šiem noziedzīgiem nodarījumiem. 1864. g. 41476, 205. p.

250. Lieta par noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā noteikti dažādi sodi, piekrīt tās tiesas izspriešanai, kurai ir tiesība piespriest bargāko no šiem sodiem. 1864. g. 41476, 206. p.

251. Visi noziedzīga nodarījuma dalībnieki un līdzdalībnieki, tāpat arī personas, kas saucamas pie atbildības kopīgi, tiesājami vienā tiesā, un proti tajā, kurai piekrīt tiesāt tos, kas tieši izdarījuši noziedzīgo nodarījumu vai piedalījušies tā izpildīšanā. Bet ja dažas no šajā pantā minētām personām tiesājamas augstākā un citas zemākā tiesā, tad lieta par visiem apsūdzētiem piekrīt augstākās tiesas iztiesāšanai. 1926. g. 84, A, I, 207. p.; 1933. g. 160, A, III, 251. p.

252. Lietas, kurās divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veci nepilngadīgie apsūdzēti par noziedzīgiem nodarījumiem kā pilngadīgo dalībnieki un līdzdalībnieki, atdalāmas sevišķai iztiesāšanai un skatāmas cauri atsevišķi no pilngadīgo dalībnieku un līdzdalībnieku lietām, ja tas, pēc lietas apstākļiem, ir iespējams. 1897. g. 14233, IV, 207¹. p.; 1933. g. 160, A, III, 252. p.; IV.

Otrā apakšnodala.

Piekritība pēc noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas vietas.

253. Ikviens noziedzīgs nodarījums, izņemot likumos tieši norādītos gadījumus, izmeklējams tajā vietā, kur tas izdarīts, un iztiesājams tajā tiesā, kuras pārziņas robežās šī vieta atrodas. 1864. g. 41476, 208. p.

254. Vazaņki tiesājami tur, kur viņi saķerti, bet tie, kas uzdevuši neīstus vārdus un nosūtīti uz tām vietām, no kurām, pēc to izsacījumiem, tie bēguši vai kur tie piederīgi, ja to izsacījumi izrādījušies sameloti, nav sūtami atpakaļ uz pirmējās apcietināšanas vietu, bet nododami izmeklēšanai un tiesai tajā vietā, kurp tie nosūtīti. Turp., 209. p.

255. Ja noziedzīgs nodarijums, kas sācies vienas tiesas apgabalā, ir turpinājies otras apgabalā, tad lieta iztiesājama tur, kur notikuši pēdējie noziedzīgie darbi. 1864. g. 41476, 210. p.

256. Tādu noziedzīgu nodarijumu kopības gadījumā, kuri izdarīti dažādos tiesu apgabalos, lieta iztiesājama tajā tiesā, kuras pārziņas robežās izdarīts svarīgākais noziedzīgais nodarijums, bet ja tie vienlīdz svarīgi, tad tajā tiesā, kas tuvāk apsūdzētā apcietināšanas vietai. Turp., 211. p.

257. Iepriekšējā (256.) pantā norādītā gadījumā iepriekšējo izmeklēšanu par ikkatru noziedzīgu nodarijumu izdara tas izmeklēšanas tiesnesis, kura iecirknī noziedzīgais nodarijums izdarīts; iepriekšējais izmeklējums iesniedzams attiecīgai tiesai caur vietējo prokuroru. Turp., 212. p.

258. Ja viens un tas pats tiesājamais piedalījies dažādu personu izdarītos un dažādām tiesām piekritīgos noziedzīgos nodarijumos, tad pēc tam, kad katra tiesa atsevišķi skatījusi cauri viņai piekritīgo lietu, tiesājamam noteic sodu pēc noteikumiem par noziedzīgu nodarijumu kopību tā tiesa, kura skatījusi cauri viņa svarīgāko noziedzīgo nodarijumu. Turp., 213: p.

259. Par ārzemēs izdarītu noziedzīgu nodarijumu apsūdzētais tiesājams Latvijā tajā tiesā, kuras pārziņas robežās viņš apcietināts vai dzīvojis pēdējā laikā. Turp., 214. p.

260. Ja Latvijas pilsoni vai ārzemnieku, kas tiesājams Latvijā par ārzemēs izdarītu noziedzīgu nodarijumu, apsūdz bez tam vēl par citu, Latvijas robežās izdarītu noziedzīgu nodarijumu, tad lieta iztiesājama noziedzīgā nodarijuma izdarīšanas vietā Latvijā un tajā tiesā, kurai piekrit iztiesāt lietu par svarīgāko noziedzīgo nodarijumu. Turp., 215. p.

Pieķritiba pēc apsūdzēto piederības pie sevišķiem resoriem.

261. Par noziedzīgiem nodarījumiem, ko izdārijuši aktivā dienestā esošie karavīri un robežsargi, viņi tiesājami kara tiesās, izņemot zemāk norādītos gadījumus. 1864. g. 41476, 219. p.

262. Pēc atvaļināšanas no dienesta karavīri nododami kara tiesām tikai par tiem dienesta laikā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas bijuši saistīti ar kara dienesta pienākumu pārkāpšanu; par visiem citiem noziedzīgiem nodarījumiem viņi nododami civilresora krimināltiesai. Turp., 220. p.

263. Līdz turpmākam rīkojumam no kara dienesta atvaļinātie karavīri, rezervisti un zemessargi, kā arī tie, ko karaklausības komisija pieņēmusi kara dienestā, tiesājami civilresora krimināltiesā par visiem noziedzīgiem nodarījumiem, izņemot tos, kas paredzēti karaklausības likuma (Lik. kr. 1923. g. 94) 27. pantā un Sodu likuma (1936. g. izd.) 214. pantā. Turp., 221. p. — Sal. 1933. g. 134, 214. p.

264. Karavīri, kas ieņem amatu civildienestā vai sabiedriskā dienestā, vai atrodas privatdienestā, tiesājami civilresora krimināltiesā par visiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuri nav kara dienesta pienākumu tieši pārkāpumi. 1864. g. 41476. 221., 222. p.

265. Civiliedzīvotāji nododami kara tiesām kara stāvokli izsludinātos apgabalos, cieši pamatojoties uz noteikumiem par kara stāvokli (Lik. kr. 1919. g. 49).

Noteikumi par atsevišķu Sodu likumā (1936. g. izd.) paredzētu noziedzīgu nodarījumu iztiesāšanu kara tiesās pēc kara laika likumiem atrodas likumā par kārtību un sabiedrisku drošību valstī (Lik. kr. 1938. g. 41). 1864. g. 41476, 226. p.; 1867. g. 44575, lik. 247. p.

266. Kara gūstekņi par noziedzīgiem nodarījumiem, ko viņi izdarījuši pēc viņu nodošanas civilresora priekšniecības pārziņā, tiesājami civilresora krimināltiesā. 1864. g. 41476, 227. p.; 1867. g. 44575, 248. p.

267. Ārzemnieki par noziedzīgiem nodarījumiem, ko viņi izdarījuši Latvijā, pakļauti vispārējiem noteikumiem par piekritību, ja līgumā ar to ārvalsti, kuras pavalstnieki apsūdzētie ir, nav taisīti izņēmumi no šiem noteikumiem. 1864. g. 41476, 228. p.

268. Lietas par to personu noziedzīgiem nodarījumiem, kuras pieder pie ārvalstu vēstniecībām un sūtniecībām, ierosinamas tikai pēc pienācīgas sazināšanās diplomātiskā ceļā ar apsūdzamo personu tiešo priekšniecību. Turp., 229. p.

269. Lietas par to personu noziedzīgiem nodarījumiem, kuras kalpo pie vēstniekiem, sūtniem un citiem diplomātiskiem aģentiem, piekritīti krimināltiesai uz vispārēja pamata, ja līgumos ar ārvalstīm nav taisīti izņēmumi attiecībā uz šīm personām; bet pie izmeklēšanas un tiesas minētās personas aicinamas caur Ārlietu ministriju. Turp., 230. p.; 1868. g. 45503.

Ceturrtā apakšnodala.

Piekritības strīdu izšķiršanas kārtība.

I. Piekritības strīdi starp tiesu iestādēm.

270. Ikkatra tiesu iestāde izspriež pati, vai lieta piekritī viņas pārziņai, un nekādā ziņā nedrīkst griezties pie augstākas tiesas, lai tā izšķirtu viņas šaubas par piekritību. 1864. g. 41476, 231. p.

271. Piekritības strīdus starp apgabaltiesām izšķir Tiesu palāta. Turp., 232. p.; 1918. g. 10, 6. p.

272. Lietas par pienācīgas piekritības noteikšanu uzsākas vai nu uz to apgabaltiesu iesniegumu, starp kurām šajā ziņā

cēlies strīds, vai uz prokuroru priekšlikumiem, vai uz lietas dalībnieku sūdzībām, vai arī pēc Tiesu palatas pašas ieskata. 1864. g. 41476, 234. p.; 1918. g. 10, 6. p.

273. Piekritības strīdus izšķir Tiesu palatas kopsapulce pēc prokurora atzinuma noklausīšanās. 1864. g. 41476, 235. p.

274. Piekritības strīds neaptur uzsāktas lietas gaitu, bet nodot tiesai un taisīt spriedumu nevar, iekam nav galīgi izšķirts jautājums par piekritību. Turp., 236. p.

275. Piekritības strīdus starp civilresora tiesām un kara tiesām izšķir Senata apvienotā sapulce. Turp., 237. p.; 1923. g. 97, I, A, 4. p.

276. Šādas lietas (275. p.) izšķir Senats pēc pienācīgas sazināšanās ar kara ministri. 1864. g. 41476, 238. p.

II. Piekritības strīdi starp tiesu un pārvaldības iestādēm.

277. Ikkuras šaubas par to, vai lieta, kas cēlusies tiesā, piekrit pārvaldības vai tiesu iestāžu caurlūkošanai, izšķir tiesa, no kuras atkarājas lietu pieņemt vai arī atzīt to par tiesu iestādēm nepiekritīgu. 1864. g. 41476, 239. p.

278. Nevienai pārvaldības iestādei vai dienestpersonai nav tiesības pieņemt caurlūkošanai lietu, kuru jau pieņēmusi iztiesāšanai tiesu iestāde, iekam šī lieta nav izbeigta augstākā tiesu instancē. Turp., 240. p.; 1939. g. 80, II.

279. Ja pārvaldības iestāde vai persona atzīst tiesas pieņemtu lietu par savai pārziņai piekritīgu, tad viņa par to paziņo šai tiesai caur tās prokuroru, norādot, aiz kādiem iemesliem viņa atzīst lietu par savai pārziņai piekritīgu. 1922. g. 165, II, 241. p.

280. Iepriekšējā (279.) pantā minētā gadījumā piekritības strīdu izšķir Senata apvienotā sapulce, pie kam lietas tālākā gaita tajā tiesā, kurā strīds cēlies, apturama līdz tā izšķiršanai. Turp., 242. p.

Piektā apakšnodaļa.

Lietu pārņemšana no vienas apgabaltiesas otrā.

281. Kriminallietu pārņemšana no vienas apgabaltiesas otrā atļaujama vai nu uz tās tiesas iesniegumu, kuras pārziņā lieta atrodas, vai uz tā prokurora ziņojumu, kurš pastāv pie šās tiesas, vai arī pēc augstākas tiesas ieskata. 1864. g. 41476, 246. p.

282. Tiesu palata atļauj pārņemt lietu no vienas apgabaltiesas otrā:

- 1) kad kādas apgabaltiesas apgabalā izdarīta noziedzīga nodarījuma lietā lielākā daļa apsūdzēto un liecinieku dzīvo otras tiesas apgabalā;
- 2) kad noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vietas tātuma dēļ no tās tiesas, kurai lieta piekrit, izrādas ērtāki lietu iztiesāt citā, minētai vietai tuvākā tiesā. Turp., 247. p.; 1918. g. 10, 6. p.

283. Uz tieslietu ministra priekšlikumu vai uz Senatam pakļauto tiesu iestāžu ziņojumiem, kā arī pēc pašas ieskata Senata apvienotai sapulcei ir tiesība lietas pārņemt no vienas apgabaltiesas otrā visos tajos gadījumos, kad lietas pārņemšana izrādas par vajadzīgu, lai aizsargātu tiesas sprieduma bezpartejību vai sabiedrisko kārtību un mieru. 1885. g. 2919; 1923. g. 97, I, A, 4. p.

Otrā nodaļa.

Iepriekšēja izmeklēšana.

Pirmā apakšnodaļa.

Iepriekšējā izmeklēšanā piedalošās personas.

284. Iepriekšēju izmeklēšanu par apgabaltiesām piekritīgiem noziedzīgiem nodarījumiem izdara izmeklēšanas tiesneši ar policijas palīdzību prokuroru un viceprokuroru pārraudzībā 1864. g. 41476, 249. p.; 1917. g. 1703; 1938. g. 88, I.

I. Policijas dalība iepriekšējā izmeklēšanā.

285. Par ikvienu notikumu, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, policija nekavējoties, un katrā ziņā ne vēlāk kā divdesmit četru stundu laikā pēc ziņu dabūšanas par to, paziņo izmeklēšanas tiesnesim un prokuroram vai viceprokuroram. 1864. g. 41476, 250. p.; 1938. g. 88, I.

Piezīme. Par katru noziedzīgu nodarījumu, kuru izdarījusi persona, kas stāv valsts, autonoma valsts uzņēmuma vai pašvaldības dienestā vai mācas kādā izglītības iestādē, policija nekavējoties paziņo šās personas priekšniecībai. 1926. g. 84, A, I, 250. p. piez.

286. Ziņas par noziedzīgiem nodarījumiem miertiesnešu izspriešanai piekritīgās lietās policija nodod viņiem pēc piederības. 1864. g. 41476, 251. p.

287. Kad nav klāt ne izmeklēšanas tiesneša, ne prokurora vai viceprokurora, tad policija, paziņojot viņiem par notikumu, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, līdz ar to izdara par šo notikumu pienācīgu izziņu. Turp., 252. p.; 1938. g. 88, I.

288. Kad noziedzīga nodarījuma pazīmes ir šaubīgas, vai kad par notikumu, kuram ir šādas pazīmes, policija dabū ziņas pēc baumām (laužu valodām) vai vispār no nepilnīgi ticama avota, tad viņai, iekam par to paziņo pēc piederības, katrā ziņā ar izziņu jāpārlicinas, vai šis notikums tiešām ir bijis un vai tam patiesi ir noziedzīga nodarījuma pazīmes (a). Izdarīto izziņu, kas nav nododama izmeklēšanas tiesnesim vai miertiesnesim pēc piederības (286. p.), policija iesniedz prokuroram vai viceprokuroram, kurš vai nu to izbeidz, vai dod rīkojumu to papildināt; bet ja prokurors vai viceprokurors, iesniegto izziņu skatot cauri, ieskatītu notikumā noziedzīga nodarījuma pazīmes, tad viņš nodod šādu izziņu izmeklēšanas tiesnesim vai uzdod policijai ierosināt vainīgā vajāšanu pie miertiesneša (b).

(a) 1864. g. 41476, 253. p. — (b) 1884. g. 2188; 1938. g. 88, I; 1939. g. 80, V.

289. Izzīnas darbībā ietilpst: 1) vajadzīgo ziņu savākšana; 2) liecinieku, lietpratēju un aizdomās turēto nopratināšana, un 3) aplūkošana, kratišana un lietu izņemšana pēc 289¹.—289⁴. panta noteikumiem. 1939. g. 80, I, 289. p.

289¹. Izņemot 289²., 289³. un 293. pantā norādītos gadījumus, policijai ir tiesība izdarīt aplūkošanu, kratišanu un lietu izņemšanu tikai ar prokuratūras vai attiecīga izmeklēšanas tiesneša vai miertiesneša iekreizēju atļauju. Turp., III, 289¹. p.

289². Iepriekšējā (289¹.) pantā norādītā atļauja nav vajadzīga, ja aplūkojamie, izņemamie vai izziņai pievienojamie priekšmeti atrodas visiem pieejamā vietā vai ja tur meklējama kāda persona. Turp., 289². p.

289³. Policijai ir tiesība izdarīt aplūkošanu, kratišanu un lietu izņemšanu bez 289¹. pantā minētās atļaujas arī tad, ja tam piekrīt: 1) aplūkojamā vai izkratamā persona, vai 2) tās vietas saimnieks, kur atrodas aplūkojamie vai atņemamie priekšmeti vai kur uzturas meklējamās personas. Turp., 289³. p.

289⁴. Izdarot aplūkošanu, kratišanu un lietu izņemšanu un rakstot par to protokolus, policija ievēro noteikumus par iepriekšēju izmeklēšanu. Turp., 289⁴. p.

289⁵. Policija nopratināšanas protokolus raksta, ievērojot noteikumus par iepriekšējas izmeklēšanas protokoliem (514. līdz 518. un 521. p.). Turp., 289⁵. p.

289⁶. Izdarot 289⁴. un 289⁵. pantā paredzētos darbus, policija noskaidro tiklab tos apstākļus, kas pierāda aizdomās turētā vainu, kā arī tos, kas viņu attaisno. Nopratināmiem, izņemot aizdomās turētos, policija atgādina, ka tiesā viņus var nopratināt ar zvērestu, un piekodina, ka jāsaka pilnīga patiesība pēc labākās sirdsapziņas un ka par nepatiesības izteikšanu draud sods. Lieciniekus nopratina pēc iespējas viņu dzīves vietās. Turp., 289⁶. p.

290. *atcelts* (1939. g. 80, V).

291. Līdz kamēr izmeklēšanas tiesnesis ierodas, policija gādā par to, lai novērstu noziedzīgā nodarījuma pēdu iznīcināšanu un padarītu neiespējamu aizdomās stāvošai personai izvairīties no izmeklēšanas. 1864. g. 41476, 256. p.

291¹. Aizsargi noziedzīgu nodarījumu apkarošanā atvieto policiju, ievērojot noteikumus, kas paredzēti likumā par aizsargu organizāciju (Lik. kr. 1936. g. 96), noteikumus par aizsargu organizācijas iekārtu un aizsargu pienākumiem, tiesībām un apmācību (Lik. kr. 1938. g. 78) un uz šo noteikumu pamata izdoto instrukciju. 1939. g. 80, III, 291¹. p.

292. Policija gādā par to, lai padarītu neiespējamu aizdomās stāvošai personai izvairīties no izmeklēšanas, sekošos gadījumos:

- 1) kad aizdomās stāvošais pieķerts noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā vai tūlī pēc tam;
 - 2) kad no noziedzīgā nodarījuma cietušie vai aculiecinieki norāda tieši personu, uz kuru krīt aizdomas;
 - 3) kad pie aizdomās stāvošā vai viņa mājoklī atrastas skaidri redzamas noziedzīgā nodarījuma pēdas;
 - 4) kad lietas, kas noder par noziedzīgā nodarījuma pierādījumu, pieder aizdomās stāvošam vai atrastas pie viņa;
 - 5) kad viņš mēģinājis bēgt, vai saķerts bēgot vai pēc bēgšanas, un
 - 6) kad aizdomās stāvošam nav pastāvīgas dzīves vietas.
1864. g. 41476, 257. p.

293. Kad policija uziet noziedzīgu nodarījumu, kuru pašlaik izdara, vai kurš tikko izdarīts, vai arī kura pēdas varētu izzust, iekam izmeklēšanas tiesnesis ierodas notikuma vietā, policija stājas izmeklēšanas tiesneša vietā visos neatliekamajos izmeklēšanas darbos, kā: aplūkošanā, kratīšanā un lietu izņemšanā.

Nopratināt liecinieku ar zvērestu policija var tomēr tikai tad, ja viņš ir grūti slims un jābaudas, ka viņš var nomirt, iekam izmeklēšanas tiesnesis viņu nopratina, vai ja liecinieks taisas tālā ceļā. 1939. g. 80, I, 293. p.

294. Iepriekšējos (292. un 293.) pantos norādītos gadījumos policija cieši ievēro noteikumus par iepriekšēju izmeklēšanu. 1864. g. 41476, 259. p.

294¹. Policija nekādā gadījumā nevar izdarīt ne sieviešu aplūkošanu, ja tā savienota ar apslēptu miesas daļu atsegšanu, ne miroņu uzšķēršanu, nedz arī 414.—416. pantā paredzētos izmeklēšanas darbus. 1939. g. 80, III, 294¹. p.

Piezīme. Policijai ir tiesība pieaicināt ārstu miroņa uzšķēršanai izziņās par pašnāvību, vai par ātrā nāvē mirušiem, vai par miroņiem, kas atrasti bez redzamām varmācības pazīmēm. Turp., 294¹. p. piez.

295. Pēc izmeklēšanas tiesneša ierašanās policija nodod viņam visu lietu un beidz savus izmeklēšanas darbus, līdz kamēr dabū sevišķus uzdevumus šajā ziņā, bet ja izmeklēšanas tiesnesis neierodas, pabeidz izziņu un nosūta to izmeklēšanas tiesnesim, par ko ziņo prokuroram vai viceprokuroram. 1864. g. 41476, 260. p.; 1939. g. 80, II, 295. p.

295¹. Ja izdarot izziņu policija aizdomās turēto personu ir aizturējusi, tad izziņa nosūtāma izmeklēšanas tiesnesim ne vēlāk kā ceturrtā dienā pēc aizdomātā aizturēšanas, bet ja izziņa šajā laikā nav pabeigta, tad tās nosūtīšanu ar izmeklēšanas tiesneša vai prokurora piekrišanu var atlikt ne vēlāk kā līdz četrpadsmitai dienai. 1939. g. 80, III, 295¹. p.

296. Augšējie noteikumi attiecas arī uz visām dienestpersonām, kas izpilda policijas pienākumus savas darbības robežās. 1864. g. 41476, 261. p.; 1922. g. 119; 1939. g. 80, II.

296¹. Bez policijas, protokolus par atklātiem noziedzīgiem nodarījumiem raksta arī šādu administratīvu iestāžu dienestpersonas:

- 1) par iedzīvotāju veselības aizsardzībai izdotu noteikumu pārkāpšanu — ārsts vai sanitaruzraugs pieaicinātu liecinieku klātbūtnē;

- 2) par medību, zvejniecības un medijumu un zivju tirdzniecības noteikumu pārkāpšanu — Zemkopības ministrijas pilnvarota dienestpersona, piemērojoties 1049., 1050., 1052., 1053., 1061. un 1062. panta noteikumiem, pieaicinātu liecinieku klātbūtnē;
- 3) par rūpniecības uzņēmumu ierīkošanai vai uzturēšanai noteiktas kārtības pārkāpšanu — būvniecības uzraudzības iestāžu pārstāvji un rūpniecības inspekcijas dienestpersonas;
- 4) par nodarījumiem, kas izdarīti pārkāpjot noteikumus par tvaika katliem fabrikās — rūpniecības inspekcijas dienestpersonas;
- 5) par mežu aizsardzības noteikumu pārkāpšanu valsts īpašumos — Mežu departamenta dienestpersonas, bet pārējos īpašumos — mežziņi un augstākas Mežu departamenta dienestpersonas;
- 6) par zemes ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu — Iekšlietu ministrijas Kārtības policijas departamenta direktora pilnvarotās dienestpersonas un Šoseju un zemes ceļu departamenta dienestpersonas;
- 7) par Ārstniecības likumu noteikumu pārkāpšanu — Veselības departamenta vai pašvaldības sanitāru uzraudzības dienestpersonas pieaicinātu liecinieku klātbūtnē;
- 8) par būvniecības noteikumu pārkāpšanu — būvinspektori. 1939. g. 80, III, 296¹. p.; 90, III.

II. Izmeklēšanas tiesnešu pienākumi un varas robežas.

297. Izmeklēšanas tiesnesis nevar uzsākt iepriekšēju izmeklēšanu vai izdarīt atsevišķus izmeklēšanas darbus bez likumīga iemesla un pietiekoša pamata.

Izdarot atsevišķus izmeklēšanas darbus, kā arī virzot tālāk lietu, kurā izdarīti tikai atsevišķi izmeklēšanas darbi, izmeklēšanas tiesnesis ievēro iepriekšējas izmeklēšanas noteikumus. 1939. g. 80, I, 297. p.

297¹. Saņēmis policijas vai citas valsts vai pašvaldības iestādes vai dienestpersonas izdarītu izziņu, izmeklēšanas tiesnesis apsver, vai izziņu virzīt bez iepriekšējas izmeklēšanas prokuroram (348. un 595. p.), vai izdarīt atsevišķus izmeklēšanas darbus, vai arī izdarīt pilnīgu iepriekšēju izmeklēšanu. Ja izmeklēšanas tiesnesis nolēmj izdarīt tikai atsevišķus izmeklēšanas darbus, viņš sava lēmuma norakstu iesniedz prokuroram. 1939. g. 80, III, 297¹. p.

297². Prokurors var likt priekšā un apsūdzētais pieprasīt, lai izmeklēšanas tiesnesis neaprobežojas ar atsevišķiem izmeklēšanas darbiem, bet lai izdara pilnīgu iepriekšēju izmeklēšanu. Turp., 297². p.

297³. Ja izmeklēšanas tiesnesis, izdarot uz prokurora priekšlikumu vai tiesas rīkojumu atsevišķus izmeklēšanas darbus, atzīst, ka nepieciešami izdarīt vēl citus izmeklēšanas darbus vai arī pilnīgu iepriekšēju izmeklēšanu, viņš taisa par to lēmumu un to izpilda, bet lēmuma norakstu iesniedz prokuroram. Turp., 297³. p.

298. Par ikvienu izmeklēšanu, ko izmeklēšanas tiesnesis uzsācis bez privatapsūdzētāja sūdzības, viņš paziņo prokuroram. 1864. g. 41476, 263. p.; 1939. g. 80, II, 298. p.

299. Izmeklēšanas tiesnesis ar paša varu dara visu izmeklēšanā vajadzīgo, izņemot to, kur viņa vara ar likumu tieši ierobežota. 1864. g. 41476, 264. p.

300. Izmeklēšanu izdarot, izmeklēšanas tiesnesim pilnīgi bezparteijski jānoskaidro tiklab tie apstākļi, kas pierāda apsūdzētā vainu, kā arī tie, kas viņu attaisno. Turp., 265. p.

301. Izmeklēšanas tiesnesim laikā jāgādā par pierādījumu savākšanu un it īpaši nav jāvilcinās atklāt un apsargāt tādas noziedzīga nodarījuma pēdas un pazīmes, kuras var izzust. Turp., 266. p.

302. Izmeklēšanas tiesnesis stājas pie noziedzīgā nodarījuma lietisko pierādījumu un ar noziedzīgo nodarījumu iegūto lietu izņemšanas un atņemšanas, tiklīdz šīs lietas uzietas. 1864. g. 41476, 267. p.

303. Kad izmeklēšanas tiesnesis no lietas apstākļiem pārlicinas, ka jānodrošina naudas sods, piedziņa vai atlīdzība par nodarītiem kaitējumiem un zaudējumiem, viņš par to ziņo apgabaltiesai, kura dod rīkojumu apķīlāt apsūdzētā kustamu mantu vai ierakstīt atzīmi nekustama īpašuma zemes grāmatā (Civilproc. lik. 1938. g. izd. 703. p.).

Naudas sodu un piedziņu, kā arī valstij nodarīto kaitējumu un zaudējumu atmaksu nodrošina bez sevišķa lūguma. 1939. g. 80, I, 303. p.

304. Izmeklēšanas tiesnesim ir tiesība pārbaudīt, papildināt un atcelt policijas pirmējā izmeklējuma darbus. 1864. g. 41476, 269. p.

305. Izmeklēšanas tiesneša likumīgus prasījumus izpilda nekavējoties kā policija, tā arī citas valsts un pašvaldības iestādes, dienestpersonas un privatpersonas. Turp., 270. p.; 1939. g. 80, II.

306. Izmeklēšanas tiesnesis var uzdot policijai izdarīt ziņu un ievākt ziņas pēc viņa norādījumiem. 1864. g. 41476, 271. p.

307. Ja izmeklēšanas tiesnesis, izpildot savus pienākumus, sastop pretošanos, tad viņam ir tiesība prasīt tiklab civilpriekšniecības vai kara priekšniecības, kā arī apkārtnieku piepalīdzību. Turp., 272. p.

Piezīme. Pieprasot karaspēka komandas piepalīdzību, jāievēro 1906. g. 7. februāra likuma (27371) noteikumi.

308. Izmeklēšanas tiesnesi var noraidīt tiklab apsūdzētais, kā arī privatapsūdzētais vai civilprasītājs aiz iemesliem, kas atzīstami par likumīgiem tiesneša noraidīšanai (649. p.). Izmeklēšanas tiesneša noraidījums liekams priekšā viņam pašam. 1864. g. 41476, 273. p.

309. Bez tam, ja izmeklēšanas tiesnesim zinams likumīgs iemesls viņa noraidīšanai, viņam pašam sevi jāatstata no izmeklēšanas un jāziņo par to tiesai. 1864. g. 41476, 274. p.

310. Izmeklēšanas tiesnesis, nododot tiesas izšķiršanai pret viņu celto noraidījumu, neaptur izmeklēšanas darbus. Bet ja viņš pats sevi atstata no izmeklēšanas, tad aprobežo savus darbus līdz tiesas izšķiršanai, izdarot tikai to, ko nevar atlikt. Turp., 275. p.

311. Izmeklēšanas tiesnesis neaptur izmeklēšanas darbus aiz tā iemesla, ka apsūdzētais izvairas no izmeklēšanas vai ka nav zinama persona, uz kuru kristu aizdomas par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Turp., 276. p.

312. Kad izmeklēšanas tiesnesis neatrod par vajadzīgu turpināt iepriekšēju izmeklēšanu, vai nu 20. pantā paredzēto iemeslu dēļ, vai tāpēc, ka izmeklējamā darbībā nav noziedzīga nodarījuma pazīmju, vai ka nav uzziņāts vainīgais, vai arī ka savāktie vainas pierādījumi nav pietiekoši, viņš iepriekšēju izmeklēšanu aptur un iesniedz lietu prokuroram. Ja prokurors neatrod iemeslu izmeklēšanu turpināt, viņš to izbeidz. 1939. g. 80, I, 312. p.

312¹. Lietas, kuras var izbeigt ar izlīgumu (6. p.), izbeidz tiesa. Turp., III, 312¹. p.

III. Prokuroru un viceprokuroru pienākumi un varas robežas.

313. Prokurori un viceprokurori paši neizdara iepriekšēju izmeklēšanu, bet tikai dod par to priekšlikumus izmeklēšanas tiesnešiem un pastāvīgi pārrauga šo izmeklēšanu. 1864. g. 41476, 278. p.; 1938. g. 88, I.

314. Valsts un pašvaldības iestādes un dienestpersonas, ierosinādamas vajāšanu tiesas ceļā, nekavējoties paziņo par to attiecīgam apgabaltiesas prokuroram. 1889. g. 6188, Valsts pad. atz. VI, 278¹. p.; 1939. g. 80, II.

315. Izdarot izziņas par noziedzīgiem nodarījumiem, policijas dienestpersonas ir tieši atkarīgas no prokuroriem un viceprokuroriem. 1864. g. 41476, 279. p.; 1938. g. 88, I; 1939. g. 80, II.

316. Prokuroriem un viceprokuroriem ir tiesība būt klāt pie visiem izmeklēšanas darbiem un uz vietas ieskatīties pašā izmeklējumā, tomēr nekavējot izmeklēšanas gaitu. 1864. g. 41476, 280. p.; 1938. g. 88, I.

317. Noziedzīgu nodarījumu izmeklējot un pierādījumus savācot, izmeklēšanas tiesnesis izpilda prokurora vai viceprokurora likumīgus prasījumus, atzīmējot protokolos, kas darīts uz viņa prasījumu. 1864. g. 41476, 281. p.; 1938. g. 88, I.

318. Ja prokurora vai viceprokurora prasījumu izpildīšanai rodas šķēršļi, tad izmeklēšanas tiesnesis, gādājot par prasījuma izpildīšanu, ciktāl tas iespējams, paziņo par to prasījuma cēlējam un gaida viņa rīkojumu. 1864. g. 41476, 282. p.; 1938. g. 88, I.

319. Apsūdzēto apcietinot, izmeklēšanas tiesnesis par tādas rīcības iemesliem nekavējoties paziņo tuvākai prokuratūras dienestpersonai, kura var prasīt, lai izmeklēšanas tiesnesis aprobežotos ar vieglāku drošības līdzekli, ja uz apsūdzēto nekrīt pietiekošas aizdomas, ka viņš izdarījis tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru draud ar tiesību zaudēšanu saistīts sods. 1864. g. 41476, 283. p.; 1933. g. 134, 27. p.; 1939. g. 80, II.

320. Izmeklēšanas tiesnesis paziņo prokuroram vai viceprokuroram arī par iemesliem, kuru dēļ nav apcietināta vai no apcietinājuma ir atsvabināta persona, kas apsūdzēta par tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru draud ar tiesību zaudēšanu saistīts sods. 1864. g. 41476, 284. p.; 1933. g. 134, 27. p.; 1938. g. 88, I.

321. Prokuroram vai viceprokuroram ir tiesība likt priekšā izmeklēšanas tiesnesim, lai apcietina apsūdzēto, kas atstāts brīvībā vai atsvabināts no apcietinājuma. Bet ja izmeklēšanas tiesnesis atzīst to par neizpildamu, tāpēc ka uz apsūdzēto

nekrīt pietiekošas aizdomas par tāda noziedzīga nodarijuma izdarīšanu, par kuru draud ar tiesību zaudēšanu saistīts sods, tad, neizpildot šādu prasījumu, viņš par to ziņo tiesai. 1864. g. 41476, 285. p.; 1933. g. 134, 27. p.; 1938. g. 88, I.

322. Prokurors vai viceprokurors var prasīt, lai papildina iepriekšēju izmeklējumu pēc viņa dotiem norādījumiem, kaut arī izmeklēšanas tiesnesis atzītu izmeklēšanu par pabeigtu. 1864. g. 41476, 286. p.; 1938. g. 88, I.

323. Attiecībā uz pārraudzību par izmeklēšanu prokuroru vai viceprokuroru nevar noraidīt no pienākumu izpildīšanas; bet ja viņš ar apsūdzēto vai arī ar personu, kas cietusi no noziedzīgā nodarijuma, stāv tādās attiecībās, kuras noder par iemeslu noraidīt tiesnešus (649. p.), tad viņam pašam sevi jāatstata. Sūdzības šajā ziņā var iesniegt tikai palatas prokuroram. 1864. g. 41476, 287. p.; 1938. g. 88, I.

Otrā apakšnodala.

Iepriekšējas izmeklēšanas nosacījumi.

324. Ikkatrs izmeklēšanas tiesnesis izdara iepriekšēju izmeklēšanu viņam noteiktā apriņķa vai pilsētas iecirknī. 1864. g. 41476, 288. p.

325. Svarīgu lietu izmeklēšanas tiesneši stājas pie iepriekšējas izmeklēšanas uz apgabaltiesas prokurora priekšlikumiem. Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas tiesneši stājas pie iepriekšējas izmeklēšanas uz Tiesu palatas prokurora priekšlikumiem. 1926. g. 84, A, I, 288¹. p.

326. Izmeklēšanas tiesnesis uz likumīgu iemeslu pamata stājas pie izmeklēšanas:

- 1) kad noziedzīgais nodarijums izdarīts viņa iecirknī;
- 2) kad noziedzīgais nodarijums izdarīts citā vietā, bet atklāts viņa iecirknī, un

3) kad viņa iecirknī uzturas noziedzīgā nodarījumā apsūdzētais vai aizdomās stāvošais, kaut arī noziedzīgais nodarījums būtu izdarīts citā vietā. 1864. g. 41476, 289. p.

327. Pie tāda noziedzīga nodarījuma izmeklēšanas, kas izdarīts ārpus izmeklēšanas tiesneša iecirkņa, viņš stājas nenogaidot, kamēr to prasa tās tiesu iestādes, kuru pārziņas robežās izdarīts noziedzīgais nodarījums, bet aprobežojas tikai ar tiem darbiem, kas bez kavēšanās jāizdara tur, kur noziedzīgais nodarījums atklāts, vai arī kur apcietināts vai atrasts apsūdzētais. Kad šie darbi pabeigti, viņš nekavējoties nosūta tiklab izmeklējumu, kā arī pašu apsūdzēto, ja tas ir apcietināts, tam izmeklēšanas tiesnesim, kura iecirknī izdarīts noziedzīgais nodarījums. Turp., 290. p.

328. Izmeklēšanas tiesnesis, kura iecirknī atklāts noziedzīgs nodarījums, ja nav zinams, kur tas izdarīts, turpina savu uzsākto izmeklēšanu līdz beigām vai līdz tam laikam, kamēr izzināts, kur noziedzīgais nodarījums izdarīts. Turp., 291. p.

329. Kad likumā noteiktos gadījumos izrādas par vajadzīgu noprotināt apsūdzētos vai lieciniekus vai arī izdarīt citu izmeklēšanas darbu ārpus tā iecirkņa, kur izmeklēšana uzsākta, tad šo darbu izpildīšana uzliekama tam izmeklēšanas tiesnesim, kura iecirknī tie jāizdara. Šajos gadījumos noprotināšana jāizdara pēc jautājumu punktiem, kurus piesūta tas izmeklēšanas tiesnesis, kas lietu izmeklē. Turp., 292. p.

330. Pilsētā, kaut arī tā būtu sadalīta vairākos izmeklēšanas iecirkņos, ikkatrs izmeklēšanas tiesnesis izdara tieši visus darbus lietā, kas cēlusies viņa iecirknī. Turp., 293. p.

331. Noziedzīgu nodarījumu izmeklējot, izmeklēšanas tiesnesis var izdarīt izmeklēšanas darbus arī tā paša apriņķa citā iecirknī, vai pat citā apriņķī, ja tas izrādas par vajadzīgu, lai atklātu patiesību. Turp., 294. p.

332. Iepriekšēja izmeklēšana jāizdara cik ātri vien iespējams. Tās izdarīšana nav apturama pat svētku dienās vai svētdienās, ja lietas apstākļi to prasa. Turp., 295. p.

333. Pārraudzība par izmeklēšanas darbiem piekrit tam prokuroram, kura pārziņas robežās tie jāizdara, kaut arī šie darbi attiektos uz noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts ārpus tās tiesas apgabala, pie kuras prokurors pastāv. 1864. g. 41476, 296. p.

334. *atcelts* (1939. g. 80, V).

Trešā apakšnodala.

Likumīgi iemesli izmeklēšanas uzsākšanai.

335. Likumīgi iemesli uzsākt iepriekšēju izmeklēšanu ir:

- 1) privatpersonu ziņojumi un sūdzības;
- 2) policijas, valsts vai pašvaldības iestāžu un dienestpersonu paziņojumi;
- 3) uzdošanās par vainīgu;
- 4) lietas ierosināšana no prokurora puses, un
- 5) lietas ierosināšana pēc izmeklēšanas tiesneša tieša ieskata. 1864. g. 41476, 297. p.; 1939. g. 80, II.

336. Ziņojums par noziedzīgu nodarījumu, kuram ziņotājs bijis aculiecinieks, var noderēt par pietiekošu iemeslu uzsākt izmeklēšanu, kaut arī izmeklēšanas tiesnesim nebūtu zināmi nekādi citi vainas pierādījumi. 1864. g. 41476, 298. p.

337. Apsūdzība pret kādu personu par noziedzīgu nodarījumu, kuram apsūdzētājs nav bijis aculiecinieks, nenoder par pietiekošu iemeslu uzsākt izmeklēšanu, ja apsūdzētājs nav sniedzis pierādījumus par apsūdzības ticamību. Turp., 299. p.

338. Bezvārda paskvilas un anonimas vēstules nenoder par likumīgu iemeslu uzsākt izmeklēšanu; bet ja tās norāda uz svarīgu ļaunu nodomu vai noziedzīgu nodarījumu, kas apdraud sabiedrisku mieru, tad tās noder par iemeslu policijas meklējumam vai izziņai, kam var sekot arī pati izmeklēšana. Turp., 300. p.

339. No noziedzīga nodarījuma cietušo personu ziņojumi atzīstami par sūdzībām. 1864. g. 41476, 301. p.

340. Sūdzībā jānorāda:

- 1) noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laiks un vieta;
- 2) iemesli, kuru dēļ uz kādu personu krit aizdomas;
- 3) nodarītie kaitējumi un zaudējumi, un
- 4) aptuvens atlīdzības aprēķins, ja tāda tiek prasīta. Turp., 302. p.

341. Sūdzība ir pietiekošs iemesls uzsākt izmeklēšanu. 1939. g. 80, I, 341. p.

342. Lietās, kuras var izbeigt ar izlīgumu (6. p.), izmeklēšanas tiesnesis, neuzsākot izmeklēšanu, aicina puses un lūko viņas samierināt. Ja samierināšana izdodas vai ja apsūdzētājs bez likumīga iemesla neierodas, lietu izbeidz (312¹. p.); ja samierināšana neizdodas vai arī ja tā persona, pret kuru celta apsūdzība, bez likumīga iemesla neierodas, izmeklēšanas tiesnesis vai nu izdara lietā pilnīgu izmeklēšanu vai atsevišķus izmeklēšanas darbus, vai arī lietu virza bez iepriekšējas izmeklēšanas. Turp., 342. p.

343. Pa visu izmeklēšanas laiku sūdzētājam ir tiesība:

- 1) uzdot savus lieciniekus;
- 2) būt klāt pie visiem izmeklēšanas darbiem un likt priekšā, ar izmeklēšanas tiesneša atļauju, jautājumus apsūdzētam un lieciniekiem;
- 3) iesniegt pierādījumus savas prasības pastiprināšanai, un
- 4) prasīt, lai izdod uz viņa rēķinu norakstus no visiem protokoliem un lēmumiem. 1864. g. 41476, 304. p.

344. Sūdzētājs var lūgt, lai gādā par viņa prasāmās atlīdzības nodrošināšanu. Bet par šādu rīcību izmeklēšanas tiesnesis ziņo tiesai tikai tajā gadījumā, kad atzīst prasītāja lūgumu par pamatotu. Turp., 305. p.

345. Ziņojumi un sūdzības var būt rakstiski vai mutiski, un tos pieņem ikkurā laikā tiklab policijas dienestpersonas, kā

arī izmeklēšanas tiesneši, prokurori un viceprokurori. Ziņojuma vai sūdzības iesniegšanas laiks un saturs, kā arī izsacījumi, kas doti iztaujājot, jāieraksta protokolā. 1864. g. 41476, 306. p.; 1938. g. 88, I; 1939. g. 80, II.

346. Ziņojumu vai sūdzību saņēmis, izmeklēšanas tiesnesis vai policijas dienestpersona nekavējoties iztaujā ziņotāju vai sūdzētāju par notikuma apstākļiem vai par viņam zināmām noziedzīgā nodarījuma pazīmēm un, ja viņš kādu personu tieši apsūdz par noziedzīgu nodarījumu, brīdina viņu no soda nepatiesu ziņojumu. 1864. g. 41476, 307. p.; 1939. g. 80, II.

347. Ziņojuma vai sūdzības iesniegums neuzliek pienākumu pierādīt noziedzīgo nodarījumu, bet gan uzliek atbildību par ikkatru nepatiesu izsacījumu. 1864. g. 41476, 308. p.

348. Ja izmeklēšanas tiesnesis atrod, ka policijas vai citu valsts vai pašvaldības iestāžu vai dienestpersonu paziņojumu vai izziņu var atstāt bez ievēribas vai izziņu izbeigt bez iepriekšējas izmeklēšanas 312. pantā paredzēto iemeslu dēļ, viņš paziņojumu vai izziņu līdz ar savu lēmumu nekavējoties iesniedz prokuroram. 1939. g. 80, I, 348. p.

348¹. Par prokurora rīkojumu atstāt šādu paziņojumu bez ievēribas vai izziņu izbeigt cietušie var iesniegt sūdzību Tiesu palatas kriminaldepartamentam. Pēdējā lēmumi ir galīgi. Turp., III, 348¹. p.

349. Ja kāda persona uzdodas par vainīgu, tad izmeklēšanas tiesnesim jāstājas pie izmeklēšanas; bet ja tās atzišanās par vainīgu tiek apgāzta ar izmeklēšanas tiesneša rīcībā esošām ziņām, tad viņš sastāda protokolu par iemesliem, kas viņu pamudinājuši atstāt šo uzdošanos par vainīgu bez ievēribas, un nosūta protokola norakstu prokuroram vai viceprokuroram. 1864. g. 41476, 310. p.; 1938. g. 88, I.

350. Prokurors un viceprokurori var ierosināt lietas tiklab pēc saņemtam ziņām, kā arī pēc pašu ievērotiem noziedzīgiem nodarījumiem vai to pazīmēm. 1864. g. 41476, 311. p.; 1938. g. 88, I.

351. Prokuroram un viceprokuroriem nav jāprasa, lai uzsāk izmeklēšanu, bez pietiekošiem pamatiem. Šaubīgos gadījumos viņiem jāsavāc ziņas ar policijas slepenu izziņu. 1864. g. 41476, 312. p.; 1938. g. 88, I.

352. Izmeklēšanas tiesnesis stājas pie izmeklēšanas pēc paša ieskata tikai tajā gadījumā, kad uziet notiekošu vai tikko notikušu noziedzīgu nodarījumu. 1864. g. 41476, 313. p.

353. Ja izdarot izmeklēšanu par vienu noziedzīgu nodarījumu, atklāj cita noziedzīga nodarījuma pazīmes, kuram ar izmeklējamu lietu nav īsta sakara, tad izmeklēšanas tiesnesis, gādājot par to, lai pasargātu šīs noziedzīgā nodarījuma pazīmes, bet, likumā norādītos gadījumos, arī lai aizdomās stāvošai personai padarītu neiespējamu izvairīties no izmeklēšanas, ziņo par to prokuroram vai viceprokuroram un stājas pie jaunatklātā noziedzīgā nodarījuma izmeklēšanas vienīgi uz prokuratūras priekšlikumu. Turp., 314. p.; 1938. g. 88, I.

Ceturrtā apakšnodala.

Noziedzīga nodarījuma notikuma izmeklēšana.

I. Apskatīšana un aplūkošana.

1. Apskatīšana un aplūkošana caur izmeklēšanas tiesnesi.

354. Apskatīšanas un aplūkošanas izdara pieaicinātu liecinieku klātbūtnē vai nu tieši pats izmeklēšanas tiesnesis, vai caur lietpratējiem. 1864. g. 41476, 315. p.

355. Pie apskatīšanas un aplūkošanas atļauts būt klāt visiem lietas dalībniekiem, bet izmeklēšanas tiesnesim nav jānogaida viņu ierašanās. Turp., 316. p.

356. Apskatīšanas un aplūkošanas, izņemot neatliekamus gadījumus, izdaramas dienas laikā. 1864. g. 41476, 317. p.

357. Izmeklēšanas tiesnesis, izdarot apskatīšanas un aplūkošanas, griež vērību nevien uz acīmredzamām noziedzīgā nodarījuma pazīmēm, bet arī uz vietu un priekšmetiem, kas atrodas noziedzīgā nodarījuma pēdu tuvumā. Ja vajadzīgs, viņš izdara pienācīgus izmērījumus un, ja iespējams, arī sastāda apskatīto vietu un priekšmetu zīmējumus. Turp., 318. p.

358. Par to, kas apskatot un aplūkojot izrādījies, izmeklēšanas tiesnesis sastāda protokolu, pēc iespējas tajā pašā vietā, kur šie darbi izdarīti. Viss, kas izrādījies, uzrakstams pēc tās pašas kārtas, kā tas apskatīts un atklāts. Turp., 319. p.

359. Par pieaicinātiem lieciniekiem pie apskatīšanas un aplūkošanas piesaucamas no tuvākiem iedzīvotājiem personas, kuras bauda vispārēju uzticību. 1926. g. 84, A, I, 320. p.

360. Pie apskatīšanas vai aplūkošanas pieaicināto liecinieku skaits nekādā ziņā nedrīkst būt mazāks par diviem. 1864. g. 41476, 321. p.

361. Pie sieviešu dzimuma personu apskatīšanas un aplūkošanas piesaucamas par pieaicinātām lieciniecēm precētas sievietes. Turp., 322. p.

362. Par neierašanos pie izmeklēšanas bez ievērojama iemesla izmeklēšanas tiesnesis var uzlikt pieaicinātiem lieciniekiem naudas sodu, ne augstāku par divdesmit pieciem latiem. Turp., 323. p.; 1923. g. 5, 1. p.

363. Ja pieaicinātais liecinieks, kuram par neierašanos pie izmeklēšanas uzlikts naudas sods, divu nedēļu laikā no tās dienas, kad viņam paziņots par soda uzlikšanu, iesniedz apliecinājumu, ka viņš nav varējis ierasties, tad izmeklēšanas tiesnesis viņu atsvabina no soda. 1864. g. 41476, 324. p.

2. Apskatīšana un aplūkošana caur lietpratējiem vispār.

364. Lietpratēji pieaicinami tajos gadījumos, kad lietas apstākļu skaidrai izprašanai vajadzīgas sevišķas zināšanas vai piedzīvojumi zinātnē, mākslā, amatā vai citā kādā nodarbībā. 1864. g. 41476, 325. p.

365. Par lietpratējiem var pieaicināt ārstus, farmaceitus, profesorus, skolotājus, tehniķus, māksliniekus, amatniekus, kasierus un personas, kuras, ilgi nodarbotamās kādā dienestā vai nozarē, ieguvušas sevišķus piedzīvojumus. Turp., 326. p.

366. Pie apskatīšanas un aplūkošanas pieaicinamiem lietpratējiem jābūt personām ar visām uzticamu liecinieku īpašībām. Turp., 327. p.

367. Lietpratējiem uz izmeklēšanas tiesneša prasījumu jāierodas nekavējoties. Par neierašanos pie izmeklēšanas bez ievērojama iemesla viņiem var uzlikt to pašu sodu kā pieaicinātiem lieciniekiem (362. p.). Turp., 328. p.

368. Pārbaudot iemeslus, kuru dēļ par neierašanos pie izmeklēšanas uzlikto naudas sodu atlaiž (363. p.), attiecībā uz valsts dienestā stāvošiem lietpratējiem jāņem vērā arī priekšniecības apliecinājums, ka dienesta darbi viņus aizkavējuši ierasties. Turp., 329. p.

369. Izmeklēšanas tiesnesis izdara to priekšmetu iepriekšēju ārēju apskatīšanu, kuri jāaplūko un jāizmeklē lietpratējiem, un sastāda protokolu par redzamām noziedzīgā nodarījuma pazīmēm, ja tādas būtu, kā arī par visām minēto priekšmetu stāvoklī notikušām pārmaiņām. Turp., 330. p.

370. Ja nerodas sevišķi šķēršļi, aplūkošana caur lietpratējiem izdarama izmeklēšanas tiesneša un pieaicinātu liecinieku klātbūtnē. Turp., 331. p.

371. Izmeklēšanas tiesnesim jāliek priekšā lietpratējiem mutiski vai rakstiski jautājumi, kas viņiem jāizšķir. Turp., 332. p.

372. Aplūkošanu izdarot, lietpratējiem nav jāatstāj neievērotas arī tādas pazīmes, uz kurām izmeklēšanas tiesnesis nav griezis vērību, bet kuru izmeklēšana var vest pie patiesības atklāšanas. 1864. g. 41476, 333. p.

373. Ja ceļas šaubas par lietpratēju atzinuma pareizību vai ja starp viņiem rodas domstarpība, tad izmeklēšanas tiesnesis prasa atzinumu no citiem lietpratējiem, vai lūdz augstāko speciaļo iestādi komandēt lietpratējus, vai arī nosūta turp pašu izmeklējamu priekšmetu, ja tas ir iespējams. Turp., 334. p.

374. Ar noziedzīgu nodarījumu iegūtu vai sabojātu mantu novērtē zvērināti vērtētāji, bet ja nav iespējams griezties pie viņiem vai aplūkot neatrasto vai iznīcināto priekšmetu, tad — blakus personas, kurām zinama šā priekšmeta vērtība. Turp., 335. p.

3. Apskatīšana un aplūkošana caur ārstiem.

375. Kad jāapskata un jāaplūko mironi, no noziedzīga nodarījuma cietušās personas vai paša apsūdzētā dažādi miesas bojājumi, vardarbības pēdas un veselības stāvoklis, tad izmeklēšanas tiesnesis pieaicina tiesas ārstu. 1864. g. 41476, 336. p.

376. Tiesas ārsta pienākumi uzliekami: uz laukiem — apriņķa ārstam, bet pilsētās — pilsētas ārstam; bet ja viņi slimības vai citu ievērojamu iemeslu dēļ nevar ierasties, tad viņu vietā izmeklēšanas tiesnesis pieaicina jebkuru citu kara, vai civil dienestā stāvošu, vai brīvpraktizējošu ārstu. Turp., 337. p.

377. Svarīgos gadījumos izmeklēšanas tiesnesis var pieaicināt pie mirona aplūkošanas ne tikai vienu, bet vairākus ārstus, neizņemot arī to, kas ārstējis mirušo, ja vajadzīgs paskaidrojums par slimības un ārstēšanas gaitu. Turp., 338. p.

378. Iekam tiesas ārsts ierodas mirona atrašanās vietā, izmeklēšanas tiesnesis:

- 1) ja ceļas šaubas, vai nāve tiešām iestājusies, gādā par to, lai atdzīvinātu mirušo, bet pretējā gadījumā — lai pasargātu viņa miesas no maitāšanās un nejaušiem bojājumiem
- 2) pārlicējas, vai mirušā miesas ir tās pašas personas miesas, par kuras nāvi izdara izmeklēšanu, un
- 3) sastāda noteiktā kārtībā protokolu par izdarīto. 1864. g. 41476, 340. p.

379. Tiesmedicīnisku apskatišanu izdarot, izmeklēšanas tiesnesis sniedz ārstam uz viņa prasījumu tās par mirušā miesām savāktās ziņas, kuras var norādīt, uz ko ārstam, miesas uzšķēržot, jāgriež sevišķa vērība. Turp., 341. p.

380. Izmeklējot tiesas ārsts, pieturēdamies pie ārstniecības likuma (Lik. kr. 1937. g. 219) 172.—188. panta noteikumiem, apskata miroņa ārpusi, tā iedobumus un atvērtnes, locītavas, kaulu veselumu un iekšējo organu stāvokli un pēc iespējas paskaidro klātesošiem, kāda nozīme ir katram plānkumam, zīmei, brūcei, bojājumam un ar slimību notikušiem pārgrozījumiem, noteic trūdēšanas pakāpi un no tam cēlušās parādības un atbild uz viņam priekšā liktiem jautājumiem. Turp., 342. p.

381. Izmeklēšanas tiesnesim un pieaicinātiem lieciniekiem, kā arī citām personām, kas piesauktas pie miroņa apskatīšanas, ir tiesība izteikt savas domas par tiem tiesas ārsta darbiem un paskaidrojumiem, kuri viņiem liktos šaubīgi. Viņu domas ierakstamas protokolā. Turp., 343. p.

382. Apskatījuma aktu vai atzinumu ārsts nodod izmeklēšanas tiesnesim, ja iespējams, tūlīt pēc aplūkošanas un katrā ziņā ne vēlāk par trim dienām. Turp., 344. p.

383. Ja atzinums runā pretim izmeklējuma apstākļiem, vai rodas domstarpība ārstu starpā, vai arī ja ceļas šaubas par atrasto pazīmju pareizu iztulkošanu, tad izmeklēšanas tiesnesis nosūta atzinuma norakstu Tautas labklājības ministrijas Veselības departamentam, kas izšķir šaubas, vai nu pieprasot papildu paskaidrojumus no ārstiem, vai noteicot jaunu aplūkošanu. Turp., 345. p.; 1865. g. 42180; 1937. g. 134, III.

384. Mironi no jauna aplūkojot, izmeklēšanas tiesnesis dara pieaicinātiem ārstiem zinamu jaunās aplūkošanas nolūku, pirmā apskatījuma protokolu un aktu un to, cik ilgi miesas atradušās zemē. 1864. g. 41476, 346. p.

385. Apglabāto mironi izmeklēšanas tiesnesis nesāk izrakt pirms ārsta ierašanās. Lai pārliecinātos par apglabātā identitāti, pieaicina garīdznieku un citas personas, kas bijušas klāt pie apglabāšanas, bet pie jaunas aplūkošanas, ja iespējams, pieaicina arī to ārstu, kurš izdarījis pirmo apskatījumu. Turp., 347. p.

386. Ja ar iepriekšējām ziņām nenoskaidrojas, kas bijis izmeklējamais mirušais, tad izmeklēšanas tiesnesis, sīki aprakstījis mirušā pazīšanas zīmes, vietu, kur tā miesas atrastas, un ārsta atzinumu par nāves cēloni, var likt priekšā tiesai, lai viņa par to izsludina, un tiesa dod rīkojumu iespiest par to sludinājumu periodiskā izdevumā pēc savas izvēles. 1912. g. 534, VII, 348. p.

387. Izmeklējot brūces, sitienus, sakropļojumus, locekļu bojājumus, izrāmijumu, izvarojumu, veselības bojājumus, priekšlaika dzemdējumu augļa nodzišanas vai vardarbības dēļ un tamlīdzīgas noziedzīgu nodarījumu sekas, tiesas ārsts pēc iespējas noteic:

- 1) bojājuma raksturu un tā ietekmi uz aplūkojamās personas veselību;
- 2) vardarbībā vai bojājumu izdarīšanā lietotos līdzekļus, un
- 3) vai bojājums izdarīts jau sen, vai tikai nesen. 1864. g. 41476, 349. p.

388. Vecmātes nav aicinamas patstāvīgai tiesmedicīniskai sieviešu aplūkošanai, bet viņas var pieaicināt palīgā tiesas ārstam. Turp., 350. p.

389. Izmeklēšanas tiesnesis nevar būt klāt pie tādās sieviešu aplūkošanas, kas savienota ar apslēptu miesas daļu atsegšanu, ja aplūkojamās prasa, lai viņš pie tam nebūtu klāt. Turp., 351. p.

390. Nav pielaižams aplūkot citas sieviešu dzimuma personas bez tām, uz kurām krīt pamatotas aizdomas. 1864. g. 41476, 352. p.

4. Apsūdzētā garīgo spēju stāvokļa aplūkošana.

391. Ja iepriekšējā izmeklēšanā parādas apstākļi, kuri dod iemeslu pieņemt, ka apsūdzētais, noziedzīgo nodarījumu izdarot, nav varējis saprast sava nodarījuma raksturu un nozīmi vai nav spējis vadīt savu rīcību aiz slimīga gara darbības traucējuma, vai nesamaņas stāvoklī būdams, vai aiz garīgas neattīstības, kas cēlusies no miesīga trūkuma vai slimības (sal. Sodu lik. 1936. g. izd. 38. p. 1. d.), vai ka apsūdzētais nonācis šādā slimīgā stāvoklī pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, tad izmeklēšanas tiesnesis, pārliecinājies par to tiklab apsūdzēto aplūkojot caur tiesas ārstu, kā arī iztaujājot pašu apsūdzēto un tās personas, kurām tuvāki zinams viņa rīcības un spriešanas veids, nodod prokuratoram tālākai rīcībai visu šo lietu ar ārsta atzinumu par apsūdzētā garīgo spēju stāvokli. 1864. g. 41476, 353. p.; 1882. g. 826, I, II, 1. p.; 1933. g. 134, 38. p. 1. d.

392. Izmeklējums par apsūdzētā garīgo spēju stāvokļa aplūkošanu līdz ar prokurora atzinumu par to nododams apgabaltiesas caurskatīšanai. 1864. g. 41476, 354. p.

393. Apsūdzētā garīgo spēju stāvokli aplūko apgabaltiesas rīcības sēdē caur tiesas ārstu un diviem citiem ārstiem, pēc iespējas — specialistiem-psihietriem. 1926. g. 84, A, I, 355. p.

394. Pēc pienācīgās aplūkošanas (393. p.) apgabaltiesa vai nu nolemj izbeigt vajāšanu tiesas ceļā, kad izrādas, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts 391. pantā minētā slimīguma stāvoklī, vai aptur šo vajāšanu, ja apsūdzētais nonācis šajā slimīguma stāvoklī pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, un pēdējā gadījumā noteic vajadzīgo drošības līdzekli pret viņa izvairīšanos no izmeklēšanas un tiesas (461.—468. p.). 1864. g. 41476, 356. p.; 1882. g. 826, III; 1883. g. 1544, I.

395. Ja 391. pantā minētās slimīguma pazīmes parādas pie apsūdzētā pēc tam, kad iepriekšēja izmeklēšana nobeigta, bet pirms lietas pieņemšanas iztiesāšanai, tad apsūdzētais aplūkojams un lieta par viņu virzama 391.—394. pantā noteiktā kārtībā. 1882. g. 826, II, 1. p.; 1939. g. 80, II, 395. p.

396. Apgabaltiesa, ievērojot 393. panta noteikumu, garīgo spēju stāvokli aplūko: 1) tādiem apsūdzētiem, pie kuriem 391. pantā minētās slimīguma pazīmes parādas laikā starp lietas pieņemšanu iztiesāšanai un sprieduma izpildīšanu, 2) tādiem apsūdzētiem, kuru vajāšana tiesas ceļā apturēta uz 394. panta pamata, ja viņi vēlāk izveseļojas, un 3) Sodu likuma (1936. g. izd.) 38. panta 3. daļā paredzētos gadījumos. 1882. g. 826, II, 2. p.; 1933. g. 160, A, III, 396. p.; 1939. g. 80, II, 396. p.

5. Izmeklēšana lietās par divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veciem nepilngadīgiem, lai izšķirtu jautājumu, vai viņi, noziedzīgo nodarījumu izdarot, rīkojušies ar saprātu.

397. Ja izmeklēšanas tiesnesis atzīst par vajadzīgu saukt pie atbildības divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo kā apsūdzēto, tad viņš izmeklē visus apstākļus, kas var noderēt kā pamats spriest par to, vai apsūdzētais, noziedzīgo nodarījumu izdarot, ir rīkojies ar saprātu, pie kam griež sevišķu vērību uz apsūdzētā prāta un tikumiskās attīstības pakāpi un uz to, cik tāl tas apzinas sava izdarītā nodarījuma noziedzīgumu, kā arī uz iemesliem, kuri to pavedinājuši izdarīt noziedzīgo nodarījumu. 1897. g. 14233, IV, 356¹. p.; 1933. g. 160, A, IV.

398. Izmeklēšanas tiesnesis, savācis iepriekšējā (397.) pantā minētās ziņas, nodod visu lietu pēc pabeigtas izmeklēšanas prokurora tālākai rīcībai, kurš to iesniedz līdz ar savu atziņumu apgabaltiesas caurskatīšanai. 1897. g. 14233, IV, 356². p.

399. Apgabaltiesa, skatījusi cauri rīcības sēdē izmeklējumumu, ko iesniedzis prokurors uz iepriekšējā (398.) panta pamata, un

atzinusi, ka nepilngadīgais noziedzīgo nodarījumu izdarījis bez saprāta, taisa lēmumu izbeigt vajāšanu tiesas ceļā un attiecībā uz nepilngadīgo izvēlas pēc sava ieskata vienu no Sodu likuma (1936. g. izd.) 39. pantā norādītiem drošības līdzekļiem, bet pretējā gadījumā lietu nosūta atpakaļ prokuroram tālākvirzīšanai vispārējā kārtībā, ar izņēmumiem, kas noteikti šāda veida lietām. 1897. g. 14233, IV, 356³. p.

400. Par dienu, kad tiesa skata cauri lietu par nepilngadīgo, paziņojams viņa vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas, ja nepilngadīgā vecāki vai minētās personas dzīvo tās pašas tiesas apgabalā, pie kam pavēstēs atzīmējams, ka augšā uzskaitīto personu ierašanās nav saistoša. Ja nepilngadīgo apsūdz par noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā noteikts ne mazāks sods kā cietums, apgabaltiesai ir tiesība prasīt, lai augšā norādītās personas pašas ierodas, kad tas pēc lietas apstākļiem izrādas par vajadzīgu. Vecākiem vai minētām personām, kas ieradušies sēdē, atļauts dot tiesai paskaidrojumus. Uz sēdi aicina arī apsūdzēto, kurš sēdes zālē nevar būt klāt, bet kuru tikai pieaicina dot paskaidrojumus. Turp., 356⁴. p.

401. Ja tiesai ceļas šaubas jautājumā par to, vai apsūdzētam, noziedzīgo nodarījumu izdarot, ir bijis saprāts, kā arī ja prokurors to prasa, vai nepilngadīgā vecāki vai personas, kuru gādībā viņš atrodas, to lūdz, tiesas sēdē pieaicinami kā lietpratēji ārsti, audzinātāji, skolotāji vai vispār personas, kas nodarbojas vai ir nodarbojušās ar jaunatnes audzināšanu, kā arī tie no iepriekšējā izmeklēšanā nopratinātiem lieciniekiem, kuru nopratināšanu tiesa ieskata par vajadzīgu, lai noskaidrotu lietas apstākļus un apsūdzētā prāta vai tikumisko attīstību. Turp., 356⁵. p.

402. Ja atklājas apstākļi, kas dod iemeslu pieņemt, ka apsūdzētais nepilngadīgais izdarījis noziedzīgo nodarījumu 391. pantā norādītā slimīguma stāvoklī, tad apsūdzētais aplūkojams rīcības sēdē, ievērojot 393. panta noteikumu. Atzīstot uz šādas aplūkošanas pamata, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts 391. pantā norādītā slimīguma stāvoklī, tiesa Sodu likuma (1936. g.

izd.) 38. panta 2. daļā paredzētos gadījumos noteic attiecībā uz apsūdzēto vienu no minētā 38. pantā norādītiem drošības līdzekļiem. 1897. g. 14233, IV, 356^a. p.

II. Priekšmetu uzmeklēšana, kuri norāda uz noziedzīgu nodarījumu.

1. Kratišanas un lietu izņemšanas mājās.

403. Kratišanas un lietu izņemšanas mājās un citās dzīvojamās telpās izdara tikai tajā gadījumā, kad ir dibinātas aizdomas, ka šajās vietās apslēpti: apsūdzētais, vai noziedzīga nodarījuma priekšmets, vai lietiski pierādījumi, kas vajadzīgi lietas noskaidrošanai. 1864. g. 41476, 357. p.

404. Kratišanas un lietu izņemšanas izdara pieaicinātu liecinieku un mājas vai telpu saimnieka klātbūtnē, bet kad viņa nav mājās, tad viņa sievas, ja viņš precējies, vai arī kāda vecāka mājinieka klātbūtnē. Turp., 358. p.

405. Pie kratišanas vai lietu izņemšanas var būt klāt visi lietas dalībnieki, bet nepiedalīgas personas neviena dzīvokli bez saimnieka piekrišanas nav pielaižamas. Turp., 359. p.

406. Kratišanas un lietu izņemšanas tādu personu telpās, kuras Latvijā bauda ārvalstniecības (eksteritorialitātes) tiesības, izdaramas tikai pēc sazināšanās ar ārlietu ministri. 1926. g. 84, A, I, 360. p.

407. Pie kratišanas telpās, kuras ieņem valsts vai pašvaldības iestādes, vai baznīcās, klosteros vai lūgšanas namos, kā arī cietokšņos un kazarmēs, izmeklēšanas tiesnesis stājas tikai pieaicinot to personu, kuras pārziņā stāv kratamās telpas, lai viņa būtu klāt pie kratišanas. Turp., 361. p.

408. Kratišanu un lietu izņemšanu izdara dienas laikā, bet ja vajadzīgs, to var izdarīt arī nakts laikā, tomēr tikai paskaidrojot protokolā iemeslus, kuru dēļ izmeklēšanas tiesnesis lietojis šo ārkārtējo līdzekli. 1864. g. 41476, 363. p.

409. Tiklab pieaicinātiem lieciniekiem, kā arī kratamā nama vai telpu saimniekam jādara zinams, kādā lietā un ar kādu nolūku izdara kratīšanu. 1864. g. 41476, 364. p.

410. Vajadzības gadījumā kratamo vietu var ielenkt ar policijas kārtībniekiem vai aizsargiem, bet ja viņu nav klāt, tad to apsargā ar privatpersonu palīdzību. Turp., 365. p.; 1939. g. 80, II, 410. p.

411. Izmeklēšanas tiesnesim ir tiesība attaisīt to, kas aizslēgts, ja saimnieks to nedara labprātīgi, bet viņam katrā ziņā jāšargājas apskatāmās telpas veltīgi bojāt. 1864. g. 41476, 366. p.

412. Aizdomās stāvošās personas papīru kratīšana jāizdara ar lielāko uzmanību, neizpaužot tādus apstākļus, kas neattiecas uz izmeklēšanu. Jāatņem un jāpievieno aktīm tikai vajadzīgie papīri, kas tad uzrādāmi pieaicinātiem lieciniekiem un citām pie kratīšanas klātesošām personām. Turp., 367. p.

413. Ne valsts, ne pašvaldības iestādes, ne arī dienestpersonas vai privatpersonas nevar atteikties izdot rakstiskus vai lietiskus pierādījumus, kas vajadzīgi izmeklēšanai. Turp., 368. p.; 1939. g. 80, II.

Piezīme. Dokumentus, kas satur valsts noslēpumu, izmeklēšanas tiesnesis pieprasa ar tieslietu ministra atļauju un izlieto tos saskaņā ar tieslietu ministra aizrādījumiem. 1926. g. 84, A, I, 368. p. piez.

414. Ja vajadzīgas kādās ziņas par korespondenci, ko saņēmusi vai nosūtījusi pie kriminālatbildības sauktā persona, tad izmeklēšanas tiesnesis griežas pie attiecīgām pasta vai telegrafa iestādēm ar prasījumu, lai viņam šīs ziņas piegādā, neprasot tam nolūkam apgabaltiesas atļauju.

Ja izdarot izmeklēšanu izrādās par vajadzīgu apskatīt un izņemt pasta un telegrafa korespondenci, kas izsūtīta tās personas vārdā vai piesūtīta uz tās personas vārdu, pret kuru uzsākta kriminālvajāšana, tad jāievēro sekojošie noteikumi:

- 1) Izmeklēšanas tiesnesis katreiz paziņo par korespondences aizturēšanu attiecīgai pasta vai telegrafa iestādei pēc piederības un līdz ar to nekavējoties griežas ar iesniegumu pie apgabaltiesas, lai viņam atļauj izdarīt korespondences apskatīšanu un izņemšanu. Tādus iesniegumus apgabaltiesa skata cauri ārpus kārtas.
- 2) Apgabaltiesa lēmumā par korespondences apskatīšanas vai izņemšanas atļauju skaidri jānorāda iemesli, kuru dēļ šāda rīcība vajadzīga.
- 3) Pamatojoties uz lēmumu, kas taisīts uz izmeklēšanas tiesneša iesniegumu, apgabaltiesa, paziņojot izmeklēšanas tiesnesim, vai pieprasītā rīcība atļauta vai nav atļauta, reizē ar to paziņo par to pašu Pasta un telegrafa departamentam, norādot lietu, kurā lēmums taisīts, lai departaments to darītu zināmu attiecīgām pasta vai telegrafa iestādēm. Ja tiesa neatļauj apskatīt un izņemt korespondenci, tā nekavējoties nosūtama pēc piederības.
- 4) Dabūjis no tiesas atļauju, izmeklēšanas tiesnesis vai nu nosūta to attiecīgām pasta vai telegrafa iestādēm, lai viņam piegādā prasamo korespondenci, vai arī paziņo šīm iestādēm, kad viņš ieradīsies izdarīt apskatīšanu vai citus izmeklēšanas darbus, un pēc ierašanās uzrāda pasta vai telegrafa priekšniecībai viņam doto atļauju.
- 5) Pasta un telegrafa korespondences apskatīšana un izņemšana izdarama pasta un telegrafa resora dienestpersonas klātbūtnē, pie kam vēstules, saiņi un telegramas, kas nav jāaiztur, nekavējoties nosūtāmi pēc piederības. 1878. g. 58967; 1885. g. 2989; 1927. g. 159; 1939. g. 80, II.

415. Mākleriem un notariem, uz izmeklēšanas tiesneša pieprasījumu, jāuzrāda viņam savas grāmatas. 1864. g. 41476, 369. p.

416. Ja rodas vajadzība dabūt papirus, kas nodoti zvērinātam advokātam ar nosacījumu glabāt tos slepenībā, tad izmeklēšanas tiesnesis skata tos cauri kopā ar viņu, cieši ievērojot 412. panta noteikumu. Turp., 370. p.

2. Lietisku pierādījumu savākšana un glabāšana.

417. Lietiski pierādījumi, kā: rīks, ar kuru izdarīts noziedzīgs nodarījums, viltoti dokumenti, viltota nauda, bojāti vai asinīm aptraipīti priekšmeti un vispār viss, kas atrasts apskatot vietu, kratot vai lietas izņemot un kas var palīdzēt atklāt noziedzīgo nodarījumu vai pierādīt noziedznieka vainu, sīki jāapraksta protokolā, norādot arī apstākļus, kādos lietiskie pierādījumi uzmeklēti un paņemti. 1864. g. 41476, 371. p.

418. Lietiskiem pierādījumiem jābūt pēc iespējas numurētiem, iesaiņotiem, atzīmētiem un pievienotiem pie lietas. Turp., 372. p.

419. Ja lietiskos pierādījumus nevar atdalīt no vietas, kur tie atrasti, piemēram: asinis uz ēkas sienām, kokiem un tam līdzīgu, bet tos būtu vajadzīgs uzglabāt lietpratēju apskatīšanai, tad izmeklēšanas tiesnesim pienācīgi jāgādā par to, lai paglabātu noziedzīgā nodarījuma pēdas no jebkādas pārgrozīšanas vai iznīcināšanas, un, ja iespējams, jāapzīmogo vieta vai priekšmets, uz kura palikušas noziedzīgā nodarījuma pēdas, un jānodod viss apzīmogotais policijas vai uzticamu kaimiņu uzraudzībai, vai arī jāpieliek sargi. Turp., 373. p.

420. Priekšmetus, kas izmeklējami ķīmiski vai mikroskopiski, ņem tikai tādā daudzumā, kāds vajadzīgs izmeklēšanai; tos iesaiņo ārsts vai farmaceits tā, ka tie nevar ceļā pazust, pieņemt kādu piemaisījumu, vai radīt ķīmiskus savienojumus ar trauku. Turp., 374. p.

421. Patvaļīgi paņemtie vai atņemtie priekšmeti, pēc to atrašanās un novērtēšanas, atdodami pret parakstu personām, kam tie patvaļīgi paņemti vai atņemti, ja nav sevišķas vajadzības pievienot šos priekšmetus pie lietas. Turp., 375. p.

422. Izmeklēšanas tiesnesim jāizdod personām, kurām atņemti lietisko pierādījumu priekšmeti, kvīts, ja viņas to prasa. Turp., 376. p.

Piektā apakšnodala.

Apsūdzētā nogādāšana pie izmeklēšanas un viņa nopratināšana.**I. Apsūdzētā aicināšana vai atvešana pie izmeklēšanas.**

423. Apsūdzēto aicina pie izmeklēšanas ar rakstisku pavēsti, bet kad viņš atrodas tajā vietā, kur izmeklēšana notiek, tad ar mutisku uzaicinājumu. 1864. g. 41476, 377. p.

424. Pavēstes sūta divos eksemplaros, no kuriem vienu nodod aicinājamam, bet uz otra viņš parakstas, ka pavēsti saņēmis. Turp., 378. p.

P i e z ī m e. Pavēstes par to dzelzsceļa dienestpersonu aicināšanu pie izmeklēšanas, kuru amatā minēti satiksmes un tieslietu ministru pēc savstarpējas vienošanās sastādāmā sevišķā sarakstā, piegādājamās nevis pašām aicinājamām personām, bet viņu tuvākai vietējai priekšniecībai, ne vēlāk kā septiņas dienas pirms pavēstē noteiktās ierašanās dienas. 1873. g. 52835; 1882. g. 621; 1893. g. 9949; 10212, V.

425. Pavēstē, ar izmeklēšanas tiesneša parakstu, noteikti jānorāda:

- 1) pie izmeklēšanas aicināmā persona;
- 2) ierašanās laiks un vieta;
- 3) lieta, kurā personu aicina, un
- 4) neierašanās sekas. 1864. g. 41476, 379. p.

426. Pavēste, kas nav sastādīta pēc iepriekšējā (425.) panta noteikumiem, policijai jāsūta atpakaļ izmeklēšanas tiesnesim. Turp., 380. p.

427. Aicinājamam nosakams ierašanās laiks samērīgi ar attālumu un vietējiem satiksmes līdzekļiem. Turp., 381. p.

428. Pavēstes izsniedzējs atzīmē tajā tās nodošanas laiku un prasa, lai saņēmēja parakstītā eksemplārā būtu atzīmēts pavēstes saņemšanas laiks. Ja aicināmais atteicas parakstīties,

taid pavēstes izsniedzējs pieaicina divus lieciniekus, kuriem dara zināmu aicināmā atteikšanos, un atzīmē uz abiem pavēstes eksemplāriem, kam un kad tā nodota un kāpēc nav saņēmjēja paraksta. 1864. g. 41476, 382. p.

429. Lasīt un rakstīt nepratējiem pavēstes saturu dara zināmu katrā ziņā divu liecinieku klātbūtnē. Turp., 383. p.

430. Ja apsūdzētais neatrodas savā dzīves vietā, tad aicinājuma pavēste nododama pret parakstu vai nu kādam no viņa mājniekiem, īpaši vecākajam, vai mājas saimniekam, vai namīķim, vai arī vietējam policijas kārtībniekam. Turp., 384. p.; 1922. g. 119.

431. Ja apsūdzētā uzturēšanās vieta nav atrasta vai ja viņš ir izbēdzis, izmeklēšanas tiesnesis dod rīkojumu apsūdzēto uzmeklēt policijas līdzekļiem. Kad policijas rīcība apsūdzētā uzturēšanās vietas atrašanai paliktu bez panākumiem, izmeklēšanas tiesnesis liek priekšā tiesai, lai meklē viņu ar sludinājumu, ja pēc lietas apstākļiem atzīst to par noderīgu meklējamās personas uzturēšanās vietas atrašanai. Pēc izsludināšanas izmeklēšanas tiesnesis var iepriekšēju izmeklējumu virzīt tālāk, nenogaidot 846. pantā norādīto laiku notekam. 1912. g. 534, VII, 386. p.

432. Aicināmajam jāierodas personīgi un noteiktā termiņā, bet ja viņš likumīgu iemeslu dēļ nevar ierasties, tad jāsniedz par to ticams apliecinājums. 1864. g. 41476, 387. p.

433. Par likumīgiem neierašanās iemesliem uz izmeklēšanu atzīstami:

- 1) brīvības atņemšana;
- 2) satiksmes pārtraukums pa sērgas, ienaidnieka uzbrukuma, upju neparasta pārplūduma un tamlīdzīgu nepārvaramu šķēršļu laiku;
- 3) piepešs izpostījums negadījumā;
- 4) slimība, kuras dēļ nav iespējams atstāt mājas;

- 5) vecāku, vīra, sievas vai bērnu nāve, vai arī viņu grūta ar nāvi draudoša slimība, un
- 6) pavēstes nesauņemšana vai tās saņemšana par vēlu 1864. g. 41476, 388. p.

434. Aicināmie, kas nav ieradušies termiņā un nav ticami apliecinājuši likumīgus neierašanās iemeslus, atvedami pie izmeklēšanas. Bez iepriekšēja aicinājuma var atvest:

- 1) tos, kas apsūdzēti par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem likumā noteikti ar tiesību zaudēšanu saistīti sodi;
- 2) tos, kas apsūdzēti par mazāk svarīgiem noziedzīgiem nodarījumiem, kad nav bijis iespējams viņus aicināt tāpēc, ka viņi izvairas no izmeklēšanas, un
- 3) apsūdzētos, kuriem nav noteiktas dzīves vietas un nodarbošanās. 1912. g. 1003, G, I, 389. p.; 1913. g. 1194. lik. XV, G, I. p.; 1933. g. 134, 27. p.

435. Apsūdzēto var atvest pie izmeklēšanas tikai uzrādot viņam par to formālu pavēsti ar tādu pašu saturu, kāds noteikts pavēstei, ar kuru aicina pie izmeklēšanas (425. p.). 1864. g. 41476, 390. p.

436. Kad apsūdzētam uzrādīta pavēste par atvešanu, viņu uzaicina iet tās uzrādītājam līdzī, bet ja viņš neklausā vai pretojas, tad viņu atved pie izmeklēšanas ar dienestpersonu vai privatpersonu piepalīdzību. Turp., 391. p.; 1939. g. 80, II.

437. Apsūdzēto atved un viņu apcietina, izņemot ārkārtējus, neatliekamus gadījumus, pa dienu. Par ikvienu apsūdzētās personas aizskārumu šajos gadījumos draud likumīga atbildība. 1864. g. 41476, 392. p.

438. Kamēr prasījums par apsūdzētā atvešanu nav izpildīts, apsūdzētais turams mājās arestā vai apcietinājumā. Turp., 393. p.

439. Pavēste par atvešanu, apsūdzētam mājās neesot, nododama policijas pārvaldei, kas gādā par to, lai apsūdzēto nogādātu pie izmeklēšanas. Turp., 394. p.; 1922. g. 119.

440. Par tādu personu nogādāšanu pie izmeklēšanas, kuras jau apcietinātas, izmeklēšanas tiesnesis sazinās tieši ar ieslodzījuma vietas priekšnieku. 1864. g. 41476, 395. p.; 1887. g. 4593, Valsts pad. atz. I, 3. p.

441. Izmeklēšanas tiesnesis nedrīkst ne atvest, ne pataicināt kādu personu pie nopratināšanas bez pietiekoša pamata. 1864. g. 41476, 396. p.; 1922. g. 113, 82. p.

442. Kad slimības vai citu ievērojamu iemeslu dēļ aicinamais vai atvedamais nevar ierasties pie izmeklēšanas, tad izmeklēšanas tiesnesis, atkarībā no lietas lielāka vai mazāka svarīguma, ierašanās šķēršļu ilguma un saviem darbiem citās neatliekamās lietās, vai nu dodas pats uz apsūdzētā uzturēšanās vietu apsūdzēto nopratināt, vai arī nogaida, kamēr nav vairs ierašanās šķēršļu. 1864. g. 41476, 397. p.

II. Apsūdzētā nopratināšana.

443. Izmeklēšanas tiesnesim jānopratina apsūdzētais pirmo reizi nekavējoties un katrā ziņā ne vēlāk kā divdesmit četru stundu laikā pēc viņa ierašanās vai atvešanas. 1864. g. 41476, 398. p.

444. Ja nopratināšana nav izdarīta pirmo divpadsmit stundu laikā pēc ierašanās vai atvešanas, tad nopratināšanas atlikšanas iemesli atzīmējami protokolā, kura noraksts izdots apsūdzētam uz viņa pieprasījumu. Turp., 399. p.

445. Ja izmeklēšanas tiesnesis neierodas uz nopratināšanu divdesmit četru stundu laikā pēc apsūdzētā atvešanas pie izmeklēšanas, tad policija par to sastāda protokolu, kas pievienojams lietai, un dara apsūdzētam zinamus viņa aizturēšanas iemeslus, cik tie viņai pašai zināmi. Turp., 400. p.

446. Iepriekšējā (445.) pantā norādītā gadījumā apsūdzētam ir tiesība dot policijai paskaidrojumu un prasīt, lai to ieraksta protokolā. Turp., 401. p.

447. Ja no apsūdzētā paskaidrojuma izrādītos, ka viņš apcietināts aiz pārskatīšanās vai pārpratuma, tad policijai viņš nekavējoties jāatsvabina, norādot protokolā iemeslus, kuru dēļ viņa tā rīkojusies. 1864. g. 41476, 402. p.

448. Iekam apsūdzēto nopratina, izmeklēšanas tiesnesim jāpārlicinas, vai viņš ir istā persona, un jāpaskaidro viņam, par ko viņu apsūdz. Turp., 403. p.

449. Jautājumiem, kurus liek priekšā apsūdzētam, jābūt īsiem un skaidriem. Turp., 404. p.

450. Izmeklēšanas tiesnesim nav jācenšas panākt apsūdzētā atzišanos ar solījumiem, izvilinājumiem, draudiem vai tamlīdzīgiem izspiedu līdzekļiem. Turp., 405. p.

451. Ja apsūdzētais liedzas atbildēt uz viņam priekšā liktiem jautājumiem, tad izmeklēšanas tiesnesis, atzīnējot par to protokolā, izvēlas citus likumīgus līdzekļus patiesības atklāšanai. Turp., 406. p.

452. Katrs apsūdzētais nopratinams atsevišķi, gādājot par to, lai tie, kuri stāv aizdomās vienā un tajā pašā noziedzīgā nodarījumā, nevarētu savā starpā norunāties. Turp., 407. p.

453. Lasīt un rakstīt pratējiem atļauts pašiem ierakstīt protokolā savas mutiski dotās atbildes. Turp., 408. p.

454. Apsūdzētā izsacījumi uzrakstami pirmā personā, viņa paša vārdiem, bez jebkādiem pārgrozījumiem, izlaidumiem un papildinājumiem. Vienkāršu ļaužu vārdi un izteicieni, vai arī tādi, kas lietojami kādā apvidū vien, vai kas nav gluži saprotami, paskaidrojami iekavās. Turp., 409. p.

455. Nopratinot apsūdzēto, kurš runā izmeklēšanas tiesnesim nesaprotamā valodā, pieaicināma persona, kas prot šo valodu. Turp., 410. p.

456. Izdarot izmeklēšanu par mēmiem un vispār tādām personām, kas nevar izteikt savas domas vārdiem, jāievēro sekojošie noteikumi:

- 1) Ja apsūdzētie nevar dot izsacījumus rakstiski, tad viņus nopratina ar to personu palīdzību, kuras pieradušas skaidri saprast viņu zīmes.
- 2) Ja izmeklēšana notiek pilsētā, kur ir kurlmēmo audzināšanas iestāde, tad pieaicinams viens no šās iestādes skolotājiem.
- 3) Tiem, kas ar kurlmēmo sarunājas ar zīmēm, līdz ar to jāizrunā dzirdami tas, ko tie viņam paskaidro. 1864. g. 41476, 411. p.; 1939. g. 80, V.

457. Izmeklēšanas tiesnesim nopratināšana nav jāatkārto bez sevišķas vajadzības. 1864. g. 41476, 412. p.

458. Kad apsūdzētā vecumam var būt nozīme nodarījuma pieskaitīšanai par vainu vai soda noteikšanai, tad viņa izsacījums par vecumu pārbaudams pēc uzzinām no attiecīgiem dzimšanas registriem, bet ja tādu nav, tad pēc citiem dokumentiem; bet ja arī šīs uzzīņas nav dabūjamas, tad apsūdzētā vecums noteicams, tiesas ārstam viņu aplūkojot. Turp., 413. p.; 1921. g. 47.

459. Neaprobežojoties ar paša apsūdzētā izsacījumiem, izmeklēšanas tiesnesis laikā ievāc ziņas par viņa nodarbošanos un par to, vai viņam nav kādu sevišķu nopelnu un apbalvojumu, kā arī vai viņš agrāk nav atradies zem tiesas un, ja atradies, tad kāds spriedums taisīts viņa lietā; bet šo ziņu nedabūšanas dēļ lieta savā turpmākā gaitā nav apturama. 1864. g. 41476, 414. p.

Sestā apakšnodaļa.

Drošības līdzekļi pret apsūdzētā izvairīšanos no izmeklēšanas.

460. Izmeklēšanā stāvošas personas nedrīkst bez izmeklēšanas tiesneša atļaujas atstāt to pilsētu vai iecirkni, kur notiek izmeklēšana. 1864. g. 41476, 415. p.

461. Lai atņemtu apsūdzētiem iespēju izvairīties no izmeklēšanas, izlietojami šādi drošības līdzekļi:

- 1) uzturēšanās zīmes atņemšana vai paraksta ņemšana, ka viņi ieradīsies pie izmeklēšanas un neatstās dzīves vietu;
- 2) nodošana sevišķai policijas uzraudzībai;
- 3) galvojums;
- 4) ķīlas ņemšana;
- 5) mājas arests, un
- 6) apcietinājums. 1864. g. 41476, 416. p.

462. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veci nepilngadīgie, ja, neraugoties uz viņu vecumu, izrādas par vajadzīgu tos ņemt apcietinājumā, lai novērstu viņu izvairīšanos no tiesas un izmeklēšanas, ievietojami pa šo laiku nepilngadīgo piespiedu audzināšanas iestādēs, kur tādas ierīkotas, vai nododami atbildīgai uzraudzībai ar nosacījumu nogādāt viņus uz izmeklēšanu un tiesu, pēc izmeklēšanas tiesneša ieskata, vai nu viņu vecākiem, vai personām, kuru gādībā viņi atrodas, vai arī citām uzticamām personām, kas to uzņemas. Četrpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veci nepilngadīgie, kas izdarijuši smagu noziegumu (Sodu lik. 1936. g. izd. 3. p. 1. d.), jāievieto audzināšanas-labošanas iestādēs vai viņiem ierīkotās atsevišķās telpās pie cietumiem vai aresta namiem. 1939. g. 80, I, 462. p.

463. Pret personām, kas apsūdzētas par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem nedraud ar tiesību zaudēšanu saistīts sods, augstākais drošības līdzeklis var būt ķīlas ņemšana. 1926. g. 84, A, I, 417. p.

464. Pret personām, kas apsūdzētas par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem draud ar tiesību zaudēšanu (sk. Sodu lik. 1936. g. izd. 27. p.) saistīts sods, kā augstākais drošības līdzeklis var būt apcietinājums. 1864. g. 41476, 419. p.; 1870. g. 48206; 1884. g. 2172; 1900. g. 18777, pag. not. 1.—5. p.

465. Iepriekšējā (464.) pantā norādīto drošības līdzekli var lietot pret apsūdzētiem, kuriem nav noteiktas dzīves vie-

tas un nodarbošanās, vai kuru personību nevar apliecināt, vai kuri izdarijuši noziedzīgu nodarījumu, izrādot nepamatotu ļaunprātību (Sodu lik. 1936. g. izd. 59. p.), kaut arī viņiem nedraud ar tiesību zaudēšanu (Sodu lik. 27. p.) saistīts sods.

Ja nosacīti pirmstermiņa atsvabināto nosacītas atsvabināšanas laikā apsūdz jaunā noziedzīgā nodarījumā, par kuru draud ne mazāks sods kā cietums, kā drošības līdzekli pret viņa izvairīšanos no izmeklēšanas un tiesas var izraudzīt turēšanu apcietinājumā. 1933. g. 160, A, I, 465. p.

466. Izvēloties drošības līdzekli pret apsūdzētā izvairīšanos no izmeklēšanas, jāievēro nevien draudošā soda bargums, bet arī apsūdzētā vainas pierādījumu stīprums, iespēja slēpt noziedzīgā nodarījuma pēdas, viņa veselības stāvoklis, dzimums, vecums un sabiedriskais stāvoklis. 1864. g. 41476, 421. p.

466¹. *atcelts* (1934. g. 211; III).

467. Ikvienu turīga persona, biedrība vai pārvalde var dot par apsūdzēto galvojumu, uzņemoties naudas atbildību, ja viņš izvairītos no izmeklēšanas. 1864. g. 41476, 422. p.

468. Par ķīlu var būt tikai nauda vai kustama manta, un to var dot tiklab pats apsūdzētais, kā arī jebkura cita persona. Turp., 423. p.

469. Galvojuma vai ķīlas apmēru noteic izmeklēšanas tiesnesis piemēriģi tā soda bargumam, kas draud apsūdzētam, un galvnieka vai ķīlas devēja turībai. Turp., 424. p.

470. Noteicot galvojuma vai ķīlas apmēru, jāņem arī vērā, cik liela ir tā atlīdzība, kuru prasa no noziedzīgā nodarījuma cietušais. 1912. g. 1003, G, I, 425. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

471. Par galvojuma vai ķīlas pieņemšanu izmeklēšanas tiesnesis taisa lēmumu, kuru paraksta tiklab viņš, kā arī galvnieks vai ķīlas devējs, un no kura viņiem izdod norakstu. 1864. g. 41476, 426. p.

472. Aicinot pie izmeklēšanas vai tiesas apsūdzēto, par kuru kāda cita persona galvojusi vai devusi ķilu, neatkarīgi no pavēstes apsūdzētam, nosūtams paziņojums galvniekam vai ķilas devējam, lai viņš varētu gādāt par aicināmā ierašanos īstā laikā. 1912. g. 1003, G, II, 426¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

473. Ja apsūdzētais aizbēg vai izvairas no izmeklēšanas un tiesas, tad no galvnieka piedzītā vai ķilā ņemtā summa, pēc tam, kad no tās atskaitīta tā naudas summa, kuru var piespriest kā atlīdzību no noziedzīgā nodarījuma cietušam, nāk valstij par labu. 1864. g. 41476, 427. p.; 1922. g. 23, C, II; 1923. g. 97, II.

474. Līdz galvojuma vai ķilas došanai vai nu jāuzliek apsūdzētam mājas arests, vai viņš jātur apcietinājumā. 1864. g. 41476, 428. p.

475. Apsūdzētā atstāšana brīvībā pret galvojumu vai pret ķilu neatsvabina viņu no 460. panta noteikumu ievērošanas. Turp., 429. p.

476. Lēmumā par apcietināšanu noteikti jānorāda:

- 1) kas īsti un kad taisījis lēmumu;
- 2) apcietinātās personas nodarbošanās, vārds, uzvārds un dzimšanas laiks un vieta;
- 3) noziedzīgais nodarījums, par kuru apcietinātais ir apsūdzēts vai stāv aizdomās, un
- 4) apcietināšanas pamati.

Lēmuma beigās jābūt tās personas parakstam, kura to taisījis. Turp., 430. p.; 1935. g. 193, I. p.

477. Lēmums par apcietināšanu uzrādams apsūdzētam, nosūtot viņu uz ieslodzījuma vietu, un katrā ziņā iekam pagājušas divdesmit četras stundas no viņa apcietināšanas. Šā lēmuma noraksts nosūtams uz apsūdzētā ieslodzījuma vietu. 1864. g. 41476, 431. p.

Piezīme. Apcietinot kādu no 101. panta piezīmē minētām personām, jāievēro norādītās piezīmes noteikums.

478. Uz apcietinamā apsūdzētā lūgumu izmeklēšanas tiesnesis paziņo policijai, lai tā piemēro pirmos līdzekļus viņa mantas apsardzībai un gādībai par viņa mazgadīgiem bērniem, ja tie paliek bez uzraudzības. 1912. g. 1003, G, II, 431¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

479. Ieslodzījuma vietās jāved reģistri, kuros, apcietināto nododot, jāatzīmē lēmums par viņa apcietināšanu. Reģistrā parakstas apsūdzētā nodevējs un saņēmējs, pie kam pirmais dabū kvītes vietā izrakstu no reģistra ieraksta, nodošanai izmeklēšanas tiesnesim. 1864. g. 41476, 432. p.

Septītā apakšnodala.

Liecinieku aicināšana un nopratināšana.

480. Liecinieki nopratināmi izmeklēšanas vietā, izņemot tos gadījumus, kad slimības vai citu iemeslu dēļ, kuri kavē ierasties pie izmeklēšanas, izrādītos par vajadzīgu (442. p.) nopratināt tos viņu dzīves vietā, vai arī kad izmeklēšanas tiesnesis atzītu to par izdevīgāku. 1864. g. 41476, 433. p.

481. Kad jānopratina daudz liecinieku, kas atrodas vienā apkaimē, tad viņi nopratināmi katrā ziņā tajā vietā, kur viņi atrodas. Turp., 434. p.; 1926. g. 84., A, III.

482. Liecinieki aicināmi pie izmeklēšanas 423.—430. pantā norādītā kārtībā. 1912. g. 534, VII, 435. p.

483. Liecinieki-kareivji, kas atrodas aktīvā dienestā, aicināmi caur viņu tuvāko priekšniecību, bet virsnieki tieši ar pavēstēm; tomēr aicinājums pie izmeklēšanas viņus neatsvabinā no dienesta pienākumiem, ja viņi no savas priekšniecības nav dabūjuši atsvabinājumu. 1864. g. 41476, 436. p.

484. Laiks, kad lieciniekiem jāierodas, nosakams pēc iespējas tāds, kurā viņi ir brīvi no darbiem. Turp., 437. p.

485. Ja liecinieks neierodas, neuzdodot 433. pantā norādītos likumīgos iemeslus, izmeklēšanas tiesnesis viņam uzliek naudas sodu, ne augstāku par piecdesmit latiem, un sūta viņam otru pavēsti. Ja arī pēc tam liecinieks neierodas termiņā un neuzdod likumīgus iemeslus, tad viņš atvedams pie izmeklēšanas. 1864. g. 41476, 438. p.; 1923. g. 5, 1. p.

486. Attiecībā uz karavīriem, kas atrodas aktīvā dienestā, par likumīgu neierašanās iemeslu atzīstams arī tas, ka viņi kara dienesta apstākļu dēļ nedabū no savas priekšniecības atļauju atstāt dienesta vietu 1864. g. 41476, 439. p.

487. Ja liecinieks, kam par neierašanos pie izmeklēšanas uzlikts naudas sods, divu nedēļu laikā no tās dienas, kad viņam paziņots par uzlikto sodu, ticami apliecina, ka viņš nav varējis ierasties, tad izmeklēšanas tiesnesis viņu atsvabina no soda. Turp., 440. p.

488. Liecinieki nopratināmi nekavējoties pēc viņu ierašanās. Ja gadas kādi šķēršļi nopratināšanai divpadsmit stundu laikā pēc ierašanās, tad nenopratināšanas iemesli atzīmējami protokolā, kura noraksts izdodams lieciniekam uz viņa pieprasījumu. Turp., 441. p.

489. Iepriekšējā izmeklēšanā liecinieki nozvērināmi tikai šādos gadījumos:

- 1) kad liecinieks sataisījies uz tālu ceļu un viņa atgriešanās var novilcināties;
- 2) kad liecinieks atrodas slimības stāvoklī, kas apdraud viņa dzīvību;
- 3) kad liecinieka dzīves vieta atrodas ārpus tās tiesas apgabala, kurai piekrit lietas iztiesāšana, un pie tam tādā attālumā no tiesas sēdes vietas, ka viņam nav iespējams ierasties pie tiesas bez sevišķām grūtībām. Turp., 442. p.

490. Iznemot iepriekšējā (489.) pantā minētos gadījumus, izmeklēšanas tiesnesis nenozvērina lieciniekus, bet griež viņu vērību uz to, ka tiesā viņus var nopratināt ar zvērestu, un piekodina, ka jāizsaka pilna patiesība pēc labākās sirdsapziņas. Turp., 443. p.

491. Nozvērīnot lieciniekus un noraidot viņu nopratināšanu ar zvērestu, kā arī atsvabīnot dažas personas pavisam no liecināšanas, izmeklēšanas tiesnesis pieturas pie noteikumiem par liecinieku nopratināšanu tiesā (723.—728. un 730.—732. p.). 1864. g. 41476, 444. p.; 1923. g. 97, III, 5. p.

492. Noraidījuma iemeslus izmeklēšanas tiesnesis noskaidro pat tajā gadījumā, kad liecinieku nopratina bez zvēresta, lai tos varētu ņemt vērā nopratīnot lieciniekus tiesā. 1864. g. 41476, 445. p.

493. Liecinieki nopratināmi katrs par sevi un, ja izrādas par vajadzīgu, tad papriekš klāt neesot apsūdzētam un citiem lietas dalībniekiem. Turp., 446. p.

494. Jautājumiem un atbildēm jābūt īsiem un skaidriem. Katram lieciniekam liekams priekšā jautājums par viņa attiecībām ar lietas dalībniekiem. Turp., 447. p.

495. Izsacījumi, kurus liecinieks devis apsūdzētam klāt neesot, nolasāmi pēdējam priekšā. Apsūdzētam ir tiesība atspēkot pret viņu dotās liecības un lūgt izmeklēšanas tiesnesi, lai tas liktu priekšā lieciniekiem jaunos jautājumus. Turp., 448. p.

496. Apstākļi, kurus apsūdzētais norādījis liecinieka izsacījumu atspēkošanai, jāizmeklē, ja tiem lietā ir svarīga nozīme. Turp., 449. p.

497. Nopratīnot lieciniekus, kas runā izmeklēšanas tiesnesim nesaprotamā valodā, kā arī nopratīnot mēmus, jāievēro 455. un 456. panta noteikumi. Turp., 450. p.

498. Vajadzības gadījumā izmeklēšanas tiesnesis var liecinieku nopratināt no jauna. Turp., 451. p.

499. Liecinieki konfrontējami tajos gadījumos, kad no pretināmu noskaidrošanas viņu izsacījumos atkarājas izmeklēšanas tālākais virziens. Turp., 452. p.

500. Liecinieku izsacījumi uzrakstami tādā pašā kārtībā kā apsūdzēto izsacījumi (453. un 454. p.). Katra liecinieka nopratinājuma protokolā atzīmējams, kā viņš devis liecību: bez zvēresta, vai ar zvērestu. 1864. g. 41476, 453. p.

Astotā apakšnodaļa.

501.—513. *atcelti* (1939. g. 80, V).

Devītā apakšnodaļa.

Iepriekšējas izmeklēšanas protokoli.

514. Par katru izmeklēšanas galveno darbu sastādams atsevišķs protokols. 1864. g. 41476, 467. p.

515. Protokols sastādams tā, lai no viņa būtu skaidri redzams: kas, kad, kur un kādus izmeklēšanas darbus izdarījis; kas pie tam bijuši klāt kā puses, pieaicināti liecinieki un lietpratēji; kas ar šiem darbiem atklāts, un kādas bijušas lietas dalībnieku vai pieaicināto liecinieku piezīmes un ierunas. Turp., 468. p.

516. Nopratinājuma protokolā jāatzīmē:

- 1) nopratinātās personas, kā arī tās personas, kas bijušas klāt pie nopratināšanas kā puses;
- 2) nopratināto personu atbildes, un
- 3) apsūdzētā piezīmes vai viņa ierunas pie liecinieku nopratināšanas. Turp., 469. p.

517. Protokolu paraksta visas tā sākumā minētās personas. Rakstīt nepratēju vietā uz viņu mutisku lūgumu parakstas tie, kam viņi to uztic. Turp., 470. p.

518. Protokols nolasams visām tām personām, kurām tas jāparaksta. Ja kāda no viņām negrib vai nevar to parakstīt, tad neparakstīšanas iemesls paskaidrojams protokolā. Turp., 471. p.

519. Izņemot šajā likumā tieši minētos gadījumus, izmeklēšanas tiesnesis sastāda sevišķus lēmumus tikai tad, kad tas vajadzīgs izmeklēšanas gaitas vai viņa rīkojumu paskaidrošanai. 1864. g. 41476, 472. p.

520. Lēmumos atzīmējams tiklab to sastādīšanas laiks, kā arī izdaramo izmeklēšanas darbu likumīgie iemesli un pamati. Lēmumus, izņemot 471. pantā minētos, paraksta izmeklēšanas tiesnesis viens pats. Turp., 473. p.

521. Izdzesumi izmeklēšanas tiesneša protokolā un lēmumos nav pielaižami; bet redzamus izlabojumus un papildinājumus var izdarīt, tomēr ar to nosacījumu, lai par tiem sevišķi atzīmētu pirms protokola vai lēmuma parakstīšanas. Turp., 474. p.

522. Uz lietas dalībnieku lūgumu izmeklēšanas tiesnesis izdod viņiem izziņas un iepriekšējas izmeklēšanas protokolu un lēmumu norakstus: apsūdzētam — bez maksas, bet privatapsūdzētājam vai civilprasītājam — uz viņu rēķinu pēc tieslietu ministra noteiktas taksas. Turp., 475. p.,; 1939. g. 80, II.

Desmitā apakšnodala.

Izmeklēšanas noslēgums.

523. Nobeidzis iepriekšēju izmeklēšanu, izmeklēšanas tiesnesis uzrāda apsūdzētam, ja viņš to lūdz, izmeklējumu un noprasa, vai viņš nevēlas vēl ko likt priekšā sev par attaisnojumu. 1864. g. 41476, 476. p.

524. Nobeidzis izmeklēšanu par divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veciem nepilngadīgiem apsūdzētiem, izmeklēšanas tiesnesis paziņo par to viņu vecākiem vai personām, kuru gādībā apsūdzētie atrodas, ja nepilngadīgā vecāku vai minēto personu dzīves vieta atrodas tās apgabaltiesas apgabalā, pie kuras pieder tā izmeklēšanas tiesneša iecirknis, kas lietu izmeklē. Nepilngadīgā vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas, atļauts septiņu dienu laikā no tās dienas, kad viņiem

paziņots par izmeklēšanas nobeigumu, lūgt izmeklēšanas tiesnesi, lai tas viņiem uzrādītu izmeklējumu, kā arī lūgt, lai šo izmeklējumu papildina. 1897. g. 14233, IV, 476¹. p.; 1933. g. 160, A, IV.

525. Ja apsūdzētais norāda uz kādiem jauniem apstākļiem, tad izmeklēšanas tiesnesim jāpārbauda tie no šiem apstākļiem, kuri var ietekmēt lietas izspriešanu. 1864. g. 41476, 477. p.

526. Pēc tam izmeklēšanas tiesnesis nosūta izmeklējumu prokuroram, bet lietās, kurās vainīgie saukti pie atbildības, viņš par iepriekšējas izmeklēšanas nobeigšanu paziņo lietas dalībniekiem. 1939. g. 80, I, 526. p.

527. Izmeklējums, kas ierosināts ar privatapsūdzētāja sūdzību, ceļams priekšā prokuroram vai viceprokuroram tikai tajā nolūkā, lai viņš pārliecinātos par to, vai lietā nav tāda noziedzīga nodarījuma pazīmju, kas prasītu vajāšanu ar prokuratūras varu. 1864. g. 41476, 479. p.; 1938. g. 88, I.

528. *atcelts* (1939. g. 80, V).

529. Uz izmeklējumu attiecošies papīri sašujami to sastādīšanas vai saņemšanas laika kārtībā, sanumurējami, lapu pa lapai apliecināmi un cauraukļojami, uzspiežot izmeklēšanas tiesneša zīmogu. Šiem papīriem sastādams saraksts, norādot tajā, kurā akts lapā katrs no tiem atrodas. 1864. g. 41476, 481. p.

530. Ja lietu izmeklējot izrādas, ka tā nepiekrīt apgabaltiesai, tad izmeklēšanas tiesnesis, paziņojot par to prokuroram vai viceprokuroram, nosūta izmeklējumu pēc piederības. Turp., 482. p.; 1938. g. 88, I.

Vienpadsmitā apakšnodala.

Policijas dienestpersonu un tiesas ārstu atbildība izmeklēšanas darbos.

531. Iepriekšējā izmeklēšanā policijai rosīgi jāsniedz palīdzība izmeklēšanas tiesnesim un prokuratūras dienestperso-

nām lietas apstākļu atklāšanā, neatļaujoties ne vilcināšanos, ne pilnvarojuma pārkāpšanu, ne dienesta pienākumu neizpildīšanu. 1864. g. 41476, 483. p.; 1933. g. 134, 121., 122. p.

532. Kad rodas šaubas izpildot prokuratūras dienestpersonas vai izmeklēšanas tiesneša doto uzdevumu, policijas dienestpersonas lūdz paskaidrojumu no tā, no kā viņas dabūjušas uzdevumu. 1864. g. 41476, 484. p.; 1939. g. 80, II.

533. Policijas dienestpersonas par izziņā vai izmeklēšanā pieļautām nolaidībām un nekārtībām sauc pie atbildības prokurors, kura pārraudzībā izmeklēšana izdarīta. Ja nolaidības un nekārtības ir tādas, par kurām nav pamata uzsākt kriminālvajāšanu, prokurors uzliek vainīgam disciplinārsodu likuma (Lik. kr. 1930. g. 140) 3. panta pirmās daļas 1. un 2. punktā paredzētos sodus. 1939. g. 80, I, 533. p.

534. *atcelts* (1939. g. 80, V).

535. Tiesas ārstu, kas izmeklēšanas lietās nav izpildījis savus pienākumus, sauc pie atbildības prokurors, kura pārraudzībā izmeklēšana izdarīta. 1864. g. 41476, 489. p.

536. Uzliekot tiesu ārstiem disciplinārsodu izmeklēšanas lietās, jāievēro augšējie noteikumi par apsūdzētām policijas dienestpersonām šādās lietās, tikai ar to starpību, ka visos specialos vai tehniskos jautājumos tiesu iestādes prasa iepriekšējus atzinumus no ārstniecības priekšniecības. Turp., 490. p.; 1922. g. 209, 9. p.; 1939. g. 80, II.

Divpadsmitā apakšnodala.

Izmeklēšanas darbu pārsūdzēšanas kārtība.

I. Sūdzību iesniegšanas kārtība.

537. Lietas dalībnieki var iesniegt sūdzību par jebkuru izmeklēšanas darbu, kas aizskar vai ierobežo viņu tiesības. 1864. g. 41476, 491. p.

538. Liecinieki, lietpratēji, galvnieki, pieaicināti liecinieki un citas pie izmeklēšanas pieaicinātas personas var iesniegt sūdzības tikai par spaidiem, kas lietoti izmeklēšanā pret viņiem pašiem, vai par viņiem pašiem nepareizi uzliktiem sodiem. 1864. g. 41476, 492. p.

539. Sūdzības par policijas darbiem iesniedzamas prokuroram, bet par izmeklēšanas tiesneša darbiem, kurus viņš izdarījis tiklab ar savu varu, kā arī uz prokurora vai viceprokurora pieprasījumu — apgabaltiesai. Turp., 493. p.; 1938. g. 88, I.

540. Sūdzības var iesniegt arī iekam lieta ienākusi tiesā. 1864. g. 41476, 494. p.

541. Sūdzības var būt mutiskas vai rakstiskas. Mutiskas sūdzības ierakstamas protokolā. Turp., 495. p.

542. Apcietinātam apsūdzētam, ja viņš izteic vēlēšanos iesniegt sūdzību, dodama pilnīga iespēja to izdarīt. Turp., 496. p.

543. Katra sūdzība nododama iesniegšanai pēc piederības tai dienestpersonai, par kuras darbiem tā celta. Turp., 497. p.; 1939. g. 80, II.

544. Sūdzības iesniedzējs var prasīt, lai viņam izdod kvīti par tās saņemšanu. 1864. g. 41476, 498. p.

545. Iesniegta sūdzība, līdz ar pienācīgu paskaidrojumu par to, jānosūta pēc piederības triju dienu laikā no tās iesniegšanas dienas, bet ja sūdzība iesniegta par brīvības atņemšanu — divdesmit četru stundu laikā. Turp., 499. p.

546. Sūdzības iesniegšana, iekam šī sūdzība nav izšķirta, neaptur ne izmeklēšanu, ne arī atsevišķus izmeklēšanas darbus. Turp., 500. p.

II. Sūdzību caurskatīšanas kārtība.

547. Saņēmusi sūdzību līdz ar paskaidrojumu par to, tiesa ne vēlāk kā pirmā sēdes dienā stājas pie sūdzības izšķiršanas rīcības sēdē. 1864. g. 41476, 501. p.

548. Sūdzības priekšmetu un visas uz sūdzību attiecīgās ziņas referē viens no tiesas locekļiem. 1864. g. 41476, 502. p.

549. Sūdzības izspriežot, izmeklēšanas aktus var pieprasīt tikai visai nepieciešamos gadījumos, kad bez tiem nav iespējams apspriest iesniegto sūdzību. Turp., 503. p.

550. Sūdzības iesniedzējiem ir tiesība dot mutiskus paskaidrojumus tiesā, ja viņi ir klāt. Turp., 504. p.

551. Pirms sūdzības izšķiršanas jānoklausas prokurora atzinums. Turp., 505. p.

552. Par sūdzību taisītais lēmums ierakstams protokolā, norādot pamatus, kurus tiesa ņēmusi vērā sūdzību izspriežot. Turp., 506. p.

553. Ja tiesa atzīst par vajadzīgu nodot uzsākto izmeklēšanu citam izmeklēšanas tiesnesim, tad lēmumā norādāmi, paskaidrojot iemeslus, tie izmeklēšanas darbi, kas atzīti par spēkā neesošiem un atjaunojamiem. Turp., 507. p.

554. Tiesas lēmums pasludināms sūdzības iesniedzējam un nekavējoties izpildāms. Turp., 508. p.

555. Sūdzības iesniedzējs var lūgt, lai viņam izdod lēmuma norakstu. Šis lūgums jāizpilda triju dienu laikā. Turp., 509. p.

Trešā nodaļa.

Nodošana tiesai.

Pirmā apakšnodaļa.

Apgabaltiesas prokurora un apgabaltiesas darbība.

556. Pēc iepriekšēja izmeklējuma saņemšanas apgabaltiesas prokuroram jāapsver:

- 1) vai lieta piekrit prokuratūras pārziņai;
- 2) vai izmeklējums izdarīts pietiekoši pilnīgi, un
- 3) vai apsūdzētais nododams tiesai, jeb vai lieta par viņu izbeidzama vai apturama. 1864. g. 41476, 510. p.

557. Privatapsūdzības kārtībā uzsākta lieta nav izņemama no prokurora pārziņas, ja ar izmeklējumu atklāts tāds noziedzīgs nodarījums, kas vajājams ar prokurora varu; bet ja izmeklējuma priekšmets ir noziedzīgs nodarījums, kas vajājams privātkārtībā, tad prokuroram pienākas tikai nodot lietu attiecīgai tiesu iestādei 1864. g. 41476, 511. p.

558. Kad izmeklēšana izdarīta acīmredzot tik nepilnīgi, ka nav iespējams taisīt pareizu atzinumu par lietas būtību, tad prokuroram ir tiesība vai nu pieprasīt papildu ziņas, vai sūtīt lietu atpakaļ papildu izmeklēšanai. Turp., 512. p.

559. Noziedzīgā nodarījumā nepiedalījušos personu pretlikumīgie darbi, kuri atklāti šo nodarījumu izmeklējot, nevar būt par iemeslu nodot lietu papildu izmeklēšanai, bet tie jāizmeklē atsevišķi. Turp., 513. p.

560. Prokuroram ar likumīgas atbildības piedraudējumu aizliegts apturēt lietas gaitu izmeklējuma papildināšanai ar nesvarīgām ziņām. Turp., 514. p.

561. Kad apsūdzētā noziedzīgu nodarījumu kopības gadījumā svarīgākais nodarījums jau pilnīgi izmeklēts, bet mazāk svarīgā noziedzīgā nodarījuma apstākļu noskaidrošanai vajadzīgs ilgāks laiks, tad pabeigto izmeklējumu par svarīgāko noziedzīgo nodarījumu var virzīt tālāk. Turp., 515. p.; 1939. g. 80, II, 561. p.

562. Ja noziedzīgu nodarījumu izdarījušas vairākas personas, tad, kaut arī dažas no viņām vēl nebūtu zinamas vai arastas, izmeklējumu par tiem apsūdzētiem, par kuriem visi lietas apstākļi ir noskaidroti, var virzīt tālāk. 1864. g. 41476, 516. p.

563. Prokuroram jādod katram izmeklējumam likumā norādītais virziens četrpadsmit dienu laikā no tā saņemšanas. Turp., 517. p.; 1939. g. 80, II, 563. p.

564. Apgabaltiesas prokurors nevar ar savu paša varu ne grozīt lietas piekritības kārtību, kaut arī lieta būtu ņemusi nelikumīgu virzienu, ne izbeigt apsūdzību vai apturēt izmek-

lēšanu apsūdzības nepamatotības vai citu likumīgu iemeslu dēļ, ne arī šķirt izmeklēšanas priekšmetus, kuriem savā starpā ir sakars (561. un 562. p.), bet savu atzinumu par to viņš liek priekšā apgabaltiesai. 1864. g. 41476, 518. p.; 1939. g. 80, II, 564. p.

565. Prokurora atzinumu par apsūdzētā nodošanu tiesai sastāda apsūdzības raksta veidā. 1864. g. 41476, 519. p.

566. Apsūdzības rakstā jāatzīmē:

- 1) notikums, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes;
- 2) šā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laiks un vieta, cik tas zinams;
- 3) apsūdzētā vārds un uzvārds un dzimšanas laiks un vieta;
- 4) to pierādījumu būtība, kuri lietā savākti pret apsūdzēto;
- 5) norādījums, kādam noziedzīgam nodarījumam pēc likuma atbilst caurlūkojamā nodarījuma pazīmes. Turp., 520. p.; 1935. g. 193, 1. p.; 1939. g. 80, II, 566. p.

567. Apsūdzības rakstam prokurors pieliek klāt to personu sarakstu, kuras pēc viņa domām jāaicina pie tiesas izmeklēšanas. 1864. g. 41476, 521. p.

568. Apsūdzības rakstu prokurors iesniedz Tiesu palatas prokuroram. 1939. g. 80, I, 568. p.

569. Ja kādā lietā vai vairākās lietās, kurām savā starpā ir ciešs sakars, prokurors atzīst vienu apsūdzēto vai kādu viņa nodarījumu par tiesājamu, bet otru apsūdzēto vai tā paša apsūdzētā citu nodarījumu par netiesājamu, vai arī ja par dažiem apsūdzētiem sastādīts atzinums kriminālvajāšanu apturēt, bet pret citiem sastādīts apsūdzības raksts, tad viņš atzinumus līdz ar apsūdzības rakstu iesniedz Tiesu palatas prokuroram.

Atzinumus par lietas izbeigšanu vai apturēšanu prokurors iesniedz tieši apgabaltiesai Turp., 569. p.

570. Iesniedzot apsūdzības rakstu vai atzinumu par lietas izbeigšanu vai apturēšanu, prokurors reizē ar to izteic rakstiski

savu ieskatu arī par drošības līdzekli pret apsūdzētā izvairīšanos no tiesas, ja atzīst par vajadzīgu to grozīt vai atcelt, kā arī norāda vēlamo drošības līdzekli, ja tas nav izraudzīts. 1939. g. 80, I, 570. p.

571. Prokurora priekšlikumam vai iesniegumam par lietas tālāku virzīšanu vienmēr pieliekams klāt viss izmeklējums oriģinālā, kaut arī prokurors būtu nodomājis virzīt tālāk šo izmeklējumu tikai attiecībā uz apsūdzētā svarīgāko noziedzīgo nodarījumu vai arī tikai attiecībā uz sasniedzamiem noziedzīgā nodarījuma līdzdalībniekiem (561. un 562. p.). 1864. g. 41476. 525. p.

572. Privatapsūdzības kārtībā vedamās lietās apsūdzības rakstu atvieto privatapsūdzētāja sūdzība. Turp., 526. p.

573. Lietu, kas saņemta ar apsūdzības rakstu vai privatapsūdzētāja sūdzību, apgabaltiesa izskata 597.—602. panta kārtībā un, ja atzīst lietas virzienu par pareizu, nolēmj pieņemt iztiesāšanai. Reizē ar to apgabaltiesa izskata arī atzinumus, kas pielikti klāt apsūdzības rakstam. 1939. g. 80, I, 573. p.

574. Ja apgabaltiesa, izskatot rīcības sēdē lietu, kas saņemta iztiesāšanai (597. p.) ar apsūdzības rakstu vai privatapsūdzētāja sūdzību, atzīst, ka kriminalvajāšana jāizbeidz, vai ka lieta nepiekrīt apgabaltiesai, vai ka apsūdzības raksts neatbilst likuma prasībām, vai ka iepriekšējā izmeklēšana ir nepilnīga, apgabaltiesa iesniedz lietu Tiesu palatas izlemšanai. Turp., 574. p.

574¹. Uz prokurora atzinumu (564. un 569. p.) par kriminalvajāšanas izbeigšanu apgabaltiesa lemj tikai par tām personām, kas sauktas pie atbildības. Ja tiesa nepiekrīt prokurora domām, lietu iesniedz Tiesu palatas izšķiršanai. Turp., HI, 574¹. p.

575. Par iepriekšējas izmeklēšanas izbeigšanu (312., 312¹. un 564. p.) paziņo sūdzētājam, bet par apsūdzības izbeigšanu — lietas dalībniekiem. Turp., I, 575. p.

576. No noziedzīgā nodarījuma cietušās personas var lēmumu par lietas izbeigšanu pārsūdzēt blakus sūdzības kārtībā Tiesu palatai viena mēneša laikā no šā lēmuma pasludināšanas dienas. 1883. g. 1544, II, 2. p.; 1939. g. 80, II, 576. p.

577. Attiecībā uz sūdzībām par apgabaltiesas lēmumu lietu izbeigt jāievēro 580.—586., 588.—591., 917. un 918. panta noteikumi. 1883. g. 1544, II, 3. p.

Otrā apakšnodala.

Tiesu palatas prokurora un Tiesu palatas darbība.

578. Ja Tiesu palatas prokurors atrod, ka apgabaltiesas prokurora iesniegtais apsūdzības raksts un tam klātpieliktie atzinumi pareizi sastādīti un ka izmeklēšana ir pietiekoši pīlīga un izdarīta bez svarīgu noteikumu pārkāpšanas, viņš apsūdzības rakstu apstiprina; pretējā gadījumā viņš nodod izmeklējumu atpakaļ apgabaltiesas prokuroram ar priekšlikumu pārstrādāt apsūdzības rakstu, vai papildināt izmeklējumu, vai arī dot tam citu virzienu. Apstiprināto vai paša sastādīto apsūdzības rakstu un atzinumu Tiesu palatas prokurors nosūta apgabaltiesas prokuroram iesniegšanai apgabaltiesai. 1939. g. 80, I, 578. p.

579. Kad Tiesu palata saņem ziņas, ka apgabaltiesa vai prokuratūra kriminālvajāšanu izbeigusi vai apturējusi nepareizi, viņai ir tiesība pieprasīt izbeigto vai apturēto iepriekšējo izmeklējumu vai arī 348. panta kārtībā izbeigto izziņu un atjaunot kriminālvajāšanu, kaut arī Tiesu palata nebūtu saņēmusi no cietušā sūdzību par tiesas vai prokurora lēmumu mīnētā jautājumā. Turp., 579. p.

580. Izskatamo lietu referē viens no tiesnešiem. Turp., 580. p.

581. Loceklis-referents mutiski ziņo par lietas uzsākšanas iemeslu un par visiem izmeklēšanas darbiem, griezdams vērību uz to, vai ir ievēroti tiesāšanas kārtības noteikumi, un nolasiņdams tos oriģinālpapirusus, kuriem lietā ir svarīga nozīme. 1864. g. 41476, 531. p.

582. Pēc lietas atreferēšanas Tiesu palatas prokurors dod savu atzinumu. 1939. g. 80, I, 582. p.

583. *atcelts* (1939. g. 80, V).

584. Ja Tiesu palata atzīst, ka 574., 574¹., 576. vai 579. panta kārtībā saņemta lietā izmeklēšana ir izdarīta pietiekoši pilnīgi un bez svarīgu noteikumu pārkāpšanas, viņa lemj par kriminālvajāšanas izbeigšanu vai par apsūdzētā nodošanu tiesai, bet pretējā gadījumā nodod lietu papildizmeklēšanai vai dod tai citu virzienu. 1939. g. 80, I, 584. p.

585. *atcelts* (1939. g. 80, V).

586. Ja palata, izmeklējumu lūkojot cauri, atzīst, ka persona, uz kuru krīt aizdomas, nav saukta pie atbildības, vai arī ka uz personu, kas apsūdzēta par vienu noziedzīgu nodarījumu, krīt aizdomas vēl arī par citu, tad viņa rikojas pēc 561. un 562. panta noteikumiem. 1864. g. 41476, 536. p.

587. Ja Tiesu palata pārgroza apsūdzības rakstu vai nodod tiesai personu, pret kuru prokuratūra likusi priekšā apsūdzību izbeigt, palatas lēmums jāstāda tā, lai tas atvietotu apsūdzības rakstu. 1939. g. 80, I, 587. p.

588. Tiesu palatas lēmumā par nodošanu tiesai var būt arī norādījums uz tiem lieciniekiem un lietpratējiem, kas, pēc viņas domām, aicināmi pie tiesas. Tāds norādījums tomēr neierobežo pusēm tiesību vēlāk uzdot jaunus lieciniekus. 1864. g. 41476, 538. p.

589. Kad palata nolemj nodot tiesai tādu apsūdzēto, par kuru apgabaltiesas prokurors nodomājis lietu izbeigt, tad palatas prokurors var apsūdzētāja pienākumu izpildīšanu uzdot kādai citai no viņam pakļautām prokuratūras dienestpersonām vai arī, sevišķi svarīgos gadījumos, uzņemties pats šos pienākumus; bet viņam nav tiesības prasīt, lai vietējais prokurors uztur apsūdzību pret savu pārliecību Turp., 539. p.; 1939. g. 80, II.

590. Privatapsūdzības kārtībā vedamās lietās iepriekšēju izmeklējumu palatai referē un lūko tajā cauri bez prokurora piedalīšanās. 1864. g. 41476, 540. p.

591. Tiesu palatas lēmumu apliecinātos izrakstos, bet 587. un 590. pantā paredzētos gadījumos — apliecinātos norakstos palatas prokurors nodod izpildīt apgabaltiesas prokuroram, kam arī pienākas, uz palatas lēmumu, dot rīkojumu par apsūdzētā apcietināšanu vai par citu kādu rīcību, ko izmeklēšanas tiesnesis nav izdarījis, bet palata atzinusi par vajadzīgu. 1922. g. 214, 541. p.

592. Pēc tam, kad apsūdzība izbeigta, lietu var atjaunot tikai ar Tiesu palatas atļauju un tikai sekojošos gadījumos:

- 1) kad pēc apsūdzības izbeiguma nepietiekošu pierādījumu dēļ atklājas jauni pierādījumi;
- 2) kad lietu, kas izbeigta tāpēc, ka privatapsūdzētājs nav cēlis sūdzību, ierosina likumā noteiktā kārtībā, un
- 3) kad pēc lietas izbeigšanas aiz tā iemesla, ka civiltiesā nav lūkojusi cauri jautājumus, no kuriem atkarājas kriminālvajāšana, šos jautājumus izšķir tādā ziņā, ka šī vajāšana pielaižama. 1864. g. 41476, 542. p.; 1939. g. 80, II, 592. p.

Ceturtnā nodaļa.

Tiesāšana apgabaltiesās.

Pirmā apakšnodaļa.

Lietu uzsākšanas kārtība apgabaltiesās.

593. Krimināllietu iztiesāšanu apgabaltiesā uzsāk:

- 1) vai nu uz prokurora apsūdzības raksta pamata,
- 2) vai uz Tiesu palatas lēmumu par apsūdzētā nodošanu tiesai,
- 3) vai arī uz privatapsūdzētāja sūdzību. 1939. g. 80, I, 593. p.

594. *atcelts* (1939. g. 80, V).

595. Iztiesāšanu var uzsākt arī bez iepriekšējas izmeklēšanas, ja prokurors, pēc viņam piesūtītām ziņām un pierādījumiem vai pēc paša lietas rakstura, atzīst par iespējamu likt tiesai priekšā apsūdzības rakstu un ja tiesa arī savkārt neieskاتا iepriekšēju izmeklēšanu par vajadzīgu. 1889. g. 6162, I, 545. p.; 1939. g. 80, II, 595. p.

596. Privatapsūdzības lietas apgabaltiesa var iztiesāt bez iepriekšējas izmeklēšanas. Ja šādās lietās lietas dalībnieki vēl nav uzaicināti samierināties, tad tiesa, iekam lieta nolikta iztiesāšanai, nodod privatapsūdzētāja sūdzību izmeklēšanas tiesnesim, lai tas lūkotu puses samierināt. 1939. g. 80, I, 596. p.

Otrā apakšnodala.

Sagatavošanas rīcība tiesas sēdēm.

I. Tiesas rīcība.

597. Apgabaltiesa saņemtā lietā vispārms rīcības sēdē apspriež, vai lieta pieņemama iztiesāšanai (574. p.) un vai vajadzīgi kādī sevišķi tiesas rīkojumi, un noteic, vai lietu izspriedīs koleģija vai viens tiesnesis, un kādā kārtībā tā iztiesājama.

Lēmumu, ar kuru lieta nodota izspriešanai vienam tiesnesim, tiesa var grozīt līdz tiesas izmeklēšanas sākšanai, ja atklājušies jauni apstākļi.

Lietās, ko iztiesā viens tiesnesis, priekšsēdētāja pienākumus izpilda un visus jautājumus, kas rodas sagatavojot lietu tiesas sēdei, izlemj tiesnesis, kuram lieta nodota iztiesāšanai. 1939. g. 80, I, 597. p.

598. Lietu iepriekšēji lūkojot cauri, nekavējoties izšķirami arī visi jautājumi par lietas iztiesāšanas kārtību, kurus puses ierosinājušas savās sūdzībās vai paziņojumos. 1864. g. 41476, 548. p.

599. Ja tiesa pēc sava ieskata vai uz prokurora priekšlikumu atzīst par vajadzīgu dabūt tiesājamā paskaidrojumus

tādā lietā, kurā tam nav personīgi jāierodas tiesas sēdē (632. un 641. p.), tad viņa vai nu prasa, lai tas personīgi ierodas tiesas sēdē, vai arī, iekam lietu iztiesā, uzdod nopratināt apsūdzēto attiecīgam izmeklēšanas tiesnesim vai miertiesnesim pēc apsūdzētā dzīves vietas. 1888. g. 5009, III, 548¹. p.

599¹. Ja tiesājamais pie nopratināšanas iepriekšējā izmeklēšanā vai tiesai iesniegtā rakstā ir atzinies par vainīgu viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījumā un viņa atzišanās nerada nekādas šaubas, tad tiesa var neaicināt tiesas sēdē lieciniekus un lietpratējus. Prokuratoram, tiesājamam, civilprasītājam un civilatbildētājam, kā arī 604. pantā norādītos gadījumos nepilngadīgā vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas, līdz tiesas izmeklēšanas beigām ir tiesība prasīt, lai apgabaltiesa tomēr aicina visus sarakstā minētos lieciniekus un lietpratējus. Šāds pieprasījums tiesai jāievēro. Tiesa var nolemt aicināt visus sarakstā minētos lieciniekus un lietpratējus arī pēc sava ieskata. 1939. g. 80, III, 599¹. p.

600. Apgabaltiesa nepārbauda to lietu piekritību un iztiesāšanas kārtību, kurās Tiesu palata taisījusi lēmumu nodot apsūdzēto tiesai; bet ja atklājas jauni apstākļi, kuri palatai nav bijuši zināmi, bet kuri ietekmē lietas tālāko gaitu, tad tiesa par to ziņo palatai. 1864. g. 41476, 549. p.

601. Bez iepriekš minētiem sagatavošanas darbiem, tiesa izšķir visus šaubīgos gadījumus, kas rodas priekšsēdētāja rīcībai piekritīgos sagatavošanas darbos, kad viņš šādus gadījumus liek priekšā tiesai lūkot cauri. Turp., 554. p.

602. Visos jautājumos par sagatavošanas darbiem tiesa taisa lēmumus tikai pēc tam, kad noklausījusies prokurora atzinumu. Turp., 555. p.

II. Tiesas priekšsēdētāja rīcība.

603. Kad apgabaltiesa nolēmusi lietu pieņemt iztiesāšanai (597. p.), tiesas priekšsēdētājs dod rīkojumu izsniegt tiesāja-

nam 1) apsūdzības raksta vai privatapsūdzētāja sūdzības norakstu un 2) to personu sarakstu, kuras nodomāts aicināt pie tiesas. 1939. g. 80, I, 603. p.

604. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo lietās apsūdzības raksta vai privatapsūdzētāja sūdzības noraksts un to personu saraksts, kuras nodomāts aicināt pie tiesas, nododami, uz tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, tiklab pašam nepilngadīgam tiesājamam, kā arī viņa vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas, ja nepilngadīgā vecāku vai minēto personu dzīves vieta atrodas tās pašas tiesas apgabalā. Nepilngadīgā vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas, atļauts 605. pantā noliktā laikā lūgt, lai aicina lieciniekus un lietpratējus, kas nav uzņemti to personu sarakstā, kuras aicināmas pie tiesas izmeklēšanas. 1897. g. 14233, IV, 556¹. p.; 1933. g. 160, A, IV.

605. Izniedzot 603. pantā norādītos dokumentus, tiesājamam aizrāda, ka viņam septiņu dienu laikā jāpaziņo tiesai, vai viņš izvēlēties sev kādu aizstāvi un vai nevēlas, lai nopratina kā lieciniekus kādas citas personas, bez viņam nodotā sarakstā minētām, un par kādiem apstākļiem lai tās nopratina. 1864. g. 41476, 557. p.

606. Tiklab par minēto dokumentu izsniegšanu tiesājamam, kā arī par paziņojumu viņam attiecībā uz aizstāvju izvēli un liecinieku saraksta papildināšanu, ņemams tiesājamā pašrocīgs paraksts, bet ja viņš neprot rakstīt — tās personas paraksts, kurai viņš uztic parakstīties viņa vietā. Turp., 558. p.

607. Civilprasītājam paziņojams, ka apsūdzības raksts ienācis tiesā, atļaujot viņam pašam uz savu rēķinu gādāt par to, lai dabūtu minētā raksta norakstu. Turp., 559. p.

607¹. Gadījumos, kad tiesa nolēmusi neaicināt lieciniekus un lietpratējus (599¹. p.), par to jāpaziņo prokuroram, tiesājamam, aizstāvim, civilprasītājam un civiltārbildētājam, kā arī 604. pantā norādītos gadījumos nepilngadīgā vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas. 1939. g. 80, III, 607¹. p.

608. Civilprasītājam nav liegts arī lūgt, septiņu dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas, lai papildina to liecinieku sarakstu, kurus paredzēts aicināt pie tiesas. 1864. g. 41476, 560. p.

609. No tiesājamiem, kurus tur apcietinājumā tiesas pastāvīgās atrašanās vietā, visas ziņas un paskaidrojumus par aizstāvju izvēli un liecinieku saraksta papildināšanu pieprasa tiesā priekšsēdētājs vai arī kāds no tiesnešiem. Turp., 561. p.; 1939. g. 80, II, 609. p.

610. Pieprasot no tiesājamā paskaidrojumus, var būt klāt arī viņa izvēlētais aizstāvis, ja tas ierodas tiesā noteiktā laikā. 1864. g. 41476, 562. p.

611. Tiesājamā un viņa aizstāvja paskaidrojumi ierakstami protokolā. Turp., 563. p.

612. No apcietinājumā turamiem tiesājamiem pilsētās, kur tiesas sēdes notiek tikai zinamu laiku, paskaidrojumus pieprasa priekšsēdētājs, ja tiesa tajā laikā atrodas tur, kur viņi ir apcietinājumā, bet pretējā gadījumā — vietējais miertiesnesis, kas par to sastāda protokolu un nekavējoties to nodod tiesas priekšsēdētājam. Turp., 564. p.

613. Tiesājamiem ir tiesība izvēlēties aizstāvjus tiklab no zvērinātiem advokātiem un privatadvokātiem, kā arī no citām personām, kurām likums neaizliedz vest svešas lietas. Turp., 565. p.; 1874. g. 53573, not.

614. Uz tiesājamā lūgumu tiesas priekšsēdētājs ieceļ viņam aizstāvi no pie tiesas pastāvošiem zvērinātiem advokātiem, viņu palīgiem vai privatadvokātiem, bet ja šādas personas nebūtu pietiekošā skaitā — no tiesu amatu kandidātiem. 1921. g. 264, I. p.

615. Ja divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo lietās tiesājamais, vai viņa vecāki, vai arī personas, kuru gādībā viņš atrodas, aizstāvi nav izvēlējušies, tad tiesas priekšsēdētājs pēc 605. pantā norādītā laika noteicējuma ieceļ

aizstāvi arī bez paša tiesājamā, vai viņa vecāku, vai arī to personu lūguma, kuru gādībā viņš atrodas. 1897. g. 14233, IV, 566¹. p.; 1933. g. 160, A, IV; 1939. g. 80, II, 615. p.

616. Diviem vai vairāk tiesājamiem vienā un tajā pašā lietā var iecelt kopēju aizstāvi tikai tad, kad, aizstāvot vienu no viņiem, aizstāvēšanas būtība nerunā pretim otra tiesājamā aizstāvēšanai; pretējā gadījumā jāieceļ katram tiesājamam atsevišķs aizstāvis. 1864. g. 41476, 567. p.

616¹. Aizstāvim septiņu dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas, ka viņš pieļauts vai iecelts, bet ne vēlāk kā četrpadsmitā dienā pirms tiesas sēdes, ir tiesība lūgt tiesu papildināt to liecinieku sarakstu, kurus nodomāts aicināt pie tiesas. 1939. g. 80, III, 616¹. p.

616². Uz lietas dalībnieku vai aizstāvju lūgumu tiesa var aiz dibinātiem iemesliem pagarināt 605., 608. un 616¹. pantā paredzētos termiņus liecinieku sarakstu papildināšanai. Turp., 616². p.

617. Tiesājамie var ar priekšsēdētāja ziņu mainīt savus izraudzītos aizstāvjus vai arī lūgt, lai maina tiesas ieceltos aizstāvjus. 1864. g. 41476, 568. p.

618. Līdz ar rīkojumu pieļaut aizstāvjus izpildīt savus pienākumus, tiesas priekšsēdētājs viņiem atļauj izrunāties vienatnē ar apcietinātiem tiesājamiem. Turp., 569. p.

619. Tiesājamam un viņa aizstāvim, kā arī privatapsūdzētājam un civilprasītājam vai viņu pilnvarniekiem ir tiesība katrā laikā tiesas kanclejā ieskatīties lietas oriģinālā un izrakstīt no tā visas viņiem vajadzīgās ziņas, sekretara vai viņa palīga klātbūtnē un uzraudzībā. Turp., 570. p.

620. Pusēm atļauts ieskatīties lietas oriģinālā liklab tiesas pastāvīgās atrašanās vietā, kā arī tajās vietās, kur tiesas sēdes atklāj uz zinamu laiku. Turp., 571. p.

621. Katra lieta divas dienas pirms tās iztiesāšanas jānoģādā tur, kur paredzēts atklāt tiesas sēdi. 1939. g. 80, I, 621. p.

622. Nevar atteikties aicināt tos lieciniekus, kurus prokurors norādījis sevišķā pieprasījumā, ko viņš iesniedzis tiesas priekšsēdētājam lietas sagatavošanas laikā tiesas sēdē. 1939. g. 80, I, 622. p.

623. Lietas dalībnieku vai aizstāvju lūgumus aicināt lieciniekus, kas nav uzņemti tiesā aicināmo personu sarakstā, priekšsēdētājs liek priekšā izšķirt tiesai, kas apsver, vai lietā var būt kāda nozīme tiem apstākļiem, kuri noskaidrojami ar šo liecinieku izsacījumiem. Par atteikšanos aicināt lieciniekus taisams lēmums, norādot atteikšanās iemeslus. Turp., 623. p.

624. Ja lietas dalībnieks nedēļas laikā no tās dienas, kad viņam paziņots par atteikšanos aicināt viņa uzdotos lieciniekus, ziņo, ka viņš uzņemas liecinieku aicināšanu uz savu rēķinu, tad nekavējoties dodams rīkojums aicināt šos lieciniekus uz lūdzēja rēķinu, vai arī viņam atļaujams tos aicināt pie tiesas pašam, pēc labprātīgas vienošanās ar tiem. 1864. g. 41476, 576. p.

625. Kad notecējuši liecinieku aicināšanas termiņi, lieciniekus var aicināt tikai tad:

- 1) ja atklājas jauni apstākļi vai
- 2) ja tiesa atzīst, ka termiņš nokavēts dibinātu iemeslu dēļ.

Tomēr arī šajos gadījumos nevienu liecinieku, kas aicināts uz vienas puses pieprasījumu vai viņas atvests, nevar nopratināt tiesas sēdē bez pretējās puses piekrišanas, ja tai par aicināšanu nav paziņots vismaz vienu dienu pirms nopratināšanas. 1939. g. 80, I, 625. p.

626. Puses var lūgt aicināt pie tiesas nevien lieciniekus, bet arī lietpratējus, lai paskaidrotu kādu priekšmetu vai lai pārbaudītu jau izdarīto izmeklējumu. Paziņojumi par to jāiesniedz 605., 608. un 616¹. pantā noliktā laikā. 1864. g. 41476, 578. p.; 1939. g. 80, II, 626. p.

627. Ja kāds no tiesājamiem vai lieciniekiem neprot latviski, tad tiesas priekšsēdētājs izrauga pie tiesas izmeklēšanas tulku no tādām personām, kurām ir uzticamu liecinieku īpašības (sal. Tiesu iek. 1936. g. izd. 10. p.). 1864. g. 41476, 579. p.

628. Ja tiesājamais vai kāds no lieciniekiem ir mēms vai kurls un nevar paskaidrojumus dot rakstiski, tad pie tiesas izmeklēšanas pieaicināma persona, kas prot ar viņiem sazināties, ievērojot 455. un 456. panta noteikumus. Turp. 580. p.

629. Tiesājамie, viņu aizstāvji, privatapsūdzētāji, civilprasītāji, liecinieki, lietpratēji un visas pie tiesas izmeklēšanas aicināmās personas jāaicina pie tiesas ar pavēstēm, kādas noteiktas aicināšanai pie iepriekšējas izmeklēšanas (423.—431. p.). 1894. g. 10710, I. — Sal. 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

Piezīme. Aicinot pie tiesas izmeklēšanas personas, kas norādītas 424. panta piezīmē, jāievēro minētās piezīmes noteikums. 1873. g. 52835.

630. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo lietās pazīnojams par lietas iztiesāšanas dienu nepilngadīgā tiesājamā vecākiem vai personām, kuru gādībā viņš atrodas, ja nepilngadīgā vecāki vai minētās personas dzīvo tās pašas tiesas apgabalā, pie kam pavēstēs atzīmējams, ka augšminēto personu ierašanās nav obligatoriska un ka viņām ir tiesība savā vietā sūtīt pilnvarnieku. Kad nepilngadīgo apsūdz par tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā noteikts ne mazāks sods kā cietums, tad apgabaltiesai ir tiesība prasīt, lai augšminētās personas ierodas personīgi, ja pēc lietas apstākļiem tas izrādas par nepieciešamu. 1897. g. 14233, IV, 581¹. p.; 1933. g. 160, A, IV.

631. Aktivā dienestā stāvoši liecinieki - karavīri aicināmi 483. pantā noteiktā kārtībā. 1864. g. 41476, 582. p.

632. Lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem likumā noteikti ar tiesību zaudēšanu saistīti sodi, brīvībā

esošiem tiesājamlem jālerodas pie tiesas personīgi, kaut arī viņiem būtu pašu izvēlēti vai arī iecelti aizstāvji. 1888. g. 5009, I, 583. p.; 1933. g. 134, 27. p.

633. Apcietinātos tiesājamajos nogādā uz tās pilsētas cietumu, kur notiks tiesas sēdes viņu lietās, vismaz trīs dienas pirms šo sēžu atklāšanas. 1939. g. 80, I, 633. p.

634. Privatapsūdzētāji un civilprasītāji var vai nu ierasties pie tiesas personīgi, vai arī atsūtīt savā vietā pilnvarniekus. 1864. g. 41476, 585. p.

635. Reizē ar rīkojumiem aicināt attiecīgās personas pie tiesas, tiesas priekšsēdētājs noteic tiesas sēdes laiku un vietu katrā lietā, ievērojot aicināmo personu uzturēšanās vietas attālumu, laiku, kas vajadzīgs lai sagatavotos uz tiesājamo personu aizstāvēšanu, un noliktos sēžu periodus. Turp., 586. p.

Piezīme. Darbdienās no 17. līdz 30. junijam tiesas priekšsēdētājs noliek atklātās sēdēs tikai apcietināto lietas, apsūdzības lietas uz Sodu likuma (1936. g. izd.) 59. un 281. panta pamata vai jautājumus par drošības līdzekļu grozīšanu, kā arī lietas, kurās radusies neparedzēta vajadzība tās nekavējoties likt sēdē. 1933. g. 259, II, 635. p. piez.; 1939. g. 80, II, 635. p. piez.

636. Par caurskatīšanai noliktām lietām sastāda sludinājumu, kuru piesīt pie tiesas durvīm, tiklab tur, kur viņa pastāvīgi atrodas, kā arī tur, kur tiesas sēdi atklāj uz zinamu laiku. 1864. g. 41476, 587. p.

637. Trīs dienas pirms tiesas sēdes atklāšanas katram tiesājamam piesūtams tiesnešu un prokurora vārdu saraksts. Turp., 589. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

638. Kad caurskatīšanai noliktā lietā rodas kavēkļi atklāt tiesas sēdi noteiktā termiņā, vai nu tādēļ, ka ir slims tiesājamais vai kāds no lieciniekiem, kuru izsacījumiem lietā ir svarīga nozīme, vai arī citu svarīgu iemeslu dēļ, tad tiesas priekšsēdētājs, atlikdams sēdi šajā lietā, nekavējoties par to

dara zinamu pie tiesas aicināmām personām un izziņo ar sludinājumu, kas piesitams pie tiesas durvim. 1864. g. 41476, 590. p.

Piezīme. Tiesas sēdes atklāšanu, neskatoties uz to, ka kāds no aicinātiem lieciniekiem nav klāt, var pielaist tikai tiesa pēc šā apstākļa apspriešanas noteiktā kārtībā. (689. p.). Turp., 590. p. piez.

639. Par kavēkli tiesas sēdes atklāšanai var būt arī tiesājamās personas aizstāvja slimība, kad jaunieceltam aizstāvim nav iespējams sagatavoties uz aizstāvēšanu tādēļ, ka līdz sēdei atlikušais laiks ir par īsu. Turp., 591. p.

640. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo lietās tiesas sēdi nevar atklāt aizstāvim klāt neesot. Ja aizstāvis, kuru izvēlējušies nepilngadīgais tiesājamais pats, vai viņa vecāki, vai arī personas, kuru gādībā viņš atrodas, nav ieradies tiesas sēdī atklājot un nav sniedzis ievērojamus attaisnojumus par savu neierašanos, tad tiesas priekšsēdētājs ieceļ tiesājamam aizstāvi no 614. un 615. pantā norādītām personām. 1897. g. 14233, IV, 591¹. p.; 1933. g. 160, A, IV.

641. Ja lietās, pie kuru caurskatīšanas tiesājamā klātbūtne ir obligatoriska (632. p.), brīvībā esošais tiesājamais neierodas bez likumīgiem iemesliem, tad viņu atved pie tiesas, uzliekot viņam visus tiesu izdevumus, kas cēlušies ar sēdes atlikšanu. Visās citās lietās tiesājamā neierašanās nevar būt par kavēkli tiesas sēdes atklāšanai, ja vien tiesa neatzīst, ka par neierašanās iemesliem bijuši kādi ievērojami šķēršļi vai ka aicinājuma pavēste nav bijusi laikā piesūtīta. Tiesājamais, kas atrodas apcietinājumā tās tiesas apgabala robežās, kur viņa lietu iztiesā, nosūtams uz tiesas sēdī noliktā termiņā, ja viņš, izsniedzot viņam aicinājuma pavēsti, izteic par to vēlēšanos, kaut arī viņa personīgā klātbūtne tiesā nebūtu obligatoriska. 1888. g. 5009, I, 592. p.

642. Privatapsūdzētāja vai viņa pilnvarnieka neierašanās tiesā bez ievērojamiem iemesliem atzīstama par atsacīšanos no kriminalsūdzības, kālab arī lieta jāizbeidz. Tomēr klāt-

esošais apsūdzētais vai viņa pilnvarnieks var lūgt, lai lietu skata cauri apsūdzētajam klāt neesot. 1912. g. 1003, G, I, 593. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I, p.

643. Civilprasītāja vai viņa pilnvarnieka neierašanās tiesā nekavē atklāt tiesas sēdi, bet ja civilprasītājs nav lūdzis lūkot cauri celto civilprasību viņam klāt neesot, tad civilprasība atstājama bez caurlūkošanas kriminaltiesā. 1932. g. 113.

Trešā apakšnodala.

Tiesas sēdes sastāvs.

644. Tiesas sēdē jābūt klāt:

- 1) lietās, ko iztiesā koleģija — ne mazāk kā trim tiesnešiem, to skaitā tiesas priekšsēdētājam vai viņa atvietotājam, bet pārējās — vienam tiesas priekšsēdētāja izraudzītam tiesnesim,
- 2) prokuroram vai viceprokuroram, un
- 3) sekretaram vai viņa palīgam. 1864. g. 41476, 595. p.; 1938. g. 88, I; 1939. g. 80, I, 644. p. 1. pk.

645. Ja viens no trim klātesošiem tiesnešiem slimības vai citu iemeslu dēļ atstāj sēdi, iekam lieta galīgi skatīta cauri, un aizgājušā vietā nāk cits tiesnesis, tad tiesas izmeklēšana un visas debātes tiesā atjaunojamas no paša sākuma. 1864. g. 41476, 596. p.

646. Prokuroram tiesas sēdi atstājot, pēdējā nav pārtraucama, ja viņš savā vietā atstājis kādu no prokuratūras dienestpersonām. Turp., 597. p.; 1939. g. 80, II.

647. Sekretaram tiesas sēdi atstājot, pēdējo var turpināt tikai tad, kad viņa vietā stājas cita persona. 1864. g. 41476, 598. p.

648. Tiesājamiem un no noziedzīgā nodarījuma cietušiem ir atļauts aiz likumīgiem iemesliem noraidīt tiesnešus no piedalīšanās lietas izspriešanā. Turp., 599. p.

649. Lietas dalībnieki var noraidīt tiesnešus šādos gadījumos:

- 1) kad lietā ir dalība tiesnesim, viņa sievai, radniekiem taisnā līnijā bez aprobežojuma, bet sāņu līnijās — pirmo četru pakāpju radniekiem un pirmo triju pakāpju svainiešiem, vai arī tam, ko tiesnesis adoptējis;
- 2) kad tiesnesis bijis lietā par izmeklēšanas tiesnesi, prokuroru, vai par vienas vai otras puses pilnvarnieku, vai arī šajā lietā uzdots par liecinieku (a);
- 3) kad tiesnesis ir kāda lietas dalībnieka aizbildnis vai aizgādnis, vai kad kāds lietas dalībnieks pārvalda tiesneša lietas, vai otrādi (b), un
- 4) kad tiesnesis vai viņa sieva ir pēc likuma vienam no lietas dalībniekiem tuvākie mantinieki vai arī prāvojas ar vienu no tiem (c).

(a) 1864. g. 41476, 600. p. 1., 2. pk. — (b) 1926. g. 84, A, I, 600. p. 3. pk. — (c) 1864. g. 41476, 600. p. 4. pk.

650. Lūgums noraidīt tiesnesi liekams priekšā rakstiski vai mutiski ne vēlāk kā vienu dienu pirms tiesas sēdes atklāšanas tajā lietā. Pēc tam var pieņemt tikai tādu noraidījumu, kura iemesls atklājies pēc minētā termiņa notecējuma (a).

Kad lietās, ko iztiesā viens tiesnesis, ir likumīgi iemesli tiesnesi noraidīt, viņš par to ziņo tiesas priekšsēdētājam, kurš uzdod lietu izpriest citam tiesnesim (b).

(a) 1864. g. 41476, 601. p. — (b) 1939. g. 80, III, 650. p.

651. Tam, kas vēlas tiesnesi noraidīt, noteikti jāuzdod noraidījuma pamati un jāiesniedz vai jānorāda pierādījumi, kas tos pastiprina. 1864. g. 41476, 602. p.

652. Tiesnesis, pret kuru pieteikts noraidījums, nevar piedalīties šā noraidījuma apspriešanā, un viņam jāatstāj sēde pēc tam, kad viņš devis tiesai pienācīgus paskaidrojumus. Turp., 603. p.

653. Noklausījusies noraidamā tiesneša paskaidrojumus un prokurora atzinumu, tiesa taisa lēmumu par noraidījumu, bet ja to pieņem — arī par to, ciktāl ir spēkā darbi, kuros piedalījies noraidamais tiesnesis. 1864. g. 41476, 604. p.

654. Šādus lēmumus var pārsūdzēt tikai lietas dalībnieki un vienīgi kopā ar spriedumiem pēc lietas būtības. Turp., 605. p.

655. Tiesnesim, kuram zināmi iemesli viņa noraidīšanai, jāziņo par to tiesai, nenogaidot, kamēr lietas dalībnieki pieteic noraidījumu. Turp., 606. p.

656. Uz tāda ziņojuma pamata tiesa 653. pantā norādītā kārtībā taisa lēmumu par noraidījuma pielaišanu. Turp., 607. p.

657. Prokuroram sevi jāatstata no piedalīšanās lietas iztiesāšanā aiz tiem pašiem iemesliem kā tiesnešiem, nododot savu pienākumu izpildīšanu šādos gadījumos citai prokuratūras dienestpersonai pēc Tiesu iekārtas (1936. g. izd.) noteikumiem. Turp., 608. p.; 1939. g. 80, II.

658. Tiklab tiesājamais, kā arī no noziedzīgā nodarījuma cietušais var darīt tiesai zināmu, ka ir likumīgi iemesli atstatīt prokuroru, kas nav pats sevi atstatījis iepriekšējā (657.) pantā norādītos gadījumos. Tad tiesa, neapturot lietas iztiesāšanu, paziņo par prokurora rīcību viņa tuvākās priekšniecības ieskatam. 1864. g. 41476, 609. p.

659. Sekretaram jāatstata sevi no lietas, kurā piedalās personas, kas atrodas ar viņu 649. pantā norādītās attiecībās; bet viņam šo pienākumu neizpildot, tiesas darbi, kurus viņš ierakstījis protokolā, nezaudē likumīgo spēku, ja protokola ticamību neapgāž aiz citiem iemesliem. Turp., 610. p.

Ceturrtā apakšnodala.

Lietas gaitas vadīšana tiesas sēdē.

660. Tiesas priekšsēdētājs vada tiesas izmeklēšanas gaitu, uzrauga paskaidrojumus, iebildumus un piezīmju kārtību un, novērsdams debatēs visu, kas neattiecas tieši uz lietu, nepieļauj

ne aizskarošas atsauksmes par kādu personu, ne pienācīgās cienības aizskaršanu pret ticību, likumu un likumīgo varu. 1864. g. 41476, 611. p.

661. Tiesas priekšsēdētājam jāatļauj katram tiesājamam izlietot visus iespējamus līdzekļus, lai attaisnotos. Turp., 612. p.

662. Vadīdams lietas gaitu tādā kārtībā, kas visvairāk piemērota patiesības atklāšanai, tiesas priekšsēdētājs var noteikt, lai tiesas izmeklēšanu izdara vispirms par vienu un pēc tam par otru personu, kas apsūdzētas kopīgi izdarītā noziedzīgā nodarījumā; bet viņam nav tiesības liegt nevienai no tām sniegt piezīmes tiklab par visas lietas būtību vispār, kā arī par lietas iztiesāšanas kārtību tiesā. Turp., 613. p.

663. Tiesas priekšsēdētājs apsauc katru, kas tiesas sēdē iedrošinas izteikt piekrišanu vai nepiekrišanu dotiem izsacījumiem vai paskaidrojumiem, stāties neatļautos sakaros ar lieciniekiem vai citādi traucēt nolikto kārtību. Turp., 617. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

664. Ja tiesas priekšsēdētāja apsaukums paliek bez panākumiem, viņš rīkojas ar kārtības traucētāju pēc Tiesu iekārtas (1936. g. izd.) noteikumiem. 1864. g. 41476, 618. p.

665. Visi rīkojumi, kas pārsniedz tiesas priekšsēdētājam dotās varas robežas, un visi lēmumi par pusu strīdiem var nākt tikai no tiesas, kura jautājumos par lietas iztiesāšanas kārtību iepriekš noklausas prokurora atzinumu. Turp., 619. p.

Piektā apakšnodala.

Lietas iztiesāšanas nosacījumi tiesas sēdēs.

666. Tiesas sēdes lietās par noziedzīgiem nodarījumiem notiek atklāti. Nepiedalīgas personas tiesas sēdē pieļaujamas tādā skaitā, kāds piemērots tiesas telpām un netraucē tiesas darbības kārtīgu gaitu. 1887. g. 4227, I, 620. p.

667. Ieeja tiesas sēdē aizliegta nepilngadīgiem līdz astoņpadsmit gadu vecumam. Nepilngadīgiem, kas sasnieguši astoņpadsmit gadu vecumu, ieeju tiesas sēdē var liegt sēdes vadītājs, kad tas vajadzīgs caurskatāmās lietas vai atsevišķu tiesas darbu rakstura dēļ. 1939. g. 80, I, 667. p.

Piezīme. Augstāko mācības iestāžu audzēkņus var pieļaut tiesas sēdē ar priekšsēdētāja atļauju, kad ar to var sekmēt viņu mācības darbus. 1887. g. 4227, I, 620^a. p. piez.

668. Tiesas sēdes durvis slēdz publikai pa atsevišķu tiesas darbu laiku vai arī pa visu tiesāšanas laiku lietās par noziedzīgiem nodarījumiem pret ģimenes tiesībām (Sodu lik. 1936. g. izd. 477.—489. p.) un par sievietes goda aizskaršanu, kā arī visos gadījumos, kad tiesa atzīst, ka tiesā caurskatāmo apstākļu atklāta izmeklēšana aizskar ticības jūtas, vai pārkāpj tikumības prasījumus, vai arī nav pielaižama valsts varas cieņas vai sabiedriskās kārtības apsargāšanas vai tiesas darbības kārtīgas gaitas nodrošināšanas labā. Turp., 620^a. p.; 1926. g. 84, A, III; 1939. g. 80, II, 668. p.

669. Aiz slēgtām durvīm var lūkot cauri, uz sevišķu tiesas lēmumu, arī lietas par nepilngadīgiem, kā arī lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas vajājami ne citādi, kā uz privātpersonu sūdībām, kad abas puses lūdz, lai lietu iztiesā aiz slēgtām durvīm. 1897. g. 14233, IV, 620^a. p.; 1926. g. 84, A, III; 1939. g. 80, II, 669. p.

670. Tiesas sēdes durvju slēgšana publikai, kā ārkārtīgs līdzeklis, pielaižama 668. pantā norādītos gadījumos tikai tad, kad tas nepieciešami vajadzīgs, noteikti norādot tiesas lēmumā, kādiem darbiem īsti jānotiek aiz slēgtām durvīm un kādu iemeslu dēļ. Jautājuma apspriešana par sēdes durvju slēgšanu notiek neatklāti. 1887. g. 4227, I, 621. p.

671. Ja tieslietu ministris no viņam ienākušām ziņām ieskata, ka lietas atklāta caurlūkošana nav pielaižama aiz 668. pantā norādītiem iemesliem, tad viņš dod rīkojumu, lai tiesas sēdes durvis slēdz vai nu pa visu lietas caurskatīšanas,

vai tikai pa atsevišķu tiesas darbu izdarīšanas laiku, paziņojot par to attiecīgās tiesas priekšsēdētājam izpildīšanai. 1887. g. 4227, I, 621¹. p.

672. Aiz slēgtām durvīm caurlūkojamās lietās sēžu zālē pielaižami, uz tiesājamā vai no noziedzīgā nodarījuma cietušā vēlēšanos, viņu radnieki un pazīstami, tomēr ne vairāk kā trīs personas no katras puses. Turp., 622. p.

673. Iztiesājot lietu aiz slēgtām durvīm, var būt klāt, ar tiesas priekšsēdētāja atļauju, arī personas, kas pieder pie tiesu resora, un zvērināti advokāti. 1864. g. 41476, 623. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

674. Spriedumu pasludina katrā ziņā atklāti. 1887. g. 4227, I, 624. p.

675. Tiesas izmeklēšanu izdara mutiski. No šā noteikuma pielaižami tikai sekojošos pantos norādītie izņēmumi. 1864. g. 41476, 625. p.

676. Nav aizliegts tiesas sēdē nolasīt izsacījumus, ko devuši kā izskatāmās lietas, tā arī tai pievienotu citu lietu izziņā, iepriekšējā izmeklēšanā vai tiesas izmeklēšanā tiesājamie, liecinieki un lietpratēji, kas nav ieradušies tiesā aiz likumīgiem iemesliem. Tiesa var nolasīt arī šo personu pašrocīgi rakstītus vai parakstītus rakstus. 1939. g. 80, I, 676. p.

677. Nav aizliegts tiesas sēdē nolasīt ieradušos tiesājamā, liecinieku un lietpratēju izsacījumus izziņā, iepriekšējā izmeklēšanā vai tiesas izmeklēšanā, kā iztiesājamā lietā, tā arī šai lietai pievienotās citās lietās, ja šīs personas savus agrākos izsacījumus piemirsušas vai ja viņu izsacījumi tiesas izmeklēšanā nesaskan ar agrākiem. Tiesa var nolasīt arī šo personu pašrocīgi rakstītus vai parakstītus rakstus. Turp., 677. p.

678. Lietas dalībniekiem, lieciniekiem un lietpratējiem, lai savu mutisko liecību varētu noteiktāk izteikt, nav aizliegts turēt pie sevis atmiņai uzrakstītas atzīmes tajos gadījumos, kad viņu izsacījumi zīmējas uz kādiem izrēķinājumiem, iznākumiem vai norēķiniem, kurus grūti paturēt prātā. 1864. g. 41476, 628. p.

679. Lietas dalībniekiem un lieciniekiem nav liegts arī nolasīt viņu saņemtās vēstules vai arī pie viņiem esošos dokumentus, kad šīs vēstules vai dokumenti zīmējas uz viņu liecības priekšmetu. 1864. g. 41476, 629. p.

680. Prokurors vai privatapsūdzētājs no vienas puses un tiesājamais vai viņa aizstāvis no otras puses bauda sacīkstē tiesā vienādas tiesības. Kā vienai, tā otrai pusei atļauts:

- 1) iesniegt pierādījumus savu izsacījumu pastiprināšanai;
- 2) noraidīt aiz likumīgiem iemesliem lieciniekus un lietpratējus, likt viņiem priekšā, ar tiesas priekšsēdētāja atļauju, jautājumus, celt ierunas pret liecinieku izsacījumiem un lūgt, lai lieciniekus pārpratina citu cita klātbūtnē vai prombūtnē;
- 3) taisīt piezīmes un dot paskaidrojumus par katru darbu, kas notiek tiesā, un
- 4) atspēkot pretējās puses aprādījumus un apsvērumus. Turp., 630. p.

681. Iepriekšējā (680.) pantā minētās tiesības bauda arī civilprasītājs visos uz viņa prasību attiecīgos jautājumos. Turp., 631. p.

682. Pusu sacīkstē tiesā vienmēr dodama tiesājamam vai viņa aizstāvim tiesība uz pēdējo vārdu tiklab par lietas būtību, kā arī par ikkatru apstrīdamu priekšmetu. Turp., 632. p.

683. Tiesas sēdei katrā lietā jānotiek bez pārtraukuma, izņemot atpūtai vajadzīgo laiku. Turp., 633. p.

683¹. Ja prokurors sastādījis apsūdzības rakstu 595. pantā paredzētā kārtībā un tiesa atzīst, ka lietas apstākļi tiesas izmeklēšanā nav pietiekoši noskaidroti, tiesa var nodot lietu izmeklēšanas tiesnesim iepriekšējās izmeklēšanas vai atsevišķu izmeklēšanas darbu izdarīšanai. Pēc tam lieta virzama parastā kārtībā. 1939. g. 80, III, 683¹. p.

684. Ja tiesa atzīst par vajadzīgu apturēt tiesas sēdi, lai ievāktu papildu ziņas, tad, pēc šo ziņu dabūšanas, tiesas sēde

turpinama sākot ar to darbu, pie kura tā apstājusies. Bet tiesneši var prasīt dažu darbu vai visas tiesas izmeklēšanas atjaunošanu no paša sākuma. 1864. g. 41476, 634. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

Sestā apakšnodaļa.

Tiesas sēdes atklāšana.

685. Lietas iztiesāšanai noliktā laikā tiesas priekšsēdētājs, pārliecinājies, ka visas dienestpersonas, kurām jābūt klāt tiesas sēdē, ir ieradušās, atklāj sēdi, paziņo, kāda lieta lūkojama cauri, un dod rīkojumu ievest tiesājamo sēdes zālē. 1864. g. 41476, 636. p.; 1939. g. 80, II.

686. Tiesājamais ieņem tiesas zālē viņam noteikto vietu, un ja viņš ir apcietinājumā, tad arī tiesas sēdē atstājams sardzes uzraudzībā. 1864. g. 41476, 637. p.

687. Tiesas priekšsēdētājs liek priekšā tiesājamam jautājumus par viņa vārdu, uzvārdu, nodarbošanos, dzimšanas laiku un vietu, ticību un dzīves vietu, kā arī par to, vai viņš ir dabūjis norakstu no apsūdzības raksta vai privatapsūdzētāja sūdzības. Turp., 638. p.; 1935. g. 193, I. p.

688. Pēc tam nolasa visiem dzirdot par lieciniekiem aicināto personu sarakstu, pie kam tiesas priekšsēdētājs noskaidro: vai visas šīs personas ieradušās tiesā, un ja nav visas, tad kas īsti no viņām nav ieradušās un vai tiesai zinami likumīgi neierašanās iemesli. 1864. g. 41476, 639. p.

689. Ja izrādas, ka nav ieradušies visi aicinātie liecinieki, tad tiesa, noklausījies pusu paskaidrojumus par to, vai var izdarīt tiesas izmeklēšanu bez tiem lieciniekiem, kas nav ieradušies, taisa lēmumu vai nu atlikt tiesas sēdi iztiesāšanai noliktā lietā, vai lūkot lietu cauri, neraugoties uz dažu liecinieku neierašanos. Turp., 640. p.

690. Tiesas sēdi atliekot tāda liecinieka neierašanās dēļ, kura izsacījumiem lietā ir svarīga nozīme, tiesa dod rīkojumu vai nu neieradušos liecinieku no jauna aicināt, vai to atvest noteiktā kārtībā. 1864. g. 41476, 641. p.

691. Par likumīgiem iemesliem neierasties lieciniekam pie tiesas atzīstami 433. pantā norādītie šķēršļi. Bez tam no ieršanās tiesā atsvabināti:

- 1) aktivā dienestā stāvošie karavīri, kad viņu priekšniecība kara dienesta apstākļu dēļ, atzīst par neiespējamu atļaut viņiem atstāt dienesta vietu, un
- 2) vispār liecinieki, kas dzīvo citas apgabaltiesas apgabalā un pie tam tādā attālumā, ka viņiem bez sevišķām grūtībām nav iespējams ierasties pie tiesas. Turp., 642. p.

692. Lieciniekam, kas bez likumīgiem iemesliem nav ieradies tiesā, uzliekams naudas sods, ne augstāks par simts latiem, un, bez tam, viņam jāsamaksā izdevumi, kas cēlušies pie tiesas aicinātām personām ar sēdes atlikšanu, ja šā liecinieka neierašanās dēļ sēde atlikta. Turp., 643. p.; 1923. g. 5, 1. p.

693. Ja liecinieks divu nedēļu laikā no tās dienas, kad viņam paziņots lēmums par viņam uzlikto naudas sodu, ticami apliecina likumīgus neierašanās iemeslus, tad tiesa viņu atsvabina tiklab no naudas soda, kā arī no izdevumu samaksas, kuri cēlušies ar sēdes atlikšanu. 1864. g. 41476, 644. p.

694. 692. un 693. panta noteikumi piemērojami arī tad, kad nav ieradušās, uz tiesas aicinājumu, 400., 629. un 630. pantā norādītās personas. 1897. g. 14233, IV, 643¹. p.

695. Pārbaudījis liecinieku sarakstu, tiesas priekšsēdētājs uzaicina viņus iziet atsevišķā, viņiem noteiktā istabā un neatstāt to, iekam viņus neizsauc uz nopratināšanu. Pie tam jāgādā, lai liecinieki nevarētu norunāties savā starpā. 1864. g. 41476, 645. p.

Septītā apakšnodala.

Tiesas izmeklēšanas kārtība.

696. Kad izpildīti visi ar tiesas sēdes atklāšanu saistītie darbi, tad nolasa visiem dzirdot apsūdzības rakstu vai privatapsūdzētāja sūdzību. 1864. g. 41476, 678. p.

697. Pēc tam tiesas priekšsēdētājs īsos vārdos atstāsta apsūdzības būtību un jautā tiesājamam, vai viņš atzīstas par vainīgu. Turp., 679. p.

698. Tiesājamam, kas atzīstas par vainīgu, liek priekšā turpmākus jautājumus attiecībā uz tā noziedzīgā nodarījuma apstākļiem, kurā viņu apsūdz. Turp., 680. p.

699. Ja tiesājamā atzīšanās nerada nekādas šaubas, tad tiesa bez turpmākas izmeklēšanas var pāriet uz beigu debatēm. Turp., 681. p.

700. Tiesneši, prokurors un lietas dalībnieki, neskatoties uz tiesājamā atzīšanos, var prasīt tiesas izmeklēšanu, un šajā gadījumā tiesa uzsāk pierādījumu caurlūkošanu un pārbaudīšanu. 1864. g. 41476, 682. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

701. Tiesājamam, kas neatzīstas par vainīgu noziedzīgā nodarījumā, tiesas priekšsēdētājs, katru pierādījumu lūkojot cauri, jautā, vai viņš nevēlas sev par attaisnojumu dot kādus paskaidrojumus vai atspēkojumus. 1864. g. 41476, 683. p.

702. Lietās par divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veciem nepilngadīgiem pieļaujami dot tiesai paskaidrojumus šo nepilngadīgo vecāki vai personas, kuru gādībā viņi atrodas, ja viņi ieradušies pie lietas iztiesāšanas. 1897. g. 14233, IV, 683^a. p.; 1933. g. 160, A, IV.

703. Bez tam priekšsēdētājs un, ar viņa atļauju, tiesas locekļi var tiesājamam tieši likt priekšā jautājumus par visiem lietas apstākļiem, kas tiem liekas nepietiekoši noskaidroti. 1864. g. 41476, 684. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

704. Tiesājamā klusēšana nav jāuzskata par viņa atzīšanos par vainīgu. 1864. g. 41476, 685. p.

705. Kad lietā ir vairāki tiesājamie, tad katrs no viņiem nopratinams atsevišķi, vai nu viņa līdzdalībniekiem klāt neesot, vai arī to klātbūtnē, pēc tiesas priekšsēdētāja ieskata. Turp., 686. p.

706. Protokoli par apskatīšanu, aplūkošanu, kratīšanu un lietu izņemšanu nolasami tiesas sēdē tikai tajā gadījumā, kad puses to prasa vai kad tiesneši to atzīst par vajadzīgu. Turp., 687. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

707. Kad tiesa, uz pusu aizrādījumu vai pēc pašas ieskata, atzīst apskatījuma protokolu par tādu, kuram nav likumīgas ticamības vai pienācīgas pilnības, bet apskatījuma pārbaudīšanu atzīst par iespējamu, tad viņa uzdod kādam no saviem locekļiem vai izmeklēšanas tiesnešiem izdarīt jaunu apskatīšanu. 1864. g. 41476, 688. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

708. Ārkārtīgos gadījumos, lai izdarītu apskatīšanu uz vietas un vispār tuvāk pārliecinātos par notikumu, kurš ietver svarīgu noziedzīgu nodarījumu, tiesa izbrauc likumā noteiktā sastāvā uz noziedzīgā nodarījuma vietu, kur arī atklāj tiesas sēdi noteiktā kārtībā. 1864. g. 41476, 689. p.

709. Izmeklēšanas tiesneša vai lietpratēju izdarīto aplūkojumu vai izmeklējumu paskaidrošanai tiesa var savā sēdē aicināt personas, kuras izdarījušas aplūkojumu vai izmeklējumu, un prasīt no viņām sīku pārskatu par viņu darbiem. Turp., 690. p.

710. Lietpratēji, kas izdarījuši ķīmiskus vai mikroskopiskus tiesas izmeklējumus ārpus tiesas izmeklēšanas vietas, nav aicināmi tiesas sēdē dot paskaidrojumus, bet viņu vietā aicināmi vietējie ārsti, farmaceiti vai citi lietpratēji. 1913. g. 1441. I, 691. p.; 1926. g. 84, A, III.

711. Uz pusu aizrādījumu vai arī pēc sava ieskata tiesa var nolikt jaunu aplūkošanu vai izmeklēšanu caur pašas izraudzītiem vai pusu norādītiem lietpratējiem, ar to nosacījumu, lai viņi savus darbus izdara tiesas sēdē, ja tas iespējams, vai vismaz ceļ tiesas sēdei priekšā sīku pārskatu par to, kas izrādijies aplūkošanā vai izmeklēšanā. 1864. g. 41476, 692. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

Piezīme. Tādu apsūdzēto garīgo spēju stāvokļa aplūkošanas kārtība, kuriem parādas Sodu likuma (1936. g. izd.) 38. pantā minētā slimīguma pazīmes laikā starp lietas pieņemšanu iztiesāšanai un sprieduma izpildīšanu, noteikta 396. pantā. 1939. g. 80, II, 711. p. piez.

712. Lietpratējus nevar izvēlēties no personām, kurām lietā ir dalība vai kuras lietā ir par lieciniekiem vai tiesnešiem. 1864. g. 41476, 693. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

713. Lietpratēji, pirms paskaņojumu došanas tiesā, nozvērināmi tādā pašā kārtībā kā liecinieki (730.—732. p.). Pirms nozvērināšanas puses var noraidīt lietpratējus, ja tiem nav to īpašību, kuras likums no tiem prasa. 1864. g. 41476, 694. p.; 1923. g. 97, III, 5. p.

714. Kad lietpratēji devuši savu atzinumu, viņiem ar priekšsēdētāja atļauju var likt priekšā jautājumus tiklab tiesneši, kā arī puses. 1864. g. 41476, 695. p.; 1889. p.; 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

715. Lietiski pierādījumi, kas var noderēt noziedzīgā nodarījuma atklāšanai, vai tiesājamā vainas pierādīšanai, vai viņa attaisnošanai, ienesami tiesas sēdē un noliekami tiesnešu priekšā, ja tam nav par šķērslī priekšmetu apmērs vai īpašības. 1864. g. 41476, 696. p.

716. Kad tiesneši apskatījuši lietiskos pierādījumus, tie uzrādāmi tiesājamam un no noziedzīgā nodarījuma cietušam, ja tas ir klāt. 1864. g. 41476, 697. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

717. Kad ceļas aizdomas par tāda akta viltojumu, kuru civiltiesā vēl nav atzinusi par viltotu, krimināltiesā to izmeklē pēc Civilprocesa likuma (1938. g. izd.) 637.—664. panta noteikumiem. 1864. g. 41476, 698. p.

718. Liecinieki, kas tiesas sēdī atklājot izsūtīti sevišķā istabā, iesaucami tiesas sēdē pa vienam. Turp., 699. p.

719. Vispirms nopratināma no noziedzīgā nodarījuma cietuša persona, kaut arī viņa būtu apsūdzētājs vai civilprasītājs, tad — apsūdzētāja norādītie liecinieki un beidzot tie, uz kuriem aizrādījis tiesājamais. 1912. g. 1003, G, I, 700. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.

720. Iepriekšējā (719.) pantā norādīto liecinieku nopratināšanas kārtu var grozīt, ja to ieturot rastos šķēršļi, vai arī aiz sevišķiem tiesas priekšsēdētāja ievērotiem iemesliem. 1864. g. 41476, 701. p.

721. Katram lieciniekam, iekam viņu nopratina par lietas būtību, liek priekšā iepriekšējus jautājumus, lai noteiktu viņa personību un viņa attiecības ar lietas dalībniekiem. Turp., 702. p.

722. Kad no liecinieka dabūtas atbildes uz iepriekšējiem jautājumiem, tiesas priekšsēdētājs prasa pusēm, vai viņām nav kādi iebildumi pret liecinieka nopratināšanu. Turp., 703. p.

723. Nav pielaižami liecināt:

- 1) garā slimie;
- 2) garīdznieki — attiecībā uz atzišanos, kas viņiem izteikta grēkus sūdzot;
- 3) zvērināti advokāti un citas personas, kas izpildījušas tiesājamo aizstāvju pienākumus — attiecībā uz atzišanos, ko viņiem izteikuši viņu pilnvarotāji savu lietu iztiesāšanas laikā. Turp., 704. p.

724. Tiesājamās personas vīrs vai sieva, augšupējie un lejupējie radnieki, kā arī istie brāļi un māsas var atteikties no liecināšanas; bet ja viņi nevēlas izlietot šo tiesību, viņi nopratināmi bez zvēresta. Turp., 705. p.

725. Nav pielaižami liecināt ar zvērestu:

- 1) mazgadīgie, kas nav sasnieguši četrpadsmit gadu vecumu;
- 2) plānprātīgie, kas nesajēdz zvēresta nozīmi;
- 3) tie, kas izskatāmā lietā bijuši apsūdzēti. 1889. g. 6188, Valsts pad. atz. V, 706. p.; 1923. g. 97, III, 3., 5. p.; 1939. g. 80, III, 725. p. 3. pk.

726. Nav pielaižami liecināt ar zvērestu, ja viena vai otra puse pieprasa noraidīšanu:

- 1) notiesātie, kam piespriests ar tiesību zaudēšanu saistīts sods;
- 2) no noziedzīgā nodarījuma cietušā persona, kaut arī viņa nebūtu lietas dalībnieks, kā arī viņas vīrs vai sieva, augšupējie un lejupējie radnieki un īstie brāļi un māsas;
- 3) citi cietušās personas vai tiesājamā radnieki sāņu līnijas trešā un ceturtā pakāpē un abu pusu svainieši pirmās divās pakāpēs;
- 4) tie, kas stāv ar lietas dalībniekiem sevišķās attiecībās vai nu sakarā ar adopciju, vai aizbildnību vai aizgādību, vai arī sakarā ar to, ka viens no viņiem pārvalda otra lietas, kā arī tie, kas prāvojas ar kādu no lietas dalībniekiem. 1864. g. 41476, 707. p.; 1912. g. 1003, G, IV; 1926. g. 84, A, I, 707. p. 4. pk.; 1933. g. 134, 27. p.

727. *atcelts* (1939. g. 80, V).

728. Nevienu nevar nopratināt kā liecinieku, ja viņš tajā pašā lietā izpilda prokurora, vai tiesājamās personas aizstāvja, vai arī privatapsūdzētāja vai civilprasītāja pilnvarnieka pienākumus. 1864. g. 41476, 709. p.

729. Liecinieku noraidījuma iemeslus tiesa neizmeklē, bet noraidījuma pamatotību vai nepamatotību noteic pēc lietā esošām ziņām, pēc pusu iesniegtiem pierādījumiem un pēc noraidāmo personu izsacījumiem. Šaubīgos gadījumos noraidāmās personas nopratināmas bez zvēresta. Turp., 710. p.

730. Lieciniekus nozvērina šādā kārtā: priekšsēdētājs lasa zvēresta tekstu: „Es zvēru, ka bez ienaida un bailēm teikšu visu patiesību un tikai patiesību un nekā neslēpšu, apzinādamies, ka man nāksies par nepatiesu liecību atbildēt likuma priekšā“. Šos vārdus liecinieki atkārtu, paceļot labo roku. 1923. g. 97, III, 3. p.

730¹. Iepriekšējā (730.) pantā norādīto zvērestu tiesa var atvietot ar reliģisku zvērestu. Šādos gadījumos lieciniekus nozvērina garīdznieki pēc attiecīgas konfesijas noteikumiem. 1939. g. 80, III, 730¹. p.

731. Pirms liecinieku nopratināšanas tiesas priekšsēdētājs atgādina tiem viņu atbildību par apzināti nepatiesu liecību. 1864. g. 41476, 716. p.

732. Bez tam personām, kas nopratinamas bez zvēresta, tiesas priekšsēdētājs piekrodina, lai viņas, atraisīdamās no jebkuras ienaida, draudzības vai bailu ietekmes, runātu skaidru patiesību un tikai patiesību, nepalielinot un nepamazinot viņām zinamus apstākļus, bet izsakot visu tā, kā tas noticis. Turp., 717. p.; 1923. g. 97, III, 4. p.

733. Nopratināšana sākas ar to, ka lieciniekam liek priekšā izstāstīt visu, kas viņam lietā zinams, nepiejaucot klāt liekus apstākļus un neatkārtojot baumas, par kurām nav zinams, no kā tās cēlušās. 1864. g. 41476, 718. p.

734. Kad liecinieks savu liecību izteicis, tiesas priekšsēdētājs atļauj pusēm likt priekšā lieciniekam jautājumus par visu to, ko katra no viņām atzīst par vajadzīgu noskaidrot. Turp., 719. p.

735. Jautājumus lieciniekam liek priekšā vispirms tā puse, uz kuras norādījumu viņš aicināts pie nopratināšanas, un pēc tam pretējā puse. Turp., 720. p.

736. Katrai pusei ir tiesība likt priekšā lieciniekam jautājumus nevien par to, ko viņš redzējis vai dzirdējis, bet arī par

tiem apstākļiem, kuri pierāda, ka viņš nav varējis ne redzēt, ne dzirdēt to, par ko viņš liecina, vai vismaz nav varējis redzēt vai dzirdēt tā, kā viņš to liecina. 1864. g. 41476, 721. p.

737. Liecinieks nevar atteikties dot atbildes uz jautājumiem, kuru nolūks ir atklāt pretrunas viņa izsacījumos vai nesaskaņu ar zināmiem apstākļiem vai ar citu liecinieku izsacījumiem, bet viņam nav jāatbild uz jautājumiem, kuri pierādītu viņa paša vainu kādā noziedzīgā nodarījumā. Turp., 722. p.

738. Katra puse var lieciniekam likt priekšā jautājumus otrreiz, lai noskaidrotu atbildes, kas dotas uz pretējās puses jautājumiem. Turp., 723. p.

739. Ja ar atbildēm, kas dotas uz pusu jautājumiem, liecības priekšmets nav pilnīgi noskaidrots, tad priekšsēdētājs, vai tiesas locekļi, ar priekšsēdētāja atļauju, var likt lieciniekam priekšā papildu jautājumus. Turp., 724. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

740. Katram lieciniekam uzrādāmi lietiskie un rakstiskie pierādījumi, kas attiecas uz viņa liecības priekšmetu. 1864. g. 41476, 725. p.

741. Katru liecinieku var pārpratināt citu liecinieku klātbūtnē vai viņu ar tiem konfrontēt, bet bez zvēresta atkārtojuma. Turp., 726. p.

742. Nopratinātie liecinieki nevar bez tiesas priekšsēdētāja atļaujas atstāt sēdes zāli, iekam tiesas izmeklēšana pabeigta. Turp., 727. p.

743. Tiesas priekšsēdētājs atļauj lieciniekiem atstāt tiesas zāli tikai pēc tam, kad viņu lūgums par to darīts zinams pusēm, kuras tādā gadījumā var lūgt, lai lieciniekiem liek priekšā vēl kādus jautājumus. Turp., 728. p.

744. Ja izrādītos par vajadzīgu izsūtīt tiesājamo no sēžu zāles, kamēr kādu personu nopratina, vai arī tiesājamā nepieļaujamas uzvešanās dēļ, tiesas priekšsēdētājs viņam pēc atgriešanās tiesas zālē atstāsta, kas noticis viņa prombūtnē. 1939. g. 80, I, 744. p.

745. Pie tiesas izmeklēšanas aicinātie tulki un saziņai pieaicinātās personas (628. p.) nozvērīnami tādā pašā kārtībā kā liecinieki (730.—732. p.) par to, ka viņi pareizi atstāstīs jautājumus un atbildes, kas caur viņiem noskaidrojami. 1864. g. 41476, 730. p.; 1923. g. 97, III, 5. p.

746. Tulku un saziņai pieaicināto personu (628. p.) pirms nozvērīnāšanas var noraidīt tiklab tiesājamais, kā arī prokurors vai privatapsūdzētājs. Tiesa noteic pēc sava ieskata, vai noraidījums ir dibināts. 1864. g. 41476, 731. p.

747. Ja tiesājamais ir mēms, bet prot rakstīt, tad viņš savas liecības un paskaidrojumus dod rakstiski; bet ja viņš ir kurls un prot rakstīt, tad jautājumi un piezīmes jāliek viņam priekšā rakstiski. Tiklab vienā, kā otrā gadījumā uzrakstītais jānolasa visiem dzirdot. Turp., 732. p.

748. Pēc tam, kad tiesas sēdē lūkoti cauri un pārbaudīti visi lietā savākie pierādījumi, nevienai pusei nav tiesības uzdot jaunus pierādījumus; bet ja atzīst par vajadzīgu iesniegt lietā jaunatklātu pierādījumu, tad par to iepriekš dara zinamu tiesai. Turp., 733. p.

749. Kad viena vai otra puse iesniegusi jaunu pierādījumu, tiesai jādod pretējai pusei iespēja sagatavoties uz sacīksti. Šajā gadījumā tiesa var uz 684. panta pamata atlikt tiesas izmeklēšanas pabeigšanu. Turp., 734. p.

Astotā apakšnodaļa.

Tiesas izmeklēšanas beigu debates.

750. Tiesas izmeklēšanu nobeidz ar debatēm par caurlūkoto un pārbaudīto pierādījumu būtību. 1864. g. 41476, 735. p.

751. Beigu debates sastāv:

- 1) no prokurora vai privatapsūdzētāja apsūdzības runas;
- 2) no civilprasītāja paskaidrojumiem, un
- 3) no aizstāvja aizstāvības runas vai paša tiesājamā paskaidrojumiem. Turp., 736. p.

752. Nepilngadīgos tiesājamos pa atsevišķu izmeklēšanas darbu un beigu debatu laiku var izsūtīt no sēdes zāles, uz tiesas sevišķu lēmumu. 1897. g. 14233, IV, 736¹. p.

753. Prokurors apsūdzības runā aprāda apsūdzības svarīgākos apstākļus tādā veidā, kādā tie noskaidrojušies tiesas izmeklēšanā, un dod savu atzinumu par tiesājamā vainas raksturu un pakāpi, kā arī par sodu, kāds tam pēc likuma uzliedams. 1864. g. 41476, 737., 738. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

754. Prokuroram apsūdzības runā nav ne jāiztēlo lieta vienpusīgi, izceļot tikai tos lietas apstākļus, kas pierāda tiesājamā vainu, ne jāpalielina lietā esošo vainas pierādījumu nozīme vai caurlūkojamā noziedzīgā nodarījuma svarīgums. 1864. g. 41476, 739. p.

755. Ja prokurors ieskata, ka tiesājamā taisnošanās pelna ievēribu, tad viņam, neaizstāvot ar tiesas izmeklēšanu atspēkoto apsūdzības rakstu, tas jāizteic tiesai pēc sirdsapziņas. Turp., 740. p.

756. Lietās, ko var izbeigt ar pusu izlīgumu, privatapsūdzētājs sniedz tiesai, ja atzīst par vajadzīgu, tādus pašus paskaidrojumus, kādus likums uzliek dot prokuroram. Turp., 741. p.

757. Civilprasītājs var paskaidrot un pierādīt visus tos darbus un apstākļus, no kuru atzīšanas un noteikšanas atkarīgas viņa prasījumi, bet viņam nav jāizteik jautājums par tiesājamā kriminālatbildību. Turp., 742. p.

758. Tiesājamā aizstāvis paskaidro aizstāvības runā visus tos apstākļus un aprādījumus, kuri atspēko vai pavājina pret tiesājamo celto apsūdzību. Turp., 744. p.

759. Tiesājamā aizstāvim nav ne jārunā par priekšmetiem, kuri nemaz neattiecas uz lietu, ne jāizteik pienācīgā cienība pret ticību, likumu un likumīgo varu, ne jālieto izteicieni, kas aizskar kādu personu. Turp., 745. p.

760. Tiesājamiem pašiem jāievēro aizstāvoties noteikumi, kuri paredzēti viņu aizstāvjiem. 1864. g. 41476, 747. p.

761. Pēc tiesājamā vai viņa aizstāvja aizstāvības runas tiklab prokurors vai privatapsūdzētājs, kā arī civilprasītājs var celt savas ierunas, bet tiesība uz pēdējo vārdu katrā ziņā pieder tiesājamam vai viņa aizstāvim. Turp., 748. p.

762. Pēc aizstāvja beigu paskaidrojumiem tiesas priekšsēdētājs jautā pašam tiesājamam, vai viņš nevar vēl ko teikt sev par attaisnojumu, un, saņemot noliedzošu atbildi, noteic pusu debates par izbeigtām. Turp., 749. p.

763. Divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus vecu nepilngadīgo lietās sniegt beigu paskaidrojumus pielaižami viņu vecāki vai personas, kuru gādībā tiesājami atrodas. 1897. g. 14233, IV, 749¹. p.; 1933. g. 160, A, IV.

Devītā apakšnodala.

Spriedumu taisīšanas un pasludināšanas kārtība.

I. Jautājumu uzstādīšana lietu apspriežot.

764. Pēc tam, kad tiesas izmeklēšana un beigu debates nobeigtas, tiesa sāk uzstādīt izšķiramos jautājumus. 1864. g. 41476, 750. p.

765. Par pamatu lietas būtības jautājumiem jāpem nevien apsūdzības raksta atzinumi, bet arī tiesas izmeklējumus un beigu debates, ciktāl tie paplašina, papildina vai pārgroza šos atzinumus. Turp., 751. p.

766. Par noziedzīgu nodarījumu, kas nav paredzēts apsūdzības rakstā, bet atklāts tiesas izmeklēšanā, jautājumus neuzstāda, ja par to pēc likuma draud bargāks sods nekā par apsūdzības rakstā norādīto nodarījumu. Turp., 752. p.

767. Iepriekšējā (766.) pantā norādītā gadījumā lieta no jauna nododama iepriekšējai izmeklēšanai, ja tas izrādas par vajadzīgu, un apsūdzības raksta sastādīšanai par visiem tiesājamā noziedzīgiem nodarījumiem. Turp., 753. p.

767¹. Ja skatot cauri tiesā lietu par dienestpersonas apsūdzību vispārējā noziedzīgā nodarījumā atklātos tikai dienesta noziedzīgs nodarījums, kas paredzēts Sodlu likuma (1936. g. izd.) IX nodaļā, tiesa var, nenododot lietu prokuratūrai apsūdzētā vajāšanai dienesta noziedzīgu nodarījumu kārtībā, izspriest šādu lietu pēc būtības. 1928. g. 135., I, 767¹. p.

768. Jautājumi par to, vai noziedzīgais nodarījums tiešām noticis, vai to izdarījis tiesājamais un vai tas pieskaitāms viņam par vainu, savienojami vienā kopjautājumā par tiesājamā vainīgumu, kad neviens nav cēlis šaubas ne par to, ka noziedzīgais nodarījums tiešām noticis, ne par to, ka tas pieskaitāms tiesājamam par vainu, ja to atzīst par viņa darbu. Ja kādā no šiem jautājumiem ceļas kādas šaubas, tad tie jāuzstāda atsevišķi. 1864. g. 41476, 754. p.

769. Pēc galvenā jautājuma, vai tiesājamais vainīgs tajā noziedzīgā nodarījumā, kurš ir apsūdzības priekšmets, uzstādami blakus jautājumi par tādiem apstākļiem, kas sevišķi palielina vai pamazina vainīguma pakāpi. Turp., 755. p.

770. Nekādā ziņā nav savienojami tādi jautājumi, no kuriem vienu var izšķirt apstiprinoši, bet otru noliedzoši. Turp., 756. p.

771. Ja noziedzīgais nodarījums noticis nepilnīgi, tad uzstādams jautājums par to, kādā mērā ļaunais nolūks izpildīts. Turp., 757. p.

772. Ja noziedzīgā nodarījumā piedalījušās vairākas personas, tad jāuzstāda atsevišķs jautājums par to, kādā mērā katra no viņām piedalījusies. Turp., 758. p.

773. Par tiesājamo, kas noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā bijis jaunāks par astoņpadsmit gadiem, katrā ziņā uzstādams jautājums: vai viņš to darījis ar saprātu. 1897. g. 14233, IV, 759. p.; 1933. g. 160, A, IV.

774. Jautājumi par tiesājamā sodīšanu un citām noziedzīgā nodarījuma likumīgām sekām uzstādami reizē ar jautājumiem par tiesājamā vainīgumu. 1864. g. 41476, 761. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

775. Tiesas uzstādītie jautājumi uzrakstami, nolasami vi-
siem dzirdot un izlabojami vai papildinami pēc tām pusu pie-
zīmēm, kuras tiesa atzīst par ievērojamām. Ja puses to prasa,
tiesa dod viņām laiku apdomāt savus iebildumus un nodod
viņām jautājumu sarakstu. 1886. g. 3696, 762. p.; 1889. g.
6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

776. *atcelts* (1939. g. 80, V).

777. Tiesas apstiprinātie jautājumi uzrakstami jautājumu
loksnē, kuru paraksta visi tiesneši. 1886. g. 3696, 764. p.

II. Spriedumu taisīšana.

778. Kad jautājumi uzstādīti, tiesneši stājas pie to ap-
spriešanas sevišķā istabā, pie kam nevar būt klāt ne prokurors,
ne lietas dalībnieki. 1864. g. 41476, 765. p.; 1889. g. 6188, I, A,
53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

779. Tiesnešiem jānoteic tiesājamā vainīgums vai ne-
vainība pēc savas iekšējās pārliecības, kas dibināta uz visu
kopā ņemto lietas apstākļu apspriedumu. 1864. g. 41476, 766. p.

780. Pēc iepriekšējās apspriešanās tiesas priekšsēdētājs par
katru jautājumu savāc klātesošo locekļu balsis, iesākot no
jaunākā locekļa, un pēc tam dara zinamas savas paša domas.
Turp., 767. p.

781. Savācis balsis par visiem jautājumiem, priekšsēdētājs
paziņo apstiprinošās un noliedzošās atbildes un atzīmē jautā-
jumu loksne, kā katrs jautājums izšķirts un pēc kuru tiesnešu
domām. Turp., 768. p.

782. Ja balsis dalas divās vai vairāk domās, tad spriedu-
mam par pamatu ņemamas tās domas, par kurām vienojas vis-
vairāk balsu; balsīm līdzīgi daloties, priekšroka dodama tām
domām, kuras pieņēmis tiesas priekšsēdētājs, bet ja domas
sadalījušās tā, ka priekšsēdētāja balss nevar dot pārsvaru, tad
— tām pēc balsu skaita līdzīgā spēkā stāvošām domām, kuras
labvēlīgākas tiesājamā liktenim. Turp., 769. p.

783. Iepriekšējā (782.) panta noteikums jāievēro tiklab izšķirot katru jautājumu atsevišķi, kā arī sastādot galīgu atzinumu lietā. 1864. g. 41476, 770. p.

784. Tiesa taisa spriedumu:

- 1) vai nu tiesājamo attaisnodama — kad atzīst, ka nodarījums, par kuru viņš apsūdzēts, nav pierādīts, likumīgu iemeslu dēļ nav pieskaitams par vainu vai nav aizliegts likumos ar soda piedraudējumu;
- 2) vai tiesājamo atsvabinādama no tiesas — kad viņa noziedzīgo nodarījumu dzēš noilgums, amnestijas akts vai cits likumīgs iemesls lietas izbeigšanai;
- 3) vai arī beidzot tiesājamo sodidama — kad viņam pierādīts tāds noziedzīgs nodarījums, kurš viņam pieskaitams par vainu un par kuru viņu no atbildības nevar atsvabināt. Turp., 771. p.; 1922. g. 113, 45. p.

785. Persona, kas no tiesas atsvabināta bez viņas vainas norādījuma, var lūgt, lai tiesa noteic viņas vainīgumu un to sodu, kuru viņai piespriestu, ja lietā nebūtu bijis likumīga iemesla izbeigt kriminalvajāšanu. 1864. g. 41476, 772. p.

786. Šādi lūgumi (785. p.) jāiesniedz sprieduma būtību pasludinot (801. p.), vai arī pēc tam, bet ne vēlāk kā spriedumu pasludinot (814. p.) no tiesas atsvabinātam. Turp., 773. p.

787. Tiesas varas robežas attiecībā uz soda mīkstināšanu norādītas Sodu likuma (1936. g. izd.) 52. pantā. Sevišķos gadījumos, kad ir dibināts iemesls mīkstināt tiesājamā likteni tādā mērā, kas smiedzas pāri tiesas varas robežām, tiesa caur tieslietu ministri var lūgt Valsts Prezidentu piespriesto sodu mīkstināt vai tiesājamo apzēlot. Turp., 775. p.; 1920. g. 207, 2. p. piez.; 1922. g. 113, 45. p.

788. Bez jautājumu izšķiršanas par vainīgumu un sodu, tiesa taisa lēmumus arī par citām noziedzīgā nodarījuma un tā iztiesāšanas sekām, kā:

- 1) par lietām, kas iegūtas ar noziedzīgo nodarījumu, un vispār par lietiskiem pierādījumiem (a);
- 2) par vienai vai otrai pusei cēlušos zaudējumu atlīdzību, un
- 3) par tiesu izdevumu atlīdzību (b).

(a) 1912. g. 1237, I, 776. p. 1. pk. — (b) 1864. g. 41476, 776. p. 2., 3. pk.

789. Ar noziedzīgo nodarījumu iegūtās lietas atdodamas viņu saimniekam, kaut arī viņš to nebūtu prasījis; bet lietiskie pierādījumi, kuriem lietā ir svarīga nozīme, atdodami tikai pēc tam, kad spriedums stāties likumīgā spēkā.

No lietiskiem pierādījumiem, kuri nav jāatdod pēc piederības, nosūtami Zinātniskās tiesekspertīzes institūtam glabāšanai muzejā tie:

- 1) kas bijuši izmeklēšanā Zinātniskās tiesekspertīzes institūta,
- 2) kam ir zinātniska nozīme, kaut arī tie institūta izmeklēšanā nebūtu bijuši.

Pārējie lietiskie pierādījumi, kas var noderēt kā vērtīgi eksponāti kriminālpolīcijas muzejam, jānosūta kriminālās policijas pārvaldei glabāšanai šās pārvaldes muzejā. 1934. g. 201, II, 789. p.

790. Ja uz lietām, kas iegūtas ar noziedzīgu nodarījumu, pretendē kāda trešā persona, tad tiesa ļauj strīdniekiem noskaidrot savas tiesības civiltiesāšanas kārtībā. 1864. g. 41476, 778. p.

791. Tiesa noteic atlīdzību par kaitējumiem un zaudējumiem, kas nodarīti ar noziedzīgu nodarījumu, uz Civillikuma (1937. g. izd.) pamata. Turp., 779. p.

791¹. Būvniecības likumu pārkāpumos tiesu iestādes, taisot spriedumu par ēkas pārvietošanu, nojaukšanu vai izlabošanu, noteic arī laiku, kurā pašam notiesātam ir tiesība to izpildīt. 1939. g. 80, III, 791¹. p.

792. Attaisnotam tiesājamam atļauts lūgt atlīdzību par kaitējumiem un zaudējumiem, kas viņam nodarīti, bez pamata saucot viņu pie atbildības. 1864. g. 41476, 780. p.

793. Attaisnotais tiesājamais katrā ziņā var prasīt, lai šo atlīdzību (792. p.) piedzen no privatpersonas, kas nav cietusi no tā noziedzīgā nodarījuma, par kuru viņa apsūdzējusi tiesājamo. Turp., 781. p.

794. Attaisnotam tiesājamam par labu piedzenama atlīdzība no personas, kas ciesto kaitējumu un zaudējumu dēļ ierosinājusi vajāšanu tiesas ceļā, tikai tad, kad šī persona rīkojusies launprātīgi, sagrozidama notikuma apstākļus, dodama nepatiesu liecību vai pierunādama uz to citus, vai arī lietodama kādus citus nelikumīgus vai peļamus līdzekļus. Turp., 782. p.

795. Attaisnotam tiesājamam ir tiesība prasīt atlīdzību arī no dienestpersonām, to starpā no izmeklēšanas tiesneša un prokurora, ja var pierādīt, ka viņas rīkojušās partejiski, ar spaidiem, bez likumīga iemesla vai pamata, vai arī vispār launprātīgi. Turp., 783. p.; 1939. g. 80, II.

796. Iepriekšējā (795.) pantā minētās prasības ceļamas un iztiesājamas tādā kārtībā, kāda noteikta atlīdzības piedzišanai par kaitējumiem un zaudējumiem, kas nodarīti ar dienestpersonu rīkojumiem (Civilproc. lik. 1938. g. izd. 1425.—1430. p.). 1864. g. 41476, 784. p.; 1922. g. 209, II, 1.—7. p.; 1939. g. 80, II.

797. Ja vajadzīgs savākt papildu ziņas vai izdarīt sīku aprēķinu par vienas vai otras puses prasāmo atlīdzību, tad tiesa neatliek sprieduma taisīšanu, bet tikai atliek civilprasības izšķiršanu, uzliekot pusu klātbūtnē šos uzdevumus izpildīt vienam no saviem locekļiem. 1864. g. 41476, 785. p.

798. Kad no tiesnešu atbildēm, kas dotas uz priekšā liktiem jautājumiem, sastādījis galīgs atzinums, tad priekšsēdētājs vai, viņa uzdevumā, viens no tiesas locekļiem uzraksta sprieduma būtību rezolūcijā, ko paraksta visi tiesneši, neizņemot arī tos, kuru domas nesakrīt ar balsu vairākumu. Turp., 786. p.

799. Iesniegt rakstiski atsevišķas domas, kas izteiktas rezolūciju taisot, var tikai pirms tiesas sprieduma parakstīšanas. 1864. g. 41476, 787. g.

800. Tiesas rezolūcijā jāatzīmē:

- 1) gads, mēnesis un diena, kad tiesas sēde notikusi;
- 2) sēdes sastāvs;
- 3) tiesājamā vai — ja viņu vairāk — tiesājamo nodarbošanās, vārds, uzvārds, dzimšanas laiks un vieta;
- 4) sprieduma būtība. Turp., 788. p.; 1935. g. 193, 1. p.

801. Tiklīdz rezolūcija parakstīta, tiesneši dodas atpakaļ sēdes zālē un tiesas priekšsēdētājs pasludina sprieduma būtību. 1864. g. 41476, 789. p.

802. Notiesātam nosacīti atliekot soda izpildīšanu, jāievēro Sodu likuma (1936. g. izd.) 21. un turpmāko pantu noteikumi. 1933. g. 134, 21. p.

803. Tiesnešiem ienākot, visi, kas atrodas sēdes zālē, pieceļas no savām vietām un stāvot noklausas sprieduma būtību. 1864. g. 41476, 790. p.

804. Lietā, kurā vajadzīga ilgāka apspriešanās, atļauts atlikt rezolūcijas taisīšanu līdz nākamai dienai, par ko tiesas priekšsēdētājs paziņo visiem dzirdot. Turp., 791. p.

805. Reizē ar rezolūcijas pasludināšanu tiesas priekšsēdētājs noteic dienu un stundu, kad pasludinās motivētu spriedumu. 1939. g. 80, I, 805. p.

806. Sīks spriedums jāizgatavo vienam no tiesas locekļiem, kuram to uzdod priekšsēdētājs, ne vēlāk kā divu nedēļu laikā no tās dienas, kad sprieduma būtība pasludināta. 1864. g. 41476, 793. p.

807. Lietas dalībniekiem jāuzdod, vai viņi vēlas, pasludinot viņiem spriedumu, dabūt tā norakstu. Turp., 794. p.

808. Sprieduma norakstus izdod tiesājamam bez maksas, bet citiem lietas dalībniekiem — par noteiktu maksu. Turp., 795. p.

809. Spriedums taisams katrā lietā atsevišķi. To raksta, pēc noteikta parauga, Latvijas suverenās tautas vārdā. 1864. g. 41476, 796. p.; 1920. g. 186, 1. p.

810. Bez tā, kas norādīts rezolūcijā, spriedumā vēl jāatzīmē:

- 1) apsūdzības priekšmeti, kā tie iztēloti apsūdzības rakstā vai privatapsūdzētāja sūdzībā un tiesas izmeklēšanas beigu debatēs;
- 2) apsūdzības apsvērumi tiklab pēc lietā iesniegtiem pierādījumiem, kā arī pēc likumiem;
- 3) sīks sprieduma būtības atstāstījums saskaņā ar likuma jēgumu un vārdiem. 1864. g. 41476, 797. p.

811. Ja tiesa nolēmusi griezties pie Valsts Prezidenta ar lūgumu, lai tiesājamam mīkstina sodu tādā mērā, kas sniedzas pāri tiesas varas robežām (Sodu lik. 1936. g. izd. 52. p.), tad spriedumā jānorāda iemesli tiesājamā likteņa mīkstināšanai un tiesas domas par to, kādā mērā sods būtu mīkstināms. Turp., 798. p.; 1920. g. 207, 2. p. piez.; 1922. g. 113, 45. p.

812. Spriedumu paraksta visi tiesneši, kas piedalījušies lietas iztiesāšanā, un sekretars. 1864. g. 41476, 799. p.

813. Ja viens vai pat divi tiesneši spriedumu nav parakstījuši prombūtnes, slimības vai citu iemeslu dēļ, tas neaptur lietas tālāko gaitu. Turp., 800. p.

III. Spriedumu pasludināšana.

814. Noteiktā laikā spriedumu pasludina tiesas priekšsēdētājs vai loceklis sekretara vai viņa palīga klātbūtnē. Uz šo laiku notiesātais, kas atrodas apcietinājumā, atvedams tiesā. 1923. g. 154.

Piezīme. Kad nepieciešams spriedumu pasludināt ārpus apgabaltiesas pastāvīgās atrašanās vietas, sprieduma pasludināšanu var uzdot miertiesnesim. Turp.

815. Tiesas priekšsēdētājs vai tiesnesis uzrāda spriedumu lietas dalībniekiem; lasīt nepratējiem viņš spriedumu nolasa, ja viņi to vēlas. Tad pat lietas dalībniekiem izsniedz uz viņu lūgumu izgatavotos spriedumu norakstus (807. un 808. p.). 1939. g. 80, I, 815. p.

816. Ja sprieduma pasludināšanai noteiktā laikā neviens no lietas dalībniekiem nav ieradies, priekšsēdētājs vai tiesnesis par to atzīmē sprieduma pirmā lapā. Turp., 816. p.

817. Spriedumu uzrādījis, tiesas priekšsēdētājs vai tiesnesis paskaidro lietas dalībniekiem, kādā laikā un kādā kārtībā viņi to var pārsūdzēt. Turp., 817. p.

818. Pēc tam, kad augšminētie tiesāšanas kārtības noteikumi izpildīti, taisītais spriedums uzskatams par pasludinātu visiem lietas dalībniekiem, tiklab klātesošiem, kā arī klātneesošiem, un no tās dienas aprēķinams arī tā pārsūdzēšanas laiks. 1864. g. 41476, 833. p.; 1939. g. 80, II, 818. p.

819. Sprieduma pasludināšanas laiku un veidu, kā arī lietas dalībniekus, kuri bijuši klāt, priekšsēdētājs vai tiesnesis, kas spriedumu pasludinājis, atzīmē sprieduma pirmā lapā. 1939. g. 80, I, 819. p.

IV. Aizmuguriski spriedumi.

820. Lietās, kurās tiesājamā neierašanās nav par kavēkli sēdes atklāšanai (632. un 641. p.), tiesa, apsūdzētam vai viņa aizstāvim neierodoties, taisa aizmugurisku spriedumu. 1888. g. 5009, IV, 834¹. p.

821. Ja apsūdzētais nav ieradies pie tiesas personīgi, tad, lietu par viņu lūkojot cauri, tiesa ņem vērā paskaidrojumus, kurus apsūdzētais devis iepriekšējā izmeklēšanā vai nopratinot viņu caur vietējo tiesas varu (599. p.). Turp., 834². p.; 1922. g. 209.

822. Apsūdzētais vai viņa aizstāvis, kas nokavējuši noteikto ierašanās termiņu, bet ierašanās tiesā pirms sprieduma taisīšanas, jāpielaiž dot mutiskus paskaidrojumus. Pēc tam taisītais spriedums nav uzskatams par aizmugurisku. Tāpat spriedums

nav uzskatams par aizmugurisku arī tādā gadījumā, kad apsūdzētais, būdams klāt pie lietas iztiesāšanas, ir atstājis sēžu zāli pirms lietas nobeigšanas. 1912. g. 1003, G, I, 834³. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

823. Aizmuguriska sprieduma noraksts piesūtam apsūdzētam līdz ar pavēsti ne vēlāk kā trīs dienas pēc sprieduma pasludināšanas; pavēstē norādams sprieduma pārsūdzēšanas termiņš un kārtība.

Aizmugurisku spriedumu var pārsūdzēt uz vispārēja pamata, pie kam notiesātam pārsūdzēšanas termiņi skaitami no tās dienas, kad viņam nodots sprieduma noraksts. 1912. g. 1003, G, I, 834⁴. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

824. Septiņu dienu laikā no aizmuguriska notiesājoša sprieduma noraksta nodošanas apsūdzētam ir tiesība iesniegt tai tiesai, kas taisījusi spriedumu, atsauksmi par lietas jaunu caurlūkošanu, paskaidrojot iemeslus, kuru dēļ viņš nav ieradies noteiktā laikā; atsauksmi iesniedzot jāievēro 880.—888. panta noteikumi.

Ja tiesa, atsauksmi skatījusi cauri, atzīst neierašanās iemeslu par ievērojamu, viņa nosaka dienu jaunai iztiesāšanai, par ko paziņo lietas dalībniekiem, norādot neierašanās sekas; pretējā gadījumā atsauksme paliek bez ievērības, bet taisītais aizmuguriskais spriedums paliek spēkā, par ko apsūdzētam nekavējoties paziņo ar pavēsti. Ja šā paziņojuma saņemšanas laikā aizmuguriskā sprieduma pārsūdzēšanas termiņš apsūdzētam ir jau notecējis, vai ja līdz minētā termiņa notecējumam palikušas mazāk kā trīs dienas, tad apsūdzētam dodams vēl triju dienu laiks, skaitot no šajā pantā norādītā paziņojuma saņemšanas, minētā sprieduma pārsūdzēšanai. 1912. g. 1003, G, I, 834⁵. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

825. No pirmajā iztiesāšanā nopratinātiem lieciniekiem un lietpratējiem pie lietas jaunas iztiesāšanas aicināmi tikai tie, kurus tiesa atzīst par vajadzīgu no jauna nopratināt. 1912. g. 1003, G, I, 834⁶. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, I. p.

826. Ja apsūdzētais neierodas otro reizi, neuzdodot ievērojamus iemeslus, tad viņam uzliek naudas sodu, ne augstāku par divdesmit pieciem latiem, un taisītais spriedums paliek spēkā. 1888. g. 5009, IV, 834⁷. p.; 1923. g. 5, 1. p.

827. Ja privatapsūdzētājs vai civilprasītājs bez likumīgiem iemesliem neierodas uz lietas iztiesāšanu, kas nolikta uz tiesājamā atsaukumi, tad tiesa, neatliekot lietas iztiesāšanu un nepiemērojot 642. un 643. panta noteikumus, ņem vērā tos paskaidrojumus un lūgumus, ko apsūdzētājs un civilprasītājs iesnieguši lietu lūkojot cauri aizmuguriski. 1888. g. 5009, IV, 834⁸. p.

828. Lietu uz tiesājamā atsaukumi iztiesājot, tiesa dibina savu spriedumu tiklab uz pierādījumiem, ko puses no jauna iesniegušas, un uz liecībām, kas dotas lietu no jauna lūkojot cauri, kā arī uz tām liecībām, kas ierakstītas protokolā iztiesājot aizmuguriski. Turp., 834⁹. p.

829. Lietu no jauna lūkojot cauri, tiesa taisa spriedumu, pēc kura pasludināšanas aizmuguriskais spriedums zaudē spēku. Ar jauno spriedumu nevar paaugstināt sodu, kas bijis noteikts ar aizmugurisko spriedumu. 1912. g. 1003, G, II, 834¹⁰. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

830. Par tiesas lēmumu, ar kuru apsūdzētā neierašanās iemesli atzīti par neievērojamiem (824. un 826. p.) vai ar kuru viņam uzlikts sods par otrreizēju neierašanos, var iesniegt noliktā kārtībā blakus sūdzību. 1912. g. 1003, G, II, 834¹¹. p.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p.

Desmitā apakšnodala.

Tiesas sēžu protokoli.

831. Par katru lietu, ko lūko cauri tiesas sēdē, sekretars vai viņa palīgs sastāda sevišķu protokolu. 1864. g. 41476, 835. p.

832. Tiesas sēdes protokolā jāatzīmē:

- 1) sēdes laiks un vieta ar norādījumu, kurā stundā tā atklāta un slēgta;
- 2) dienestpersonas, kas bijušas klāt sēdē;
- 3) sēdē caurlūkotās lietas priekšmets;
- 4) lietas dalībnieki, un proti, tiesājamie ar viņu aizstāvjiem un civilprasītāji vai privatapsūdzētāji un viņu pilnvarnieki;
- 5) liecinieki, kas nopratināti sēdē, un lietpratēji, kuri devuši savus paskaidrojumus;
- 6) visi darbi, kas izdarīti sēdē, tādā pašā kārtībā, kādā tie notikuši;
- 7) piezīmes un ierunas par šo darbu kārtību, īsi norādot tiesas taisītos lēmumus par šiem priekšmetiem. 1864. g. 41476, 836. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.; 1939. g. 80, II.

833. Tiesas sēdes protokols jāstāda tā, lai no tā varētu redzēt visu lietas gaitu tiesā un pārliecināties, vai ir ievēroti tie noteikumi, kuru pārkāpšana var būt par iemeslu sprieduma atcelšanai. 1864. g. 41476, 837. p.

834. Tiesas sēdes protokolā īsumā jāieraksta tiklab liecības par lietas būtību, ciktāl tās nesaskan ar iepriekšējas izmeklēšanas protokoliem, kā arī to personu atbildes, kas pirmo reizi nopratinātas tiesā. Turp., 839. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

835. Tiesas sēdes protokolu paraksta tiesneši un sekretars. 1864. g. 41476, 840. p.

836. Tiesas sēdes protokols jāuzraksta bez izdzēsumiem. Par izlabojumiem un pierakstījumiem jāatzīmē pirms tiesnešu parakstiem. Turp., 841. p.

837. Spriedumu pasludinot (814. un turpm. p.) tiesas sēdes protokols uzrādams lietas dalībniekiem caurskatīšanai un tiem no viņiem, kas neprot lasīt, nolasams priekšā, ja viņi to vēlas. Turp., 842. p.

838. Piezīmes par to, ka kāds no tiesā notikušiem darbiem vai kāda no nodotām liecībām nenoteikti ierakstīti, tiesas sekretars vai viņa palīgs atzīmē protokolā zem tiesnešu parakstiem. 1864. g. 41476, 843. p.

839. Šīs piezīmes skatījusi cauri, tiesa dod par tām savu atzinumu, kuru paraksta tiesneši un sekretars. Turp., 844. p.

840. Likumā paredzētie tiesāšanas kārtības noteikumi, par kuru ievērošanu tiesas sēdes protokolā nav norādīts, atzīstami par pārkāptiem. Turp., 845. p.

Vienpadsmitā apakšnodala.

Lietas, kurās apsūdzētie izvairījušies no tiesas.

841. Ja apsūdzētā uzturēšanās vieta nav atrodama vai ja viņš ir aizbēdzis, tad tiesa, — uz izmeklēšanas tiesneša iesniegumu, prokurora priekšlikumu vai pēc pašas lēmuma, skatoties pēc tam, kādā lietas stāvoklī apsūdzētais nozudis, — vai nu gādā par apsūdzētā uzmeklēšanu ar policijas līdzekļiem, vai, ja policijas līdzekļi apsūdzētā uzturēšanās vietas atrašanai ir pilnīgi bezsekmīgi, dod rīkojumu viņu uzmeklēt, izsludinot par to periodiskā izdevumā, kuru tiesa pati izvēlas pēc sava ieskata, ja pēc lietas apstākļiem atzīst šādu rīcību par derīgu, lai uzietu meklējamās personas uzturēšanās vietu. 1912. g. 534, VII, 846. p.

842. Sludinājumā par apsūdzētā uzmeklēšanu jāatzīmē:

- 1) tiesa, uz kuras prasījumu sludinājums iespiests;
- 2) meklējamās personas vārds, tēva un mātes vārdi, uzvārds un pievārds, nodarbošanās, dzimšanas laiks un vieta un pazīšanas zīmes, un
- 3) noziedzīgais nodarījums, par kuru viņu tur aizdomās.

Turklāt paziņojams, ka ikvienam, kam zinama apsūdzētā uzturēšanās vieta, pienākas uzrādīt, kur viņš atrodas. 1864. g. 41476, 847. p.; 1939. g. 80, II, 842. p.

843. Sludinājumi par tādu personu uzmeklēšanu, kuras apsūdzētas par noziedzīgiem nodarījumiem, piesitami pie to tiesu durvīm, kuru pārziņai piekrīt minētie noziedzīgie nodarījumi, kā arī pie to policijas pārvalžu durvīm, kuru pārziņā atrodas meklējamo personu pastāvīgā un pēdējā dzīves vieta. 1912. g. 534, VII, 848. p.

844. Kad ir pamats domāt, ka apsūdzētais atrodas ārzemēs, tad par viņa aicināšanu pie tiesas var sludināt ārzemju valodās iznākošos laikrakstos, bet ja tās valsts valdībai, kur viņš atrodas, pēc līguma pienākas izdot aizbēgušus noziedzniekus, tad līdz ar to attiecīgi jāsazinās ar šo valdību. Turp., 850. p.

845. Rūpējoties par apsūdzētā atrašanu un uzmeklēšanu ar sludinājumu (841. p.), tiesa dod rīkojumu iecelt aizgādni viņa mantai. 1939. g. 80, I, 845. p.

846. Ja apsūdzētais nav uzmeklēts, kā arī ja sešu mēnešu laikā no uzmeklēšanas sludinājuma iespiešanas viņa uzturēšanās vieta nav uzietā, tad tiesa, atlikusi spriešanu par apsūdzētā kriminalatbūdiņu līdz tam laikam, kamēr viņš nav ieradies vai apcietināts, taisa lēmumu, ka ar aizbēgušā mantu jārikojas pēc noteikumiem par nozudušām personām. 1912. g. 534, VII, 852. p.

Divpadsmitā apakšnodala.

Noziedznieku izdošana uz ārvalstu pieprasījumiem.

847. Ārzemnieks, kas ārpus Latvijas robežām izdarījis noziedzīgu nodarījumu, par kuru tiklab pēc Latvijas, kā arī pēc tās valsts sodu likumiem, kura prasa izdošanu, draud ne mazāks sods kā cietums, ir izdodams saskaņā ar konvenciju, kas noslēgta ar valsti, kura pieprasa izdošanu, vai uz savstarpības pamata.

Šā panta noteikumi piemērojami arī sodamam mēģinājuma izdarīt norādītos noziedzīgos nodarījumus un sodamai līdzdalībai tajos. 1933. g. 160, A, I, 847. p.

Piezīme. Šās apakšnodaļas noteikumi uzskatāmi par spēkā esošiem, ciktāl tie nerunā pretim starp Latviju un citām valstīm noslēgtiem līgumiem par noziedznieku izdošanu (sk. Lik. kr. 1922. g. 137; 150; 1923. g. 168; 1925. g. 64; 65; 66; 1927. g. 66; 1928. g. 37; 1929. g. 144; 1930. g. 110; 111; 112; 205; 1935. g. 11).

848. Pastāvot iepriekšējā (847.) pantā norādītiem noteikumiem, izdošana pielaižama arī tad, kad noziedzīgam nodarījumam par iemeslu bijuši politiski dzinuļi, vai kad tas izdarīts kopā ar noziedzīgu nodarījumu, ko starptautiskos līgumos sauc par politisku, vai sakarā ar šādu nodarījumu, tāpat arī kad apsūdzētais apdraudējis ārvalsts galvas vai viņa ģimenes locekļu dzīvību, veselību vai brīvību, kā arī šās valsts galvas godu. 1911. g. 36219, 852². p.

849. Izdot Latvijas pilsoni, izņemot gadījumu, kad tas paredzēts sevišķā konvencijā, nav atļauts, kaut arī Latvijas pavalstniecība būtu pieņemta pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, bet iekam Ārlietu ministrija saņēmusi pieprasījumu par izdošanu. 1933. g. 160, A, I, 849. p.

850. Izdošana nav pielaižama:

- 1) kad to pieprasa par to pašu noziedzīgo nodarījumu, par kuru izdošanai pieprasītā persona noteiktā kārtībā Latvijā ir notiesāta, attaisnota vai atsvabināta no soda, un
- 2) kad Sodū likumā (1936. g. izd.) noteiktais noilguma laiks vajāšanai tiesas ceļā, sprieduma taisīšanai vai sodīšanai ir notecējis, iekam saņemts pieprasījums par izdošanu. 1911. g. 36219, 852⁴. p.

851. Izdošana nav pielaižama, ja viņu pieprasa par to pašu noziedzīgo nodarījumu, par kuru Latvijā ierosināta kriminālvajāšana pret to personu, kuras izdošanu pieprasa. Turp., 852⁵. p.

852. Ja pret to personu, kuras izdošanu pieprasa, ierosināta kriminālvajāšana, vai ja viņa izcieš sodu nevis par to noziedzīgo nodarījumu, par kuru ienācis pieprasījums, bet par citu, tad izdot šo personu var tikai pēc tam, kad izbeigta kriminālvajāšana, vai kad viņa attaisnota, vai izcietusi sodu, vai arī no šā soda atsvabināta. Ja pret to personu, kuras izdošanu pieprasa, ierosināta lieta par maksātnespēju, tad izdošanu var apturēt līdz šās lietas nobeigšanai. 1911. g. 36219, 852°, p.

853. Izdošana var notikt tikai ar nosacījumu, lai tā persona, kuras izdošanu pieprasa:

- 1) netiktu vajāta vai sodīta bez Latvijas valdības piekrišanas tajā valstī, kurai viņu izdod, par kādu citu, pieprasījumā par izdošanu nenorādītu, bet pirms šā pieprasījuma iesniegšanas izdarītu noziedzīgu nodarījumu, pie kam Latvijas valdība var prasīt, lai uzrāda vienu no 859. pantā minētiem dokumentiem, un
- 2) netiktu izdota bez Latvijas valdības piekrišanas par šā panta iepriekšējā punktā norādīto noziedzīgo nodarījumu trešai valstij.

Šā panta noteikums nav piemērojams, ja izdotā persona mēneša laikā pēc galīgas atsvabināšanas neatstāj to valsti, kurai viņa izdota. Turp., 852°, p.

854. Izdošana pielaižama tikai ar nosacījumu, lai izdodamo personu vajātu un sodītu nevis ārkārtēja tiesa, bet tā, kurai, pēc izdošanas pieprasītājas valsts vispārējiem tiesāšanas likumiem, piekrīt noziedzīgais nodarījums, par kuru izdošana notikusi. Turp., 852°, p.

855. Ja izdošanu par vienu un to pašu noziedzīgo nodarījumu pieprasa vairākas valstis, tad izdošanai pieprasītā persona izdodama tai valstij, kurā viņa šo nodarījumu izdarīusi.

Ja noziedzīgais nodarījums izdarīts vairākās valstīs, kā arī ja tas izdarīts tādas valsts robežās, no kuras pieprasījums par izdošanu nav ienācis, tad izdošanai pieprasītā persona izdoda-

ma tai no izdošanu pieprasījušām valstīm, par kuras pavalstnieku minētā persona skaftas, bet ja no šās valsts tāds pieprasījums nebūtu ienācis, tad tai valstij, no kuras pieprasījums par izdošanu agrāk saņemts. 1911. g. 36219, 852°. p.

856. Ja izdošanu pieprasa vairākas valstis par dažādiem noziedzīgiem nodarījumiem, tad izdošanai pieprasītā persona izdodama tai valstij, kurā viņa izdarījusi smagāko noziedzīgo nodarījumu. Ja noziedzīgie nodarījumi ir vienāda smaguma, tad izdošanai jānotiek pēc iepriekšējā (855.) panta otrās daļas noteikumiem. Izdodot noziedznieku vienai valstij, var vienoties, lai izdodamo personu pēc tiesāšanas un sodīšanas izdotu otrai valstij, kas pieprasījusi viņas izdošanu. Turp., 852¹⁰. p.

857. Lietas, kas iegūtas ar noziedzīgo nodarījumu, šā nodarījuma rīki, kā arī viss, kas atņemts tai personai, kuras izdošanu pieprasa, un vispār lietiski pierādījumi nododami ārvalstij, ja viņa to prasa. Šīs lietas un priekšmeti nododami arī tad, ja notikušo vienošanos par izdošanu nav bijis iespējams izpildīt apsūdzētā nāves vai aizbēgšanas dēļ. Augšminētās lietas un priekšmetus var pagaidām paturēt, ja tie vajadzīgi iztiesājot kriminallietu, kas cēlusies Latvijā. Trešām personām paliek tiesība uz minētām lietām un priekšmetiem, kas, nobeidzot lietu par noziedzīgu nodarījumu, par kuru izdošana notikusi, jāatdod viņām bez atlīdzības. Turp., 852¹¹. p.

858. Pieprasījums par izdošanu iesūtams diplomatiskā ceļā Ārlietu ministrijai, kura to nosūta tieslietu ministram. Turp., 852¹². p.

859. Pieprasot izdošanu, iesniedzami oriģinālā vai apliecinātā norakstā, līdz ar tulkojumu latviešu vai franču valodā, sekoši dokumenti, kurus sastādījusi attiecīgā vara pēc izdošanas pieprasītājas valsts likumos noteikta parauga: tiesas spriedums, vai apsūdzības raksts, vai lēmums par nodošanu tiesai, vai lēmums par saukšanu pie atbildības līdz ar lēmumu apliecināt, vai šis pēdējais lēmums viens pats ar norādījumu tajā uz celtās apsūdzības būtību. Minētos dokumentos jābūt izrakstiem no sodu noteikumiem, kas attiecas uz lietu. Līdz ar

to jāiesniedz, ja tas izrādas par iespējamu, izdošanai pieprasītās personas ģimētnes vai viņas pazīšanas zīmju apraksts un citas viņas personības apliecināšanai noderīgas ziņas. 1911. g. 36219, 852¹³. p.

860. Ja tieslietu ministris no piesūtītiem dokumentiem pārliecinās, ka pieprasījums par izdošanu jāizpilda, tad viņš par to paziņo iekšlietu ministram, kas dod visus rīkojumus par izdošanai pieprasītās personas uzmeklēšanu, apcietināšanu un izdošanu, kā arī par 857. pantā norādīto lietu un priekšmetu atņemšanu. Turp., 852¹⁴. p.

861. Ja tieslietu ministris noraida pieprasījumu par izdošanu, tad par to paziņojams diplomatiskā ceļā caur Ārlietu ministriju tai ārvalsts valdībai, kura pieprasījusi izdošanu, un izdošanai pieprasītā persona atsvabināma, ja viņa iepriekš bijusi apcietināta (862. un 865. p.). Turp., 852¹⁵. p.

862. Iekam izšķir jautājumu par izdošanu, tieslietu ministris var:

- 1) prasīt caur Ārlietu ministriju, lai tā ārvalsts valdība, kura pieprasījusi izdošanu, piesūta viņam papildu ziņas un dokumentus, un
- 2) uzdot tās apgabaltiesas prokuroram, kuras apgabālā uzturas izdošanai pieprasītā persona, savākt vajadzīgās ziņas jautājuma izšķiršanai par izdošanu.

Pirms šajā pantā norādīto ziņu un dokumentu saņemšanas tieslietu ministris var dot rīkojumu (860. p.) par apsūdzētā iepriekšēju apcietināšanu. Turp., 852¹⁶. p.

863. Visas ziņas, kas vajadzīgas, lai izšķirtu jautājumu par izdošanu, apgabaltiesas prokurors savāc izziņas vai atsevišķu izmeklēšanas darbu ceļā. Turp., 852¹⁷. p.

864. Izmeklēšanas tiesnesis, uz apgabaltiesas prokurora priekšlikumu, izdara atsevišķus izmeklēšanas darbus, ievērojot šā likuma noteikumus un to starpā, attiecībā uz apsūdzētā nopratināšanu, 448.—457. panta noteikumus. Turp., 852¹⁸. p.

865. Neatliekamajos gadījumos izdošanai pieprasāmo personu var apcietināt uz tieslietu ministra rīkojumu (860. p.) arī pirms 859. pantā norādīto dokumentu iesniegšanas, pamatojoties uz diplomātiskā ceļā Ārlietu ministrijai pa pastu vai telegrafu piesūtīto paziņojumu par lēmumu, kuru taisījusi izdošanas pieprasītājas valsts attiecīgā vara par apsūdzētā apcietināšanu. Persona, kas uz šā, kā arī 862. panta pamata apcietināta, atsvabināma, ja līdz šajā pantā noteikto termiņu notecējumam ārvalsts valdība neiesniedz Ārlietu ministrijai 859. pantā norādītos dokumentus vai arī papildu ziņas un dokumentus, kurus pieprasījusi Tieslietu ministrija (862. p.). Šis termiņš Eiropas valstīm nevar būt ilgāks par diviem mēnešiem, bet ārpus Eiropas esošām valstīm — par trim mēnešiem, skaitot no apcietināšanas dienas. 1911. g. 36219, 852¹⁹. p.

866. Apsūdzēto nodod attiecīgai ārvalsts varai Latvijas administratīvā vara robežpunktā, kas noteikts pēc Iekšlietu un Ārlietu ministriju vienošanās. Turp., 852²⁰. p.

867. Izdošana valstij, ar kuru nav kopēju robežu, izdarama pēc iepriekšējas sazināšanās diplomātiskā ceļā starp visām ieinteresētām valdībām par kārtību, kādā apsūdzētais nogādājams uz izdošanas pieprasītāju valsti. Turp., 852²¹. p.

868. Iepriekš apcietinātā persona atsvabināma no apcietinājuma, ja līdz 865. pantā norādītā termiņa notecējumam, skaitot no tās dienas, kad ārvalsts valdībai paziņots par Latvijas valdības piekrišanu šās personas izdošanai, minētā valsts nedotu rīkojumu par izdodamās personas pieņemšanu uz Latvijas robežas. Turp., 852²². p.

869. Sūtīt caur Latvijas teritoriju ārzemnieku, kuru viena ārvalsts izdod otrai, atļauj tieslietu ministris pēc tam, kad viņam caur Ārlietu ministriju uzrādīts viens no 859. pantā uzskaitītiem tiesu aktiem, ja noziedzīgais nodarījums, par kuru izdodamo personu apsūdz, var noderēt par pamatu viņa izdošanai no Latvijas tai valstij, kura pieprasījumu par izdošanu iesniegusi, un ja pie tam šī valsts uzņemas ievērot 854. panta noteikumus. Turp., 852²³. p.

870. Latvijā taisītie izdevumi sakarā ar ārvalsts pieprasīto izdošanu nemami uz valsts rēķinu, bet izdevumi par tās personas sūtīšanu caur Latvijas teritoriju, kuru viena ārvalsts izdod otrai, nav nemami uz valsts rēķinu. 1911. g. 36219. 852²⁴. p.

871. 848., 855.—857., 865., 869. un 870. panta noteikumi, ja tie nav paredzēti konvencijās par izdošanu, piemērojami tikai tajā gadījumā, ja valsts, kura pieprasa izdošanu vai sūtīšanu caur Latvijas teritoriju, uzņēmusies ievērot savstarpību. Turp., 852²⁵. p.

Piektā nodaļa.

Vispārējo tiesu iestāžu spriedumu un lēmumu pārsūdzēšanas kārtība.

Pirmā apakšnodaļa.

Spriedumu pārsūdzēšanas veidi.

872. Par visiem apgabaltiesu spriedumiem pielaižamas tiesājamo, privatapsūdzētāju un civilprasītāju pārsūdzības, kā arī prokuratūras dienestpersonu protesti. 1864. g. 41476, 853. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53., 60. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

873. Visi Tiesu palatas spriedumi uzskatami par galīgiem. 1864. g. 41476, 854. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

874. Galīgos spriedumus var atcelt kasācijas kārtībā tiklab uz lietas dalībnieku pārsūdzībām, kā arī uz prokuratūras dienestpersonu protestiem vai iesniegumiem. 1864. g. 41476, 855. p.; 1939. g. 80, II.

Apelācijas sūdzības un protesti par negalīgiem spriedumiem.

I. Apelācijas sūdzību un protestu iesniegšanas kārtība.

875. Tiesājamam ir tiesība pārsūdzēt apelācijas kārtībā negalīgu spriedumu atiecībā uz visiem lietas priekšmetiem, kas zīmējas uz viņu, un attiecībā uz katru nepareizību, kas pieļauta lietu iztiesājot vai spriedumu taisot. 1864. g. 41476, 856. p.

876. Vienādu apelācijas tiesību ar tiesājamo bauda arī privatapsūdzētājs, bet viņš nevar lūgt vairāk par to, ko lūdzis tiesas pirmā instancē. Turp., 857. p.

877. Prokurors var iesniegt apelācijas protestus tikai par tiem negalīgiem spriedumiem, kuri nesaskan ar viņa dotiem atzinumiem, un tikai tajos jautājumos, kuros tiesas pirmā instance nav ievērojusi viņa prasījumus. Turp., 858. p.

878. Civilprasītājam ir tiesība pārsūdzēt tikai tās negalīgā sprieduma daļas, kuras zīmējas uz atlīdzību par kaitējumiem un zaudējumiem, bet citas sprieduma daļas viņš var atspēkot tikai tad, kad tās aizskar viņa tiesību uz atlīdzību. Turp., 859. p.

879. Vienādas pārsūdzēšanas tiesības ar civilprasītāju ir arī tām personām, pret kurām vērsta prasība par kaitējumu un zaudējumu atlīdzību, kas nodarīti ar noziedzīgo nodarījumu. Turp., 860. p.

880. Nepilngadīgo un vispār to personu vietā, kurām nav iespējams izlietot savas tiesības, pārsūdzības var iesniegt viņu vecāki, ļaulātie, aizbildņi, aizgādņi vai arī tie, pie kuriem viņas atrodas audzināšanā. 1926. g. 84, A, 1, 861. p.

881. Pārsūdzības iesniedzamas rakstiski vai mutiski, personīgi vai caur aizstāvjiem un uz to pilnvarotām personām. 1864. g. 41476, 862. p.

882. Pārsūdzībā jāatzīmē: kas to iesniedz un kur lūdzējs dzīvo, vai sūdzība celta pret visu spriedumu vai tikai pret tā zinamu daļu, ar ko atspēko spriedumu un ko īsti lūdz pārsūdzības iesniedzējs. 1864. g. 41476, 863. p.

883. Mutiskas pārsūdzības ierakstamas protokolā, ievērojot attiecībā uz to saturu iepriekšējā (882.) panta noteikumus. Turp., 864. p.

884. Protesti un pārsūdzības jāiesniedz tai tiesai, kas spriedumu taisījusi, ne vēlāk kā divu nedēļu laikā no sprieduma pasludināšanas (818. p.). Turp., 865. p.

885. Par termiņa sākumu uzskatama nākošā diena pēc sprieduma pasludināšanas. Ja termiņa pēdējā diena iekrīt svinamā dienā, tad par termiņa beigām uzskatama pirmā darbdienu pēc tās. Turp., 866. p.

Piezīme. Laiks no 17. līdz 30. jūnijam termiņa tecēšanas ziņā visās tiesu iestādēs pielīdzinams svinamām dienām. 1933. g. 259, II, 885. p. piez.; 1939. g. 80, II, 885. p. piez.

886. Termiņš nav uzskatams par nokavētu, ja pirms tā notecējuma pārsūdzība nosūtīta pa pastu. 1864. g. 41476, 867. p.

887. Ja termiņš nokavēts aiz ievērojamiem iemesliem, tad tā atjaunošana atkarājas no tās pašas tiesas, par kuras spriedumu pārsūdzība iesniegta. Turp., 868. p.

888. Personas, kurām ir pārsūdzības tiesība, var lietā ieskatīties 619. pantā norādītā kārtībā. Turp., 869. p.

889. Par katru protestu vai pārsūdzību, kas iesniegta apcietinājumā esošā tiesājamā lietā, jāpaziņo viņam. Turp., 870. p.

890. Pārsūdzību un protestu noraksti izdodami visiem lietas dalībniekiem uz viņu lūgumu: tiesājamiem bez maksas, bet privatapsūdzētājiem un civilprasītājiem — par noteiktu maksu. Turp., 871. p.

891. Pret vienas puses iesniegto pārsūdzību vai protestu otra puse var iesniegt savas ierunas vai paskaidrojumus Tiesu palatai līdz tai dienai, kad nolikta lietas iztiesāšana. 1864. g. 41476, 872. p.

892. Ikvienam no tiesājamiem, kurus apsūdz par piedalīšanos vienā un tajā pašā noziedzīgā nodarījumā, atļauts pievienoties pārsūdzībai, kuru iesniedzis kāds no viņiem, par ko jāpaziņo tiesai apelācijas termiņā, bet ja pārsūdzība iesniegta vēlāk kā trīs dienas pirms šā termiņa beigām, tad pirms triju dienu notecējuma no paziņošanas par pārsūdzības iesniegšanu. Turp., 873. p.

893. Pārsūdzības un protesti par tiesājamā kримinālbil-dību aptur visa sprieduma izpildīšanu, bet ja tie iesniegti at-tiecībā uz atlīdzību, tad izpildīšana apturama tikai šajā ziņā. Turp., 874. p.

894. Tiesājamais, kas iesniedzis pārsūdzību par spriedumu, ar kuru tas notiesāts ar cietumu vai ar bargāku sodu, var pak-likt brīvībā tikai pēc tam, kad dota ķīla vai galvojums (467.—471. p.). Turp., 875. p.; 1939. g. 80, II, 894. p.

895. Pārsūdzība vai protests par tādu spriedumu, ar kuru nolemts atsvabināt tiesājamo no apcietinājuma, neaptur sprie-duma izpildīšanu šajā ziņā. 1864. g. 41476, 876. p.

896. Kad pārsūdzība vai protests par negalīgu spriedumu iesniegti noliktā termiņā, visa lieta nekavējoties nosūtama Tiesu palatai. Turp., 877. p.

II. Apelācijas sūdzību un protestu caurlūkošanas kārtība.

897. Iztiesājot lietas Tiesu palatā, jāievēro tie paši notei-kumi, kas paredzēti apgabaltiesām, ar sekojošos pantos no-teiktiem izņēmumiem un papildinājumiem. 1864. g. 41476, 878. p.

898. Par dienu, kurā nolikta lietas iztiesāšana Tiesu palatā, tiesājamiem un citiem lietas dalībniekiem paziņojams ar pa-vēstēm pēc lietā norādītās uzturēšanās vietas, un viņi var

ierasties personīgi vai sūtīt pilnvarniekus. Tiesājamo vai lietas dalībnieku neierašanās neaptur lietas referēšanu un izspriešanu, izņemot tikai 899. pantā norādītos gadījumus. 1892. g. 8267, 879. p.

899. Tiesājamie un citi lietas dalībnieki, kā arī liecinieki un lietpratēji aicināmi pie Tiesu palatas tikai tad, kad palata to atzīst par vajadzīgu vai kad puses pašas to lūdz un viņu lūguma izpildīšanai nerodas kavēkli. Turp., 879^a. p.

899^a. Lieciniekus un lietpratējus, kas nav aicināti pirmā instancē, aicina uz tiesas sēdi 625. pantā paredzētos gadījumos, vai kad Tiesu palata atzīst liecinieku vai lietpratēju aicināšanu par vajadzīgu lietas noskaidrošanai. 1939. g. 80, III, 899^a. p.

900. Tiesu palatas priekšsēdētājs uzdod lietu referēt vienam no locekļiem un noliek dienu, kad tā jāreferē. 1864. g. 41476, 880. p.

901. Par lietas nolikšanu iztiesāšanai izkarams sludinājums pie Tiesu palatas durvīm. Turp., 881. p.

902. Tiesājamam, kas nav izvēlēties aizstāvi, tādu iecel Tiesu palatas priekšsēdētājs, paziņojot par to tiesājamam. 1892. g. 8267, 882. p.

903. Ja lietas dalībnieki līdz referēšanas dienai neiesniedz ierunas pret pārsūdzībām vai protestiem, tas lietas referēšanu un izspriešanu neaptur. Turp., 883. p.

904. Lietas referēšana notiek atklāti, ievērojot 666.—673. pantā norādītos noteikumus un izņēmumus. 1864. g. 41476, 884. p.; 1887. g. 4227, I; 1897. g. 14233, IV, 620^a. p.

905. Lietu referē palatas loceklis mutiski, nolasot pie tam tos aktus vai dokumentus, kuri, to svarīgās nozīmes dēļ lietā, jāreferē vārdu pa vārdam. 1864. g. 41476, 885. p.

906. Referatā jānorāda:

- 1) apstākļi, kas sastāda lietas būtību;
- 2) apgabaltiesas taisītais spriedums;

3) pārsūdzība vai protests un pretējās puses ierunas, ja tādas ir celtas, un

4) likumi, kas attiecas uz lietu. 1864. g. 41476, 886. p.

907. *atcelts* (1939. g. 80, V).

908. Pēc tam, kad Tiesu palatas loceklis lietu referējis, puses un visi lietas dalībnieki pielaižami piedalīties debatēs uz vispārēja pamata. 1864. g. 41476, 888. p.

909. Debatēm un pašai lietas caurlūkošanai jānotiek tikai pārsūdzības vai protesta robežās. Turp., 889. p.

910. Spriedumu lūkojot cauri uz tiesājamā pārsūdzību, viņam piespriesto sodu var nevien mazināt, bet arī pavisam atcelt. Turp., 890. p.

911. Sodu paaugstināt vai to uzlikt tiesājamam, kuru tiesas pirmā instance attaisnojusi, atļauts apelācijas kārtībā tikai tajā gadījumā, kad par to ir iesniegts prokurora protests vai privatpārsūdzētāja pārsūdzība. Turp., 891. p.

912. Tiesu palatas spriedumā noteikti un tieši jānorāda, uz kādiem pamatiem viņa apstiprina vai atceļ, pilnīgi vai daļai, apgabaltiesas spriedumu un ko īsti nolemj viņas atceltā sprieduma vietā. Turp., 892. p.

Trešā apakšnodala.

Blakus sūdzības un protesti.

I. Blakus sūdzību un protestu iesniegšanas kārtība.

913. Atsevišķi no apelācijas kārtībā iesniedzamām pārsūdzībām un protestiem var iesniegt pirms sprieduma taisīšanas blakus sūdzības un protestus par sekošiem priekšmetiem:

1) par lietas piekritības noteikšanu;

2) par to, ka pielaiستا vajāšana no prokuratūras puses privatpārsūdzības vietā vai otrādi;

- 3) par lietotiem drošības līdzekļiem pret tiesājamā izvairīšanos no izmeklēšanas un tiesas;
 - 4) par to, kas darīts, lai nodrošinātu prasību par kaitējumiem un zaudējumiem (a);
 - 5) par ieviešanu drošības vai darba namā (b).
- (a) 1864. g. 41476, 893. p. — (b) 1933. g. 160, A, II, 913. p. 5. pk.

914. Bez tam blakus sūdzības var iesniegt pret lēmumiem par naudas soda uzlikšanu lieciniekiem, lietpratējiem un citām personām par neierašanos pie tiesas, kā arī pret lēmumiem par apelācijas un kasācijas sūdzību nepieņemšanu un pret spriedumu nepareizu izpildīšanu. 1864. g. 41476, 894. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

915. Sūdzības un protesti par apgabaltiesas blakus lēmumiem nododami tai pašai tiesai divu nedēļu laikā no blakus lēmuma pasludināšanas, vai arī, ja tas nav bijis pasludināts, no tā izpildīšanas dienas. 1864. g. 41476, 895. p.

916. Iepriekšējā (915.) panta noteikums nav piemērojams sūdzībām par vilcināšanu un tiesājamo nepareizu apcietināšanu. Šādas sūdzības var iesniegt pa visu tiesāšanas laiku. Turp., 896. p.

917. Sūdzības vai protesta iesniegšana par blakus lēmumu neaptur tā izpildīšanu, izņemot tos gadījumus, kad to atzīst par vajadzīgu tiesa, kas taisījusi lēmumu, vai Tiesu palata, ja sūdzība vai protests tai iesniegti. Turp., 897. p.; 1918. g. 10, 6. p.

918. Attiecībā uz ierunu un paskaidrojumu iesniegšanu par blakus sūdzībām un protestiem jāievēro 891. pantā norādītā kārtība. 1864. g. 41476, 898. p.

919. Blakus sūdzības par kasācijas sūdzību nepieņemšanu nododamas Tiesu palatai, iesniegšanai Senata kasācijas departamentam. Šajā gadījumā ierunas vai paskaidrojumi par blakus sūdzībām jāiesūta tieši tam pašam Senata departamentam. Turp., 899. p.; 1889. g. 6188, I, A, 53., 60. p.; 1920. g. 208, I, 3. p.

II. Blakus sūdzību un protestu caurlūkošanas kārtība.

920. Blakus sūdzības un protestus Tiesu palata lūko cauri atklātā sēdē un izšķir nekavējoties pēc to saņemšanas. 1864. g. 41476, 900. p.

921. Lūkojot cauri blakus sūdzības un protestus, Tiesu palata aprobežojas tikai ar pacelto jautājumu izšķiršanu, neskarot lietas būtību. Turp., 901. p.

922. Kad palata izšķirusi blakus sūdzību vai blakus protestu, apgabaltiesai lietas turpmākā iztiesāšanā jāturas pie Tiesu palatas lēmuma, izņemot to gadījumu, kad atklājas jauni apstākļi, kas neatbilst palatas rīkojumiem. Šajā gadījumā tiesa, neierobežojoties lietas turpmākā iztiesāšanā ar palatas rīkojumiem, tikai dara viņai par to zinamu. Turp., 902. p.

923. Lēmumā par nepareizu atteikšanos pieņemt apelācijas vai kasācijas sūdzību noliekams sūdzības iesniegšanai no jauna ne mazāk kā nedēļas un ne vairāk kā divu nedēļu laiks no tās dienas, kad Tiesu palatas vai Senata kasācijas departamenta lēmums par to pasludināts. Turp., 903. p.

924. Nepareizi atpakaļ atdoto apelācijas vai kasācijas sūdzību var iesniegt no jauna tajā pašā veidā, kaut arī uz tās atrastos tiesas uzraksts par tās nepieņemšanu. Turp., 904. p.

Ceturrtā apakšnodala.

Sūdzības un protesti par galīgiem spriedumiem.

I. Kasācijas sūdzību un protestu iesniegšanas kārtība.

925. Sūdzības un protesti kasācijas kārtībā pielaižami tikai par galīgiem spriedumiem, kurus nevar pārsūdzēt apelācijas kārtībā. 1864. g. 41476, 905. p.

926. Personas, kurām ir tiesība iesniegt apelācijas sūdzības vai protestus par negalīgiem spriedumiem, var iesniegt sūdzības vai protestus arī par galīgiem spriedumiem, ar sekojošos pantos noteiktiem aprobežojumiem. Turp., 906. p.

927. Kas nav iesniedzis apelācijas sūdzību vai protestu par apgabaltiesas negalīgu spriedumu, nevar lūgt, lai atceļ Tiesu palatas galīgo spriedumu tajā pašā lietā, ja palata apstiprinājusi tiesas pirmās instances spriedumu. 1864. g. 41476, 907. p.

928. Ja Tiesu palata grozījusi apgabaltiesas spriedumu, tad lūgt, lai palatas galīgo spriedumu atceļ, var visi lietas dalībnieki, neizņemot arī tos, kas nav cēlušī ierunas apelācijas kārtībā. Turp., 908. p.

929. Katra puse, kas lietā piedalas, var lūgt, lai atceļ spriedumu tādu noteikumu pārkāpšanas dēļ, kuri aizsargā tikai viņas, bet ne pretējās puses tiesības. Turp., 909. p.

930. Sūdzības un protesti par galīgiem spriedumiem iesniedzami tajā pašā termiņā un pēc tiem pašiem noteikumiem, kādi paredzēti apelācijas sūdzību un protestu iesniegšanai par negalīgiem spriedumiem, ar sekošiem izņēmumiem:

- 1) Iesniedzot kasācijas sūdzības par Tiesu palatas spriedumiem, jāiemaksā četrdesmit lati drošības naudas, bez kuras sūdzības nepieņem. Ja Senats sūdzību atstāj bez ievēribas, drošības nauda ieskaitama valsts ienākumos, bet ja sūdzību atzīst par pamatotu, drošības naudu atdod atpakaļ tās iemaksātājam. Drošības nauda nav jāmaksā valsts iestādēm, apcietinātiem tiesājamiem un tiem, kam tiesa piešķirusi mazzurības tiesības.
- 2) Tiesājamo, kas iesniedzis sūdzību par Tiesu palatas spriedumu, ar kuru viņš notiesāts ar cietumu vai ar bargāku sodu, var atstāt brīvībā tikai pret ķilu vai galvojumu.
- 3) Kasācijas sūdzības iesniegšana par Tiesu palatas galīgu spriedumu neaptur sprieduma izpildīšanu par tās naudas piedzišanu, kas piespriesta vai nu kā sods par noziedzīgu nodarījumu, vai kā atlīdzība par kaitējumiem un zaudējumiem, kuri ar to nodarīti, bet piedzītā summa, līdz kasācijas sūdzības galīgai izspriešanai, glabājama Tiesu palatas depozītā. 1864. g. 41476, 910. p.; 1889. g. 6188, I. A. 60. p.; 1912. g. 1003, G, I, 910, p. 4. pk.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p.; 1939. g. 80, I, 930. p. 1., 2. pk.

931. Attiecībā uz viena tiesājamā pievienošanos kasācijas sūdzībai, kuru iesniedzis otrs, kas apsūdzēts kopā ar viņu par to pašu noziedzīgo nodarījumu, kā arī attiecībā uz ierunu vai paskaidrojumu iesniegšanu Senata kasācijas departamentam par kasācijas sūdzībām un protestiem un uz pārsūdzēto spriedumu izpildīšanu ievērojama 891.—895. pantā noteiktā kārtība. 1864. g. 41476, 911. p.

II. Galīgu spriedumu atcelšanas iemesli.

932. Sūdzības un protesti par galīgiem spriedumiem pieļaujami:

- 1) kad likuma tiešais jēgums redzami pārkāpts un likums nepareizi iztulkots, noteicot noziedzīgo nodarījumu un soda veidu;
- 2) kad pārkāpti tik svarīgi tiesāšanas kārtības noteikumi, ka tos neievērojot nav iespējams piešķirt tiesas lēmumam tiesas sprieduma spēku, un
- 3) kad pārkāptas tiesu iestādei ar likumu piešķirtās pārziņas vai varas robežas. 1864. g. 41476, 912. p.

933. Klūda atsaucē uz likumu, noteicot noziedzīgo nodarījumu un uzliekot sodu, nevar noderēt par iemeslu sprieduma atcelšanai, ja sods uzlikts tas pats, kāds noteikts likumā, kaut arī ne tajā, uz kuru tiesa atsaukusies. Turp., 913. p.

934. Noziedzīgu nodarījumu kopības gadījumā likuma nepareiza piemērošana vieglākam noziedzīgam nodarījumam, ja šim apstāklim nav varējis būt iespaids uz soda uzlikšanu par svarīgāko noziedzīgo nodarījumu, nevar noderēt par iemeslu sprieduma atcelšanai. Turp., 914. p.

III. Kasācijas sūdzību un protestu caurlūkošanas kārtība.

935. Visi Senata kasācijas departamentā ienākušie prokuraturas dienestpersonu protesti, kā arī privatpersonu sūdzības par Tiesu palatas galīgo spriedumu atcelšanu, iepriekš jālūko cauri departamenta rīcības sēdē, lai noraidītu tos no šiem

lūgumiem, kuri iesniegti pārkāpjot likumā noteiktos formālos nosacījumus vai kuros nav nekāda norādījuma uz iemesliem sprieduma atcelšanai. Rīcības sēdē taisīto rezolūciju atzīmē priekšsēdētājs un pēc tam to izpilda, nesastādot uz rezolūcijas pamata sīkāku lēmumu. 1877. g. 57471, III, B, 4. p.; 1889. g. 6188, I, A, 60. p.; 1923. g. 97, I, A, 2. p.; 1939. g. 80, II.

936. Ja sūdzība vai protests atzīti par tiesas sēdē caurlūkojamiem, tad kasācijas departamenta priekšsēdētājs noliek dienu, kad lieta referējama. 1864. g. 41476, 916. p.

937. Nevienu no lietas dalībniekiem neaicina uz tās iztiesāšanu Senatā, bet nevienam nav liegts būt klāt lietu referējot, neizņemot arī tos, kurus tur apcietinājumā Senata atrašanās vietā. Turp., 917. p.

938. Lietu referē mutiski atklātā sēdē viens no senatoriem pēc sevišķi noteiktas kārtas vai pēc savstarpējas vienošanās. Pie tam referents nolasa visus tos aktus vai dokumentus, kuri to sevišķā svarīguma dēļ jāreferē vārdu pa vārdam. Turp., 918. p.

Piezīme. 671. pants neattiecas uz lietām, kuras piekrīt Senata caurlūkošanai. 1887. g. 4227, II.

939. Referējot lietu Senatam, jānorāda:

- 1) apstākļi, kas attiecas uz sūdzības vai protesta priekšmetu;
 - 2) pārsūdzētais vai protestētais spriedums;
 - 3) iemesli, uz kuriem lūgums par sprieduma atcelšanu dibināts;
 - 4) lietai piemērojamie likumi, un
 - 5) analogiski spriedumi, kurus Senats taisījis līdzīgās lietās.
1864. g. 41476, 919. p.

940. Pēc lietas referēšanas senators - priekšsēdētājs jautā sēdē klātesošiem lietas dalībniekiem, vai viņi nevēlas dot kādus paskaidrojumus viņu aizstāvamajai tiesību aizsargāšanai, un tos, kas vēlas, pielaiž dot paskaidrojumus. 1887. g. 4232, 920. p.

941. Pēc tam, kad lietas dalībnieki devuši paskaidrojumus, virsprokurors izteic savu atzinumu par pusu norādītiem pamatiem pārsūdzētā sprieduma atcelšanai, bet arī pēc tam tiesība uz pēdējo vārdu pieder vienmēr tiesājamam vai viņa pilnvarniekam. 1887. g. 4232, 921. p.

942. Pēc pusu paskaidrojumu un virsprokurora atzinuma noklausīšanās senators-referents liek priekšā izspriežamo jautājumu projektu. Vienkāršākās lietās jautājumu projektu neliek priekšā. Turp., 922. p.

943. Virsprokurors un lietas dalībnieki var griezt Senata vērību arī uz citiem jautājumiem, bez tiem, kurus licis priekšā senators. 1864. g. 41476, 923. p.

944. Jautājumus galīgi uzstāda Senats un pasludina priekšsēdētājs. Turp., 924. p.

945. Attiecībā uz uzstādīto jautājumu apspriešanas un izšķiršanas kārtību jāievēro 778. un 780.—783. panta vispārējie noteikumi. Turp., 925. p.

946. Kasācijas departamenta tiesas sēdē taisīto rezolūciju viņa caurskatītā lietā uzraksta priekšsēdētājs vai arī viņa uzdevumā senators, kas lietu referējis vai piedalījies tās izspriešanā. Tajās lietās, kurās departaments neatzīst par vajadzīgu sīki izteikt apsvērumus, kas ņemti spriedumam par pamatu, lēmumi galīgā veidā nav sastādāmi, bet rikojumi šajās lietās sūtāmi uz to rezolūciju pamata, kas lietās taisītas. Šajā gadījumā rezolūcijā jānorāda:

- 1) kad notikusi sēde;
- 2) kas iesniedzis sūdzību vai protestu;
- 3) lietas priekšmets;
- 4) norādījums uz likumiem un vērā ņemtiem kasācijas spriedumiem, un
- 5) departamenta atzinums.

Lēmumus un spriedumus izgatavo galīgā veidā senatori-referenti. 1877. g. 57471, III, B, 7., 8. p.; 1923. g. 97, I, A, 2. p.

947. Senata spriedumu priekšsēdētājs pasludina atklāti. 1864. g. 41476, 926. p.

948. Par Senata spriedumiem sūdzības nekādā ziņā nav pieļaujamas un neviens tās nevar pieņemt. Turp., 927. p.

949. Lieta, kurā spriedums atcelts, nododama Tiesu palatai iztiesāt no jauna citā sēdes sastāvā, sākot ar to darbu, kurš bijis kasacijai par iemeslu. Turp., 928., 929. p.; 1889. g. 6188, I, A, 60. p.

950. Kad lietu nodod Tiesu palatai iztiesāt no jauna, tad viņai, likuma tiešo jēgumu iztulkojot, jāturas pie Senata apsvērumiem. Sūdzības par spriedumu, kas taisīts uz šā pamata, nav pieļaujamas; bet ar to nav zaudēta tiesība sūdzēt uz cita pamata, ja Tiesu palata pielaidusi jaunas nepareizības vai arī atkārtojusi tās nepareizības, kas noderējušas par iemeslu pirmā sprieduma atcelšanai. 1864. g. 41476, 930. p.; 1889. g. 6188, I, A, 60. p.

951. Lietu no jauna lūkojot cauri, sodu tiesājamam nevar paaugstināt, ja pret atcelto spriedumu nav bijis prokurora protesta vai privatapsūdzētāja sūdzības; bet šis noteikums nezīmējas uz to gadījumu, kad, lietu otrreiz iztiesājot, atklājas jauni apstākļi, kas pārgroza apsūdzības būtību. 1864. g. 41476, 931. p.

952. Spriedums, kuru Senats atstājis spēkā, sūtams atpakaļ Tiesu palatas izpildīšanai. Turp., 932. p.; 1889. g. 6188, I, A, 60. p.

953. Kasācijas departamenta spriedumi un lēmumi, kuriem ir principāla nozīme tiesu prakses apvienošanā, ne mazāk kā reizi gadā izsludināmi pielikumā pie Valdības Vēstneša vispārējai zināšanai. 1926. g. 84, A, I, 933. p.

Piektā apakšnodala.

Kriminallietu atjaunošana.

954. Prokuratūras dienestpersonu iesniegumi un pašu notiesāto vai viņu radnieku un svainiešu lūgumi atjaunot likumā

norādītu iemeslu dēļ tādas lietas, kurās spriedumi stājušies likumīgā spēkā, iesniedzami Senata kriminaldepartamentam. 1885. g. 3294, I, 934. p.; 1939. g. 80, II.

955. Par likumīgiem iemesliem lietu atjaunošanai jāatzīst:

- 1) vairāku personu notiesāšana ar dažādiem spriedumiem par vienu un to pašu un pie tam tādu noziedzīgu nodarījumu, kura izdarīšana no viena notiesātā puses pierāda, ka to nav bijis iespējams izdarīt kādam citam no notiesātiem;
- 2) kādas personas notiesāšana par cilvēka slepkavību, kurš vēlāk izrādījies dzīvs, vai par citu noziedzīgu nodarījumu, kas nav noticis, un vispār tādu pierādījumu atklāšana, kuri rāda, ka notiesātais nav vainīgs vai ir saņēmis, tiesas kļūdas dēļ, augstāku sodu nekā viņa nodarījums prasa;
- 3) dokumenta viltojuma vai liecību nepatiesības atklāšana, uz kuriem spriedums dibināts, kaut arī liecību nepatiesība nebūtu apzināta un personas, kas šīs liecības nodevušas, nebūtu sauktas pie atbildības un notiesātas;
- 4) tiesas ceļā pierādīti mantkārīgi vai citi personīgi tiesnešu nolūki tajā lietā, par kuras atjaunošanu ienākuši lūgumi vai iesniegums. 1864. g. 41476, 935. p.; 1934. g. 38.

956. Senats katrā ziņā iepriekš pārlicinas par tō apstākļu patiesumu, uz kuriem lūgums vai iesniegums par lietas atjaunošanu dibināts, un ja atzīst, ka tas pelna ievēribu, tad nodod lietu tai tiesai, kurai tā piekrīt. 1864. g. 41476, 936. p.

957. Atceļot vēl neizpildītu spriedumu, tā izpildīšana apturama līdz lietas galīgai izspriešanai, izlietojot tikai līdzekļus pret notiesāto izvairīšanos no izmeklēšanas un tiesas. Turp., 937. p.

958. Lietu atjaunojot uz pierādījumu pamata, kuri iesniegti par labu notiesātam, sprieduma turpmāka izpildīšana nekavējoties apturama un notiesātā liktenis atvieglinams tādā mērā, ciktāl tas nekavē gādāt par viņa ierašanos pie tiesas. Turp., 938. p.

959. Ja nepareizi notiesātais jau miris, tad, pēc viņa lietas atjaunošanas, šo lietu tiesā ved viņa radnieku vai tiesas izraudzīts aizstāvis. 1864. g. 41476, 939. p.

960. Sūdzības un protesti par spriedumiem atjaunotās lietās pielaižami uz vispārēja pamata. Turp., 940. p.

Sestā nodaļa.

Kriminalspridumu izpildīšana.

Pirmā apakšnodaļa.

Spriduma stāšanās likumīgā spēkā.

961. Tiesas spriedums stājas likumīgā spēkā:

- 1) kad negalīgi izspriestā lietā noliktā termiņā nav iesniegti ne prokurora protests, ne lietas dalībnieku pārsūdzības apelācijas kārtībā, ne tiesājamā atsauksme lūkot no jauna cauri aizmuguriski izspriesto lietu (821. p.);
- 2) kad galīgi izspriestā lietā noliktā termiņā nav iesniegti kasācijas kārtībā ne prokurora protests, ne lietas dalībnieku sūdzības, un
- 3) kad protests vai sūdzība, kas iesniegti kasācijas kārtībā, atstāti bez ievēribas. 1888. g. 5009, I, 941. p.

962. Spridums stājas likumīgā spēkā vai nu visā savā apmērā, vai tikai dažās savās daļās. 1864. g. 41476, 942. p.

963. Ja par vairākiem tiesājamiem taisītais spriedums pārsūdzēts vai protestēts tikai attiecībā uz dažiem no viņiem, tad priekš visiem citiem tas atzīstams par likumīgā spēkā stājušos no tā laika, kad notecējis termiņš, kurā var iesniegt apelācijas vai kasācijas sūdzības vai arī pievienoties tādām iesniegtām sūdzībām (892. un 931. p.). Turp., 943. p.

964. Spridums, kas pārsūdzēts tikai attiecībā uz civilprasību, stājas likumīgā spēkā visās tajās daļās, kas nezīmējas uz šo prasību. Turp., 944. p.

965. Kad tiesa lūdz, lai tiesājamam sodu mīkstina tādā mērā, kas pārsniedz tiesai piešķirtās varas robežas, vai arī lai noziedznieku apžēlo, tad likumīgā spēkā stājušies tiesas spriedumi pirms to izpildīšanas iesniedzami caur tieslietu ministri Valsts Prezidenta ieskatam. 1864. g. 41476, 945. p.; 1917. g. 359; 1920. g. 207; 1922. g. 113, 45. p.

966. Valsts Prezidenta rīkojumu attiecībā uz tiesas spriedumu tieslietu ministris iesniedz tieši tai tiesai, kura spriedumu taisījusi. 1864. g. 41476, 946. p.; 1920. g. 207, 1. p.; 1922. g. 113, 45. p.

Otrā apakšnodala.

Dažādu valsts iestāžu un dienestpersonu pienākumi spriedumu izpildīšanā.

967. Sprieduma izpildīšana attiecībā uz visu to, kas nepārsniedz tiesas tiešās darbības aploku, kā: pasludināšana, ka tiesājamais attaisnots vai atsvabināts no soda, bridinošas pamācības došana u. t. l. pieder pie tiesas pienākumiem. 1864. g. 41476, 947. p.; 1933. g. 134, 54. p.

968. Visi uz sprieduma izpildīšanu attiecīgi rīkojumi, kas pārsniedz tiesas tiešās darbības aploku, pieder pie prokurora pienākumiem, kuram izdodams izraksts no minētā sprieduma, ievērojot 89. pantā norādīto paraugu. Šajā izrakstā ievieto to sprieduma daļu norakstu, kurās apzīmēts lietas iztiesāšanas laiks, tiesājamā nodarbošanās, vārds, uzvārds un dzimšanas vieta un laiks (800. p. 1. un 3. pk.), kā arī sprieduma būtība (810. p. 3. pk.). Ja izrakstā esošās ziņas izrādītos par nepietiekošām notiesājoša sprieduma pareizai izpildīšanai, tad, uz prokurora paziņojumu par to, tiesa izdod viņam norakstu no visa sprieduma. 1885. g. 3018; 1935. g. 193, 1. p.

969. Spriedumu izpildīt prokurors liek priekšā attiecīgām iestādēm un pēc tam uzrauga, lai to izpilda pareizi un bez kavēšanās. 1864. g. 41476, 949. p.

970. Tāda darbība, kas prasa policijas rīkojumus, kā: notiesāto nogādāšana ieslodzījuma vietās, notiesāto mantas pārņemšana valsts īpašumā, paziņošana attiecīgām iestādēm par aizgādības iecelšanu par viņu mantu, piekrtī policijai. 1926. g. 84, A, I, 950. p.; 1937. g. 163, 2. p.

971. Izpildīt spriedumu par tās naudas piedzišanu, kas piespriesta vai nu kā sods, vai kā atlīdzība cietušiem par kaitējumiem un zaudējumiem, uzdodams tiesu izpildītājiem. 1864. g. 41476, 954. p.

972. Izpildītājiem cieši jāturas pie tiesas sprieduma un jāizpilda ar spriedumu saskanoši prokurora prasījumi; caur prokuroru arī ienāk tiesas izšķiršanai visi jautājumi par grūtībām un šaubām, kas ceļas spriedumu izpildot. Turp., 955. p.

973. Par notikušu sprieduma izpildīšanu prokurors dara zinamu tiesai. Turp., 956. p.

Trešā apakšnodala.

Sprieduma izpildīšanas kārtība.

974. Tiesas spriedums nododams izpildīšanai nekavējoties pēc tā stāšanās likumīgā spēkā. 1864. g. 41476, 957. p.

975. Spriedums, kas tiesājamo attaisno, izpildams pasludinot tā būtību (801. p.). Reizē ar to attaisnotais, kas atrodas apcietinājumā, jāatsvabina, ja viņš nav apsūdzēts citā noziedzīgā nodarījumā, par kuru turams apcietinājumā. Turp., 958. p.

976. No noteikuma par sprieduma nekavējamu izpildīšanu pielaižami sekošie izņēmumi:

- 1) Notiesātam slimojot ar tādu slimību, kas kavē izpildīt pie viņa personisku sodu, izpildīšana jāatliek, kamēr viņš izveselojas.
- 2) Soda izpildīšana pie sievietēm, kas atrodas grūtniecības stāvoklī vai kas nesen dzemdējušas, atliekama, kamēr nav pagājušas četrdesmit dienas pēc dzemdēšanas.

- 3) Kad izrādas par vajadzīgu spriedumā noteikto sodu atvītot ar citu tam atbilstošu sodu, tad sprieduma izpildīšana apturama, kamēr šī atvietošana nav izdarīta (a).
- 4) Ja notiesātais apsūdzēts par jaunu noziedzīgu nodarījumu, par kuru draud bargāks sods nekā tas, kurš viņam piespriests, tad šis noziedzīgais nodarījums izmeklējams atsevišķi, bet taisītā sprieduma izpildīšana atliekama.
- 5) Ja notiesātais aizbēdzis, tad sprieduma izpildīšana attiecībā uz personisku sodu atliekama līdz viņa saķeršanai, bet atlīdzība par kaitējumiem un zaudējumiem, kas nodarīti ar noziedzīgo nodarījumu, un vispār naudas piedziņas nekavējoties vēršamas pret viņa mantu (b).
- 6) Kad aiz sevišķi svarīgiem iemesliem (ģimenes un saimnieciskiem apstākļiem u. t. l.) tas izrādas par vajadzīgu, tāda sprieduma izpildīšana, ar kuru notiesātais sodīts ar cietumu vai arestu, atliekama, kamēr nav izbeigušies atlikšanai par pamatu esošie apstākļi (c).
- 7) Sprieduma izpildīšana atliekama uz Valsts Prezidenta pieprasījumu, līdz ienākušā apžēlošanas lūguma izšķiršanai (d).
- 8) Sprieduma izpildīšana, ar kuru uzlikts obligatoriskā aktivā kara dienestā esošam karavīram cietuma vai aresta sods vai ar arestu atvīlots naudas sods, vai arī šo sodu atvītotāji militārie sodi, par noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti pirms iesaukšanas kara dienestā, atliekama līdz obligatoriskā aktivā kara dienesta beigām.

P i e z ī m e. Ja karavīram, kuram uz šā panta 8. punkta pamata sprieduma izpildīšana atlikta, obligatoriskā aktivā kara dienesta laikā jāizcieš sods pēc sprieduma, kura izpildīšana nav atliekama, tad arī atliktais spriedums izpildams saskaņā ar noteikumiem par sodu kopību (e).

(a) 1864. g. 41476, 959. p.; 1917. g. 556. — (b) 1912. g. 1003, G, I, 959. p. 5., 6. pk.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 1. p. — (c) 1912. g. 1003, G, II, 959. p. 7. pk.; 1913. g. 1194, lik. XV, G, 2. p. — (d) 1928. g. 226, 976. p. 7. pk.; — (e) 1932. g. 61, II; 1933. g. 134, 2. p.

977. Sprieduma izpildīšanu attiecībā uz to, kas prasa tiesas tiešo darbību, izdara tiesas sēdē tiesas priekšsēdētājs. 1864. g. 41476, 960. p.

978. Tiem, kam piespriesti ar tiesību zaudēšanu saistīti sodi, atņemami ordeņi un citas zīmes, ja viņiem tādi ir, kā arī viņiem personīgi piederīgie attiecīgie dokumenti. Turp., 961. p.; 1933. g. 134, 27. p.

979. *atcelts* (1939. g. 80, V).

980.. Personas, kas notiesātas ar brīvības atņemšanu, nosūtamas uz vietējām vai tuvākām ieslodzījuma vietām. Šo vietu priekšniecībai nosūtami par notiesātiem taisītie spriedumi norakstos. 1864. g. 41476, 967. p.; 1884. g. 2172.

981. Laiks, kuru ar spaidu darbiem, pārmācības namu, cietumu vai arestu notiesātas personas pavadījušas apcietinājumā, spriedumam likumīgā spēkā nākot, ieskaitams ieslodzījuma laikā. Ja tiesājamais spriedumu nav pārsūdzējis vai pārsūdzot būtu panācis soda pamazinājumu vai sprieduma atcelšanu kassācijas kārtībā, tad viņam ieskaitams ar spriedumu noteiktā ieslodzījuma laikā arī tas laiks, kuru viņš pavadījis apcietinājumā pēc sprieduma pasludināšanas. Personām, kas nav atradušās iepriekšējā apcietinājumā, ieslodzījuma laiks skaitams no tās dienas, kad viņas apcietinātas sprieduma izpildīšanai, bet tiem, kas izbēguši no apcietinājuma pirms tiesas noliktā soda izciešanas, ieslodzījuma laiks skaitams no tās dienas, kad tie sprieduma izpildīšanai no jauna apcietināti.

Laiks, kuru ar termiņa ieslodzījumu notiesātie arestanti pavadījuši ceļā, nosūtot viņus pēc piederības un pārvietojot viņus kaut kādu iemeslu dēļ no vienas ieslodzījuma vietas uz otru, ieskaitams viņiem ar tiesas spriedumiem noteiktā ieslodzījuma laikā.

Drošības ieslodzījumā vai darba namā ievietotiem, ja viņi izbēguši no apcietinājuma, tiesa var ievietošanas laiku pagarināt: drošības ieslodzījumā ievietotiem — ne vairāk kā par

trim gadiem, bet darba namā ievietotiem — ne vairāk kā par vienu gadu. 1910. g. 33072, IV, 968. p.; 1933. g. 134, 2. p.; 1939. g. 80, III, 981. p.

982. Ja pie notiesātā ieslodzījuma laikā parādas garīgas slimības pazīmes, viņa garīgās spējas pārbauda apgabaltiesa, piemērojoties 393. panta noteikumiem.

Ja apgabaltiesa konstatē, ka notiesātais nav spējīgs saprast ieslodzījuma nozīmi vai vadīt savu rīcību, tā lemj par šāda notiesātā ievietošanu pa slimības laiku ārstniecības iestādē. Laiku, kurā notiesātais atradies ārstniecības iestādē, ieskaita viņam ar tiesas spriedumu noteiktā ieslodzījuma laikā. 1939. g. 80, I, 982. p.

983. un 984. *atcelti* (1939. g. 80, V).

985. Izpildot spriedumus par naudas piedziņām, kas uzliktas vai nu kā sods, vai kā atlīdzība cietušam par kaitējumiem un zaudējumiem, tiesu izpildītāji pieturas pie tās kārtības, kas noteikta sprieduma izpildīšanai civillietās.

Naudas sods, kas uzlikts notiesātam kā blakus sods (Sodu lik. 1936. g. izd. 57. p. 3. d.), piedzenams neapstrīdamu prasījumu piedzīšanas kārtībā, izņemot likumā sevišķi paredzētos gadījumus. 1933. g. 160, A, I, 985. p.

986. Spriedumi, ar kuriem tiesājāmie attaisnoti, pēc likumīgā spēkā nākšanas izsludinami, uz attaisnoto lūgumu, Valdības Vēstnesī. 1864. g. 41476, 975. p.; 1923. g. 97, I, A, 3. p.

Ceturrtā apakšnodala.

Tiesību atjaunošana un drošības līdzekļu piemērošana.

I. Tiesību atjaunošana.

987. Lietas par tiesību atjaunošanu (Sodu lik. 1936. g. izd. 29. p.) izšķir vietējās apgabaltiesas pēc notiesāto dzīves vietas. 1913. g. 1276, B, I, 975. p.

988. Lūgumus par tiesību atjaunošanu notiesātie iesniedz attiecīgās apgabaltiesas (987. p.) prokuroram. 1913. g. 1276, B, I, 975². p.

989. Prokurors ievāc ziņas:

- 1) par spriedumu, ar kuru notiesātam atņemtas tiesības;
- 2) par termiņu notecējumu, kuri noteikti likumā tiesību atjaunošanai, un
- 3) par to, vai notiesātais pēc tam vēl tiesāts.

Bez tam Sodlu likuma (1936. g. izd.) 29. panta otrā daļā minētos gadījumos prokurors ievāc ziņas un, ja atzīst par vajadzīgu, izdara izmeklēšanu par notiesātā uzvešanos tiklab soda izciešanas laikā, kā arī pēc šā laika. Minēto izmeklēšanu izdara kāda no prokuratūras dienestpersonām. Turp., 975³. p.; 1939. g. 80, II.

990. Ievāktās ziņas un izmeklējumu līdz ar lūgumu par tiesību atjaunošanu prokurors liek priekšā apgabaltiesas caurskatīšanai. 1913. g. 1276, B, I, 975⁴. p.

991. Apgabaltiesa skata cauri lūgumus par tiesību atjaunošanu rīcības sēdē un taisa lēmumu pēc tam, kad noklausījušies notiesātā vai viņa pilnvarnieka paskaidrojumus, kā arī prokurora atzinumu. Šajā nolūkā notiesātais un viņa pilnvarnieks aicināmi uz sēdi, bet viņu neierašanās neaptur lietas izšķiršanu. Turp., 975⁵. p.

992. Ja lietā ievākto ziņu nepilnība kavētu izšķirt lūgumu par tiesību atjaunošanu, tad apgabaltiesa var vai nu tieši pieprasīt iztrūkstošās ziņas, vai arī par to paziņot prokuroram papildu izmeklēšanai. Turp., 975⁶. p.

993. Pret apgabaltiesas lēmumiem par lūgumiem atjaunot tiesības prokuratūra var iesniegt protestus un notiesātie vai viņu pilnvarnieki — sūdzības Tiesu palātai. Minētos protestus un sūdzības Tiesu palāta skata cauri rīcības sēdē, ievērojot 991. panta noteikumus. Turp., 975⁷. p.

994. Noraksti no lēmumiem par tiesību atjaunošanu piesūtami tai tiesu iestādei, kas taisījusi spriedumu par notiesāto. Turp., 975⁸. p.

995. Ja lūgums par tiesību atjaunošanu, kas iesniegts uz Sodū likuma (1936. g. izd.) 29. panta otrās daļas pamata, atraidīts, tad iesniegt no jauna šādu lūgumu var ne agrāk kā pēc diviem gadiem, skaitot no tās dienas, kad taisīts tiesas lēmums par atraidīšanu, izņemot gadījumus, kad Sodū likuma 29. panta pirmā daļā noteiktie termiņi obligatoriskai tiesību atjaunošanai notiesātam, neatkarīgi no viņa uzvešanās, notek pirms šā laika. 1913. g. 1276, B, I, 975°. p.

II. Drošības līdzekļu piemērošana.

995¹. Lietu par notiesātā ievietošanu drošības ieslodzījumā (sk. Sodū lik. 1936. g. izd. 31. p. 1. d.), kā arī par drošības ieslodzījuma atcelšanu skata cauri apgabaltiesa, kas spriedumu taisījusi, rīcības sēdē un taisa lēmumu pēc tam, kad noklausījusies attiecīgas ieslodzīto pirmstermiņa atsvabināšanas komisijas atsauksmi par notiesātā bīstamību, notiesātā paskaidrojumus un prokurora atzinumu. Šajā nolūkā notiesātais aicināms uz sēdi. 1933. g. 160, A, II, 995¹. p.

995². Lietu par notiesātā ievietošanu darba namā (sk. Sodū lik. 1936. g. izd. 31. p. 3. d.) skata cauri miertiesnesis, kas spriedumu taisījis, tiesas sēdē, bet attiecīgā apgabaltiesa rīcības sēdē, un taisa lēmumu pēc tam, kad noklausīti attiecīgas ieslodzīto pirmstermiņa atsvabināšanas komisijas atsauksme par notiesāto, notiesātā paskaidrojumi un apgabaltiesā arī prokurora atzinums. Šajā nolūkā notiesātais aicināms uz sēdi. Turp., 995². p.

995³. Lietas par ievietošanu drošības ieslodzījumā un darba namā ierosina prokuratūra, bet par drošības ieslodzījuma atcelšanu — prokuratūra un ieslodzījuma vietas administratīvā komisija. 1939. g. 80, I, 995³. p.

995⁴. Apgabaltiesas lēmumi par ievietošanu drošības ieslodzījumā un tās atcelšanu, un miertiesneša un apgabaltiesas lēmumi par ievietošanu darba namā un tās atcelšanu pārsūdzami ar blakus sūdzībām un protestiem. Turp., III, 995⁴. p.

Piektā apakšnodala.

Tiesu izdevumi.

996. Visi izdevumi krimināllietās sedzami no valsts rīcībā esošām sumām. Izpildot spriedumus, sekojošos pantos apzīmētie izdevumi piedzenami no tiem, kam tiesa tos uzlikusi, bet visi citi, kā arī tiesu izdevumi, mazāki par vienu latu, ņemami galīgi uz valsts rēķinu. 1864. g. 41476, 976. p.; 1939. g. 80, II, 996. p.

997. No tiem, kam uzlikts maksāt tiesu izdevumus, jāpiedzēn:

- 1) ceļa izdevumu nauda personām, kas sūtītas izdarīt izmeklēšanu;
- 2) atlīdzība lietpratējiem, svešu valodu tulkiem, lieciniekiem un citām personām 998. un 999. pantā noteiktos gadījumos;
- 3) izdevumi par lietisku pierādījumu glabāšanu un pārsūtīšanu, par ķīmiskiem un tehniskiem izmeklējumiem un par dažādu sludinājumu iespiešanu avīzēs. 1864. g. 41476, 977. p.; 1877. g. 56831.

998. Par ierašanos uz attiecīgu aicinājumu ārpus savas pastāvīgās dzīves vietas ceļa izdevumu atlīdzību un dienas naudu valsts dienesta darbiniekiem dienesta komandējumos valsts robežās noteiktā apmērā (Valsts civild. lik. 1938. g. izd. 67.—79. p.) saņem:

- 1) valsts dienestā esoši ārsti un feldšeri, ja viņus aicina pie tiesmedicīniskas izmeklēšanas;
- 2) policijas darbinieki un citas dienestpersonas, kam likums uzliek par pienākumu atklāt noziedzīgus nodarījumus, vai sakarā ar kuru dienesta darbību noziedzīgais nodarījums atklāts, ja viņas aicina pie tiesas vai izmeklēšanas kā personas, kas atklājušas noziedzīgo nodarījumu vai cēlušas kriminalvajāšanu, un
- 3) Zinātniskās tiesekspertīzes institūta dienestpersonas. 1926. g. 84, A, I, 978. p.; 1929. g. 100; 1939. g. 80, II.

999. Lieciniekiem, lietpratējiem un tulkiem tiesa noteic atlīdzību pēc sava taisnīgā ieskata samērā ar patiesiem braucamiem izdevumiem, nokavēto laiku, lietpratēju patērētām pūlēm un vietējiem apstākļiem. Tuvākus noteikumus instrukcijas veidā izdod tieslietu ministris. 1920. g. 164, 1. p. c pk.; 1923. g. 97, IV; 1926. g. 84, C; 1939. g. 80, II, 999. p.

1000. Privataptieku un laboratoriju turētājiem vai pārvaldniekiem par reaģencijām, ko viņi izlietojuši tieskīmiskos izmeklējumos, izsniedzama atmaksa pēc sevišķas Tautas labklājības ministrijas Veselības departamenta noteiktas takses. 1864. g. 41476, 980. p.; 1937. g. 134, III.

1000¹. Izdevumi, kuri saistīti ar Zinātniskās tiesekspertizes institūtā izdarītām izmeklēšanām, atlīdzināmi instituta aprēķinamos apmēros. 1929. g. 101, I.

1001. Izdevumi par ķīmiski izmeklējamo vielu iesaiņošanu un sūtīšanu, kā arī par citu lietisku pierādījumu sūtīšanu, atlīdzināmi pēc šim nolūkam izlietoto materiālu, darba un paļūgu vietējām cenām. 1864. g. 41476, 981. p.

1002. Personas, kam uzdots glabāt aizturētus mājlopus, dabū atlīdzību par to barošanu; bet noteicot šās atlīdzības lielumu, jāņem vērā arī tas labums, kādu minētās personas varējušas iegūt no viņu uzraudzībā nodotiem mājlopiem. Turp., 982. p.

1003. Izdevumi, kas ceļas iespiežot sludinājumus par izmeklēšanai vajadzīgu priekšmetu uzmeklēšanu, par atrastiem miroņiem un par aizdomās stāvošu personu meklēšanu, atlīdzināmi no to personu mantas, kuras lietā atzītas par vainīgām. Turp., 983. p.

1004. Par visu tiesu lietās vajadzīgo sludinājumu iespiešanu laikrakstos maksa aprēķināma pēc patiesiem izdevumiem. 1920. g. 164, 1. p. b pk.

1005. Lūgumraksti, paskaidrojumi, atsauksmes un sūdzības lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī šo lietu iztiesāšana ir atsvabināti no nodokļiem un nodevām. 1926. g. 84, A, I, 984. p.

1005¹. Civilprasībās, kas pieteiktas kriminaltiesā, no no-tiesātā ņemama tiesu nodeva triju procentu apmērā no pie-spriestās sumas, tomēr ne mazāk par vienu latu. Nodevu pēc sprieduma spēkā stāšanās piedzen policija. 1935. g. 87, II, 971¹. p.; 1937. g. 202. II, 971¹. p.

1006. Kad pēc šā likuma noteikumiem spriedumu, proto-kolu un citu papīru noraksti jāizdod lietas dalībniekiem tikai uz viņu rēķinu, tad no šo norakstu prasītāja ņemama valsts labā kancelejas nodeva viens lats no loksnes, skaitot divdesmit piecas rindiņas par lappusi. Samaksa izdarama tikai ar tiesu markām. 1921. g. 72, III, 985. p.; 1924. g. 204.

1007. Atlīdzība pie lietas iztiesāšanas pieaicinamiem lietpratējiem, lieciniekiem un citām personām izmaksājama uz tās tiesas lēmumu, kuras caurskatīšanai lieta iesniegta vai iesniedzama. Šī atlīdzība izmaksājama tikai uz to personu pieprasījumu, kurām ir tiesība to dabūt. 1864. g. 41476, 986. p.

Piezīme *atcelta* (1929. g. 101, II).

1008. Ceļa izdevumu atlīdzību un dienas naudu 998. pantā minētām dienestpersonām izmaksā no budžetā atvēlētām su-mām tā iestāde, kuras dienestā šīs personas atrodas, paziņojot par izmaksāto sumu tai tiesu iestādei, no kuras nācis aicinā-jums. 1926. g. 84, A, I, 986¹. p.; 1939. g. 80, II.

1009. Kas līdz sprieduma pasludināšanai neprasa, lai viņam atlīdzina ceļošanas izdevumus, tas uzskatams par atteikušos no atlīdzības. 1864. g. 41476, 987. p.

1010. Personām, kas izdara izmeklēšanu, kā arī tiesu iestā-dēm, jāved sīki rēķini par visiem tiesu izdevumiem. Izmeklē-šanas tiesnesis savu sastādīto rēķinu iesniedz tiesai tūlīt pēc iepriekšējās izmeklēšanas nobeigšanas. Turp., 989. p.

1011. Lietā par noziedzīgu nodarījumu, kuru izdarušas vairākas personas (sk. Sodlu lik. 1936. g. izd. 49. p.), tiesu izde-vumi uzliekami notiesātiem līdzīgās daļās, ar solidarību.

251. pantā paredzētos gadījumos tiesu izdevumi uzliekami līdzīgās daļās, ar solidarību, arī tām personām, kas notiesātas kopīgi ar galvenā noziedzīgā nodarījuma līdzdalīb-

niekiem, bet tikai šo pēdējo maksātnešpējas gadījumā. 1926. g. 84, A, I, 990. p.

1012. Lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, kuri paredzēti 6. pantā, tiesa, apsūdzētā attaisnošanas gadījumā, var uzlikt privatapsūdzētājam tiesu izdevumus pilnā apmērā vai pa daļai. 1922. g. 14, I, 992¹. p.

1013. Tiesas spriedumā vienmēr jāatzīmē, kam īsti un kādā pakāpenībā tiesu izdevumi jāsamaksā un kāda daļa no visiem izdevumiem nāk uz katru notiesāto. Bet sīks tiesu izdevumu aprēķins, norādot, kādam nolūkam tie izlietoti, sastādams sevišķā lēmumā, kuru taista pēc sprieduma pasludināšanas. 1864. g. 41476, 993. p.

1014. Saskaņā ar spriedumu, kas stājies likumīgā spēkā, lēmumu par samaksājamiem tiesu izdevumiem tiesu izpildītājs paziņo tām personām, no kurām samaksa piespriesta, vai arī tām, kuru rokās nākusi viņu manta. Turp., 994. p.

1015. Ja personas, no kurām prasa tiesu izdevumu atlīdzību, atzīst aprēķinu par nepareizu, viņas divu nedēļu laikā no tās dienas, kad viņām šis aprēķins uzrādīts, var iesniegt blakus sūdzību: par apgabaltiesas lēmumu — Tiesu palātai, bet par palatas kriminaldepartamenta lēmumu — tās departamentu kopsapulcei. Turp., 995. p.

1016. Lēmums, kas taisīts attiecībā uz blakus sūdzību par tiesu izdevumu nepareizu aprēķināšanu, uzskatams katrā ziņā par galīgu. Turp., 996. p.

1017. Ja no personas, kurai uzlikts tiesu izdevumus samaksāt, piedzenama līdz ar to arī atlīdzība par viņas nodarītiem kaitējumiem un zaudējumiem, tad vispirms no viņas jāpiedzen atlīdzība un tikai pēc tam tiesu izdevumi. Turp., 997. p.

1018. Tiesu izdevumi nav piedzenami no tās personas mantas, kas mirusi pirms sprieduma stāšanās likumīgā spēkā, kaut arī viņa būtu atzīta par vainīgu. Bet ja vainīgais mēris pēc tam, kad spriedums stājies likumīgā spēkā, tad tiesu izdevumi piedzenami no viņa atstātās mantas. Turp., 998. p.

1019. Ja notiesātais nespēj samaksāt tiesu izdevumus, tad tie galīgi ņemami uz valsts rēķinu. Turp., 999. p.

Trešā daļa.

Izņēmumi no kriminalprocesa vispārējās kārtības.

1020. No kriminalprocesa vispārējās kārtības noteikti izņēmumi:

- 1) dienesta noziedzīgu nodarijumu lietās,
- 2) noziedzīgu nodarijumu lietās pret valsts mantu un ienākumiem,
- 3) preses noteikumu pārkāpšanas lietās,
- 4) administratīvo pārvalžu tiešai pārziņai piekritīgās lietās,
- 5) jauktas kara- un civilpiekritības kriminallietās. 1939. g. 80, I, 1020. p.

Piezīme. Par Romas-katoļu un pareizticīgo garīdzniekiem ir daži sevišķi noteikumi Konkordata starp Svēto krēslu un Latvijas valdību (Lik. kr. 1922. g. 138) XVIII un XIX pantā un noteikumu par pareizticīgās baznīcas stāvokli (Lik. kr. 1926. g. 150) 15. un 16. pantā. Turp., 1020. p. piez.

Pirmā nodaļa.

Kriminalvajāšanas kārtība dienesta noziedzīgos nodarījumos.

Pirmā apakšnodaļa.

Vispārīgi noteikumi.

1021. Par dienesta pārkāpumiem, kas paredzēti disciplinārsodu likumā (Lik. kr. 1930. g. 140), sodus uzliek disciplinārā kārtībā uz minētā likuma pamata. 1939. g. 80, IV, 1021. p.

Piezīme. Tiesu resora dienestpersonām sodus bez tiesas uzliek īpašā disciplinārkārtībā, kas noteikta Tiesu iekārtā (1936. g. izd.). Turp., 1021. p. piez.

1022. Sodu likuma (1936. g. izd.) IX nodaļā paredzētie dienesta noziedzīgie nodarījumi vajājami pēc vispārējiem kriminālprocesa noteikumiem ar tālāk paredzētiem izņēmumiem. Turp., 1022. p.

1023. Kriminalvajāšanu par dienesta noziedzīgiem nodarījumiem var uzsākt kā apsūdzēto dienesta laikā, tā arī pēc viņu atbrīvošanas no dienesta. 1939. g. 80, IV, 1023. p.

1024. Par ārpus valsts robežām izdarītiem dienesta noziedzīgiem nodarījumiem tiesā: Latvijas valsts dienestā ārzemēs esošās personas, — Rīgā, bet uz ārzemēm komandētās personas — pēc viņu dienesta vietas. Turp., 1024. p.

1025. Lietas par dienesta noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti pirms apsūdzētā pāriešanas citā amatā vai pirms viņa atbrīvošanas no dienesta, izskata tā tiesa, kurai lieta piekristu pēc apsūdzētā agrākā dienesta. Turp., 1025. p.

1026. Apsūdzēto dienestpersonu, izņemot Valsts Prezidentu, Ministru Prezidentu, ministrus, ministru biedrus, valsts kontrolieri, kā arī ārkārtējos sūtņus un pilnvarotos ministrus, pagaidām atstādina no amata līdz lietas izbeigšanai vai iztiesāšanai, ja to prasa tiesu iestādes, kurām piekrīt šādu lietu iztiesāšana (1036., 1037. p.). Turp., 1026. p.

Otrā apakšnodala.

Kriminalvajāšanas uzsākšana.

1027. Kriminalvajāšanu par dienesta noziedzīgiem nodarījumiem, kurus izdarijuši Valsts Prezidents, Ministru Prezidents, ministri, ministru biedri, valsts kontrolieris, ārkārtējie sūtņi un pilnvarotie ministri, senatori, Senata virsprokuros, Senata prokurori, Senata virssekretari, Tiesu palatas priekšsēdētājs, departamentu priekšsēdētāji, tiesneši, prokurors un viceprokurori, apgabaltiesu priekšsēdētāji, vicepriekšsēdētāji, tiesneši, prokurori un viceprokurori, izmeklēšanas tiesneši, miertiesneši, papildmiertiesneši, zemesgrāmatu nodaļu priekšnieki un viņu palīgi un goda tiesneši, uzsāk Senata apvienotā sapulce. 1939. g. 80, IV, 1027. p.

Piezīme. Prokuratūras uzraudzība par šini pantā minēto lietu iepriekšēju izmeklēšanu uzlikta arī Senata virsprokuroram, un viņa priekšlikumi šajās lietās ir obligatoriski Tiesu palatas un apgabaltiesas prokuroriem un viceprokuroriem. Turp., 1027. p. piez.

1028. Kriminalvajāšanu par valsts civildienesta amatu sarakstā (Valsts civildien. lik. 1938. g. izd. II pielik.) minēto pirmo triju kategoriju dienestpersonu, izņemot 1027. pantā minēto, dienesta noziedzīgiem nodarījumiem uzsāk Tiesu palatas prokurors. Turp., 1028. p.

1029. Kriminalvajāšanu par civilresoru pārējo (1027. un 1028. p. neminēto) darbinieku, kā arī pašvaldības iestāžu, valsts uzņēmumu un autonomu valsts iestāžu vai uzņēmumu darbinieku dienesta noziedzīgiem nodarījumiem uzsāk tās apgabaltiesas prokurors, kurai lieta piekrīt. Turp., 1029. p.

1030. Sūdzības, ziņojumus un paziņojumus par 1027. pantā minēto personu dienesta noziedzīgiem nodarījumiem iesniedz Senata apvienotās sapulces priekšsēdētājam, vai Senata virsprokuroram vai kādam prokuroram vai viceprokuroram, kas tos savkārt iesniedz Senata apvienotās sapulces priekšsēdētājam.

Sūdzības, ziņojumus un paziņojumus par 1028. un 1029. pantā minēto personu dienesta noziedzīgiem nodarījumiem iesniedz prokuroram, kam jāuzsāk kriminalvajāšana, vai tuvākam prokuroram vai viceprokuroram, kuri to nosūta pēc piekritības. 1939. g. 80, IV, 1030. p.

1031. Prokurors, kas uzsāk kriminalvajāšanu, bet 1027. pantā paredzētos gadījumos — Senata apvienotā sapulce, var pirms kriminalvajāšanas uzsākšanas pret noteiktu personu piemērotos gadījumos uzdot tās priekšniecībai vai vispārējā kārtībā izdarīt izziņu, uzraudzīt tās izdarīšanu, kā arī likt priekšā izmeklēšanas tiesnesim izdarīt iepriekšēju izmeklēšanu par noziedzīga nodarījuma notikumu. Turp., 1031. p.

1032. Par uzsāktu kriminalvajāšanu dienesta noziedzīgu nodarījumu lietās, kā arī par šo lietu izbeigšanu vai apturēšanu, prokurors paziņo apsūdzētā priekšniecībai vai iestādei, kurā apsūdzētais atrodas dienestā. Turp., 1032. p.

1033. Par Tiesu palatas un apgabaltiesas prokurora atteikšanos uzsākt kriminalvajāšanu par dienesta noziedzīgu nodarījumu cietušie var iesniegt sūdzību Tiesu palatai.

Šādu sūdzību var iesniegt arī iestāde vai dienestpersona, kas paziņojusi prokuroram par šai iestādei vai dienestpersonai pakļautā darbinieka dienesta noziedzīgu nodarījumu.

Sūdzība jāiesniedz viena mēneša laikā pēc paziņojuma saņemšanas par atteikšanos uzsākt kriminalvajāšanu. Turp., 1033. p.

1034. Tiesu palata, izskatot rīcības sēdē 1033. pantā minētās sūdzības, uzklauša sūdzētāja vai tā pilnvarnieka paskaidrojumus un prokurora atzinumu un taisa galīgo lēmumu. Šajā nolūkā sūdzētāju aicina sēdē; viņa neierašanās neaptur sūdzības caurskatīšanu. Turp., 1034. p.

Piezīme. Pārejot tiesas sēdē no dienestpersonas vispārējā noziedzīgā nodarījuma uz dienesta noziedzīgu nodarījumu, tiesa rīkojas pēc 767¹. panta. Turp., 1034. p. piez.

Trešā apakšnodaļa.

Dienesta noziedzīgu nodarijumu piekritība.

1035. Uzsākto kriminalvajāšanu izbeidz un aptur, kā arī 1031. pantā paredzēto iepriekšējo izmeklēšanu izbeidz tās tiesu iestādes, kurām piekristu šo lietu iztiesāšana. 1939. g. 80, IV, 1035. p.

1036. 1027. pantā minēto personu noziedzīgu nodarijumu lietas iztiesā Senata kriminaldepartaments. Turp., 1036. p.

1037. 1028. un 1029. pantā minēto personu noziedzīgu nodarijumu lietas iztiesā apgabaltiesa. Turp., 1037. p.

Ceturrtā apakšnodaļa.

Spriedumu pārsūdzēšana un izpildīšana.

1038. Apelācijas sūdzības un protestus par apgabaltiesas spriedumiem dienesta noziedzīgu nodarijumu lietās izskata Tiesu palāta, bet par Senata kriminaldepartamenta spriedumiem — Senata apvienotā sapulce. 1939. g. 80, IV, 1038. p.

1039. Kasācijas sūdzības un protesti pieļaujami vienīgi par Tiesu palātas spriedumiem, un tos izskata Senata kriminaldepartaments. Turp., 1039. p.

1040. Spēkā nākušu spriedumu dienesta noziedzīgu nodarijumu lietās izpilda vispārējā kārtībā, pie kam sprieduma norakstu piesūta notiesātā priekšniecībai. Turp., 1040. p.

Otrā nodaļa.

Kriminalvajāšanas kārtība noziedzīgos nodarijumos pret valsts mantu un ienākumiem.

Pirmā apakšnodaļa.

Vispārīgi noteikumi.

1041. Noziedzīgus nodarijumus pret valsts mantu un ienākumiem vajā pēc vispārējiem kriminalprocesa noteikumiem ar šajā nodaļā noteiktiem izņēmumiem. 1939. g. 80, IV, 1041. p.

1042. Noziedzīgu nodarījumu lietās pret valsts mantu un ienākumiem vainīgā sodīšana ar fiskālās pārvaldes lēmumu noilguma ziņā pielīdzinama saukšanai pie atbildības tiesas ceļā. 1939. g. 80, IV, 1042. p.

1043. Ja viena un tā pati persona izdarījusi vairākus noziedzīgus nodarījumus pret valsts mantu un ienākumiem, no kuriem vieni piekrit tiesas izskatīšanai, bet otri fiskālās pārvaldes tiešai pārziņai, tad pēdējos izskata fiskālā pārvalde.

Ja noziedzīgo nodarījumu izdarušās vairākas personas, no kurām dažas saucas pie atbildības tiesā, bet pret pārējām lieta piekrit fiskālās pārvaldes tiešai pārziņai, tad lietu pret visām šīm personām iztiesā tiesa. Turp., 1043. p.

1044. Ar tiesas spriedumiem un fiskalo pārvalžu lēmumiem par noziedzīgiem nodarījumiem pret valsts mantu un ienākumiem piespriestos brīvības sodus apvieno vispārējā kārtībā (Sodu lik. 1936. g. izd. 58. p.), bet naudas sodus un piedziņas saskaita un tos atvietojošo brīvības sodu savieno ar citiem sodiem, piemērojoties Sodu likuma 61. panta noteikumiem. Turp., 1044. p.

1045. Ar fiskālās pārvaldes lēmumu uzliktu naudas sodu vai piedziņu resora vadītājs var katrā lietas stāvoklī samazināt vai atlaist vai arī noteikt soda vai piedziņas samaksu vairākos termiņos, ja attiecīgie likumi to paredz.

Šī tiesība neskar gadījumus, kad lieta jau nonākusi tiesas izskatīšanā. Turp., 1045. p.

1046. Ar spriedumu uzliktā naudas soda vai piedziņas samaksu tiesa var atlikt vai sadalīt termiņos uz laiku līdz diviem gadiem, skaitot no tās dienas, kad spriedums stājies likumīgā spēkā. Turp., 1046. p.

1047. Noziedzīgu nodarījumu lietās pret valsts mantu un ienākumiem prokurors dod atzinumu arī par atlīdzību valstij. Turp., 1047. p.

Otrā apakšnodaļa.

Noziedzīgu nodarījumu atklāšana.

1048. Lietas par fiskalo pārvalžu noteikumu pārkāpšanu ierosina šīs pārvaldes vai to dienestpersonas un prokurors, kā arī policija — tai likumos noteiktās pārziņas robežās. 1939. g. 80, IV, 1048. p.

1049. Fiskalās pārvaldes un to dienestpersonas par katru to pārziņas robežās atklātu šo pārvalžu noteikumu pārkāpšanu raksta protokolu.

Policijas iestāžu protokolus piesūta piekritīgai fiskalai pārvaldei.

Ja protokols rakstīts par noziedzīgu nodarījumu, kas piekrit fiskalās pārvaldes izskatīšanai, tā lemj par vainīgā sodīšanu vai lietas izbeigšanu, bet ja protokols rakstīts par nodarījumu, kas piekrit tiesas izskatīšanai, fiskalā pārvalde nosūta lietu pēc piekritības miertiesnesim, izmeklēšanas tiesnesim vai apgabaltiesas prokuroram. Turp., 1049. p.

1050. Protokolus par fabrikā, noliktavā, veikalā vai kādā citā rūpniecības vai tirdzniecības uzņēmumā atklātiem noziedzīgiem nodarījumiem raksta tā īpašnieka vai viņa vietnieka klātbūtnē; protokolu raksta arī šīm personām klāt neesot, ja ir klāt noziedzīgā nodarījuma apliecināšanai pieaicināti liecinieki (354. p.). Turp., 1050. p.

1051. Muitas likumu pārkāpšanas gadījumos protokolus par tirdzniecības vai rūpniecības uzņēmumā izdarītu kratīšanu raksta muitas dienestpersonas kopīgi ar policijas ierēdni, kura klātbūtnē kratīšana notikusi; pašas policijas ierosinātās lietās kratīšanas protokolus raksta tikai policija pieaicinātu liecinieku klātbūtnē.

Muitas likumu pārkāpšanas lietās vainīgo vajāšanu var uzsākt arī tad, ja slepeni ievesto vai izvesto preču vairs nav. Turp., 1051. p.

1052. Mežu aizsardzības noteikumu pārkāpšanas gadījumos protokolu raksta Mežu departamenta dienestpersonas pieaicinātu liecinieku klātbūtnē.

Ja nodarītais zaudējums nepārsniedz divdesmit piecus latus, protokolu var rakstīt mežsargs, nepieaicinot lieciniekus. 1939. g. 80, IV, 1052. p.

1053. Protokolā atzīmē:

- 1) tā rakstīšanas laiku un vietu;
- 2) kas atklājis noziedzīgo nodarījumu un kad un kur tas atklāts;
- 3) noziedzīgā nodarījuma būtību;
- 4) vainojamā vārdu, uzvārdu, dzimšanas laiku un vietu, nodarbošanos un dzīves vietu;
- 5) pieaicināto liecinieku un noziedzīgā nodarījuma liecinieku vārdus, uzvārdus un dzīves vietas;
- 6) vainojamā, pieaicināto liecinieku vai liecinieku piezīmes un iebildumus. Turp., 1053. p.

1054. Priekšmeti, kurus to apmēru vai citu iemeslu dēļ nevar ievietot saiņos vai glabātuvēs un aizzīmogot, kā arī pārvaldājamie līdzekļi, sīki jāapraksta protokolā. Turp., 1054. p.

1055. Muitas likumu pārkāpšanas gadījumos protokolā, bez iepriekšminētām ziņām, vēl jāatzīmē:

- 1) katra kratišanā aizturētā preču gabala un uz tā esošo zīmju un zīmogu apraksts, kā arī tā bruto svars, un
- 2) vainojamā paskaidrojumi par to: a) vai aizturētās preces pieder viņam vai kādam citam, un kam īsti, b) vai vainojamais vēlas būt personīgi klāt preču apskatē muitnīcā. Turp., 1055. p.

1056. Ja noziedzīgu nodarījumu pierāda dokumenti, tad nav vajadzīgi paskaidrojumi par noziedzīgā nodarījuma notikumu, un protokolus var atvietot ar dienestpersonu uzrakstiem uz šiem dokumentiem. Turp., 1056. p.

1057. Priekšmetus, kas aizturēti noziedzīgu nodarījumu atklājot, izņemot zemāk (1058. un turpm. p.) minētos, nosūta uzglabāt līdz lietas izspriešanai vai līdz tiesu iestāžu rīkojumam: vērtslietas — Latvijas bankai vai tās vietējām nodaļām, bet pārējos — policijai. 1939. g. 80, IV, 1057. p.

1058. Fabrikās un noliktavās atklāto noziedzīgo nodarījumu lietās par alkoholisku vielu ražošanu konfiscējamos dzērienus pēc to apzīmogošanas var atstāt uzglabāt tanis pašās fabrikās un noliktavās, kur tie atrasti, policijas atbildīgā uzraudzībā. Turp., 1058. p.

1059. Ja policija nespēj saviem līdzekļiem apsargāt viņas uzraudzībā nodoto mantu, viņa var to nodot apsargāt privatpersonām vai noligtam sargam. Turp., 1059. p.

1060. Kratišanā uzietās un ievēdot vai pārvadājot aizturētās kontrabandas preces nogādā līdz ar ievēdējiem un pāravadātājiem tuvākā muitnīcā. Turp., 1060. p.

1061. Fiskalās pārvaldes dienestpersonām nav tiesības ieiet privatā dzīvoklī bez tā saimnieka piekrišanas, izņemot gadījumus, kad šī tiesība piešķirta ar likumu. Turp., 1061. p.

1062. Iepriekšējā (1061.) pantā neminētos gadījumos fiskalo pārvalžu dienestpersonas, kad ir pamats aizdomām, ka privātos dzīvokļos izdara noziedzīgus nodarījumus pret valsts mantu un ienākumiem vai slēpj šādu nodarījumu pierādījumus, par to paziņo miertiesnesim vai izmeklēšanas tiesnesim pēc piederības, bet viņiem promisesot — policijai, lai izdara kratišanu vai lietu izņemšanu. Turp., 1062. p.

1063. Robežsargu tiesība izdarīt kratišanu, lietu izņemšanu un preču aizturēšanu paredzēta likumā par valsts robežu apsardzību (Lik. kr. 1935. g. 44). Turp., 1063. p.

1064. Tiesas izlemšanai piekritīgās noziedzīgu nodarījumu lietās fiskalai pārvaldei atļauts apturēt tirdzniecības, rūpniecības vai kāda cita uzņēmuma darbību tikai pagaidām, līdz attiecīgam tiesas lēmumam. Turp., 1064. p.

1065. Fiskalo pārvalžu dienestpersonas, uz kuru rīkojumu apturēta kāda uzņēmuma darbība (1064. p.), atbild par ikvienu kaitējumu un zaudējumu, ja pēc lietas izskatīšanas tiesā izrādās, ka minētie rīkojumi nav bijuši pamatoti. 1939. g. 80, IV, 1065. p.

1066. Fiskalo pārvalžu dienestpersonas par nolaidībām un nepareizu rīcību, atklājot noziedzīgus nodarījumus, kas piekrit tiesas izskatīšanai, atbild 64. un 533. pantā noteiktā kārtībā. Turp., 1066. p.

Trešā apakšnodala.

Izziņa un iepriekšēja izmeklēšana.

1067. Izziņu un iepriekšēju izmeklēšanu izdara pēc vispārējiem kriminālprocesa noteikumiem ar turpmākos pantos paredzētiem izņēmumiem. 1939. g. 80, IV, 1067.

1068. Kad aizturētās preces un to pārvedēji nogādāti muitnīcā, par aizturējumu pirms preču apskates raksta protokolu. Turp., 1068. p.

1069. Fiskalā pārvalde, nododot izziņas materialus miertiesnesim, izmeklēšanas tiesnesim vai arī prokuroram (1049. p.), tiem pievieno valstij pienākošās piedziņas aprēķinu. Turp., 1069. p.

1070. Fiskalā pārvalde var sūtīt pilnvarotas personas būt klāt pie lietas izmeklēšanas un aizstāvēt valsts intereses. Turp., 1070. p.

1071. Par izmeklēšanas vietu un laiku izmeklēšanas tiesnesis paziņo fiskalai pārvaldei tikai tad, kad tā izteikusi vēlēšanos sūtīt savu pilnvaroto pie izmeklēšanas darbības.

Pārvaldes pilnvarnieka neierašanās neaptur izmeklēšanas gaitu. Turp., 1071. p.

1072. Izmeklējot noziedzīgus nodarījumus, kuru noskaidrošanai nepieciešamas specialas zināšanas, izmeklēšanas ties-

nesis pieprasa lietpratējus no fiskalās pārvaldes dienestpersonu vidus, bet viņš var pieaicināt reizē ar minētiem lietpratējiem arī citus. 1939. g. 80, IV, 1072. p.

1073. Naudas un vērtspapiru pakalptaisīšanas lietās pakalptaisīto naudu un vērtspapirus un to izgatavošanai lietotos rīkus nosūta izmeklēšanai Finanšu ministrijas norādītai iestādei. Turp., 1073. p.

1074. Pārdot apķīlātos priekšmetus, izņemot ātri bojājošos, pirms lietas izšķiršanas nav atļauts, ja to saimnieks tam nepiekrīt. Turp., 1074. p.

1075. Pārdošanu (1074. p.) izdara pēc fiskalo pārvalžu noteikumiem, bet ieņemto naudu uzglabā līdz lietas izšķiršanai. Turp., 1075. p.

1076. Ja valstij pienākošās piedziņas, nodarīto kaitējumu un zaudējumu atlīdzība un naudas soda samaksa nav pienācīgi nodrošinātas, tad lietās par noziedzīgiem nodarījumiem pret valsts mantu un ienākumiem kā drošības līdzekli pret apsūdzētā izvairīšanos no izmeklēšanas un tiesas var izvēlēties vienīgi apcietinājumu, galvojumu vai ķīlu, ne mazāku par valstij pienākošās piedziņas, nodarīto kaitējumu un zaudējumu atlīdzības un naudas soda nenodrošinātās daļas apmēru. Turp., 1076. p.

1077. Muitas likumu pārkāpšanas lietās kratīšanas protokolus, kā arī policijā nogādāto preču apskates un novērtējuma protokolus, nosūta līdz ar aizturētām precēm tuvākai muitnīcai, par ko izmeklēšanas tiesnesis paziņo preču saimniekam, ja tas izteicis vēlēšanos būt klāt pie preču apskates muitnīcā. Turp., 1077. p.

1078. Vainojamam ir tiesība būt klāt pie preču apskates muitnīcā; ja viņš ir apcietināts un izteicis vēlēšanos būt klāt pie preču apskates, viņu nogādā uz muitnīcu.

Ja vainojamais neierodas, preču apskati neatliek.

Pie preču apskates var būt klāt arī to aizturētāji. Turp., 1078. p.

1079. Par preču apskati raksta protokolu, ko paraksta klātesošās personas. Apskatītās preces iesaiņo un apzīmogo ar muitnīcas zīmogu. 1939. g. 80, IV, 1079. p.

1080. Preču saimniekam un aizturētājam atļauts pielikt precēm arī savas zīmes. Turp., 1080. p.

1081. Prokurora vai tiesas lēmumu par lietas izbeigšanu paziņo fiskalai pārvaldei. Turp., 1081. p.

1082. Prokurora vai tiesas lēmumu par lietas izbeigšanu fiskalā pārvalde var pārsūdzēt vispārējā kārtībā divu nedēļu laikā, skaitot no lēmuma noraksta saņemšanas dienas. Turp., 1082. p.

1083. Tiesu palatas lēmumus par fiskalās pārvaldes sūdzībām nevar pārsūdzēt. Turp., 1083. p.

1084. Drošības līdzeklis pret apsūdzētā izvairīšanos no tiesas jāatceļ tūlīt pēc tiesas lēmuma par lietas izbeigšanu, bet naudas sodu un citu maksājumu nodrošinājumi paliek neatcelti un aizturētie priekšmeti, kurus varētu konfiscēt, paliek apķīlāti līdz blakus sūdzības izšķiršanai. Turp., 1084. p.

1085. Lūkojot cauri tiesu iestādēs lietas par noziedzīgiem nodarījumiem pret valsts mantu un ienākumiem, vainīgiem naudas sodus ar tiesu pavēlēm nav atļauts uzlikt 1104. pantā paredzētās lietās. Turp., 1085. p.

Ceturtnā apakšnodala.

Tiesāšana.

1086. Valsts interešu aizstāvēšanai tiesā fiskalā pārvalde var iecelt pilnvarniekus. 1939. g. 80, IV, 1086. p.

1087. Par lietas iztiesāšanas laiku un vietu tiesas priekšsēdētājs vai miertiesnesis paziņo fiskalai pārvaldei. Turp., 1087. p.

1088. Aizstāvot valsts intereses vispārējās tiesu iestādēs, fiskalo pārvalžu pilnvarniekiem šādās lietās ir visas tās tiesības, kādas ir civilprasītājiem kriminallietās. Turp., 1088. p.

1089. Rezolūcijas norakstu tiesa nosūta fiskalai pārvaldei. 1939. g. 80, IV, 1089. p.

1090. Mirtiesnesim piekrītošās lietās fiskalā pārvalde var iesniegt blakus sūdzības, apelācijas un kasācijas sūdzības. Turp., 1090. p.

1091. Tiesu iestāžu spriedumu norakstus, kā arī sūdzību norakstus par šiem spriedumiem izdod fiskalām pārvaldēm bez maksas. Turp., 1091. p.

1092. Par tiesu iestāžu spriedumiem prokurors var celt protestu uz vispārēja pamata, piesūtot protesta norakstu fiskalai pārvaldei. Turp., 1092. p.

1093. Muitas dienestpersonas aicina tiesā caur viņu priekšniecību. Turp., 1093. p.

1094. Tiesa izprasa aizturētās mantas uz tiesas sēdēm tikai nepieciešamos gadījumos un visaprobežotākā daudzumā. Turp., 1094. p.

1095. Jautājumu par uzrādītāju un atklājēju tiesībām uz atlīdzību tiesa neapspriež. Turp., 1095. p.

1096. Preces un citus priekšmetus, ko tiesa atzinusi par konfiscējamiem un kas ieturēti naudas sodu un citu maksājumu segšanai, pārdod fiskalā pārvalde. Turp., 1096. p.

1097. Ja apsūdzētais izvairas no tiesas un noliktā termiņā neierodas tiesā, tad tiesa dod rīkojumu iecelt aizgādni par viņa mantu uz šā likuma (845. p.) vispārējā pamata un lemj par mantas konfiskāciju, ja tāda likumā noteikta. Turp., 1097. p.

1098. Kā Latvijas, tā arī ārzemju kuģu kapteiņi un kalpotāji, kas apsūdzēti noziedzīgos nodarījumos, par kuriem likums nenoteic brīvības atņemšanas sodu, nav jāaiztur ostā, ja naudas soda, piedziņas un nodarīto kaitējumu vai zaudējumu atlīdzības samaksas nodrošināšanai viņi iesniedz drošu galvojumu vai

ķīlu. Ja apsūdzētais izvairas no izmeklēšanas vai tiesas, ķīlu konfiscē vai galvojumu piedzen un iemaksā valsts ienākumos. 1939. g. 80, IV, 1098. p.

1099. Spriedumā tiesa noteic arī naudas sodu un uzlikto piedziņu atvietojošā aresta soda apmēru pēc Sodu likuma (1936. g. izd.) 57. panta noteikumiem, ja likumos nav norādīti citi noteikumi. Turp., 1099. p.

1100. Likumīgā spēkā nākušū spriedumu, ar kuru vainīgam uzlikts naudas sods vai piedziņa, izpilda vispārējā kārtībā uz prokurora vai miertiesneša rīkojumu.

Ja divu nedēļu laikā no sprieduma nodošanas izpildīšanai naudas sods vai piedziņa nav samaksāti un nav izdevies atrast mantu, no kuras to varētu piezīt, prokurors vai miertiesnesis nosūta sprieduma vai rezolūcijas izrakstu fiskalai pārvaldei.

Fiskalā pārvalde septiņu dienu laikā no sprieduma saņemšanas paziņo, vai viņa vēlas piedzišanu turpināt Civilprocesa likumā (1938. g. izd.) paredzētā kārtībā, vai no tās atteicas.

Ja fiskalā pārvalde atteicas no piedzišanas vai ja piedzišana ir nesekmīga, prokurors vai miertiesnesis dod rīkojumu izpildīt nenomaksātā naudas soda vai piedziņas vietā uzlikto aresta sodu, ja vien to nesedz noilgums. Turp., 1100. p.

1101. Izraudzīto drošības līdzekli tiesa atceļ, tiklīdz fiskalā pārvalde paziņo, ka tā vēlas izdarīt piedzišanu Civilprocesa likumā (1938. g. izd.) paredzētā kārtībā, ja vien drošības līdzeklis nav atstājams spēkā, lai nodrošinātu sprieduma izpildīšanu pārējā daļā. Turp., 1101. p.

1102. No vainīgajiem piedzenamo tiesu izdevumu sumai pieskaita arī to fiskalo pārvalžu pilnvarnieku ceļa izdevumus, kas komandēti būt klāt pie izmeklēšanas un tiesā. Turp., 1102. p.

1103. Par iepriekšējā (1102.) pantā minētiem izdevumiem fiskalās pārvaldes un to dienestpersonas paziņo tiesai pirms sprieduma pasludināšanas. Turp., 1103. p.

Piektā apakšnodala.

Kriminalvajāšanas kārtība fiskalo pārvalžu tiešai pārziņai piekritīgās lietās.

1104. Lietas par fiskalo noteikumu pārkāpšanu piekrit fiskalo pārvalžu tiešai pārziņai, ja par šiem nodarījumiem paredzēti vienīgi naudas sodi, piedziņa vai konfiskācija. Šajos gadījumos vainīgos soda ar savu lēmumu likumā noteiktā iestāde vai persona. 1939. g. 80, IV, 1104. p.

1105. Lēmumā jānorāda:

- 1) kas lietu izlēmis un kad tā izlemta;
- 2) sodītā vārds, uzvārds, dzimšanas laiks un vieta un dzīves vieta;
- 3) noziedzīgā nodarījuma būtība, izdarišanas laiks un vieta;
- 4) vainas pierādījumi;
- 5) kādā likumā nodarījums paredzēts;
- 6) likumā paredzētais sods;
- 7) uzliktā soda apmērs;
- 8) kādā laikā un kam sodītais var iesniegt lūgumu par lietas izspriešanu tiesā (1108. p.). Turp., 1105. p.

1106. Bez tam lēmumā var izraudzīt drošības līdzekli pret sodītā izvairīšanos no tiesas un soda. Ja likumā nav sevišķu noteikumu, drošības līdzekli izrauga piemērojoties 92. panta noteikumiem, pie kam galvojuma vai ķīlas apmērs nevar pārniegt lēmumā noteiktā soda apmēru. Turp., 1106. p.

1107. Lēmuma norakstu triju dienu laikā izsniedz vai nosūta sodītam. Turp., 1107. p.

1108. Septiņu dienu laikā pēc lēmuma noraksta izsniegšanas sodītam ir tiesība lūgt lietu izspriest tiesā. Ja sodītais šādu lūgumu neiesniedz, lēmums stājas spēkā un ir jāizpilda.

Lūgumu iesniedz iestādei vai dienestpersonai, kas lietu izlēmusi.

109. Saņemto lūgumu līdz ar lietu minētā iestāde vai dienestpersona triju dienu laikā nosūta piekritīgai tiesu iestādei. 1939. g. 80, IV, 1108. p.

1109. Ja 1108. pantā norādītais septiņu dienu termiņš dibinātu iemeslu dēļ nokavēts, tad tā atjaunošana piekrit tiesai.

Termiņa atjaunošanas lūgumu raksta uz tiesas vārdu un iesniedz tam, kas lietu izlēmis.

Lūguma iesniegšana aptur lēmuma izpildīšanu. Turp., 1109. p.

1110. Izskatot lietu (1108. p.), tiesa nav saistīta ar fiskālās pārvaldes lēmumu. Turp., 1110. p.

1111. Tiesa izskata lietu vispārējā kārtībā, pie kam apsūdzētā neierašanās gadījumā taisa spriedumu, kas nav uzskatams par aizmugurisku. Turp., 1111. p.

1112. Ja tiesai nācis zinams, ka ar fiskālās pārvaldes lēmumu uzlikts sods par darbību, kura pēc likuma nav sodama, vai par nodarījumiem, par kuriem likumā nav atļauts sodu uzlikt ar fiskālās pārvaldes lēmumu, tad tiesa atceļ lēmumu arī pēc pārsūdzības termiņa notecējuma un virza lietu likumā paredzētā kārtībā. Turp., 1112. p.

1113. Tiesas spriedumu var pārsūdzēt tikai kasācijas kārtībā Senatam. Turp., 1113. p.

1114. Šā panta pielikumā (I pielik.) minēto likumu pārkāpšanas gadījumos vainīgiem sodus uzliek vienīgi fiskālās pārvaldes, piemērojoties 1115. panta noteikumiem. Šīs lietas nepiekrīt tiesu iestādēm, izņemot Senata administratīvo departamentu. Turp., 1114. p.

1115. Ar fiskālo pārvalžu lēmumiem uzliktie naudas sodi pārvēršami arestā administratīvā kārtā pēc Sodu likuma (1936. g. izd.) 57. panta noteikumiem. Turp., 1115. p.

Trešā nodaļa.

Kriminalvajāšana preses noteikumu pārkāpšanas lietās.

1116. Preses noteikumu pārkāpumus vajā pēc vispārējiem kriminalprocesa noteikumiem ar zemāk norādītiem izņēmumiem. 1939. g. 80, IV, 1116. p.

1117. Šādus noziedzīgus nodarījumus iztiesā tajā tiesā, kuras iecirknī vai apgabalā iespiests ražojums, kas bijis vajāšanas iemesls. Ja ražojums iespiests ārzemēs vai tā iespiešanas vieta nav zinama, tad noziedzīgais nodarījums piekrit iztiesāšanai tā iecirkņa miertiesnesim vai apgabaltiesai, kur ražojums izplatīts, bet ja tas izplatīts vairākos tiesu iecirkņos vai apgabalos, tad tai tiesai, kuras iecirknī vai apgabalā vispirms ierosināta vajāšana.

Lietu par aizskaršanu presē privatapsūdzētājs var ierosināt un tiesa izskatīt pēc viņa dzīves vietas. Turp., 1117. p.

1118. Vajāšanu tiesas ceļā par noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti presē, izņemot nodarījumus, kuri vajājami privatapsūdzības kārtībā vai vienīgi uz cietušo sūdzībām vai paziņojumiem, ierosina vai nu uz Preses un biedrību departamenta dienestpersonu paziņojumu, vai uz prokuratūras priekšlikumu. Ja presē aizskartas valsts vai pašvaldības iestādes vai to dienestpersonas sakarā ar dienesta darbību, vainīgā vajāšanu ierosina prokurors tikai uz cietušo sūdzībām vai paziņojumiem. Lietas par privatpersonu aizskaršanu presē ierosina tiesās paši aizskartie uz vispārēja pamata. Turp., 1118. p.

1119. Paziņojumos un sūdzībās jānorāda: noziedzīgā nodarījuma būtība, vajājamo personu vārds, kā arī viņu dzīves vieta, ja tā zinama. Preses un biedrību departamenta dienestpersonu paziņojumos jānorāda ziņas, kas nepieciešamas prokuroram apsūdzības raksta sastādīšanai, kā arī likums, kurā paredzēts vajājamais noziedzīgais nodarījums. Turp., 1119. p.

1120. Ja pārkāpti noteikumi par iestādēm, kuras ražo un pārdod iespiedpiederumus, vai noteikumi par grāmatu tirdzniecību, bibliotekām un lasītavām, tad vainīgo vajāšanu ierosina uzraudzības organi par minētām iestādēm un grāmatu tirdzniecību, ziņojot par noziedzīgo nodarījumu tiesu iestādei. 1939. g. 80, IV, 1120. p.

1121. Apgabaltiesas prokurors var apķīlāt periodiska izdevuma numurus, kā arī neperiodiska izdevuma eksemplarus, ja to saturā atrodamas Sodu likumā (1936. g. izd.) paredzēta noziedzīga nodarījuma pazīmes, izņemot nodarījumus, kas vajājami privatapsūdzības kārtībā. Turp., 1121. p.

1122. Atsevišķu periodiska izdevuma numuru vai neperiodiska izdevuma apķīlāšana (1121. un 1126. p.) pastāv iznākušo periodiska vai neperiodiska izdevuma eksemplaru atņemšanā, izņemot tos eksemplarus, kuri jau pārgājuši trešo personu valdījumā viņu pašu lietošanai.

Tāpat jāapķīlā arī stereotipi un citi iespiedpiederumi, kas sagatavoti apķīlātā numura vai izdevuma iespiešanai, ja poligrafiskās iestādes īpašnieks vai tās atbildīgais vadītājs nevēlētos tos izjaukt vai iznīcināt. Turp., 1122. p.

1123. Prokurors par periodiska vai neperiodiska izdevuma apķīlāšanu nekavējoties ziņo apgabaltiesai un ierosina attiecīgos gadījumos pret vainīgo kriminalvajāšanu.

Prokurora rīkojumu apgabaltiesa vai nu atstāj spēkā, vai atceļ. Turp., 1123. p.

1124. Jautājumu par periodiska vai neperiodiska izdevuma apķīlāšanu apgabaltiesa izskata tuvākā rīcības sēdē. Apstiprinot apķīlājumu, tiesa var nolemt periodisko izdevumu apturēt līdz tiesas spriedumam. Turp., 1124. p.

1125. Ja nav pamata ierosināt kriminalvajāšanu un ja pie tam tiesas izskatīšanai iesniegtā neperiodiskā izdevuma vai periodiskā izdevuma zināmā numurā atrodamas noziedzīga nodarījuma pazīmes, apgabaltiesa tiesas sēdē taisa spriedumu — iznīcināt norādīto preses ražojumu vai tā daļu, kā arī stereo-

tipus un citus tā iespēšanai sagatavotus iespiedpiederumus. Personas, kuru tiesības var tikt aizskartas, iznīcinot preses ražojumu vai tā daļu, pielaižamas personīgi vai caur pilnvarniekiem piedalīties lietā, un viņas var pārsūdzēt tiesas spriedumu tajā daļā, kas skar viņu tiesības, uz vispārēja pamata.

Paziņojums par lietas izskatīšanas laiku piesūtams šīm personām tikai tad, ja viņas iepriekš ziņojušas tiesai, ka vēlas lietā piedalīties, pie kam viņu neierašanās nav šķērslis lietas izskatīšanai. 1939. g. 80, IV, 1125. p.

1126. Neatkarīgi no apķilājuma 1121. panta kārtībā, tiesa uz izmeklēšanas tiesneša iesniegumu, uz prokurora priekšlikumu vai uz cietušā lūgumu pati var rīcības sēdē nolemt apķilāt periodisko vai neperiodisko izdevumu.

Bez tam tiesa var tādu izdevumu apturēt līdz tiesas spriedumam. Turp., 1126. p.

1127. Ja nav iespējams atrast kādu no preses lietās atbildīgām personām, apgabaltiesa dod rīkojumu viņu uzmeklēt un, atliekot spriešanu par vainīgam uzliekamo sodu līdz viņa apcietināšanai vai atrašanai, neaptur uz attiecīgu vispārēju noteikumu (841.—846. p.) pamata sprieduma taisīšanu par paša ražojuma vai tā daļas iznīcināšanu, jā atzīst to par nepieciešamu. Turp., 1127. p.

Ceturtnā nodaļa.

Sodišana administratīvo pārvalžu tiešās pārziņas lietās.

Pirmā apakšnodaļa.

Administratīvās pavēles.

1128. Noziedzīgu nodarījumu lietās, kas ar likumu nodotas administratīvo pārvalžu izlemšanai, šīs pārvaldes uzliek sodus ar administratīvu pavēli, piemērojoties 1105.—1113. un 1115. panta noteikumiem. 1939. g. 80, IV, 1128. p.

1129. Administratīvās pavēles noraksts 1107. pantā minētā termiņā jāpiesūta apgabaltiesas prokuroram, kuram ir tiesība septiņu dienu laikā no pavēles noraksta saņemšanas celt protestu tiesā.

Protestu prokurors iesniedz tieši tiesai, par ko paziņo dienestpersonai, kas pavēli devusi. Tādā pašā kārtībā prokurors iesniedz lūgumu par nokavēta termiņa atjaunošanu (1109. p.).
1110. panta noteikumi jāievēro arī izskatot prokurora protestu. 1939. g. 80, IV, 1129. p.

1130. Par šā panta pielikumā (II. pielik.) minēto likumu pārkāpšanu vainīgiem sodus uzliek vienīgi administratīvās pārvaldes, piemērojoties 1105., 1106., 1115. un 1131. panta noteikumiem. Šīs lietas tiesu iestādēm nepiekrīt, izņemot Senata administratīvo departamentu. Turp., 1130. p.

1131. Ja kāds izdarījis vairākus noziedzīgus nodarījumus, tad sodi, izņemot disciplinārā kārtībā uzliktos, jāapvieno un jāsavieno pēc Sodū likuma (1936. g. izd.) noteikumiem, pie kam, ja kādu no sodiem noteikusi tiesa, sodus apvieno un savieno tiesu iestāde. Turp., 1131. p.

Otrā apakšnodala.

Policijas pavēles.

1132. Pārkāpumu lietās, kurās pēc Sodū likuma (1936. g. izd.) kā augstākais soda mērs paredzēts:

- 1) alternatīvi arests uz laiku, ne ilgāku par vienu mēnesi, vai naudas sods, ne augstāks par simts latiem, vai arī
- 2) vienīgi naudas sods, ne augstāks par simts latiem, — ja par pārkāpumu un nodarītāja vainu nav šaubu, vainojamo var sodīt ar policijas pavēli pēc turpmāko pantu noteikumiem, nenododot lietu tiesai. 1939. g. 80, IV, 1132.p.

1133. Policijas pavēle jādod ne vēlāk kā piecu dienu laikā no pārkāpuma izdarīšanas. Turp., 1133. p.

1134. Policijas pavēli nevar dot:

- 1) lietās, kuras var izbeigt ar izlīgumu;
- 2) kad pret vainīgo pieteikta prasība par kaitējumu vai zaudējumu atlīdzību;
- 3) kad sods savienots ar pienākumu izlabot vai iznīcināt pretlikumīgi izdarīto;
- 4) lietās, kuras uz 40. panta pamata izņemtas no miertiesneša piekritības. 1939. g. 80, IV, 1134. p.

1135. Ar policijas pavēlēm sodus var uzlikt pilsētu prefekti, viņu palīgi un prefekturu iecirkņu priekšnieki, apriņķu priekšnieki un apriņķu policijas iecirkņu priekšnieki, dzelzsceļu policijas priekšnieks un dzelzsceļu policijas iecirkņu priekšnieki.

Šīs dienestpersonas uzliek vainīgiem naudas sodus, ne augstākus par piecdesmit latiem, nepārsniedzot tomēr attiecīgā likuma pantā paredzētā augstākā naudas soda apmēru. Turp., 1135. p.

1136. Policijas pavēlē jānorāda:

- 1) kas un kad pavēli devis;
- 2) sodītā vārds, uzvārds, dzimšanas laiks un vieta un dzīves vieta;
- 3) pārkāpuma apraksts un tā izdarīšanas laiks un vieta;
- 4) vainas pierādījumi;
- 5) kādā Sodū likuma (1936. g. izd.) pantā pārkāpums paredzēts;
- 6) likumā paredzētais sods;
- 7) uzliktais naudas sods un to atvietojošais arests;
- 8) kādā laikā un kam sodītais var iesniegt lūgumu par lietas izspriešanu tiesā (1139. p.). Turp., 1136. p.

1137. Policijas pavēles norakstu nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākošā dienā pēc pavēles došanas, nosūta sodītam, kā arī viceprokuroram, kura iecirknī pārkāpums izdarīts. Turp., 1137. p.

1138. Ja kāds izdarījis vairākus noziedzīgus nodarījumus, tad sodus apvieno un savieno pēc Sodū likuma (1936. g. izd.) noteikumiem, pie kam, ja kādu no sodiem uzlikusi tiesa, sodus apvieno un savieno tiesu iestāde. 1939. g. 80, IV, 1138. p.

1139. Septiņu dienu laikā pēc pavēles saņemšanas sodītam ir tiesība lūgt lietu izspriest tiesā.

Lūgumu raksta uz attiecīga miertiesneša vārdu un iesniedz tam, kas pavēli devis. Uz lūguma iesniedzēja pieprasījumu policija izsniedz kvīti par lūgumraksta saņemšanu.

Saņemto lūgumu līdz ar lietu policijas dienestpersona nosūta miertiesnesim triju dienu laikā. Turp., 1139. p.

1140. Prokuroram ir tiesība septiņu dienu laikā no pavēles noraksta saņemšanas atcelt policijas pavēli un uzdot lietu nosūtīt izskatīšanai miertiesnesim. Turp., 1140. p.

1141. Ja 1139. pantā minētais septiņu dienu termiņš dībīnātu iemeslu dēļ nokavēts, tā atjaunošana piekrīt miertiesnesim. Lūgumu par termiņa atjaunošanu raksta uz miertiesneša vārdu un iesniedz tam, kas pavēli devis.

Lūguma iesniegšana aptur pavēles izpildīšanu. Turp., 1141. p.

1142. Izskatot lūgumu (1139. p.), miertiesnesis nav saistīts ar policijas pavēli. Turp., 1142. p.

1143. Miertiesnesis izskata lietu vispārējā kārtībā, pie kam apsūdzētā neierašanās gadījumā taisa spriedumu, kas nav uzskatams par aizmugurisku. Turp., 1143. p.

1144. Iesniedzot lūgumu par lietas izspriešanu tiesā, tam jāpievieno desmit latu drošības naudas, ja ar pavēli uzliktais sods nepārsniedz desmit latus.

Ja tiesa uzliek tādu pašu vai bargāku sodu, kā noteikts pavēlē, drošības naudu ieskaita valsts ienākumos; pretējā gadījumā drošības nauda atdodama tās iemaksātājam. Turp., 1144. p.

1145. Miertiesneša spriedumus var pārsūdzēt tikai kasācijas kārtībā Senatam. Turp., 1145. p.

Piektā nodaļa.

Tiesāšanas kārtība jauktas kara- un civil- piekritības lietās.

Pirmā apakšnodaļa.

Tiesāšanas kārtība vispārējos noziedzīgos nodarījumos.

1146. Ja par noziedzīgu nodarījumu, kas neattiecas uz disciplīnas un kara dienesta likumu pārkāpšanu, kopā ar civiliedzīvotājiem apsūdz arī karavīrus, tad lieta tiklab par vieniem, kā otriem, pēc vispārējiem piekritības noteikumiem, jālūko cauri vai nu miertiesnesim, vai citām civilresora tiesām, ievērojot sekojošo pantu noteikumus. 1864. g. 41476, 1236. p.

1147. Kara priekšniecība, attiecībā uz karavīru noziedzīgu nodarījumu atklāšanu un pirmējo izmeklēšanu, rikojas uz 285.—296. panta noteikumu pamata. Turp., 1237. p.

1148. Aktivā dienestā stāvošus karavīrus aicina pie izmeklēšanas un tiesas 80., 483. un 631. pantā noteiktā kārtībā. Turp., 1238. p.

1149. Policija var, viņai likumā atļautos gadījumos, apcietināt aizdomīgus karavīrus tāpat kā citas personas. Turp., 1239. p.

1150. Kad izrādas par nepieciešamu atvest pie izmeklēšanas vai tiesas vai apcietināt kara resora personu, kura atrodas ārpus kazarmēm vai vispār ārpus vietām, kas stāv vienīgi kara priekšniecības pārziņā, tad policija, miertiesnesis vai izmeklēšanas tiesnesis, dodot attiecīgu rikojumu, tajā pašā laikā paziņo par to apcietinātā priekšniecībai. Turp., 1240. p.

1151. Vietās, kuras stāv vienīgi kara priekšniecības pārziņā, karavīru var apcietināt tikai piedaloties kara priekšniecībai. Turp., 1241. p.

1152. Kratišanas un lietu izņemšanas vai apskatīšanas tādās vietās, kas stāv vienīgi kara priekšniecības pārziņā, mirtiesneši un izmeklēšanas tiesneši izdara, pieaicinot tajā pašā laikā atrasties pie tam klāt tuvāko kara priekšniecību, kura arī palīdz atklāt patiesību ar visiem no viņas atkarīgiem līdzekļiem. 1864. g. 41476, 1242. p.

1153. Par katru vajāšanu tiesas ceļā, kas ierosināta pret karavīru, kā arī par izmeklēšanas izbeigšanu pret viņu, prokurors paziņo kara priekšniecībai. Turp., 1243. p.

1154. Ja tiesā pierādīta tiesājamo vainība, civilresora krimināltiesā taisa spriedumu par visiem noziedzīgā nodarījuma dalībniekiem, noteikdama karavīram sodu pēc Kara sodu likuma (1937. g. izd.). Turp., 1244. p.

1155. Civilresora krimināltiesu taisītie spriedumi, to izpildīšanai attiecībā uz karavīriem, paziņojami kara priekšniecībai, kurai arī jāpaziņo par tiesājamo karavīru attaisnošņu. Turp., 1245. p.

Otrā apakšnodala.

Tiesāšanas kārtība noziedzīgos nodarījumos attiecībā uz disciplīnas un kara dienesta likumu pārkāpšanu.

1156. Ja noziedzīgā nodarījumā, kas attiecas uz disciplīnas un kara dienesta likumu pārkāpšanu, kopā ar karavīriem piedalījušies arī civiliedzīvotāji, tad lieta tiklab par vieniem, kā otriem piekrīt kara tiesas apspriešanai. 1864. g. 41476, 1246. p.; 1923. g. 18, 1. p.

1157. Kara tiesu resora dienestpersonas, ataicinājušas pie izmeklēšanas un nopratinājušas civiliedzīvotājus, gādā, lai atņemtu pēdējiem iespēju izvairīties no izmeklēšanas un tiesas, atkarībā no sodiem, kādi viņiem draud pēc vispārējiem sodu likumiem. 1864. g. 41476, 1247. p.; 1939. g. 80, II.

1158. Atzīstot civiliedzīvotājus par vainīgiem piedalībā noziedzīgā nodarījumā pret disciplīnas un kara dienesta likumiem, kara tiesa noteic viņiem sodu, piemērojot šādiem noziedzīgiem nodarījumiem vispārējos sodu likumus. 1864. g. 41476, 1248. p.

1159. Kara tiesas spriedums attiecībā uz civiliedzīvotājiem nosūtams izpildīšanai vietējās apgabaltiesas prokuroram. Turp., 1249. p.

Trešā apakšnodala.

Tiesāšanas kārtība tādu noziedzīgu nodarījumu kopības gadījumā, no kuriem daži piekrīt civilresora, bet daži kara tiesai.

1160. Ja kāds apsūdzēts par diviem vai vairāk noziedzīgiem nodarījumiem, no kuriem daži lūkojami cauri civilresora, bet daži kara tiesā, tad civilresora un kara resora izdarītie izmeklējumi nosūtami: vai nu apgabaltiesas prokuroram — ja svarīgākais noziedzīgais nodarījums izdarīts civildzīvē, vai kara priekšniecībai — ja svarīgākais noziedzīgais nodarījums piekrīt kara tiesas pārziņai. 1864. g. 41476, 1250. p.

1161. Tiesa, kurai piekrīt svarīgākais no noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem kādu apsūdz, lūko lietu cauri visā tās apjomā un noteic tiesājamam sodu pēc noteikumiem par noziedzīgu nodarījumu kopību. Turp., 1251. p.

1162. Kad, neatkarīgi no kopīgi ar civiliedzīvotājiem izdarīta vispārīga noziedzīga nodarījuma, karavīri pārkāpuši disciplīnas un kara dienesta likumus, tad visu vispārīgā noziedzīgā nodarījuma dalībnieku tiesāšana piekrīt civilresora tiesai, bet disciplīnas un kara dienesta likumu pārkāpumu, ja par to likumā draud bargāks sods nekā par vispārīgo noziedzīgo nodarījumu, lūko cauri kara tiesā. Šajā gadījumā lieta papriekš lūkojama cauri civilresora tiesā. Turp., 1252. p.

1163. Tiesājot karavīru par dažādas piekritības noziedzīgiem nodarījumiem, tās tiesas spriedums, kurai piekrīt lietu lūkot cauri papriekš, piesūtams otrai tiesai, un tā izpildīšana attiecībā uz šo tiesājamo apturama, līdz kamēr taisīts vēlākais spriedums par viņu. 1864. g. 41476, 1253. p.

1164. Ja apsūdzētais notiesāts ar abiem spriedumiem, tad pēdējā viņam noteicams sods pēc noteikumiem par noziedzīgu nodarījumu kopību. Turp., 1254. p.

—

—

—

Pielikumi.

I pielikums (pie 1114. p.).

Fiskalo pārvalžu izlemšanai piekritīgās lietas, kas nav nododamas tiesu iestādēm.

I. Muitas lietas.

Par Muitas likumu pārkāpumiem, ja naudas sods nepārsniedz Ls 3000,—.

II. Valsts monopolu lietas.

1) Par pasta satiksmes likuma (Lik. kr. 1930. g. 43) 60. panta pirmā daļā paredzētiem pārkāpumiem;

2) par Kredītlikuma (1938. g. izd.) V pielikuma 50. pantā paredzētiem pārkāpumiem (sal. minētā pielik. 60. p.);

3) par Lauksaimniecības nolikuma (1937. g. izd.) 574. un 689. pantā paredzētiem pārkāpumiem;

4) par linu un kaņepāju monopola likuma (Lik. kr. 1936. g. 82) 33. pantā paredzētiem pārkāpumiem;

5) par ārstniecības augu un garšaugu audzēšanas, vākšanas un tirdzniecības likuma (Lik. kr. 1936. g. 171) 6. pantā paredzētiem pārkāpumiem.

III. Nodokļu un nodevu lietas.

1) Par Nodokļu likumu (1938. g. izd.) 77.—79., 185., 186., 364.—375., 380., 415., 462. un 463. pantā paredzētiem pārkāpumiem;

2) par ārzemju tirdzniecības ceļotāju nodokļa noteikumu (Lik. kr. 1932. g. 224) pārkāpšanu;

3) par zīmognodevas likuma (Lik. kr. 1921. g. 165) 106. pantā paredzēto pārkāpumu, ja naudas sods nepārsniedz 10 latus;

4) par atsavināšanas nodevas likuma (Lik. kr. 1934. g. 228) 17. un 25. pantā paredzētiem pārkāpumiem.

IV. Proves lietas.

Par Proves likumu (Rūpn. lik. pēc 1912. g. turp.) 548.—550. pantā paredzētiem pārkāpumiem. 1939. g. 80, IV, 1114. p. pielik.

II pielikums (pie 1130. p.).

Administrativo pārvalžu izlemšanai piekritīgās lietas, kas nav nododamas tiesu iestādēm.

I. Ārstniecības likumu pārkāpumos.

Par disciplinarsoda uzlikšanu Ārstniecības likumu noteiktās robežās brīvi praktizējošām ārstniecības personām un farmaceitiem.

II. Tirdznieciskās kuģniecības noteikumu pārkāpumos.

1) Par ostas saistošo noteikumu vai ostas kapteiņa likumīgo rīkojumu neizpildīšanu (Lik. kr. 1938. g. 71, 8. p.);

2) par kuģu izmērīšanas likuma 4. panta noteikuma pārkāpšanu (Lik. kr. 1923. g. 16, 5. p.);

3) par nepareizu ziņu iesniegšanu par kravu (Nodokļu lik. 1938. g. izd. 435. p.);

4) par tirdzniecības kuģu aplūkošanas noteikumu (Lik. kr. 1928. g. 213) 73. pantā norādītiem pārkāpumiem;

5) par vateršautu likuma (Lik. kr. 1938. g. 120) 19. pantā norādītiem pārkāpumiem;

6) par kuģu nepieteikšanu vai kuģu nodokļa nemaksāšanu (Nodokļu lik. 1938. g. izd. 428. p.);

7) par kuģniecības nelaiemes gadījumu izmeklēšanas noteikumu (Lik. kr. 1926. g. 110 un 1930. g. 155) 26. un 27. pantā norādītiem pārkāpumiem;

8) par tirdzniecības kuģu administratīvā personāla nepareizu sastādīšanu (Lik. kr. 1931. g. 205, 26¹. p.);

9) par noteikumu par jūrniekiem (Lik. kr. 1928. g. 212, 71. un 72. p. un Lik. kr. 1933. g. 97, 71¹. p.) neizpildīšanu;

10) par Nodokļu likumu (1938. g. izd.) 443.—453. panta noteikumu neievērošanu (Nodokļu lik. 1938. g. izd. 454. p.);

11) par konsularā reglamenta (Lik. kr. 1935. g. 199) 25. pantā norādītās instrukcijas neizpildīšanu.

III. Likumā par ieslodzītiem norādītos pārkāpumos.

Par ieslodzīto disciplinārpārkāpumiem (Lik. kr. 1936. g. 103, 139.—147. p.).

IV. Pasu noteikumu pārkāpumos.

1) Par likuma pārkāpumiem par ārvalstnieku ieceļošanu, izceļošanu un uzturēšanos Latvijā (Lik. kr. 1927. g. 41, 3. p.);

2) par ārzemju pasu likuma pārkāpumiem (Lik. kr. 1936. g. 22, 15. p.).

V. Dažādu noteikumu pārkāpumos.

1) Par noteikumu pārkāpšanu, kuri paredzēti likumā par kārtību un sabiedrisko drošību valstī (Lik. kr. 1938. g. 41);

2) par noteikumu un rīkojumu pārkāpšanu, kuri izdoti uz kara stāvokļa noteikumu (Lik. kr. 1919. g. 49 un 1921. g. 207) 17. panta a un d punkta pamata;

3) par pastiprinātas apsardzības laikā uz Kārtības un drošības likumu (1916. g. izd.) 104. panta 1. punkta pamata izdoto saistošo noteikumu neizpildīšanu (Lik. kr. 1921. g. 205, 104. p. 2. pk.);

4) par Valsts kontroles likuma (Lik. kr. 1923. g. 102) 3. panta un Valsts kontroles revīzijas reglamenta (Lik. kr. 1931. g. 107) 6. panta 2. piezīmes noteikumu neievērošanu;

5) par neatļautu iekļūšanu karaspēka apsargājamajos rajonos (Lik. kr. 1924. g. 117, 2. p.);

6) par saistošo noteikumu neievērošanu tirgos (Lik. kr. 1935. g. 158);

7) par Muitas likumu 63. pantā (Lik. kr. 1936. g. 109) norādītiem muitas arteļu biedru pārkāpumiem;

8) par apstādījumu un labierīcības priekšmetu un ierīču aizsardzības likuma (Lik. kr. 1935. g. 81) noteikumu pārkāpumiem. 1939. g. 80, IV, 1130. p. pielik.

Satura rādītājs

Kriminalprocesa likumam.

Lapp.

Vispārīgie noteikumi, 1.—37. p. 5

PIRMĀ DAĻA.

Tiesāšanas kārtība miertiesās, 38.—245. p. 13

I nod. Piekritība, 38.—46. p. 13

II „ Lietu uzsākšanas kārtība pie miertiesnešiem,
47.—102. p. 15

I apakšnod. Lietu uzsākšanas iemesli, 47.—64. p. 15

II „ Pusu un liecinieku aicināšana,
65.—87. p. 19

III „ Tiesāšanas atlikšana un drošības
līdzekļi pret izvairīšanos no
tiesas, 88.—102. p. 23

III nod. Tiesāšana pie miertiesnešiem, 103.—140. p. 27

I apakšnod. Tiesneša atstatīšanas iemesli un
kārtība, 103.—105. p. 27

II „ Tiesāšanas kārtība, 106.—140. p. 28

IV nod. Spriedumu taisīšana un pasludināšana, 141.—154. p. 33

V „ Aizmuguriski spriedumi, 155.—170. p. 35

VI „ Miertiesnešu protokoli, 171.—174. p. 38

VII „ Pārsūdzības par miertiesnešu spriedumiem un blakus
sūdzības par viņu lēmumiem, 175.—184. p. 40

VIII „ Tiesāšanas kārtība apgabaltiesās kā otrā instancē,
185.—203. p. 42

IX nod.	Apgabaltiesu, kā otrās instances, galīgo spriedumu atcelšana, 204.—215. p.	45
X	„ Tiesas pavēles, 216.—226. p.	48
XI	„ Spriedumu izpildīšana, 227.—237 ¹ . p.	49
XII	„ Tiesu izdevumi, 238.—245. p.	52

OTRĀ DAĻA.

Tiesāšanas kārtība vispārējās tiesu iestādēs, 246.—1019. p.	55
I nod. Piekritība, 246.—283. p.	55
I apakšnod. Piekritība pēc noziedzīgo nodarījumu veida, 246.—252. p.	55
II „ Piekritība pēc noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas vietas, 253.—260. p.	56
III „ Piekritība pēc apsūdzēto piederības pie sevišķiem resoriem, 261.—269. p.	58
IV „ Piekritības strīdu izšķiršanas kārtība, 270.—280. p.	59
I Piekritības strīdi starp tiesu iestādēm, 270.—276. p.	59
II Piekritības strīdi starp tiesu un pārvaldības iestādēm, 277.—280. p.	60
V „ Lietu pārņemšana no vienas apgabaltiesas otrā, 281.—283. p.	61
II nod. Iepriekšēja izmeklēšana, 284.—555. p.	61
I apakšnod. Iepriekšējā izmeklēšanā piedalošās personas, 284.—323. p.	61
I Policijas dalība iepriekšējā izmeklēšanā, 285.—296 ¹ . p.	62
II Izmeklēšanas tiesnešu pienākumi un varas robežas, 297.—312 ¹ . p.	66
III Prokuroru un viceprokuroru pienākumi un varas robežas, 313.—323. p.	69

	II apakšnod. Iepriekšējas izmeklēšanas nosacījumi, 324.—334. p.	71
	III „ „ Likumīgi iemesli izmeklēšanas uzsākšanai, 335.—353. p.	73
	IV „ „ Noziedzīga nodarījuma notikuma izmeklēšana, 354.—422. p.	76
	I Apskatīšana un aplūkošana, 354.—402. p.	76
	1. Apskatīšana un aplūkošana caur izmeklēšanas tiesnesi, 354.—363. p.	76
	2. Apskatīšana un aplūkošana caur lietpratējiem vispār, 364.—374. p.	78
	3. Apskatīšana un aplūkošana caur ārstiem, 375.—390. p.	79
	4. Apsūdzētā garīgo spēju stāvokļa aplūkošana, 391.—396. p.	82
	5. Izmeklēšana lietās par divpadsmit līdz astoņpadsmit gadus veciem nepilngadīgiem, lai izšķirtu jautājumu, vai viņi, noziedzīgo nodarījumu izdarot, rīkojušies ar saprātu, 397.—402. p.	83
	II Priekšmetu uzmeklēšana, kuri norāda uz noziedzīgu nodarījumu, 403.—422. p.	85
	1. Kratišanas un lietu izņemšanas mājās, 403.—416. p.	85

	2. Lietisku pierādījumu sa-	
	vākšana un glabāšana,	
	417.—422. p.	88
V	apakšnod. Apsūdzētā nogādāšana pie izmeklē-	
	šanas un viņa nopratināšana,	
	423.—459. p.	89
	I Apsūdzētā aicināšana vai at-	
	vešana pie izmeklēšanas,	
	423.—442. p.	89
	II Apsūdzētā nopratināšana,	
	443.—459. p.	92
VI	„ Drošības līdzekļi pret apsūdzētā	
	izvairīšanos no izmeklēšanas,	
	460.—479. p.	94
VII	„ Liecinieku aicināšana un noprati-	
	nāšana, 480.—500. p.	98
VIII	„ 501.—513. p. atcelti	101
IX	„ Iepriekšējas izmeklēšanas proto-	
	koli, 514.—522. p.	101
X	„ Izmeklēšanas noslēgums, 523.—	
	530. p.	102
XI	„ Policijas dienestpersonu un tiesas	
	ārstu atbildība izmeklēšanas	
	darbos, 531.—536. p.	103
XII	„ Izmeklēšanas darbu pārsūdzēšanas	
	kārtība, 537.—555. p.	104
	I Sūdzību iesniegšanas kārtība,	
	537.—546. p.	104
	II Sūdzību caurskatīšanas kār-	
	tība, 547.—555. p.	105
III	nod. Nodošana tiesai, 556.—592. p.	106
	I apakšnod. Apgabaltiesas prokurora un apga-	
	baltiesas darbība, 556.—577. p.	106
	II „ Tiesu palatas prokurora un Tiesu	
	palatas darbība, 578.—592. p.	110

IV nod.	Tiesāšana apgabaltiesās, 593.—871. p.	112
	I apakšnod. Lietu uzsākšanas kārtība apgabaltiesās, 593.—596. p.	112
	II „ Sagatavošanas rīcība tiesas sēdēm, 597.—643. p.	113
	I Tiesas rīcība, 597.—602. p.	113
	II Tiesas priekšsēdētāja rīcība, 603.—643. p.	114
	III „ Tiesas sēdes sastāvs, 644.—659. p.	122
	IV „ — Lietas gaitas vadīšana tiesas sēdē, 660.—665. p.	124
	V „ Lietas iztiesāšanas nosacījumi tiesas sēdēs, 666.—684. p.	125
	VI „ Tiesas sēdes atklāšana, 685. līdz 695. p.	129
	VII „ Tiesas izmeklēšanas kārtība, 696.—749. p.	131
	VIII „ Tiesas izmeklēšanas beigu debates, 750.—763. p.	138
	IX „ Spriedumu taisīšanas un pasludināšanas kārtība, 764.—830. p.	140
	I Jautājumu uzstādīšana lietu apspriežot, 764.—777. p.	140
	II Spriedumu taisīšana, 778. līdz 813. p.	142
	III Spriedumu pasludināšana, 814.—819. p.	147
	IV Aizmuguriski spriedumi, 820.—830. p.	148
	X „ Tiesas sēžu protokoli, 831.—840. p.	150
	XI „ Lietas, kurās apsūdzētie izvairījušies no tiesas, 841.—846. p.	152
	XII „ Noziedznieku izdošana uz ārvalstu pieprasījumiem, 847.—871. p.	153

V	nod.	Vispārējo tiesu iestāžu spriedumu un lēmumu pār-	159
		sūdzēšanas kārtība, 872.—960. p.	159
		I apakšnod. Spriedumu pārsūdzēšanas veidi,	
		872.—874. p.	159
		II „ Apelācijas sūdzības un protesti	
		par negalīgiem spriedumiem,	
		875.—912. p.	160
		I Apelācijas sūdzību un pro-	
		testu iesniegšanas kārtība,	
		875.—896. p.	160
		II Apelācijas sūdzību un pro-	
		testu caurlūkošanas kār-	
		tība, 897.—912. p. . . .	162
		III „ Blakus sūdzības un protesti,	
		913.—924. p.	164
		I Blakus sūdzību un pro-	
		testu iesniegšanas kārtība,	
		913.—919. p.	164
		II Blakus sūdzību un pro-	
		testu caurlūkošanas kār-	
		tība, 920.—924. p. . . .	166
		IV „ Sūdzības un protesti par galīgiem	
		spriedumiem, 925.—953. p. . .	166
		I Kasācijas sūdzību un pro-	
		testu iesniegšanas kārtība,	
		925.—931. p.	166
		II Galīgu spriedumu atcelšanas	
		īemesli, 932.—934. p. . .	168
		III Kasācijas sūdzību un pro-	
		testu caurlūkošanas kār-	
		tība, 935.—953. p. . . .	168
		V „ Kriminallietu atjaunošana, 954. līdz	
		960. p.	171

VI nod. Kriminālsprindumu izpildīšana, 961.—1019. p. .	173
I apakšnod. Sprinduma stāšanās likumīgā spēkā, 961.—966. p.	173
II „ Dažādu valsts iestāžu un dienestpersonu pienākumi sprindumu izpildīšanā, 967.—973. p. . .	174
III „ Sprinduma izpildīšanas kārtība, 974.—986. p.	175
IV „ Tiesību atjaunošana un drošības līdzekļu piemērošana, 987.—995 ¹ . p.	178
I Tiesību atjaunošana, 987. līdz 995. p.	178
II Drošības līdzekļu piemērošana, 995 ¹ .—995 ⁴ . p. . .	180
V „ Tiesu izdevumi, 996.—1019. p. .	181

TREŠĀ DAĻA.

Izņēmumi no kriminalprocesa vispārējās kārtības, 1020. līdz 1164. p.	185
I nod. Kriminalvajāšanas kārtība dienesta noziedzīgos nodarījumos, 1021.—1040. p.	186
I apakšnod. Vispārīgi noteikumi, 1021. līdz 1026. p.	186
II „ Kriminalvajāšanas uzsākšana, 1027.—1034. p.	187
III „ Dienesta noziedzīgu nodarījumu piekritība, 1035.—1037. p. . .	189
IV „ Sprindumu pārsūdzēšana un izpildīšana, 1038.—1040. p. . . .	189

II	nod.	Kriminalvajāšanas kārtība noziedzīgos nodarījumos pret valsts mantu un ienākumiem, 1041.—1115. p.	189
	I	apakšnod. Vispārīgi noteikumi, 1041. līdz 1047. p.	189
	II	„ Noziedzīgu nodarījumu atklāšana, 1048.—1066. p.	191
	III	„ Izzaņa un iepriekšēja izmeklēšana, 1067.—1085. p.	194
	IV	„ Tiesāšana, 1086.—1103. p.	196
	V	„ Kriminalvajāšanas kārtība fiskalo pārvalžu tiešai pārziņai piekritīgās lietās, 1104.—1115. p.	199
III	nod.	Kriminalvajāšana preses noteikumu pārkāpšanas lietās, 1116.—1127. p.	201
IV	„	Sodišana administratīvo pārvalžu tiešās pārziņas lietās, 1128.—1145. p.	203
	I	apakšnod. Administratīvās pavēles, 1128. līdz 1131. p.	203
	II	„ Policijas pavēles, 1132.—1145. p.	204
V	nod.	Tiesāšanas kārtība jauktas kara un civilpiekritības lietās, 1146.—1164. p.	207
	I	apakšnod. Tiesāšanas kārtība vispārējos noziedzīgos nodarījumos, 1146. līdz 1155. p.	207
	II	„ Tiesāšanas kārtība noziedzīgos nodarījumos attiecībā uz disciplīnas un kara dienesta likumu pārkāpšanu, 1156.—1159. p.	208
	III	„ Tiesāšanas kārtība tādu noziedzīgu nodarījumu kopības gadījumā, no kuriem daži piekrīt civilresora, bet daži kara tiesai, 1160.—1164. p.	209

PIELIKUMI.

I pielikums (pie 1114. p.)

Fiskalo pārvalžu izlemšanai piekritīgās lietas, kas nav nododamas tiesu iestādēm	211
I. Muitas lietas	211
II. Valsts monopolu lietas	211
III. Nodokļu un nodevu lietas	211
IV. Proves lietas	212

II pielikums (pie 1130. p.)

Administratīvo pārvalžu izlemšanai piekritīgās lietas, kas nav nododamas tiesu iestādēm	212
I. Ārstniecības likumu pārkāpumos	212
II. Tirdznieciskās kuģniecības noteikumu pārkāpumos	212
III. Likumā par ieslodzītiem norādītos pārkāpumos	213
IV. Pasu noteikumu pārkāpumos	213
V. Dažādu noteikumu pārkāpumos	214

Papildinājumi Kriminālprocesa likuma II pielikumā	224
---	-----

Grāmatas iespiešanas laikā izsludināts sekojošais akts:

Papildinājumi

Kriminalprocesa likuma II pielikumā.

(Lik. kr. 1939. g. 154.)

Kriminalprocesa likuma (1939. g. izd.) II pielikuma II nodalījumu papildināt ar 12. punktu un V nodalījumu — ar 9. un 10. punktu, izteicot tos tā:

II pielikums (pie 1130. p.).

.....
 II. Tirdznieciskās kuģniecības noteikumu pārkāpumos.

.....
 12) par noteikumu neievērošanu, kuri paredzēti likumā par darījumiem ar tirdzniecības kuģiem (Lik. kr. 1939. g. 141).

V. Dažādu noteikumu pārkāpumos.

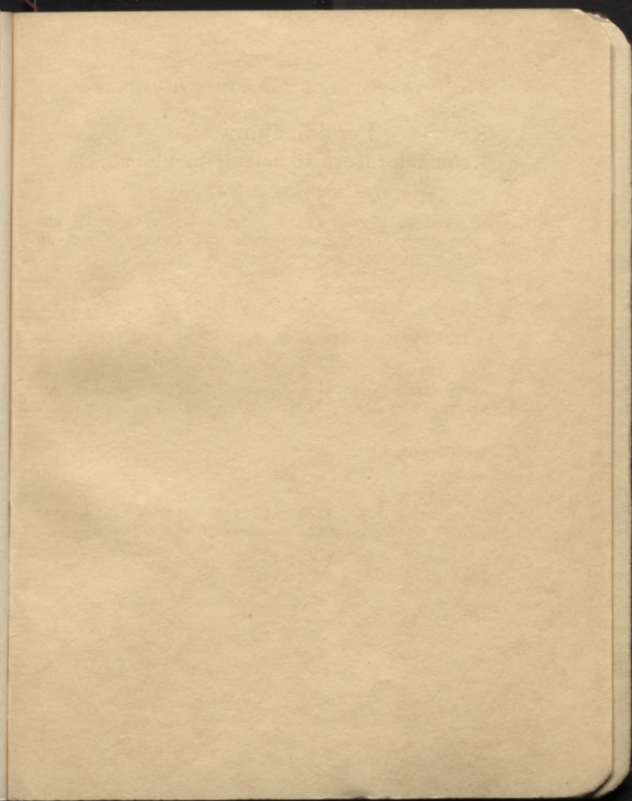
.....
 9) par preču krājumu izveidošanas un pārraudzības likuma (Lik. kr. 1939. g. 142) noteikumu neievērošanu;

10) par noteikumu pārkāpšanu, kuri paredzēti likumā par cenu inspektoru (Lik. kr. 1932. g. 160).

Rīgā, 1939. g. 20. septembrī.

K. Ulmanis,
 Valsts un Ministru Prezidents.

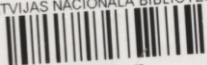

11 2. NOV. 1939

2.1

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0310066947

